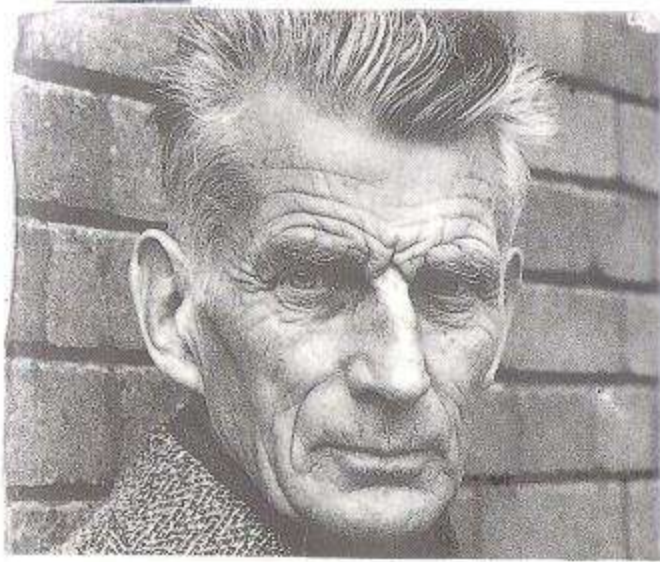

Dünyanın oluşumunda, "Başlangıçta söz vardı." sözden önce ise kaos... Beckett, sözün olmadığı dünyayı, kaosun dünyasını getirir bize.

Bir gazeteyle verdiği yanıt, belki de en kısa Beckett oyunu olarak Toplu Oyunları'na alınmalıdır:

Soru: 1984 için umutlarınız ve önerileriniz?

Yanıt: Öneriler hiç. Umutlar, hiç.

Güven TURAN

ISBN 975-7468-49-5

9 789757 468493

Kapak: Mengü ERTEL

Samuel BECKETT

TÜM
KISA OYUNLARI

(29 Oyun)

MİTOS
BOYUT

TYATRO OYUN DİZİSİ

SÖZDEN SÖZSÜZLÜĞE BECKETT

Güven Turan

Beckett 1989 yılında öldü. Bir yazar için garip bir ölümdü bu çünkü Beckett'in ölümünden sonra da yapıtları çıkmaya devam etti. Üstelik, ölümünden sonra, üzerine yazılanlar, eleştiri olsun, akademik inceleme olsun, sağlığında çıkanları (hiç de azımsanamayacak çalışma çıkmıştı sağlığında da) günden güne katlıyor. Galiba, sağlığında Beckett için yazmaya cesaret edemeyenler (eleştirmenleri ürklüten yazarlardandı Beckett) şimdi her türlü yorumu, yargıyı, saptamayı rahat rahat yapabiliyorlar. 1992 Nisan'ında Den Haag'da (Lahey) yapılan ilk geniş katılımlı Beckett Sempozyumu'nda, benim saydığım tam 111 bildiri sunuldu. Bu bildirilerin neredeyse yarısı, kitap boyutunda bir çalışmadan alınmıştı. Bütün bunlara karşın, hâlâ Beckett üstüne yazılıyor olması neyi gösterir? Beckett'in anlaşılabilirliğini mi? Karanlık ve kapalı bir yazar olduğunu mu? Bence hiç değil, aksine, Beckett'e bunca eğilinmesinin temel nedeni, onun hepimizin içindeki çok hassas bir noktaya her zaman, bir şekilde, dokunuyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yanıyla, edebiyat dünyasının bu en büyük "ikonaklastı", 1930'lardan başlayan yazı hayatında, ve sonrasında, en büyük "ikonlardan" biri olmuştur.

Beckett, şiirle başlamıştı yazı hayatına. Bir İrlandalı için bundan daha doğal bir şey de olamazdı zaten! Ardından, bir süre çevirilerle, denemelerle oyalandı ve gerçek çıkışı kurmaca ile, daha doğrusu romanla yaptı. 1938'de yayımlanan *Murphy*'den 1952'de yayınlanıp 1953'de ilk kez oynanan *Godot*'yu *Beklerken*'e kadar Beckett, bir "yazarların yazarı" olarak kaldı... Bu oyuna kadar Beckett İngilizce yazan bir İrlandalı olarak biliniyordu. Oysa *Godot*, Fransızcadı. Bu tarihten sonra Beckett uzunca bir süre Fransızcada ve oyun yazmada kaldı. Kurmacaları da çıkıyordu (şimdi de çıkıyor) ama oyun, birincil bir yer almaya başlamıştı yapıtlarında. Gariptir ki, genellikle Beckett'in kurmacalarına

açıklama getirmek isteyenler çoğunlukla oyunlarına girerler; oyunlarını kurmaca ile açıklamaya çalışan çok azdır.

Buraya kadar verdiğim biyografik izlette, en önemli öge, Beckett'in İngilizce yazarken, birdenbire Fransızca yazmaya başlamasıdır. Bu, sadece, yıllarca Fransa'da yaşayan, bir İrlandalı olduğu için, İngilizce zaten anadili değil, kültür dili olan bir kişinin, "keyfi" bir tepkisi midir? Yoksa, bir dünya görüşü değişiminin, dahası bundan da büyük bir yazma (sözcükleri kullanma) sorunsalının sonucu mudur?

Bu soruya yanıt vermeden, gene başa dönmek, Beckett'in yazma serüveniyle ilgili bir açıklama daha getirmek istiyorum (şu anda bir gerçek, Beckett çözül-
düğünü sandıkça giriftleşen bir bilmecedir): Beckett'in yapıtlarının sırasını bilmek de kolay değildir. Bu konuda kendisine sorulduğunda, şaşırtmacalar vermeyi de seven bir kişiydi Beckett. Yukarda sözünü ettiğim sempozyumda, özellikle oturum dışındaki toplantılarda (barlarda, içki başında) zaman zaman, Beckett uzmanlarını neredeyse bende "döşelloya varır bunun sonu" dedirtecek tartışmalara yol açıyordu yapıtlarının yazılış tarihleri. Kısacası, Beckett'in, Fransa'da olduğu, Fransız Direniş Hareketi'ne girdiği (madalya bile almıştı) için Fransızca yazmaya başladığı düşüncesi, ilk elde elenmesi gereken sorunlardandır. Çünkü Beckett, İngilizce yazdığı zamanda da Fransa'da yaşıyordu çoğunlukla, kısa İrlanda ziyaretleri dışında.

Yukarda sözünü ettiğim sempozyumda, bir konuşma da ben yapmışım. Konum da, Beckett'in iki dilde yazışı üstüneydi. O zaman, Beckett'in İngilizce yazmayı bırakıp Fransızca yazmaya başlamasını, "yurtsuzluk"/"yerini bulma" (displacement-replacement) kavramlarıyla açıklamayı denemiştım. Ama aradan sadece bir yıl geçmesine karşın, bu düşüncemin eksikliğini, Beckett'in yazarlık serüvenini yeterince açıklamadığını görüyorum. Sorun, sanırım daha da derinde. Kişisel bir kimlik arayışında değil, yazı sorunsalında yatıyor.

Yukarıda, Beckett'i açıklayanların çoğunlukla, kurmaca ile oyun arasında, oyundan kurmacaya gittiklerini yazmışım. Kanımca Beckett, kurmaca yapıtları ile oyunları arasında çok büyük ortaklıklar olsa da, kurmaca yapıtlarında da edebiyat dünyasına baş yapıtlar

vermiş olsa da, "Beckett Bilmecesi"nin asıl ipuçlarını oyunlarında saklamaktadır. Kurmaca yazarı Beckett ile oyun yazarı Beckett, gerçek Beckett gizini bulmada, bizi oyunlara bakmaya, oyunlar üzerinde durmaya zorlamaktadır. Öyle ki, Beckett'in hiçbir kurmaca yapıtına gönderme yapmadan Beckett'i tanımlamak mümkün geliyor bana. Oysa bunun aksini yapmak, yani sadece kurmacası üzerine durmakla eksik bir Beckett portresi ile karşılaşırız kanısı uyandırmaktadır bende her zaman. Üstelik, Beckett'in kurmacaları, garip zigzaglar çizmesi-ne karşın, oyunları *Godot*'dan başlayıp son oyunu "*Ne Nerde*"ye kadar, son derece tutarlı bir zincirleme akış içindedir (dikkat! Bu akışı "gelişme" sözcüğü ile asla karşılamamak gerekir.)

Godot'yu Beklerken, modernist edebiyat geleneği içinde, çağır açan bir yapıt olduğu kadar, Jan Kott'un da belirttiği gibi, bütün tiyatro geleneğinin en Shakespeareci oyunudur. *Godot*'da, Shakespeare'in humor ruhunu, patosla sarmaş dolaş trajedi (Shakespeare'in trajedi diye isimlenen oyunları, klasik anlamda trajedi değildir, Beckett'inki gibi; çünkü insanların tanrıların belirlemiş bir kaderleri yoktur, Shakespeare'de de, Beckett'te de, insanlar kendi "seçtikleri" yolda, adım adım ilerlerler. Kendi kaderlerini kendileri belirlerler.) iç içe bulunur. Lucky dışında herkes konuşur bu oyunda. Sadece Lucky susar, Pozzo'nun "Düşün!" komutuna kadar. Bu komutla sözcükler, boşalır ağızdan Lucky'nin. Gerçekte Lucky'nin sözcükleri ağızdan çıkarıldığı zaman yaptığı konuşmak değildir. Sesli düşünmektir, dolu bir bandın çalınması gibi! Ve bu yanıyla da *Godot*, Beckett'in büyük "ikilem"inin de ilk tohumlarının filizlenme işaretini verir: Sözle, sözsüzlük, sözcüksüzlük arasındaki inatçı çatışma. Sonunda Beckett, içinden hiç söz çıkmayan bir kocaman ağza kadar vardırır işi. Oyunlarında ve kurmaca yapıtlarında tümüyle yazı içi bir dünya kurduğu izlenimi uyandıran, gerçek yaşamın tekdüze kuruluşundan uzak görünen Beckett'in bütün yapıtlarının temelinde onun yaşamıyla çok sıkı ilişkiler olduğunu ilk gösteren, biyografisinin yazarı Deirde Bair olmuştur. Bu temel biyografik öğelerin başında da, ilk bakışta fark edilmese de, dinsel iç çatışma gelmektedir.

Bilindiği gibi, İrlanda Vatikan'dan sonra (belki de

Vatikan'dan da önce) en katı Katolik ülkedir. İrlanda ne İspanya gibi ne İtalya gibi, tarihinde Engizisyonu hiç yaşamamıştır çünkü İrlanda'da, bu ülkelerdeki gibi Katoliklik hiç sorgulanmamıştır. Öyle ki, James Joyce *Ulysses*'inde, yahudi kökenli kahramanının bile gizli iç dünyasında ne kadar Katolik olduğunu sezdirir. Kısacası İrlandalı olmak, sorgusuz, Katolik olmaktır. Katolik olmaksa, *Kutsal Kitap*'ı yaşam yolu seçmek... Ve *Kutsal Kitap*, "Başlangıçta sözcük vardı" diye başlar. Baştan sona da sözcüklerin egemenliğini anlatır. Gene *Kutsal Kitap*'ta, Tanrı, Adem'in önünden bütün hayvanları geçirir ve ondan bu hayvanlara isim vermesini ister, Adem de önce hayvanlara, sonra bitkilere, sonra her şeye bir "ad" takar. Bütün bu varlıklar, adları takıldığı zaman varlıklarını kazanırlar.

Kısacası, gene sözcüklerin güçlü belirlenmiş olur. Beckett, 1930'lu yılların sonlarında, Fransa'yı yurt seçtikten sonra, adım adım İrlandalı kimliğinden uzaklaşırken, önce, bu en İrlandalı yanıyla uğraşmıştır anlaşıldığı kadarıyla. Bu konuda attığı en büyük adımsa, İngilizce yazmayı bırakıp, Fransızca yazmaya başlaması olmuştur. Lucky'nin, "Düşün!" komutundan sonra, sözcükleri birbiri ardına dizişi gibi, her zaman "dil içinde" düşünürüz. Kullandığımız dil de dünyamızı belirler. Yabancı bir ülkede bizi değişime uğratan, o ülkede yaşamak değil, bir başka dilde yaşamaktır. Beckett de Fransızca yazmayı seçerken, düşüncesini de seçmiş oluyordu: *Kutsal Kitap*'ın "sözcük"ünden uzaklaşmak... 1950'li yılların sonlarında yeniden İngilizce yazmaya döndüğünde, sorun çözülmüştü, "sözcük" yenilmişti. Artık "sözcük" ne insana değindi, ne tanrıya. Ya bir "makineden" çıkıyordu ya da belirsiz bir kaynaktan... Süreç içinde, Beckett'in sahne oyunları, radyo oyunları, televizyon oyunları metinsel olarak ayırtı edilmez olur. Özellikle son oyunlarından yola çıkarak, bugün 1950'li yılların radyo oyunlarını sahneye uyarlamak mümkündür. Hep bir diktatör olmuştur Beckett: Yapıtlarının egemenliğini kimseye vermek istememiştir. Onun içindir ki hem sahne oyunlarında hem televizyon oyunlarında hem de o ünlü "Film"inde, ince ince ne yapılması gerektiğini tanımlar. Oyuncular ve sahneye koyucular, Beckett'in direktiflerini harfine kadar uygulamak zorundadır. Yorumlama hakları yoktur. Sanatçı çevrelerinde, Beckett'in

önemli oyunlarında haber aldığında nasıl gizlice prova-lara girdiğini, çaktırmadan izlediğini anlatırlar. Birkaç kez, oyununun yorumlanması karşısında, oynanma hakkını geri aldığı da bir gerçektir. Buna karşın, bugünkü bulduğumuz noktadan, "oynanabilir" oyunlardır, Beckett'in radyo oyunları... Çünkü sahne oyununda bile konuşmayı kişinin egemenliğinden çekip almıştır Beckett...

Beckett'in sözsüz oyunlarının, "mim" olmadığını da belirtmek gerek. Bilindiği gibi "mim", söz dilini, beden diline çevirmektir. Sözcüğün kökenindeki anlamıyla "taklit"tir mim. Oysa, Beckett, beden dilini de kaldırmıştır ortadan. Dahası, sözcük dilini kaldırmadan çok önce: Kişilerini çöp bidonlarının içine hapsedmiş, kuma gömmüş, kısacası, onları tam anlamıyla kıptırsız bir duruma getirmiştir. Gerçi Beckett, "*Sözsüz Edimler*"i "mim" diye adlandırır ama, bunu bir Beckett "hınzırlığı" diye görmek gerekir. Çünkü bu oyunlarda da "mim" denilecek bir "taklit etme" görünmez. Kaldı ki, bu oyun Beckett'in sözsüzlüğü kesinlikle yakaladığı döneminden epey önce, 1956'da yazılmıştır. Sözsüzlüğüne karşın, sözün indirgenmişliğine karşın, "sessiz" değildir Beckett'in oyunları. Aksine, sözün hem gerçek hem mecazi anlamıyla, çılgık çığlığıdır. 1969'da yazdığı "*Soluna*" bunu niyeleyen en çarpıcı örnektir. *Godot'ta Oyun Sonunda*, *Mutlu Günler*'de modernist edebiyatın doruklarında dolaşan Beckett, sözle yaptığı savaşımın sonunda, Modernist sanatın kurallarının da dışına çıkmaya başlamıştır. Sözsüzlüğün ağırlığını iyice belirgin olarak ortaya çıkardığı oyunları için Beckett'in Postmodernist estetik yandaşlarıncı göklere çıkartılmasının, dahası Postmodernist olarak adlandırılmasının arkasında da, artık hiçbir yorumlama olasılığı tanımayan sözlü büyük etkidir. Beckett, "sadece sözcükler, başka bir şey yok" derken de "söz"süzlüğü vurgulamıştır gerçekte. Ama öncelikle yorumu, buna bağlı olarak da "anlam"ı yazıdan kaldıran bu yaklaşımın Beckett'a Postmodern etiketi takılması için yeterli olmadığı kanısındayım. Bu tür etiketlemeler hep yapılmıştır Beckett için zaten: Absurd, Varoluşçu, Gerçeküstücü, Yeni Romancı...

Dünyanın oluşumunda "Başlangıçta söz vardı", sözden önce ise kaos... Beckett, sözün olmadığı dünyayı,

kaosun dünyasını getirir bize. Bu nedenle de, bir bakıma, bu dünya hem yaşadığımız dünyayı yansıttığı (taklit ettiği belki) hem yaşadığımız dünyanın öncesi olduğu için, kaos-mimesisi denilebilir Beckett'in dünyası için. Bu oyunların okurken (Beckett, oyun yazarlarının en yazınsalıdır; sahneleniş, Beckett'in katı tavrı yüzünden metinsel çok boyutlu görselliğe, multi-mediaya dönüşmesidir sadece ve çok büyük bir fark katmaz metne) hem bunca yakın gelmesi hem insanı en ufak bir umut ışığı taşımayan bir karamaya doğru çekmesi, kaosun içinde olduğumuz duygusunu pekiştirir. 1983 31 Aralık'ta İngiliz *The Times* gazetesine verdiği yanıt belki de en kısa Beckett oyunu olarak Toplu Oyunlarına alınmalıdır.

Soru: 1984 için umutlarınız ve önerileriniz ne?

Yanıt: Öneriler: Hiç. Umutlar: Hiç.

SAMUEL BECKETT

BÜTÜN KISA OYUNLARI

SÖZSÜZ OYUN I

Tek kişilik mim

(Act Without Words I)

Çeviren: Uğur Ün

1956'da Fransızca yazılmıştır. Müziği yazarın yeğeni John Beckett'a aittir. İlk baskısı 1957'de Paris'te yapılmıştır. Yazar tarafından yapılan İngilizce çevirisi 1958'de Grove Press'ce New York'ta yayınlanmıştır. İlk kez 3 Nisan 1957'de Londra'da, Royal Court Theatre'da sahneye konmuştur.

Çöl görünümündeki sahne, gözkaşıtıncı bir ışıkla aydınlatılıyor.

Sağdaki kulisten, sahneye gerisingeriye bir adam fırlatılır. Yere düşen adam, hemen kalkar, üstünü silkeler, yana döner, düşünür.

Sağ kulisten düdük sesi duyulur.

Adam düşünür, sağdan çıkar.

Anında sahneye fırlatılır, düşer, hemen kalkıp üstünü silkeler, yana döner, düşünür.

Sol kulisten düdük sesi duyulur.

Düşünür, sol taraftan çıkar.

Anında sahneye fırlatılır, yere düşer, hemen kalkıp üstünü silkeler, yana döner, düşünür.

Sol kulisten düdük sesi duyulur.

Adam düşünür, sol kulise doğru yürür, tereddüt eder, fikrini değiştirir, duraklar, yana döner, düşünür.

Sahnenin üstünden küçük bir ağaç yere iner. Yerden üç metre yükseklikte tek bir dalı ve tepesinde cılız bir tutam palmyesi olan ağaç, dibini hafifçe gölgelemektedir.

Adam düşünmeyi sürdürür.

Yukarıdan bir düdük sesi duyulur.

Adam döner, ağacı görür, düşünür, ağaca doğru ilerler gölgesinde oturur ve ellerine bakar.

Sahnenin üzerinden bir terzi makası iner, ağacın önünde yerden bir metre yükseklikte durur.

Adam ellerine bakmayı sürdürür.

Yukarıdan düdük sesi duyulur.

Adam başını yukarıya kaldırır, makası görür gidip alır, tırmaklarını kesmeye başlar.

Palmye bir şemsiye gibi kapanır ve gölge kaybolur.

Adam makası bırakır ve düşünür.

Üzerinde büyük bir etikette SU yazılı olan küçük bir cam sürahi yukarıdan iner ve yerden üç metre yükseklikte durur.

Adam düşünmeyi sürdürür.

Yukarıdan bir düdük sesi gelir.

Adam başını kaldırır ve sürahiyi görür, düşünür, kalkar gider sürahinin altında durur, umutsuzca erişmeye çabalar, başaramaz, vazgeçer, yana döner, düşünür.

Sahnenin üzerinden büyük bir küp yere iner.

Adam düşünmeyi sürdürür.

Yukarıdan düdük sesi duyulur.

Adam döner, kübü görür, kübe ve sürahiye bakar düşünür, kübe doğru ilerler alır, taşıyarak sürahinin altına yerleştirir, sağlığını kontrol eder, üzerine çıkar, umutsuzca sürahiye erişmeye çabalar, başaramaz, vazgeçer, yere iner, kübü eski yerine taşır, yana döner, düşünür.

İkinci ve daha küçük bir küp sahnenin üzerinden yere iner.

Adam düşünmeyi sürdürür.

Yukarıdan bir düdük sesi duyulur.

Adam döner, ikinci kübü görür, sürahiye ve kübe bakar, ilerler, ikinci kübü alır, getirip sürahinin altına yerleştirir, sağlığını kontrol eder, üzerine çıkar, sürahiye erişmeye çabalar, başaramaz, vazgeçer iner, yerine koymak için ikinci kübü alır, tereddüt eder, fikrini değiştirir, yere bırakır, büyük kübe doğru ilerler, alır, getirip küçük kübün üzerine koyar, sağlıklarını kontrol eder, üzerlerine çıkar, küpler devrilir, adam düşer, hemen kalkar, üzerini fırçalar, düşünür.

Küçük kübü alarak, büyüğün üzerine yerleştirir, sağlıklarını kontrol eder, sonra üzerlerine çıkar, tam sürahiye ulaşmak üzereyken sürahi hareket ettirilerek biraz yukarıya çekilir, ulaşamayacağı bir noktada durur.

Yere iner, düşünür, küpleri birer birer yerlerine taşır, yana döner, düşünür.

Sahnenin üzerinden daha da küçük olan bir üçüncü küp yere iner.

Adam düşünmeyi sürdürür.

Yukarıdan bir düdük sesi duyulur.

Dönüp bakar üçüncü küpü görür, düşünür, yana döner, düşünmeye devam eder.

Üçüncü küp yukarıya çekilir, gözden kaybolur.

Sürahinin yanından bir ip aşağı doğru iner, ucu inişini kolaylaştırmak için düğümlenmiştir.

Adam düşünmeyi sürdürür.

Yukarıdan bir düdük sesi duyulur.

Adam döner, ipi görür, düşünür ipe doğru ilerler, tırmanır, tam sürahiye ulaşacağı sırada ip gevşek bırakılır ve adam yere düşer.

Adam düşünür, makası arar, görür, gidip alır, ipe döner, makasla kesmeye başlar.

İp yukarıya çekilir, adam iple birlikte havalanır, ipe asılıp kesmeyi başlar, düşmeye düşer, makası değiştirir, yeniden kalkar, üzerini silkeler, düşünür.

İp, hızla yukarıya çekilerek gözden kaybolur.
Elinde kalan iple kement yapar ve sürahiyi yakalamaya çalışır.

Sûrahi hızla yukarı çekilir ve gözden kaybolur.

Adam kenara çekilir, düşünür.

Elinde kement ile ağaca doğru ilerler, dala bakar, döner, küplere bakar, tekrar dala bakar, kementi bırakır, küplere gider, küçüğü alır, dalın altına taşır, yerleştirir, büyük kübe döner, alır, dalın altına taşır, küçüğün üstüne koyar, teroddüt eder, vazgeçer, yere bırakır, küçüğü alır ve büyüğün üzerine yerleştirir, sağlamlıklarını kontrol eder, yana döner, kementi almak için eğilir.

Ağacın dalı gövdesi boyunca yere doğru eğilir.

Elindeki kementle doğrulur, döner, ne olup bittiğini görür.

Kementi bırakır, yana döner, düşünür.

Küpleri birer birer yerlerine taşır, kementi gider, alır, düzgün bir rulo yaparak küçük kübün üzerine bırakır.

Yana döner düşünür.

Sağ kulisten bir düdük sesi duyulur.

Düşünür, sağ taraftan çıkar.

Anında sahneye fırlatılır, yere düşer, hemen kalkar, üzerini fırçalar, yana döner, düşünür.

Sol kulisten düdük sesi duyulur.

Yerinden kımıldamaz.

Ellerine bakar, makası arar, görür, gidip alır, turnaklarını kesmeye koyulur, durur, düşünür, keskin tarafı üzerinde parmağını gezdirir, gidip makası küçük kübün üzerine bırakır, yana döner, gömleğinin yakasını açar, boynunu serbest bırakır, elini boynuna dokundurur.

Küçük küp, üzerinde makas ve ip ile birlikte yukarıya çekilir ve gözden kaybolur.

Makası almak için döndüğünde olanları görür.

Yana döner, düşünür.

Büyük kübe ilerler, üzerine oturur.

Büyük küp altından çekilir. Yere düşer. Büyük küp yukarıya çekilir, gözden kaybolur.

Yüzü seyirciye dönük, bir yanına uzanmış, önüne bakar.

Sûrahi sahne yukarısından inip gövdesinin yarım metre kadar üzerinde durur.

Yerinden kımıldamaz.

Yukarıdan düdük sesi duyulur.

Yerinden kımıldamaz.

Sûrahi biraz daha iner, sallanır, yüzüne değip durur.

Yerinden kımıldamaz.

Sûrahi yukarıya çekilerek kaybolur.

Ağacın dalı yukarıya kalkar, palmye açılır, dibi gölge-lenir.

Yukarıdan düdük sesi gelir.

Yerinden kımıldamaz.

Ağaç yukarıya doğru çekilir ve gözden kaybolur.

Adam ellerine bakar.

PERDE

SÖZSÜZ OYUN II

İki kişilik mim

(*Act Without Words II*)

Çeviren: Uğur Ün

Beckett'a göre *Sözsüz Oyun I* (1956) ile aynı zamanda yazıldı. Yazar tarafından yapılan İngilizce çevirisi ilk olarak *New Departures*, cilt 1'de (Yaz 1959) yayınlandı. İlk kez 25 Ocak 1960'ta Londra'da, Institute of Contemporary Arts'ta sahneye konmuştur.

NOT:

Bu mim, sahne gerisinde, çiğ bir ışığın boylu boyunca aydınlatıldığı alçak ve dar bir platform üzerinde oynanmalıdır. Sahnenin bu platform dışında kalan kısmı karanlık olmalıdır. Priz efekti.

A, yavaş, beceriksiz (giysileri giyerken ve çıkarırken baş vurduğu gaglar) ve siliktir. B, canlı, süratli ve titizdir. Bunun sonucunda, B'nin yapacağı hareketler A'dan çok olmasına karşılık her ikisi de bunları yaklaşık olarak aynı sürede gerçekleştirir.

ÖZET

Sağ kulisten iki metre uzaklıkta, yerde, yanyana, A ve B'nin içinde oldukları iki çuval durmaktadır. A'nın çuvalı B'nin sağında (seyirciye göre) durur, yani sağ kulise daha yakındır. B'nin çuvalının yanında yerde, düzgün bir biçimde katlanmış olarak küçük bir elbise yığını (C) durmaktadır (elbise ve pantolonların üzerine çizme ve şapka konulmuştur.)

Sahnenin sağından tam anlamıyla yatay bir biçimde bir sopa çıkar. Sopa'nın ucu A'nın çuvalının on santim uzağında durur. Kısa bir süre geçer. Sopa'nın ucu geriye doğru çekilir, durur, çuvala doğru atılır, geri çekilir, çuvaldan on santim uzaklıkta durur. Kısa bir süre geçer. Çuval kımlıdamaz. Sopa'nın ucu yeniden geriye çekilir, bu kez biraz daha geriye gitmiştir, durur, yeniden çuvala doğru atılır, geri çekilir, çuvaldan on santim uzaklıkta durur. Kısa bir süre geçer. Çuval hareket eder. Sopa sahnedan çıkar.

A, gömlek giymiştir, sürünerek çuvaldan dışarı çıkar, durur, düşünür, dua eder, düşünür, ayağa alkar, düşünür, gömlek cebinden küçük bir ilaç şişesi çıkarır, düşünür, haplardan bir tane yutar, şişeyi yerine koyar, düşünür, elbise yığınının doğru ilerler, düşünür, elbiseleri giyer, düşünür, ceketinin cebinden kısmen yenmiş büyük bir havuç çıkarır, bir parça ısırır, kısa bir süre çiğner, tiksintiyle tükürür, havucu yerine koyar, düşünür, iki çuvalı alır, yükün altında ezilerek ve sendeleyerek sol kulise doğru yarı yola kadar taşır, yere bırakır, düşünür, elbiselerini çıkarır (gömleği hariç), düzensiz bir şekilde yere bırakır, düşünür, bir hap daha alır, düşünür, diz çöker, dua eder, sürünerek çuvala girer, hareketsizce uzanır. Şimdi A'nın çuvalı B'nin

çuvalının solunda durmaktadır.

Kısa bir süre geçer.

Sopa sağ taraftan tekerlek üzerinde (bir adet tekerlek) girer. Sopa'nın ucu B'nin çuvalına on santim uzaklıkta durur. Kısa bir süre geçer. Sopa'nın ucu geri çekilir, durur, çuvala doğru atılır, geri çekilir, çuvala on santim uzaklıkta durur. Kısa bir süre geçer. Çuval hareket eder. Sopa sahnedan çıkar.

B, üstünde gömleği, sürünerek çuvaldan dışarı çıkar, ayağa kalkar, gömleğinin cebinden çıkardığı büyük bir saate bakar, saati yerine koyar, beden hareketleri yapar, saatine bakar, gömlek cebinden çıkardığı diş fırçasıyla dişlerini sertçe fırçalar, fırçayı yerine koyar, eliyle saçlarını sert bir şekilde karıştırır, gömlek cebinden bir tarak çıkarır, saçlarını tarar, tarağı yerine koyar, saatine bakar, elbiselere doğru ilerler, giyer, saatine bakar, ceketinin cebinden bir fırça çıkarır ve elbiseleri sertçe fırçalar, saçını sertçe fırçalar, fırçayı yerine koyar, ceketinin cebinden küçük bir ayna alır, görüntüsüne bakar, aynayı yerine koyar, cebinden havuç çıkarır, bir parça ısırır, çiğner ve iştahla yutar, havucu yerine koyar, saatine bakar, ceketinin cebinden bir harita çıkarıp inceler, haritayı yerine koyar, saatine bakar, cebinden bir pusula çıkarır, bakar, yerine koyar, saatine bakar, iki çuvalı alır, yük altında ezilerek, sendeleyerek, sol kulisten iki metre mesafeye taşır, yere bırakır, saatine bakar, elbiselerini çıkarır (gömlek hariç), düzgün bir şekilde katlar, saatine bakar, beden hareketleri yapar, saatine bakar, saçlarını karıştırır, saçlarını tarar, dişlerini fırçalar, saatine bakar ve kurar, sürünerek çuvala girer ve hareketsizce uzanır, şimdi B'nin çuvalı başlangıçta olduğu gibi A'nın solunda durmaktadır.

Kısa bir süre geçer.

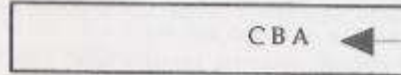
Sopa, sağ taraftan tekerlekler üzerinde (iki tekerlek vardır) girer. Sopa'nın ucu A'nın çuvalının on santim uzağında durur. Kısa bir süre geçer. Sopa'nın ucu geriye çekilir, durur, çuvala doğru atılır, geriye çekilir, çuvaldan on santim uzaklıkta durur. Kısa bir süre geçer. Çuval hareket etmez. Sopa'nın ucu yeniden geriye çekilir, öncekinden biraz daha uzakta durur, çuvala doğru yeniden ileri atılır,

geriye çekilir, çuvalın on santim uzağında durur. Kısa bir süre geçer. Çuval hareket eder. Sopa çıkar.

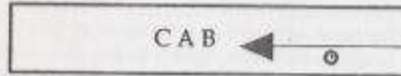
A sürünerek dışarı çıkar, durur, düşünür, dua eder.

PERDE

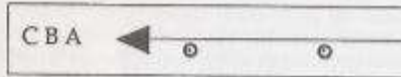
KONUM I

KONUM II

KONUM III

SAHNE ÖNÜ

TIYATRO OYUNU TASLAĞI I

(*Rough for Theatre I*)

Çeviren: Uğur Ün

1950'li yılların sonlarında Fransızca yazılmıştır. İngilizce çevirisi ilk kez 1976'da Grove Press'ce, New York'ta yayınlanmıştır.

(Sokak köşesi. Yıkıntılar.
Açılır kapanır bir iskemleye oturmuş
olan kör A kemanını gıcırdatır. Üzerine
bir çanak yerleştirilmiş keman kulusu
yanında yarı açık ve diklemesine durur.
A çalmayı bırakır, başını sağ kulisten
yana çevirir, dinler. Sessizlik.)

- A : Yaşlı fakire bir sadaka, yaşlı fakire bir sadaka. (Sessizlik. Yeniden çalmaya koyulur, yeniden durur, başını sağ kulise doğru çevirir, dinler. B bir sırık yardımıyla hareket ettirdiği tekerlekli sandalyesinde girer. Durur. Sinirli.) Yaşlı fakire bir sadaka.
- B : Müzik! (Susar.) Bir rüya değildi demek ki. Nihayet. Hayal de değildi, hayaller sessiz oluyor, benim de hiç sesim çıkmıyor. (İlerler, durur, çanağın içine bakar. Heyecansız.) Zavallı biçare. (Susar.) Artık geri dönebilirim, gizlisi saklısı kalmadığına göre. (Geriler, durur.) Bir araya gelip de ölüm bizi ayırana kadar beraberce yaşarsak işler değişir tabii. (Susar.) Buna ne dersin Billy, size oğlum gibi Billy diyebilir miyim? (Susar.) Arkadaşıktan hoşlanırmısınız Billy? (Susar.) Konservelerden hoşlanırmısınız, Billy?
- A : Hangi tür konservelerden?
- B : Salamura sığır eti, Billy, salamura sığır eti. Yaza kadar vücudu ve ruhu sağlam tutmamız gerek. (Susar.) Hayır mı? (Susar.) Bir parça da patates var, iki üç kilo. (Susar.) Patates sever misiniz Billy? (Susar.) Onları filizlenmeye bırakır, sonra vakti gelince toprağa gömerdiniz, denemeye değirdi. (Susar.) Ben yeri seçerdim, siz de toprağa gömerdiniz. (Susar.) Hayır mı? (Susar.)
- A : Ağaçlar nasıl?
- B : Söylemesi güç. Biliyorsunuz kış.

(Susar.)

- A : Şu anda gündüz mü yoksa gece mi?
- B : Eee ... (Gökyüzüne bakar.) ... gündüz denilebilir. Güneş yok tabii, olsa zaten sormazdınız. (Susar.) Düşüncemi izleyebiliyor musunuz? (Susar.) Aklınız başınızda mı Billy, aklınız bir parça olsun başınızda mı?
- A : Peki, aydınlık mı?
- B : Evet. (Gökyüzüne bakar.) Hava aydınlık, başka bir sözcük bulamıyorum. (Susar.) Tanımlamam şart mı? (Susar.) Bir fikir edinmeniz için bu aydınlığı tanımlamam gerekiyor mu?
- A : Bana öyle geliyor ki burada kimi geceleri çalarak ve dinleyerek geçiriyorum. Eskiden akşamın olduğunu hisseder, hazırlık yapardım. Kemanımı, çanağımı yerleştirir, o elimden tuttuğunda, ayağa kalkmaktan başka bir şeye gerek duymazdım. (Susar.)
- B : O kim?
- A : Benim kadını. (Susar.) Kadının biri. (Susar.) Ama şimdi ... (Susar.)
- B : Ya şimdi?
- A : Yola koyulduğum zaman, ya da bir yere geldiğim zaman, ya da orada olduğum süre içinde, gece mi yoksa gündüz mü hiç bilemiyorum.
- B : Hep böyle değildiniz. Başınıza neler geldi? Kadınlar mı? Kumar mı? Tanrı mı?
- A : Ben hep böyleydim.
- B : Yapmayın.
- A : (Şiddetle.) Ben hep böyleydim, karanlıkta çömelmiş, yedi iklim dört bucağa kemanımla hep ama hep aynı şeyleri tıngırdatır dururdum.
- B : (Şiddetle.) Bizim de karlılarımız yok muydu? Seninki elinde tutar yol

A : gösterir, benimki de sabah yeniden yerleştirmek üzere, akşam beni koltuğumdan kaldırır, sokağın köşesine kadar arkamdan iterdi, aklımı yitirene kadar öylece sürdü.

B : Sakat mısınız? (*Heyecansız.*) Zavallı biçare.

A : Tek bir sorun vardı: Dönüş. Sık sık, dümdüz gidip bir dünya turu yapsam bu çırpınmalarımın daha kısa sürmez miydi diye düşünürdüm. Geri geri gide-rek eve dönebileceğimi anladığım güne kadar sürdü bu. (*Susar.*) Diyelim ki A noktasındayım. (*Bir parça ilerler, durur.*) B'ye kadar ilerliyorum. (*Biraz geriler.*) Ve yeniden A'ya dönüyorum. (*Çoşkuyla.*) Düz çizgi! Boş alan! (*Ses-sizlik.*) Sizi heyecanlandırmaya başlıyör muyum?

A : Kimi zaman ayak sesleri duyarım. İnsan sesleri. Birileri, yeniden oturmak ya da unuttukları bir şeyi ya da terkettik-leri birini aramak için yeniden dönüyor derim kendi kendime.

B : Dönmek mi? (*Susar.*) Buraya kim dönmek ister? (*Susar.*) Hiç kimseye ses-lenmediniz mi? (*Susar.*) Bağırmadınız mı? (*Susar.*) Hayır mı?

A : Dikkatinizi çeken bir şey olmadı mı?

B : Bilirsiniz ya benim dikkatimi çekmesi için ... Barınağımda, sandalyemde, ka-ranlıkta, yirmidört saatin yirmilüç saati oturur, dışarı adım atmam. (*Şiddetle.*) Ne dikkatimi çeksin istiyorsunuz? (*Ses-sizlik.*) Şimdi beni bir parça tanıdınız diye iyi geçineceğimizi mi sanıyorsunuz?

A : Salamura sığır eti mi demiştiniz?

B : Neyse, bunca zamandır neyle yaşıyorsunuz? Açlıktan ölüyor olmalısınız herhalde?

A : Ortalıkta bir şeyler bulunuyor.

B : Yenilecek türden mi?

A : Eh, kimi zaman.

B : Niye kendinizi ölüme terk etmiyorsa-nuz?

A : Genelde şanslı sayılırım. Geçen gün ayağımı bir ceviz çuvalına çarpmışım.

B : Olamaz!

A : Yolun ortasında, ağzına kadar ceviz dolu küçük bir çuvaldı.

B : Bunu anladım da kendinizi neden ölüme terk etmiyorsunuz?

A : Bunu çok düşündüm.

B : (*Rahatsız.*) Ama bir türlü gerçekleştirmemişsiniz.

A : Yeterince mutsuz değilim. (*Susar.*) Yeterince mutsuz olamamak, hep mut-suz etmişti beni.

B : Ama her gün mutsuzluğunuz bir parça daha artıyor olmalı.

A : (*Şiddetle.*) Yeterince mutsuz değilim. (*Susar.*)

B : Bana sorarsanız biz birbirimiz için yaratılmışız.

A : (*Anladığını gösteren bir hareket yapar.*) Şu anda her şey nasıl görünüyor?

B : Bilirsiniz ya, ben ... Hiç uzaklara git-mem, kapının önünde gider gelirim. Bu-rama kadar ilk kez uzanıyorum.

A : Ama hiç çevrenize bakmaz mısınız?

B : Hayır, hiç bakmam.

A : Karanlıkta geçen tüm saatlerden sonra hiç—

B : (*Şiddetle.*) Hayır! (*Susar.*) Etrafıma bakmamı isterseniz, elbette bakarım. Beni dolaştırmak isterseniz yolculuk bo-yunca gördüklerimi elimden geldiğince tanımlamaya çalışırım.

A : Bana kılavuzluk edeceğinizi mi söylüyorsunuz? Artık hiç kaybolmaya-çağım öyle mi?

B : Elbette. Size, yavaş ol Billy, büyük bir çöp yığınının doğru gidiyoruz, dönüp sola çark edelim diyeceğim, gerek-

A : Diyeceksiniz!
 B : *(Durumunu güçlendirerek.)* Yavaş ol, Billy, yavaş, su birikintisinin içinde yurak bir kutu görüyorum, çorba ya da kuru fasulye olabilir.
 A : Kuru fasulye mi?
 (Susar.)
 B : Beni sevmeye ni başladınız? (Susar.)
 Ya da ben hayal mi görüyorum?
 A : Kuru fasulye mi? *(Ayağa kalkar, kemani ve çanağı iskemlesinin üzerine bırakır ve el yordamıyla tekerlekli sandalyeye gider.)* Neredesiniz?
 B : Buradayım dostum. *(A sandalyeyi yakalar, körü körüne itmeye başlar.)* Durun!
 A : *(Sandalyeyi iterek.)* Ne kolay! Ne kolay!
 B : Durun! *(Sırıla arkasına vurur. A sandalyeyi bırakır, geriler. Sessizlik. A el yordamıyla iskemlesine ulaşmaya çabalar, durur, kaybolmuştur.)* Özür dilerim. (Susar.) Affet beni Billy.
 A : Neredeyim? *(Sessizlik.)* Neredeydim?
 B : İşte onu yitirdim. Beni sevmeye başlamıştı ki ona vurdum. Beni terk edecek, onu bir daha göremeyeceğim. Bir daha kimseyi göremeyeceğim. Bir daha hiçbir insan sesi duyamayacağım.
 A : Yeterince işitmediniz mi? Hep aynı inlemeler, sızlanmalar, beşikten mezara değin.
 B : *(Sızlanarak.)* Gitmeden önce bir şeyler yapın benim için.
 A : İşte! Duyuyor musunuz? *(Sessizlik. Sızlanarak.)* Gidemiyorum. *(Sessizlik.)* Duyuyor musunuz?
 B : Gidemiyor musunuz?
 A : Eşyalarım olmadan hiçbir yere gidemem.
 B : Ne işinize yarıyorlar?
 A : Hiçbir şeye.

B : Ve onlar olmadan gidemiyorsunuz.
 A : Evet. *(Yeniden el yordamıyla ilerlemeye koyulur, hareketsizleşir.)* Sonunda bulacağım onları. (Susar.) Eğer büsbütün uzaklaşmadıysam bu arada. *(Yeniden el yordamıyla ilerlemeye koyulur.)*
 B : Battaniyemi düzeltin, ayaklarım dışarıda kaldı. *(A hareketsizleşir.)* Kendim de becerebilirim ama çok uzun sürer. (Susar.) Benim için yap, Billy. (Susar.) Sonra artık eve dönebilirim, her zamanki yerime yerleşip kendi kendime, son kez bir insan gördüm, ona vurdum, o da bana yardım etti derim. (Susar.) Yüreğimde bir sevgi kuruntısı bulur, kendi soyumla barışık ölürüm. (Susar.) Bana böyle bakmanız için bir neden mi var? *(Sessizlik.)* Ruhum neye benziyor? *(A el yordamıyla ona doğru doğru gider.)*
 A : Gürültü yapın.
 B : *(B gürültü yapar. A ilerler, durur.)*
 A : Üstelik koku alma duyunuz yok.
 A : Her yer aynı kokuyor. *(Elini uzatır.)* Elinizin eriminde miyim?
 B : *(Elini uzatmış, hareketsiz durur.)*
 A : Bir dakika, bana karşılıksız bir hizmette bulunmayacaksınız ya? (Susar.)
 B : Koşulsuz demek istiyorum. (Susar.) Ulu Tanrım.
 A : *(Sessizlik. A'nın elini tutar ve kendine çeker.)*
 B : Ayağınız.
 A : Ne?
 A : Ayağım demistiniz ya.
 B : Bir bilseydim! *(Sessizlik.)* Evet, örtün ayağınızı. *(A el yordamıyla eğilir.)* Diz çökün, diz çökün, daha rahat edersiniz. *(Tam ayağının dibinde diz çökmesine yardımcı olur.)* Orası.
 A : *(Rahatsız.)* O halde bırakın beni. Hem size yardım etmemi istiyorsunuz hem de

elimi tutuyorsunuz. (B, A'nın elini bırakır. A battaniyeyi karıştırır.) Bir tek bacağınız mı var?

B

: Hepsi bu.

A

: Ötekine ne oldu?

B

: Çürüyordu, kesip aldılar.

(A örtüyü örter.)

A

: Oldu mu?

(B görmek için eğilir.)

B

: Biraz daha sıkı olsun. (A biraz daha sıkıştırır.) Ne biçim elleriniz var.

(Susar.)

A

: (B'nin gövdesini elleriyle yoklar.) Geriye kalan her şey yerinde mi?

B

: Şimdi ayağa kalkıp sizin için bir şeyler yapmamı isteyebilirsiniz.

A

: Geriye kalan her şey yerinde mi?

B

: Gerisi mi? Başka bir yerimi kesip almadılar, eğer öğrenmek istediğiniz buyusa. (A'nın eli daha yukarılara çıkarak yüze ulaşır, hareketsizleşir.)

A

: Bu yüzünüz mü?

B

: Evet. (Sessizlik.) Ne olsun istiyordunuz? (A'nın parmakları yüze dolayır, hareketsizleşir.) Bu mu? Yağ berem.

A

: Kızıl mı?

B

: Moe. (A elini çeker, diz çökmüş kalarak.) Ne biçim elleriniz var.

(Susar.)

A

: Hâlâ gündüz mü?

B

: Gündüz mü? (Gökyüzüne bakar.) Dilerseniz. Başka bir sözcük bulamıyorum.

A

: Birazdan akşam olmayacak mı?

(B, A'ya doğru eğilir, onu sarsar.)

B

: Hadi Billy, kalkın, beni rahatsız ediyorsunuz.

A

: Birazdan gece olmayacak mı?

(B gökyüzüne bakar.)

B

: Gündüz ... gece ... (Bakar.) Bazen dünya sanki akşamın griliğinde, kış ortası güneşsiz bir günde geliyor bana. (A'ya doğru eğilir, sarsar.) Hadi, Billy,

ayağa kalkın, beni sıkıyorsunuz.

: Bir yerlerde ot var mı?

: Göremiyorum.

: (Ateşli.) Etrafa hiç yeşillik yok mu?

: Bir parça yosun var. (Susar. A ellerini battaniye üstünde birleştirir ve başını buraya koyar.) Tanrım. Umarım dua et-

meyeceksiniz?

: Hayır.

: Ağlamayacaksınız da.

: Hayır. (Sessizlik.) Sonsuza kadar böyle kalabilirim, yaşı bir adamın dizlerine başımı dayamış olarak.

: Dizimde mi? (Hoyratça sarsarak.)

Hadi, kalksana.

: (Daha da yerleşerek.) Ne huzur. (B,

A'ya hoyratça iter. A diz ve ellerinin üzerine düşer.) Dora yeterince kazana-

madığı günlerde bana, sen ve armoni-

kan derdi. Babamın madalyaları kıçına

ignelenmiş, boynunda bir kumbara dört

ayak üzerinde dolayışan daha iyi eder-

din. Sen ve armonikan! Kendini ne

sarıyorsun? Beni yerde yatırdı o

zaman. (Sessizlik.) Kendimi ne

sarıyordum ... (Sessizlik.) Bakın bunu

hiç ... (Sessizlik. Ayağa kalkar.) Hiç ...

(İskemlesine doğru el yordamıyla ilerle-

meye koyulur. Durur, dinler, sessizlik.)

Yeterince dinleseydim duyabilirdim, bir

şeyler çağırırdı.

: Armonikan mı? (Sessizlik.) Bu armoni-

ka hikâyesi de ne oluyordur?

: Eskiden küçük bir armonikam vardı.

Susun ve dinleyin beni.

(Susar.)

: Daha ne kadar böyle kalacaksınız?

: Bütün bu sesleri dinlemek için saatler-

ce durabilirim.

(Dinlerler.)

: Hangi sesleri?

: Artık bilmiyorum ne olduklarını.

(Dinlerler.)

B : Ben onu görebiliyorum. *(Sessizlik.)*
Ben—
A : *(Yalvararak.)* Susmayacak mısınız?
B : Hayır. *(A başını elleri arasına alır.)*
Ben onu görebiliyorum, orada iskemle-
nin üzerinde. *(Susar.)* Billy, onu alıp
kaçsaydım ne olurdu? *(Susar.)* Ha,
Billy, buna ne dersin? *(Susar.)* Belki de
bir gün, yaşadığı delikten çıkan bir
başka yaşlı adam gelip burada sizi armo-
nika çalarken bulurdu. Siz de ona eski-
den çaldığınız küçük kemandan bahse-
derdiniz. *(Susar.)* Ha Billy? *(Susar.)* Ya
da şarkı söylerken bulurdu sizi. *(Susar.)*
Ha Billy, buna ne dersiniz? *(Susar.)*
Orada armonikanızı kaybettiğinizden
kışın soğukunda karga gibi gırtlarken
bulurdu sizi. *(Sırtına sırığı batırır.)* Ha
Billy?
*(A kafasını çevirir, sırığın ucunu yakar
ve B'nin elinde çeker alır.)*

TİYATRO OYUNU TASLAĞI II

(Rough for Theatre II)

Çeviren: Uğur Ün

Tiyatro Oyunu Taslağı I gibi 1950'lerin sonlarında
Fransızca yazılmıştır. İngilizce çevirisi ilk kez, 1976'da
Grove Press'ce, New York'ta yayınlanmıştır.

(Sahnenin arka kısmında, ortada, aydınlık bir gecenin göğüne açılan iki kanatlı yüksek bir pencere. Ayı göremeyiz.

Sahnenin önünde, seyirciye göre solda, duvara ve pencerenin eksenine eşit uzaklıkta küçük bir masa ve sandalye. Masada sönük bir çalışma lambası ve belgelerle tıka basa dolu bir çanta. Önde, sağda, üzerinde yalnızca sönük bir çalışma lambasının bulunduğu benzer bir masa ve sandalye simetri oluşturmaktadır.

Önde, solda, bir kapı.

Ayakta pencerenin sol kanadının önünde sırtı sahneye dönük hareketsiz duran C.

Uzun sessizlik.

A içeri girer. Kapıyı kapar, sağdaki masaya gider, sırtı sağa, duvara dönük oturur. Sessizlik. Işığı söndürür.

Uzun sessizlik.

B içeri girer. Kapıyı kapar, soldaki masaya gider, sırtı sol duvara dönük oturur. Sessizlik. Lambayı yakar, çantayı açar ve içindekileri masaya boşaltır. Başını kaldırır ve A'yı görür.)

B

A

: Ah!

: Şşş! Söndür. (B ışığı söndürür. Uzun sessizlik. Alçak sesle.) Ne kötü bir gece. (Uzun sessizlik. Kendi kendine.) Hâlâ anlamıyorum. (Susar.) Neden bizim hizmetimize gerek duyuyor. (Susar.) Onun gibi birisi. (Susar.) Biz de karşılıksız yapıyoruz, neden? (Susar.) Bizim gibi adamlar. (Susar.) Anlaşılması güç. (Susar.) Neyse ... (Susar. Işığı yakar.) Başlayalım mı? (B ışığı yakar, kâğıtlarını karıştırır.) Güç mesele. (B kâğıtlarını karıştırır.) Özetler ve gideriz. (B kâğıtlarını karıştırır.) Hazır,

mısın?

B

: Tamamdır.

A

: Kulak kesildik.

B

: Bırakalım atlasın.

A

: Ne zaman?

B

: Hemen şimdi.

A

: Nereden?

B

: Buradan olabilir. Bir kat üç ila üç buçuk metre olsa, yirmibeş metre eder. (Susar.)

A

: Altmıç katta olduğumuza yemin edebilirdim. (Susar.) Bir tehlikesi yok mu?

B

: Kış üstü düşecek olsa olsa, yaşarkenki gibi. Belkemiği kırılır, bağırsakları patlar.

(Sessizlik. A kalkar pencerenin yanına gider, dışarıya sarkar, aşağıya bakar. Sessizlik. Doğrulur, gökyüzüne bakar. Sessizlik. Tekrar yerine oturur.)

A

: Dolunay.

B

: Tam değil. Yarın gece olacak. (A cebinden küçük bir not defteri çıkartır.)

A

: Ayın kaç?

B

: Yirmidördü. Yarın yirmibeş.

A

: (Sayfaları çevirerek.) Ondokuz. yirmiki ... yirmidört ... (Okur.) 'Meryem Anamız. Dolunay.' (Not defterini cebine koyar.) O halde ... ne diyorduk ... atlasın. Verdiğimiz sonuç bu, öyle değil mi?

B

: İş, aile, üçüncü vatana, yatak hikâyeleri, para, sanat ve doğa, yürek ve vicdan, sağlık, konut sorunu, Tanrı ve insan, bunca yıkım. (Susar.)

A

: (Düşünceli.) Bunlar birer neden olabilir mi? (Susar.) Bunlar birer neden olabilir mi? (Susar.) Ya mizah anlayışı? Uygunluk anlayışı?

B

: Artık her şeyden usanmış. (Susar.)

A

: Yanılmış olamaz mıyız?

B

: (Öfkeli.) En güvenilir kaynaklara başvurduk. İyicene ölçtük, biçtik, gözden geçirdik, doğruladık. Burada (Bir tomar kâğıt çeker alır.) kesinlene-meyecek tek bir sözcük bulamazsın. Gerçeklikleri öylesine sağlamdır. (Kâğıtları masaya sertçe vurur. Etrafa saçılırlar.) Hassiktir! (Kâğıtları toplar. A lambasını kaldırarak, B'nin etrafını aydınlatır.)

A

: Çok daha kötü evler gördük. (Pencere-ye doğru dönerek.) Manzarası hiç de fena değil buranın. (Susar.) Şu görünen Jüpiter mi?

B

(Susar.)

A

: Nerede?

B

: Işığı söndür. (Işığı söndürürler.) O olmalı.

A

: (Rahatsız.) Nerede?

B

: (Rahatsız.) Orada? (B başını uzatarak görmeye çalışır.) Orada, sağda, köşede. (Sessizlik.)

B

: Değil ki. Bunun titrek bir ışığı var.

A

: Peki hangisi o halde?

B

: (İlgisiz.) Fikrim yok. Sıryüs olabilir. (Işığı açar.) Evet? Çalışacak mıyız yoksa dalga mı geçeceğiz? (A ışığı açar.) Bu evin onun olmadığını unutu-yorsun. Yalnızca kediye bakıyor. Ay so-nunda mavnaya yallah. (Susar. Daha yüksek sesle.) Bu evin onun olmadığını unutuyorsun.

A

: (Sertçe.) Unutursam unuturum! Ya o, unutmuyor mu? (Heyecanlı.) Bizi kur-taran da bu oluyor.

B

: (Kâğıtlarını karıştırarak.) Anılar ... anılar ... (Bir kâğıt alır.) Bir alıntı: "Zor durumlar için filler, hoş nağmeler için serçeler." Çayırılık'daki, orgçu ve bin yıllık dostu Bay Çayırılık'nun Tanıklığı. (Susar.)

A

: (Hüzünlü.) Şış!

B

: Alıntı yapıyorum: "Bu nedenle" —aç

parantez— '(boşanmak amacıyla ayrı oturma)' —kapat parantez— 'ilişkimizin gittikçe bozulması hakkında, onun delil olarak bütün gösterdiği, birlikteliğimizin ilk günlerini karartan' —aç parantez— '(ah elbette elinde olmadan!)' —kapat parantez— 'beş altı düşün ve benim on nihayetinde karşı çıktığım' —aç parantez— '(ah el-bette gönülsüzce)' —kapat parantez— 'uzaktan yakından aşk meşki çağrıştıran her şeyin reddiydi. Ama mutluluğumuz üzerine' —aç parantez— '(zira bunları da kaçınılmaz bir biçimde yaşadık. Akluma yalancı akasya ağaçları altında Dertlipınar'da ettiğimiz ilk aşk yeminle-ri, Kalkantaş'taki gerdek gecemizin ilk onbeş dakikası ya da Doğu Ticaret Yo-lundaki yuvamızda sabahlara değin süren sıkı çalışmalarımız geliyor)' —kapat parantez— 'tek bir söz etmedi bayım, tek bir söz.' Düğmecî Bayan Gritalih'in Doğu Ticaret Yolundaki İka-metgâhındaki Tanıklığı.

A

B

: (Hüzünlü.) Şışış!
: Yine alıntı yapıyorum: "Belleğinde ulusal destanımıza dair yalnızca felaket-lerin yer etmiş olması bu konuda okulda açılan yarışmada küçük bir burs kazan-masına engel olmamıştı." Bahçeli'den bahçıvan ve bin yıllık dost Bay Kazma'nın Tanıklığı. (Susar.) "Ailemiz-de aktılmamış tek bir damla gözyaşı yoktur, Tanrı bilir ya, sel gibi aktı, ki, tarihi, saati ve nedeniyle birlikte birikti-rilmeyip bu tükenmez hüzün haznesinde dindarca saklanmasın ve de tek bir sevinç yaşanmamıştır ki, bereket versin bunlar pek nadirdi, tam tersi olarak üzerlerine asit dökülmüşçesine geri gel-meyecek bir biçimde eriyip yok edilme-sin. Bu açıdan o bana benziyordu." Müteveffa Edebiyatçı Bayan Bezgin

Gritalih'in tanıklığı. (Sessizlik.) Daha merak ediyor musun?

: Yeterli.

: Okuyorum: "Onu birkaç kadeh içtikten sonra yaşantısından söz ederken duyusunuz, sanki ömrünün tamamını cehennemde geçirmiş sanırdınız. Biz gülmekten kınılırdık. Bu malzemelerle çok tutan bir gösteri hazırladım." Şenevlerden Bayan Şendul Şensin'in eliyle, bin yıllık dost, ikinci sınıf bir tiyatroyuncusu Baş Şensin'in tanıklığı. (Sessizlik.)

: (Üzgün.) Şşş! (Susar.) Şşş!

: Görüyorsun. (Tumturaklı.) Kendi evinde değil, bunu gayet iyi biliyor.

(Susar.)

: Şimdi olumlu unsurları ele alalım.

: Olumlu da neymiş? Onu ... (Duraksar, sonra birden öfkeyle.) tüm bunların bir gün değişebileceğine mandırabilecek nitelikte olan unsurlar mı? Ha? Söylemek istediğin bu mu? (Susar. Biraz sakinleşmiş.) Olumlu hiçbir unsur yok.

: (Bükün.) Var, yahu var. İşin güzelliği de burada.

(Susar. B kâğıtlarını karıştırır.)

: (Başını kaldırarak.) Affedersin Bertan. (Susar. Kâğıtlarını karıştırır, başını kaldırır.) Bana neler oldu, anlamıyorum. (Susar. Kâğıtlarını karıştırır, başını kaldırır.) Şaşkınlıktan. (Susar. Kâğıtlarını karıştırır.)

: Şu piyango hikâyesi var ... belki de. Hatırlıyor musun?

: Hayır.

: (Okur.) "İkiyüz iştirakli piyango.. kazanana birinci sınıf bir saat ... som altın, ondokuz ayar, dakiklik mucizesi, yıl, ay, tarih, gün, saat, dakika ve saniye gösterir, çok şık, yayı kırılmaz, zembereği çökmez, ondokuz taşlı, çarpmalara dayanıklı, antimanyetik, sügeçirmez,

paslanmaz, kendinden kurmalı, saniye ibrelî, İsviçre yapımı, çok lüks, kayış kertenkele derisinden."

: Görüyor musun? Pek umudu kalmaz da, şanslı denemek üzere alıyor. Hâlâ direnme gücü kaldığını biliyordum.

: Bileti alan ne yazık ki o değildi. Ona verdiler. Bunu unutuyorsun.

: (Sertçe.) Unutursam unutarım! Ya o unut— (Susar.) En azından sakladı.

: Yani?

: En azından bileti kabul etti. (Susar.) En azından geri çevirmedi.

: Alıntı yapıyorum: "Onu en son gördüğümde bir posta çekini bozdurma-ya gidiyordum. Araçların postane binasına girişini önlemek için konmuş, aralarına zincir gerilmiş büyük taşlardan birinin üzerine oturmıştı, sırtı tuğla fabrikalarına dönüktü. Çökmüş, bitmiş bir hali vardı. İkiye katlanmış oturuyordu, elleri dizlerinde, bacakları ayırık, kafası yerdeydi. Bir an için yoksa kusuyor mu diye sordum kendi kendime. Ama daha yaklaştığımda yalnızca ayaklarının dibindeki köpek pisliğini seyrete-mekte olduğunu gördüm. Bu şeyi şemsiyemin ucuyla yavaşça uzaklaştırdığımda hareketi izleyen bakışları nesneye yeni yerinde takılı kaldı. Saati merak ediyorsanız söyleyeyim, öğleden sonra üçtü. Onu içinde bulunduğumuz zaman dilimine çağırma cesaretini kendimde bulamadığımı itiraf edeyim, öylesine sarsılmıştım. İçimden iyi şanslar dileyerek tutacağımı hiç ihtimal vermediğim bir piyango biletiyi yan cebime sokuşturdum. İki saat sonra çekimi bozmuş olarak postaneden çıktığımda onu aynı yerde, aynı konumda buldum. Bazen kendime hâlâ yaşıyor mu diye sorarım." Yeminli muhasebeci ve iyi ve kötü günlerin dostu Bay Dekman'ın

tanıklığı.
(Susar.)
: Ne zaman yazılmış?
B : Yakınlarda.
A : Sanki çok, çok eski bir anı gibi. (Sessizlik.) Başka bir şey yok mu?
B : Eee ... ufak tefek şeyler ... vârisleri olmayan bir teyze ... tamamlanmamış—
A : Varisleri olmayan bir teyze mi?
B : ... Vârisleri olmayan bir teyze ... Melbourne'daki bir mektup arkadaşıyla oynadığı tamamlanmamış bir satranç partisi ... kendi türünün yok oluşunu görmenin henüz yitirilmemiş umudu ... tümüyle sönmemiş yazınsal emeller.. Mandıra Sokağındaki Peynirci Kadının poposu ... bu türden şeyler.
(Susar.)
A : Bu akşam bitiriyoruz herhalde?
B : Kesinlikle. Yarın mezarlıklar mahallesindeyiz.
A : (Neşesiz.) Ona bir şey öğretmiş olmayacağız. Şimdiye değin bildiklerine hiçbir şey ekleyemeden onu birazdan bırakıp gideceğiz.
B : Bütün bu tanıklıklardan habersizdi. Herhalde işi bitmiştir.
A : Bence değil. (Susar.) Nereden biliyorsun? (Kâğıtlarına göz atar.) Çok önemli bu. (Kâğıtlarına göz atar.) Kendisinin söylediği bir şeyler olmalı ... sanıyorum ki ...
B : (Kâğıtlarına bakarak.) "İtiraflar" başlığı taşıyanlardan söz ediyorsun herhalde. (Güler.) Kısa bir bölüm. (Kâğıtlarını karıştırır.) İtiraflar ... itiraf-lar ... Hah!
A : (Sabırsızca.) Ne diyor?
B : (Okur.) "Başarıları ... görme kusurları ... anlamsız bir yılan korkusu ... iştme kusurları ..." — bunlar değil ... — "lifli urlar ... öten kuşlara duyulan korku ... sevgi gereksinmesi ..." — geliyoruz ... —

"iç sessizlik ... doğuştan utangaçlık ... koku alma kusurları ..." —Hah! Dinle şunu— "Başkalarının görüşlerine hastalık derecesinde duyarlı ..." (Başını kaldırır.) Dememiş miydin?
: (Hüzünlü.) Şşşş!
A : Bütün bu kısmı okuyayım. (Okur.) "... Başkalarının görüşlerine hastalık derecesinde duyarlı—" (Işık söner.) Hay allah! Ampul bitti. (Işık yeniden yanar.) Yok, değilmiş. Bir temassızlık olmalı. (Lambaya bakar. Teli düzeltir.) Tel bükülmüştü, şimdi tamamdır. (Okur.) "Başkalarının görüşlerine—" (Işık söner.) Hay götüne koyayım.
A : Lambayı sallasana. (B lambayı sallar. Işık yeniden yanar.) Gördün mü? İzciyken öğrendiğim bir numaraydı. (Susar.)
B : (Birlikte.) "Başkalarının görüşlerine—" Masaya dokunma.
A : Anlamadım.
A : Masaya dokunma. Tellerde temassızlık varsa, en küçük bir dokunuşta bile ışık söner.
B : (İskemlesini bir parça geri çeker.) "... Başkalarının görüşlerine—" (Lamba söner. B masaya güçlü bir yumruk indirir. Lamba yeniden yanar. Sessizlik.)
A : Elektrik esrarengiz bir şey.
B : (Süratle.) "... Başkalarının görüşlerine hastalık derecesinde duyarlı, çabuk etkilenen biriydim, onu tanıdığım süre içinde ve her seferinde demek istiyordum—" Ne diyor bu?
A : (Sinirli bir biçimde.) Devam, devam!
B : "... her seferinde demek istiyordum, her iki durumda da, yani duymak hoşuma gitse de, ya da tam tersi gitmese de, sıkıntı da verse, gerçekleri söylemek gerekirse—" (Durur.) Hiyar ağası. Bu cümlelerin fiili nerede?

A : Ne fiili?
 B : Cümlelerin ana fiili yahu.
 A : Benden paso.
 B : Ben fiili arayıp, ortadaki tüm bu saçmalıkları ayıklayacağım. (Arar.)
 "Gitse ... gitmese ...", —Tanrım!— "... gerekirse ... verse ..." —Eşek herif!—
 ah! Bu iş bu kadar— "... maalesef ...",
 tamam buldum. (Sevinçle.) "Maalesef elimden gelmiyordu ..." Oldu bu iş!
 A : Peki nasıl bir okusana?
 B : (Büyük bir ciddiyetle.) "Başkalarının görüşlerine hastalık derecesinde duyarlı, çabuk etkilenen biriymdim ..." — saçmalar, saçmalar, saçmalar— "... maalesef elimden gelmiyordu—" (Lamba söner, sessizlik.)
 A : Yer değiştirmeye ne dersin? (Susar.) Ne demek istediğimi anlıyor musun? (Susar.) Yani sen kâğıtlarınla buraya gelsen, ben de oraya gitsem. (Susar.) Sızlanıp durma Morvan, böyle bir yere varamayız.
 B : Sınırlarım bozuk. (Susar.) Ah, bir yirmi yaş genç olabilsem, hiçbir sorun kalmazdı.
 A : Şşşş. Böyle budalaca lafları dostlarına bile söyleme. (Sessizlik.)
 B : Yanına gelebilir miyim? (Susar.) Hayvan sıcaklığına gereksinimim var. (Susar.)
 A : (Soğuk.) Nasıl istersen. (B kalkar, A'ya doğru gider.) Zahmet olmazsa dosyalarını da al. (B kâğıtlarını ve çantasını almak için döner, sonra A'nın yanına gelir, çanta ve kâğıtları masaya bırakır, ayakta durur. Susar.) Seni dizlerime alayım mı? (Sessizlik. B sandalyesini almak üzere döner, sonra A'nın yanına gelir, sandalye kollarında, masanın önünde durur. Sessizlik.)

B : (Çekingen.) Yanına oturabilir miyim? (Birbirlerine bakarlar.) İstemiyor musun? (Susar.) Peki karşına otursam. (A'nın karşısına oturarak bakar ona. Sessizlik.) Devam edelim mi?
 A : (Kuvvetle.) Bitirelim ve gidip yatalım. (B kâğıtları karıştırır.)
 B : Lambayı alacağım. (Yanına doğru çeker.) İnşallah bir şey olmaz. Ne yaparsız karanlıkta iki kişi. (Susar.) Kibritin var mı?
 A : Her zaman yanımda bulundururum. (Susar.) Ne mi yaparsız? Pencerenin yanına yıldızların ışığına gideriz. (B'nin lambası yanar.) Yani sen gidersin.
 B : (Canlı.) Oh, hayır, yalnız gitmem.
 A : Bir kâğıt versene. (B bir kâğıt verir.) Işığı söndür. (B ışığı söndürür.) Ne tuhaf, seninki yeniden yandı.
 B : Bu lamba can sıkı.
 A : Haklısın, git söndür şunu. (B kalkar, masaya gider, ışığı kapatır. Sessizlik.)
 B : Şimdi ne yapmam gerekiyor? Yeniden yakmam mı?
 A : Buraya gel.
 B : Işığı yak o halde, hiçbir şey görmüyorum. (A ışığı yakar. B dönüp A'nın karşısına oturur. A ışığı kapatır, kalkar, kâğıt elinde pencereye gider, durur, gökyüzüne bakar.)
 A : Bütün bunların nükleer bir erime olduğunu düşünmek ne tuhaf. Bütün bu periler aleminin. (Kâğıdın üzerine eğilip bir iki kez duraklayarak okur.) "On yaşında ilk kez aile ocağından kaçır, ertesini gün geri getirilir, cezalandırılır, affedilir." (Susar.) "Onbeş yaşında, aile ocağından ikinci kez kaçır, sekiz gün sonra yakalanır, pişman olur, affedilir." (Susar.) "On yedi yaşında, aile ocağından üçüncü kere kaçır, altı ayın

sonunda kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıstırmış geri döner, oda hapsine alınır, affedilir." (Susar.) "Onyediyasında son kez aile ocağından kaçır, bir senenin sonunda dizleri üstünde gelir, kovulur, affedilir."

(Susar. C.'nin yüzünü görmek için pencereye yaklaşır, bu yüzden sırtını boşluğa vererek bir parça dışarı sarkması gerekir.)

B : Dikkat et.

(Uzun bir sessizlik. Hiçbiri kımıldamaz.)

A : (Hüzünlü.) Şşş. (Dengesini yeniden kurmuştur.) Yak bakalım. (B ışığı yakar, A masasına döner, yeniden oturur. B'ye kâğıdı uzatır, o da alır.) Ağır ilerliyoruz ama bitmek üzere.

B : Nasıl görünüyor?

A : Pek iyi denemez.

B : Yüzünde şu belirsiz gülümseme var mıydı?

A : Herhalde.

B : Herhalde de ne demek, şimdi baktın ya?

A : Baktığım da yoktu.

B : (Hoşnut.) Hah! (Susar.) Yüzündeki o gülümsemenin ne anlama geldiğini hiç anlayamadım. Ya gözleri nasıldı? Fıldır fıldır mıydı yine?

A : Kapalıydı.

B : Kapalı mıydı?

A : Yani beni görmemek için kapamıştı. Yeniden açmış olmalı şimdi. (Susar. Ofkeyle.) İnsanları günde 24 saat gözlemek lazım. Bir hafta boyunca gözden yitirmeden, onlara çaktırmadan! (Susar.)

B : Bence bunu fazlasıyla yaptık.

A : (Sabırsızca.) Bir yere varamayacağız, hadi, oku şunu. (B kâğıtlarını karıştırır, aradığı kâğıdı bulur.)

B : (Son hızla okur.) "... Başkalarının

görüşlerine hastalık derecesinde duyarlı, çabuk etkilenen biriydim ..." — saçmalar, saçmalar, saçmalar— "... maalesef elimden gelmiyordu, on onbeş dakika sonra aklımdan uçup girmesini önleyecek, yani bunu içime sindirecek kadar bir zaman geçince, sanki bana hiçbir şey söylenmemişçesine belleğim bomboştu." (Susar.) Allah allah!

A : (Hoşnut.) Görüyorsun. (Susar.) Bunu nerede söylemiş?

B : Adı bilinmeyen bir bayan hayranına, anlaşıldığı kadarıyla hiç yollanmamış, bir mektupta demiş. (Hüzünlü.) Unutmuştum.

A : Bir bayan hayranına mı? Ay onun hayranları da mı vardı!

B : Şöyle başlıyor: "Sevgili dostum ve hayranım ..." Bütün bildiğimiz bu.

A : Haydi, Morvan sakın ol, hepimiz şu hayranlara yazılan mektupların ne mone şeyler olduğunu biliriz. Yazılan her şey gerçek diye bir kural mı var?

B : (Ofkeyle kâğıtların üzerine bir yumruk sallar.) İşte dosyamız, bitmiş ve tamamlanmış durumda. Dayanak noktamız bu. Söylediğin sözler için biraz geç değil mi? (Solunu yumruklar.) Bunlar iyi, bunlar ise (Sağını yumruklar.) kötü. İşin içine ettin yani.

(Susar.)

A : Peki özetleyelim hadi.

B : Yaptığımız da bu zaten.

A : Karanlık bir gelecek, hatırladığı kadarıyla affedilmez bir geçmiş, geciktirme nedenlerinin tümü de gülünç ve en değerli öğütler bile etkisiz. Anlaştık mı?

B : Vârissiz bir teyze de mi gülünç bir neden?

A : (Ateşli.) Paraya tamah eden biri değil. (Sert sert.) Müşterinin kişiliğini iyice çözümlemek gerek Morvan, yoksa bel-

B : geleri üst üste yağmak kafi gelmez.
: *(Gücenmiş, kâğıtların üzerine vura-
rak.)* Bence müşteri bunların içindedir,
başka bir yerde değil.

A : Peki. Bütün bunların ona bir yararı do-
kundu mu? Şu yaşlı teyzenin hiç halini
hatırını sordu mu bir gün? Seyirci
kadını ele alsam örneğin, bunca yıldır
çedar peynirini alır da, saygıda kusur et-
mediği ne malumdur? *(Susar.)* Hayır
Morvan, görüyorsun—
*(Kısa bir miyavlama duyulur. Sessizlik.
Daha kuvvetli bir miyavlama.)*

B : Bir kedi olmalı.

A : Mümkündür. *(Uzun sessizlik.)* Yani
anlaştık mı? Karanlık bir gelecek, affe-
dilemez—

B : Dilediğin gibi olsun. *(Kâğıtları
çantaya yerleştirmeye koyulur.
Bikkünlük.)* Atlasın.

A : Başka belge kalmadı mı?

B : Atlasın, atlasın. *(Kâğıtları
yerleştirmeyi bitirir, çanta elinde ayağa
kalkar.)* Gidelim.
(A saatine bakar.)

A : Saat şimdi ... onu ... yirmibeş geçiyor.
11.20'den önce tren bulamayız. Burada
sohbet edip vakit geçiririz.

B : 11.20'de ne demek? Onelli de bir tren
var.
*(A cebinden bir tarife çıkartarak, söz
konusu sayfa açık biçimde B'ye uzatır.)*

A : Çarpı konulmuş yere bir bakıver. *(B
tarifeyi gözden geçirir. A'ya iade eder
ve yerine oturur. Uzun bir sessizlik.
Çoşkuyula.)* İnsanlar bulundukları nok-
tayı zamanında anılamış olsalar bugün
mutsuzların sayısı nasıl da artardı. *(Ses-
sizlik.)* Şişkoyu hatırlıyor musun?

B : Şişkoyu mu? *(Sessizlik.)* Şişko birini
tanımadım hiç.

A : Tanımaz olur musun? Şişko, kızıl saçlı
biriydi. Kıyamet mahallesine takılırdı.

Yıllardır bir iş tuttuğu yoktu. Bir av
kazasında takımlarını yitirdiği
söylenirdi. Bir baldırcına nişan almaya
hazırlanırken nasıl olduysa tüfeği bacak-
larının arasında patlayıvermişti.

B : Hiç gördüğüm yok.

A : Sözün kısası işler iyice sarpa sarmıştı
ki karısının bir ambulansın altında can
verdiğini söylediler ona. Lanet olsun,
cenaze töreninde bulunmak gerekir,
dedi. Şimdi süpermarketlerden birinde
sürekli bir iş bulmuş. *(Sessizlik.)* Senin-
kinin keyfi nasıl?

B : *(Tiksintiyle.)* Oh, bilirsin— *(Bir kuş
ötüşü duyulur, anında kesilir. Sessizlik.)*
Aman tanrını!

A : Bülbül!

B : Oh, yüreğime inocektil!

A : Şşş! *(Alçak sesle.)* Sus, dinle! *(Sessiz-
lik. Ötüş yeniden aynı kısıklıkta, ama
daha kuvvetli duyulur. Sessizlik.)*
Odanın içinde. *(Ayağa kalkar, parmak-
larının ucunda ilerlemeye koyulur.)* Gel
bir bakalım.

B : Korkuyorum.
*(Bununla birlikte ayağa kalkar ve
arkasında sakına sakına yürüyerek A'yı
izler. A peşinde B olmak üzere, sağ tara-
fa, sahnenin gerisine doğru yönelir.)*

A : *(Kafasının çevirerek.)* Şşş! *(İlterler,
köşeye gelince dururlar. A bir kibrü
çakar, başının üzerinde yakalı tutar. Ses-
sizlik. Alçak sesle.)* Orada değil. *(Kibrili
atar ve parmaklarının ucunda, peşinde
hep B olmak üzere pencerenin önünden
sahneyi boylu boyunca geçer. Köşede,
sol geride, dururlar. Kibrille aynı oyun
yinelenir.)* İşte orada!

B : *(Geriye çekilerek.)* Nerede?

A : *(A çömelir. Sessizlik.)*

B : Bana yardım et.

A : Onu rahat bıraksana. *(A incili püsküller
takılı yeşil bir ipek örtülü büyük bir kuş*

kafesini karnına doğru tutarak güclükle doğrulur. Sendeleyerek masasına yönelir.) Ver şunu bana.

(B kafesi tutmasına yardımcı olur. Kafesi aralarına alarak A'nın masasına doğru taşırlar ihtiyatla.)

A : (Soluğu kesilmiş.) Dur bir saniye. (Dururlar. Sessizlik.) Hadi. (Herleyerek, kafesi yavaşça masanın üzerine bırakırlar. A ipek örtüyü salondan görmeyecek tarafa doğru yavaş yavaş kaldırır ve bakar.) Lambayı getir.

(B lambayı kaldırır, kafesin içine doğru çevirir. İkisi de eğilir ve bakar. Uzun sessizlik.)

B : Bir tanesi ölmüş.
(Bakarlar.)

A : Bir kalemin var mı? (B ona uzun bir kurşun kalem verir. A kalemi kafesin pamaklıklarından içeri uzatır. Sessizlik.) Evet. (Kalemi geri çeker ve cebine koyar.)

B : Hey!
(A kalemi geri verir. Kafese bakarlar. A, B'nin elini tutar ve lambayı hareket ettirir.)

A : Böyle.
(Kafese bakarlar.)

B : Bu erkek mi yoksa dişi mi?

A : Dişi. Bak nasıl da donuk tüyleri.
(Bakarlar.)

B : (Kızgın.) Ama erkek bu sırada hep ötüyor. (Sessizlik.) Muhabbet kuşu mu ne bunlar?

A : Muhabbet kuşları mı? (Katıla katıla güler.) Ah Morvan ölümün senin yüzünden olacak. Muhabbet kuşu da nereden çıktı. (Güler.) İspinoz kuşu bunlar hıyar. Şu küçük yeşil kıca bak. Başındaki mavi tüylere. Beyaz çizgilerine. Altın sarısı gerdanına. (Bilgi verircesine.) Zaten kendisine özgü bir ötüğü vardır, bununla diğer kuşlardan

hemen ayırt edilir. (Susar.) Ah ne şırınsın sen küçük kuşum benim. Ne tatlısın! (Susar. Neşesiz.) Sonra bunların organik artıklar olduğunu düşünmek ne tuhaf. Tüm bu ihtişarın.

(Kafese bakarlar.)

B : Yemleri bitmiş. (Susar.) Su yolu.

(İşaret ederek.) Ne bu?

A : Bu mu? (Sessizlik. Donuk bir sesle, yavaş yavaş.) Bayat kalamar kemikleri.

B : Kalamar mı?

A : Kalamar.

(Örtüyü çeker. Sessizlik.)

B : Haydi, Bertrand, yapma, elden bir şey gelmez. (A kafesi kaldırır ve sahnenin sol arka bölümüne götürür. B lambayı bırakır, arkasından seyirtir.) Ver bana şunu.

A : Bırak, bırak dedim. (Peşinde B olmak üzere köşeye değin ilerler, kafesi yerine koyar, doğrulur ve yine B peşinde masaya yönelir. A durur.) Beni böyle takip edip durma Morvan. Benim de pencereden atlamamı mı istiyorsun?

(Sessizlik. B masaya gider, çantasını ve sandalyesini alır, kendi masasına gider ve sırtı pencereye dönük oturur. Lambasını yakar, hemen söndürür.) Nasıl bitirmeli? (Uzun sessizlik. A pencereye gider, bir kibrit çakar, havada yakılı tutar ve C'nin yüzüne bakar. Kibrit bitince pencereden aşağıya atar.) Hey, gel de bak şuna. (B kimildamaz. A başka bir kibrit çakar, havada yakılı tutar ve C'nin yüzüne bakar.) Çabuk gel. (B kimildamaz. Kibrit bitince A yere atar.) Şöyle yapsam ...

(A mendilini çıkartır ve C'nin yüzüne doğru çekingence yaklaşıyor.)

PERDE

KRAPP'IN SON BANDI

(Krapp's Last Tape)

Çeviren: Uğur Ön

1958'in başlarında İngilizce yazılmıştır. İlk kez *Evergreen Review*'da (Yaz 1958) yayımlanmıştır. 28 Ekim 1958'de, Londra, Royal Court Theatre'de sahneye konmuştur.

(Bir akşam, ilerlemiş saatler.
KRAPP'ın dağınık odası.
Önde ortada, iki çekmecesini seyirciye
doğru açılan küçük bir masa.
Masada, yüzü seyircilere dönük, yani
çekmecelerin karşı tarafında oturan
çökmüş, yaşlı bir adam: KRAPP.
Rengi atmış siyah pantolonu dar ve bo-
yuna göre kısadır. Rengi atmış siyah
kolsuz yeleğinin dört büyük cebi vardır.
Gümüş saati ağır ve kösteklidir. Kirli
beyaz, üst düğmeleri açık gömleği
yakasızdır. En azından 48 numara, çok
dar ve sivri uçlu, kirli beyaz renkli,
insanı şaşırtan bir çift bot giymiştir.
Beyaz bir yüz. Morarmış burun.
Kırışmış dağınık saçlar. Traşsız.
Aşırı derecede miyop (ama gözlüksüz).
Kulakları ağır işitir.
Sesi çatlak. Kendine özgü bir vurgula-
ma biçimi var.
Güçlkle yürür.
Masanın üzerinde mikrofonuyla birlikte
bir teyp ve kayıt yapmış makaraların
durdugu bir sürü karton kutu.
Masa ve yakın çevresi çığ beyaz bir
ışıkla aydınlatılmıştır. Sahnenin öteki
tarafı karanlıktır.
KRAPP bir süre devinimsiz kalır, derin
bir iç çeker, saatine bakar, ceplerini
karıştırır, bir zarf çıkarır, yerine sokar,
yeniden aranır, küçük bir anahtar destesi
çıkartır, gözüne yaklaştırır, bir anahtar
seçer, kalkar ve masanın önüne
geçer. Eğilir, birinci çekmecenin kilidi-
ni açar, içine bakar, elini gezdirir, bir
teyp makarası çıkarır, yakından bakar,
yerine koyar, çekmeceyi kilitlet, ikinci
çekmecenin kilidini açar, içine bakar,
elini gezdirir, büyük bir muz çıkarır, ya-
kından bakar, çekmeceyi kilitlet, anahtar-
ları cebine koyar. Döner, sahnenin

kenarına kadar ilerler, durur, muz
okşar, soyar, kabuğunu ayaklarının di-
bine atar, muzun ucunu ağzına alarak
önüne, boşluğa bakar, kıpırtısız durur.
Sonunda muzun ucunu ısıtır, döner ve
sahnenin kenarında, ışıltı volta atmaya
koyulur; düşüncelere dalmış muzunu
yerken, her iki yönde de en fazla dört ya
da beş adım atacaktır. Kabuğa basar,
kayar, neredeyse düşecektir, kendini to-
parlar, eğilir, kabuğa bakar ve hep
eğilmiş durarak ayağıyla sahnenin
kenarından boşluğa iter. Yeniden volta
atmaya başlar, muzu bitirir, masaya
döner, oturur, bir an devinimsiz durur,
derin bir iç çeker, cebinden anahtarları
alır, gözlerine yaklaştırır, anahtarları
seçer, kalkar ve masanın önüne gider,
ikinci çekmecenin kilidini açar, bir
büyük muz daha çıkarır, yakından
bakar, çekmeceyi kilitlet, anahtarları
yeniden cebine koyar, döner, sahnenin
kenarına ilerler, durur, muz okşar,
soyar, kabuğunu sahnenin önündeki
boşluğa fırlatır, muzun ucunu ağzına
alır, önüne, boşluğa bakarak kıpırtısız
durur.
Sonunda aklına bir şeyler gelir, muz
ucu gözükecek bir biçimde yelek cebine
sokar, hızla sahnenin arkasına ka-
ranlığa gider. On saniye geçer. Açılan
şişe mantarının gürültüsü. Onbeş saniye
geçer. Elinde eski bir defteri kebir ışıklı
bölgeye döner, masaya oturur. Defteri
masaya bırakır, ağzını siler, ellerini
yeleğinin önüne siler ve düzgün bir
biçimde birleştirip, birbirine sürter.)

KRAPP

:(Canlılıkla.) Ah! (Defterin üzerine
eğilir, sayfaları çevirir, aradığı kaydı
bulur, okur.) Kutu ... üç ... makara ...
beş ... (Başını kaldırır ve önüne bakar.
Keyiflice.) Makara! (Susar.) Makarra!

(Mutlu bir gülümseme. Sessizlik. Masa-ya eğilir, yakından inceleyerek kutuları karıştırır.) Kutu ... üç ... üç ... dört ... iki ... (Şaşkınlıkla.) dokuz! bu ne yahu! ... yedi ... ah! küçük yaramaz! (Kutuyu alıp yakından bakar.) Kutu üç. (Masa-ya koyar, açar, içindeki makaralara bakar.) Makara ... (Deftere bakar.) ... beş ... (Makaralara bakar.) beş ... beş ... ah! küçük şarlatan! (Bir makara alıp yakından inceler.) Makara beş. (Masanın üzerine koyar, üç numaralı kutuyu kapatır, ötekilerin yanına koyar, makarayı alır.) Kutu üç, makara beş. (Aletin üzerine eğilir, kafasını kaldırır. Keyifle.) Makarra! (Mutlu bir gülümseme. Eğilir, makarayı alete takar, ellerini oğuşturur.) Ah! (Deftere bakar. Sayfanın aşağısındaki kaydı okur.) Annem nihayet huzura kavuştu. Humm ... Siyah top ... (Başını kaldırır, önüne boşluğa bakar. Afallamış.) Siyah top mu?.. (Yeniden deftere bakar, okur.) Esmer dadı ... (Başını kaldırır, deftere bakar, okur.) Bağırşakların durumunda hafif bir düzelme ... Humm ... Unutulmaz ... ne? (Daha yakından bakar.) Gündönümü, unutulmaz gündönümü. (Başını kaldırır, boş gözlerle önüne bakar. Afallamış.) Unutulmaz gündönümü mü? (Susar. Omuz silker, yeniden deftere bakar, okur.) Aşka— (Sayfayı çevirir.)—elveda. (Başını kaldırır, dalar, teybin üzerine eğilir, çalıştırır ve dinleme konumuna geçer; öne eğilerek elleriyle kulaklarını açarak alete doğru uzatır, yüzü izleyiciye dönüktür.) : (Güçlü, oldukça tımtırlıklı bir ses, KRAPP'ın çok daha genç dönemine ait olduğu iyice belirgindir.) Bugün otuzdokuzuma girdim, dipdiri— (Daha rahat bir biçimde yerleşmeye çalışırken kutu-

lardan birini düşürür, küfreder, aleti durdurur, kutuları ve kayıt defterini sert bir hareketle yere savurur, bandı başa alır, çalıştırır, dinleme konumuna geçer.) Bugün otuzdokuzuma girdim, dipdiri hissediyorum kendimi, şu zayıf yanımlı saymazsak, entelektüel yaşamım da ... (Duraksar.) ... en üst noktasına ya da buna yakın bir yere ulaştı anladığım kadarıyla. Şu herbat olayı geçmiş yıllardaki gibi bir meyhanede sakın sakın kutladım. Kimsecikler yoktu. Gözlerimi kapatıp, ateşin önünde oturarak sapı samandan ayıkladım. Bir zarfın arkasına birşeyler çiziktirdim. İnime dönmekten, eski püskü giysilerime kavuşmaktan hoşnuttum. Biraz önce üzülerek söylüyordum üç muz yedim ve bir dördüncüsünü yemekten zor alıkoydum kendimi. Benim durumumdaki biri için zehirden farksız bunlar. (Telaşlı bir biçimde.) Bırak şunları yemeyi artık! (Susar.) Masamın üzerindeki ışık olumlu bir değişiklik. Çevremdeki tüm bu karanlığın içinde kendimi daha az yalnız hissediyorum. (Susar.) Bir bakıma. (Susar.) Kalkıp inimde şöyle bir dolaşmayı ve sonra bu-
raya ... (Duraksar.) ... kendime dönmeyi seviyorum. (Susar.) Krapp'a.
(Susar.)
Sap demekle ne anlatmak istediğime bakalım şimdi de, demek istediğim ... (Duraksar.) ... yani bunun anlamı, her yan toz — her yanım toz içinde kalsa da bir değer taşıyan şeyler. Gözlerimi kapıyor ve onları düşlemeye çalışıyorum.
(Susar. KRAPP çok kısa bir süre gözlerini kapatır.) KRAPP.
Bu akşam olağanüstü bir sessizlik var, kulaklarımı zorlasam da bir fısıltı bile duyamıyorum. Yaşlı beyan McGlome

bu saatlerde şarkı söyler her zaman. Ama bu akşam söylemiyor. Genç kızlık çağının şarkılarıymış, öyle diyor. Onu bir genç kız olarak düşünmek zor. Harika bir kadın oysa. Connaught'lu sanıyorum. (Susar.) Ömrüm yeter de onun yaşına gelirim şarkı söyleyebilecek miyim? Hayır. (Susar.) Çocukken şarkı söyler miydin? Hayır. (Susar.) Hiç şarkı söyledim mi? Hayır. (Susar.) Biraz önce, geçmiş yıllardan gelişigüzel bir bölüm dinledim. Deftere bakarak doğrulamadım ama on, oniki yıl öncesine ait olmalı. Sanırım o sıralarda hâlâ Kedar Sokagında Bianca ile düzensiz bir ilişkiyi sürdürüyordum. İyi sıyırdım kendimi, Tanrıya şükür. Sonu yoktu. (Susar.) Söyleyecek pek söz bulamıyorum onun için ama gözleri çok güzeldi. Sımsıcaktı. Birden yeniden gördüm onları. (Susar.) Benzersiz! (Susar.) Neyse! (Susar.) Bu eski hikayeler ürktütüyor insanı, ama çoğu kez onları— (KRAPP aleti durdurur, dalar, çalıştırır.) yararlı buluyorum, yeni bir ... (Duraksar.) ... geriye dönüş öncesi. Böylesine aptal olabileceğime inanmak doğrusu çok güç. Sesim! Tanrım! Ya dileklerim! (KRAPP'ın da katıldığı kısa gülüş.) Ya da kararlarım! (KRAPP'ın da katıldığı kısa gülüş.) Özellikle içkiyi azaltmak konusundakiler. (KRAPP'ın tek başına kısa gülüşü.) İstatistikler. Son sekizbin küsur saatin binyediyüzü tümüyle içkili mekanlarda tüketilmiştir. Uyanık geçen zamanın yüzde 20'sinden fazlası, hemen hemen yüzde 40'ı. (Susar.) Daha az zamanımı alan bir ... (Duraksar.) ... cinsel yaşamın tasarlanması. Babasının son hastalığı. Gittikçe tavsayan mutluluk arayışı. Barsak açıcı ilaçların sonuçsuzluğu. Gençlik diye ad-

landırdığı şeyle dalga geçmesi ve bittiği için Tanrıya duyduğu şükran. (Susar.) Bir terslik var burada. (Susar.) Başyapıtın ... hayalleri. Sonu— (Kısa gülüş.) ağlama duvarına dönüşen. (KRAPP'ın katıldığı uzayan gülüş.) Ne kaldı tüm bu sefaletten? Bir garda, perondaki eski yeşil mantolu bir kız mı? Hayır mı? (Susar.) Geçtiğimiz— (KRAPP aleti durdurur, dalar, saatine bakar, kalkar, sahne gerisine karanlığa gider. On saniye geçer. Mantarın gürültüsü duyulur. On saniye geçer. İkinci kez mantarın sesi gelir. On saniye geçer. Üçüncü kez mantarın sesi duyulur. On saniye geçer. Birden titrek bir sesle söylenen bir şarkı yükselir.) : (Şarkı söyler.) Artık gün bitiyor. Karanlık çöktü iyice Gölgeler— (Öksürük nöbeti tutar. Işığa gelir, oturur, ağzını siler, aleti çalıştırır, dinleme konumuna geçer.) : —yıla geleceğe yönelmiş, pırıltılı olduğunu umduğum bir bakışla baktığımda, annemin, güz sonunda, uzun dulluğunun ardından (KRAPP irkilir.) dünyaya veda ettiği kanaldaki evden de söz etmem gerek elbette ve— (Aleti durdurur, bandı biraz geri alır, kulağını alete yaklaştırır, teybi çalıştırır.) dünyaya veda ediyordu, uzun bir dulluk sonrasında, ve— (Aleti durdurur, kafasını kaldırır, önüne boş gözlerle bakar. Dudakları "dulluk" sözcüğünün hecelerini mırıltıdanır. Ses duyulmaz. Kalkar, sahne arkasındaki karanlığa gider, kocaman bir sözlükle döner, masaya oturur ve sözcüğü arar.) : (Sözlükten okur.) Bir erkek —ya da

KRAPP

BANT

KRAPP

kadının— dul olma —ya da kalma— durumu. *(Başını kaldırır. Afallamış.)* Olma ya da kalma mı?.. *(Susar. Sözlüğe yeniden bakar. Okur.)* "Dulluğun koyu matem elbiseleri." ... Aynı zamanda bir kuş cinsine verilen addır ... dulluk kuşu ya da çuha kuşu, erkeğinin siyah tüyleri ... *(Başının kaldırır. Neşeyle.)* Dulluk kuşu!
(Susar. Sözlüğü kapatır, aleti çalıştırır, dinleme konumuna geçer.)
 : —penceresini görebileceğim bir banka oturmuştum, kanalın iki kapağı arasında. Bir an önce dünya değiştirmesini arzularak, ısırın rüzgârda oraya çökmüştüm. *(Susar.)* Kimseler yoktu, yalnızca birkaç müdavim, dadılar, çocuklar, yaşlı adamlar, köpekler. Artık tanıyordum onları —oh! tabii yalnızca dış görünüşlerini demek istiyorum! Özellikle bembeyaz kolalı giysiler içinde, benzersiz göğüsleri olan esmer, güzel genç bir kızı anımsıyorum, kocaman ve kara bir körüğü bulunan ve bana cenazeleri çağırıştıran bir çocuk arabasının başındaydı. Ona her baktığımda gözlerini üzerimde buluyordum. Oysa onunla konuşma cesaretini gösterince —tanıştırılmamıştık— polis çağırmakla tehdit etti beni. Sanki namusuna kastetmiştim. *(Güler. Susar.)* Yüzü! Gözleri! Zeberoetten ... farksızdı! *(Susar.)* Neyse ... *(Susar.)* Oradaydım— *(KRAPP aleti durdurur, dalar, yeniden çalıştırır.)* şu silindire benzeyen kahverengi pis panjurlardan biri indiğinde, orada. Küçük beyaz bir köpeğe top atıyordum. İşte böyle. Tanrı bilir hangi nedenle başımı kaldırmış bulundum ve gördüm. Her şey olup bitmişti sonunda. Elimde topla bir süre daha orada kaldım, küçük köpek havlıyor ve ön ayaklarıyla geri

vermemi isteyen hareketler yapıyordu. *(Susar.)* Saniyeler. Annemin saniyeleri, benim saniyelerim. *(Susar.)* Köpeğin saniyeleri. *(Susar.)* Köpeğe topunu uzattım sonunda, ağzına aldı, usul usul. Küçük, eski, siyah, sert, sağlam kauçuktan yapılmış bir toptu. *(Susar.)* Son nefesime kadar elimde hissedeceğim onu. *(Susar.)* Saklamalıydım. *(Susar.)* Ama köpeğe verdim. *(Susar.)* Neyse ... *(Susar.)* Dalgakıranın ucunda, uğuldayan rüzgârda her şeyi tümüyle kavradığım, o belleğe kazanmış, hiç unutamayacağım Mart gecesine kadar, ruhsal olarak karanlık ve yoksulluk içinde geçirilmiş bir yıld. Sonunda görebilmiştim. İşte sanırım bu akşam özellikle kaydetmem gereken bu, çalışmalarım sonlandığında, bende oluşturduğu mucizeden ... *(duraksar.)* ... içimde tutuşturduğu ateşten, ne iyi ne de kötü bir anının kalmayacağı günlere saklamak için. O zaman bir anda gördüğüm, tüm yaşantımı güdüleyen inancın, yani— *(KRAPP sabırsızca aleti durdurur, bandı ileri alır, tekrar çalıştırır.)* —granitten büyük kayalar ve deniz fenerinin ışığında fışkıran köpükler ve bir pervane gibi dönüp duran rüzgârlar, sonunda anlamıştım bastırmak istediğim onca karanlığın aslında benim için en olumlu— *(KRAPP küfreder, aleti durdurur, bandı ileri alır, yeniden çalıştırır.)* — fırtınanın ve gecenin bitimine değin bu çağrışım sürdü güçlü bir biçimde, aklın ışığında ve— *(KRAPP daha yüksek sesle küfreder, aleti durdurur, bandı ileri alır yeniden çalıştırır.)* yüzüm göğüslerinde, elim tenindeydi. Orada

kıptırsız yatıyorduk. Ama altımızdaki her şey yavaş yavaş kimildiyordu, yukarıdan aşağıya, bir yandan öte yana. (Susar.)

Gece yarısını geçti. Böylesine bir sessizlik, görülmüş şey değil. Yeryüzünde sanki, canlı kalmamış.

(Susar.)

Burada bitiriyorum—

(KRAPP aleti durdurur, bandı geri alır, yeniden çalıştırır.) —gölün

yukarılarında, sandalla, kıyıya yakın yüzdük sonra, sandalı açıklara götüürüp, akıntıya bıraktık. Sandalın içine elleri başının altında gözleri yumulu

uzanmıştı. Güneş iyice yakıyordu, azıcık esinti vardı. Tam sevdiğim gibi bir parça çalkantılıydı su. Kalçasında bir sıyrık ilişti gözüme, nedenini sordum ona. Üzümler toplarken diye yanıtladı.

Bana sonu umutsuz görünüyor dedim, yeniden, sürdürmekte bir yarar yoktu, gözlerini açmaksızın onayladı beni.

(Susar.) Yüzüme bakmasını istedim ondan, kısa bir süre sonra— (Susar.) —

kısa bir süre sonra baktı ama güneş yüzünden azıcık aralamıştı gözlerini. Işığını kesmek için üzerine eğildim ve gözleri açıldı. (Susar. Alçak sesle.) İçine

aldı beni. (Susar.) Sazlıkların arasına sürüklendik, sandal orada çakılı kaldı, kamışlar sandalımızın önünde nasıl da bükülüyorlardı bir iç çekişle! (Susar.)

Üstüne uzandım, yüzüm göğüslerinde, elim tenindeydi. Orada kıptırsız yatıyorduk. Ama altımızdaki her şey

yavaş yavaş kimildiyordu, yukarıdan aşağıya, bir yandan öte yana. (Susar.)

Gece yarısını geçti. Böylesine— (KRAPP aleti durdurur, dalar. Sonunda

ceplerini karıştırır, muzı bulur, çıkarır, yakından bakar, yerine koyar, cebini

karıştırır, zarfı çıkarır, karıştırır, zarfı yerine koyar, saatine bakar, kalker ve sahne gerisine karanlığa gider. On saniye geçer. Kadehe çarpan şişenin

gürültüsü duyulur, sonra kısa bir sifon sesi. On saniye geçer. Yeniden yalnızca kadehe çarpan şişenin gürültüsü gelir.

On saniye daha geçer. Kararsız adımlarla ışığa gelir, masanın önüne gider, anahtarlarını çıkarır, gözlerine

yaklaştırır, bir anahtar seçer, birinci çekmecenin kilidini açar, içine bakar, elini gezdirir, bir makara çıkarır,

yakından bakar, çekmeceyi kilitler, anahtarları yeniden cebine sokar, gidip oturur, aletten makarayı çıkarır,

sözlüğün üzerine koyar, boş makarayı alete yerleştirir, cebinden zarfı çıkarır, arkasına bir göz atar, masaya bırakır,

aleti çalıştırır, boğazını temizler, kaydetmeye başlar.)

: Şimdi, otuz yıl önceki ben olduğumu sandığım şu hiyarağasını dinledim, bu kadar aptal olabileceğime inanmak güç.

En azından geçmişte kaldığı için Tanrıya şükürler olsun. (Susar.)

Gözleri! (Dalar, sessizliği kaydettiğini fark eder, aleti durdurur, dalar. Sonunda.) Her şey buradaydı, tüm— (Aletin

kaydetmediğini fark eder, çalıştırır.) Her şey buradaydı, bu yaşlı kokuşmuş gezegendeki her şey, tüm ışık ve karanlık ve yüzyılların ... (Duraksar.) ...

şöleni! (Bağırır.) Evet! (Susar.) Rahat bırakın şunu! Tanrım! İyi çalışamaz sonra, aklı karışır! Tanrım! (Susar. Yorgun.) Neyse, belki de haklıydı. (Sessizlik.) Belki de haklıydı. (Dalar. Farkına

varır. Aleti durdurur. Zarfa bir göz atar.) Hıh! (Zarfı buruşturur ve atar. Dalar. Aleti çalıştırır.) Söylenecek bir şey yok, bir tek söz bile. Şimdi bir yıl

nedir ki? Hep aynı ekşimiş mide ve

KRAPP

ızdırap verici kabızlık. (Susar.) Makara sözcüğüyle eğlenme. (Neşeyle.) Makarra! Son yarım milyon saniyenin en mutlusunu. (Susar.) Onbiri toptan fiyatına deniz aşırı halk kütüphanelerine satılmış onyedinci nüsha. Tanınmaya başladın işte. (Sessizlik.) Bir sterlin, altı şilin ve birkaç da peni, sekizdi galiba. (Sessizlik.) Yaz bitmeden bir iki kere sürünerek dışarıya çıktım. Bir parkta oturdum donarak, düşlere boğulmuş, ölmeye can atarak. Kimseler yoktu. (Susar.) Son hayaller. (Sertçe.) At içine! (Susar.) Günde bir sayfa okurdum Effie'yi, gözlerim körleşircesine, hâlâ ağlayarak. Effie ... (Sessizlik.) O kızla Balık'ın yükseklerinde, çamların ve tepelerin arasında mutluluğu tadabilecek miydim? Ben? (Susar.) Ya o kız? (Susar.) Huh! (Susar.) Fanny geldi bir iki kez. Bir fahişe kalıntısı, kemik yığını. Pek bir şey yapamasam da, otuzbirden iyi olduğunu sanıyorum. Sonuncusunda hiç de kötü değildi. Bu yaşta nasıl beceriyorsun, hayret doğrusu demişti bana. Bedenimi tüm yaşantım boyunca ona sakladığımı söylemiştim. (Sessizlik.) Bir kere kısa pantolonla dolatığım günlerdeki gibi, akşam duasına kiliseye gittim. (Susar.) Şarkı söyler.)

Artık gün bitiyor,
Karanlık çöktü iyice.
Gölgeleri — (öksürür, sonra zor
duyulur bir sesle) — akşamın
Çekiliyor yavaşça göğe.

(Soluyarak.) Uyumuşum, oturduğum
sıradan düştüm. (Susar.) Bazı geceler
kendime sormuşumdur, son bir gayret
sarf etsem, belki de — (Susar.) Hadi
bitir içkini de, git yatağına zıbar. Bu
zırvaları sabah sürdürürsün. Ya da bura-
da kes artık. (Susar.) Burada kes artık.

BANT

(Susar.) Karanlıkta iyice yerleş, sırtını
yastığına daya — ve dolaş bakalım. Bir
Noel arifesinde yeniden gezin vadiye,
kırmızı meyveli çobanpisküllerinden
toplamak için. (Susar.) Bir pazar sabahı
yeniden uğra Croghan'a, sisin içinde
köpeklerle birlikte dur ve dinle çan sesleri-
ni. (Susar.) Ve böylece sürsün. (Susar.)
Yeniden yeniden. (Susar.) Tüm bu bil-
dik sefalet. (Susar.) Bir defa yetmezdi
sana. (Susar.) Uzan yat üzerine onun.
(Uzun sessizlik. Birden aletin üzerine
eğilir, durdurur, bandı çeker alır, uzağa
fırlatır, öteki bandı yerleştirir, istediği
bölüme kadar ileri alır, çalıştırır, önüne
bakarak dinler.)

: —üzüm toplarken diye yanıtladı. Bana
sonu umutsuz görünüyor dedim, yeni-
den sürdürmekte bir yarar yoktu,
gözlerini açmaksızın onayladı beni.
(Susar.) Yüzüme bakmasını istedim
ondan, kısa bir süre sonra — (Susar.) —
kısa bir süre sonra baktı ama güneş
yüzünden azıcık aralamıştı gözlerini.
Işığını kesmek için üzerine eğildim ve
gözleri açıldı. (Susar.) Alçak sesle.) İçine
aldı beni. (Susar.) Sazlıkların arasına
sürüklendik, sandal orada çakılı kaldı,
karnıflar sandalımızın önünde nasıl da
bükülüyorlardı bir iç çekişle! (Susar.)
Üstüne uzandım, yüzüm göğüslerinde,
elim tenindeydi. Orada kırıpsız
yatsıyorduk. Ama altımızdaki her şey
yavaş yavaş kımıldıyordu, yukarıdan
aşağıya, bir yandan öte yana.
(Susar.) KRAPP'in dudakları oynar. Ses
çıkamaz.)

Gece yarısını geçti. Böylesine bir sessiz-
lik görülmuş şey değil. Yeryüzünde
sanki canlı kalmamış.

(Susar.)

Burada bitiriyorum bu makarayı.

Kutu — (Susar.) üç, makara — (Susar.)

—beş. *(Susar.)* Belki de en güzel yıllarım geçmişte kaldı. Bir mutluluk olasılığının varolduğu zamanlar. Ama artık geri gelmelerini istemem. Şimdi bendeki bu ateşle geri dönsünler istemem. Hayır, artık istemem.
(KRAPP, kıpırsız durur, önüne boşluğa bakar. Bant sessizlik içinde döner.)

PERDE

KORLAR

Radyo Oyunu

(Embers)

Çeviren: Uğur Ün

İngilizce yazılmıştır ve 1959'un başlarında tamamlanmıştır. İlk kez *Evergreen Review*'da (Kasım/Aralık 1959) yayınlanmıştır. 24 Haziran 1959'da BBC Üçüncü Programda yayınlanmıştır.

(Deniz belli belirsiz duyulur.
Çakılların üzerinde HENRY'nin adımları.
Durur.
Deniz biraz daha yüksek.)

HENRY

: İlerle. (Deniz. Ses daha yüksek.) İlerle!
(İllerler. Çakıllar üzerinde adımlar.
Yürürken.) Dur. (Çakıllarda adımları.
Yürürken, daha yüksek.) Dur! (Durur.
Deniz biraz daha yüksek.) Çök. (Deniz.
Ses daha yüksek.) Çök! (Oturduğunda
dağılan çakılların gürültüsü. Deniz
aşağıdaki konuşmanın boşluklarında
sürekli olarak belli belirsiz duyulur.)
Yanımda şu an kim var? (Susar.) Kör ve
yarı deli bir ihtiyar mı? (Susar.) Benimle
birlikte olmak için öteki dünyadan
kalkıp gelmiş olan babam. (Susar.)
Sanki ölmemiş gibi. (Susar.) Hayır,
yalnızca öteki dünyadan kalkıp gelmiş,
bu tuhaf yerde benimle birlikte olabil-
mek için. (Susar.) Beni duyabiliyor
mu? (Susar.) Evet, beni duyması gerek.
(Susar.) Yanıtlayabilmesi için mi?
(Susar.) Hayır, beni yanıtlamıyor.
(Susar.) Yalnızca benimle birlikte.
(Susar.) Duyduğum şu ses, deniz. (Susar.
Daha yüksek.) Duyduğum şu ses deniz
diyorum, sahilde oturuyoruz. (Susar.)
Bunu belirtiyorum, çünkü ses o kadar
tuhaf ki, denizin sesiyle o kadar az ben-
zerlik taşıyor ki, görmesen ne olduğunu
bilemezdin. (Susar.) Toynaklar! (Susar.
Daha yüksek.) Toynaklar! (Kaldırırda
yürüten toynakların sesi. Çabucak kay-
bolur. Sessizlik.) Yeniden! (Önceki gibi
nal sesleri. Susar. Heyecanlı.) Yerinde
sayması için yetiştirin onu! Çelikle nal-
layın ve bahçeye bağlayın onu, bütün
gün tepinip dursun. (Susar.) Öteki
dünyadan gelen on tonluk bir mamut,
çelikle nalalayın onu, dünyayı tuz buz

etsin diye! Dinle şunu! (Susar.) Neye
benziyor? (Susar.) Şimdi ışığı dinle,
ışığı her zaman sevdin, öğleyi biraz
geçti ve şimdiden tüm sahil ve adaya
kadar deniz gölgeleri içinde. (Susar.)
Koyun bu yakasında hiç yaşamadın,
akşamları yüzmeye giderken denizde
güneş olsun isterdin, bunu pek iyi bilir-
din. Ama paran elime geçince ben öteki
yakaya geçtim, bunu belki biliyorsun.
(Susar.) Cesedin asla bulunamadı, bili-
yorsun ya, her şeyi berbat etti bu,
yıllarca elimize kuruş geçmedi, belki
bizleri yalnızca terk edip gitmişti öyle
diyorlardı, aksini ispatlayamazdık, ve
örneğin Arjantin'de takma bir adla, sağ
salım dolaşıyordun, annem çok acı çekti
bu yüzden. (Susar.) Bu konuda sana
çekmişim, denizden uzaklaşmıyorum,
ama yüzmeye gelince, yo asla girmem,
sanırım son kez seninle birlikte
girmiştik. (Susar.) Yalnızca kıyıya
kadar. (Sessizlik.) Bugün deniz sakın,
ama çoğu kez yukarıda evden duyuyo-
rum onu, ya da kırlarda dolaşırken, o
zaman sesini bastırarak kadar yüksek
sesle konuşurum, kimsenin dikkatini
çekmez bu. (Susar.) Ama şimdi
konuşuyorum, nerede olduğuma bak-
maksızın, bir keresinde, şu lanet şeyden
uzaklaşmak için İsviçre'ye gittim ve
orada, hiç durmadan, hep konuştum.
(Susar.) Eskiden kimseye gereksinmem
yoktu, yapayalnızdım, işler yolundaydı,
öykülerim vardı, biri uzundu. Bolton
adlı yaşlı bir adam üzerineydi, bu
öyküyü hiç bitiremedim, hiçbirini bitire-
medim, başladığım hiçbir şeyi bitireme-
dim, hepsi sürüp gitti. (Susar.) Bolton.
(Susar. Daha yüksek.) Bolton! (Susar.)
Orada, ateşin önünde. (Susar.) Ateşin
önünde, tüm pancurlar ... yoo perdeler,
perdeler, tüm perdeler kapalı ve ışık,

ışık yok, yalnızca ateşin ışığı, orada oturmuş ... yo ayakta, orada ayakta ocağın önünde karanlıkta ateşin önünde kollar şöminenin mermerinin üzerinde, baş kolların üzerinde, orada, ayakta, karanlıkta, ateşin önünde, eski kızıl ropdöşambırının içinde bekliyor ve ev sessiz, hiçbir gürültü duyulmuyor, ateşin sesinden başka. (Susar.) Orada ayakta her an tutuşabilecek kızıl ropdöşambırıyla, çocukluğundaki gibi, hayır, o zaman pijamasıyla, ayakta, orada, karanlıkta, ateşin önünde bekliyor, hiçbir ışık yok, ateşin ışığından başka, hiçbir gürültü duyulmuyor, yaşlı adam sıkıntı içinde. (Susar.) Birden kapı çalar, pencereye gider, perdelerin arasından bakar, ihtiyar iyi durumda, uzun boylu ve güçlü, çok aydınlık bir kış gecesi, her yer kar, soğuk ısıtıyor, yeryüzü apak, sedir ağacı dalları ağırlığınca eğiliyor ve kol ikinci kez çalmak için yeniden kalktığına tanıyor ... Holloway ... (Uzun sessizlik.) ... evet, Holloway, tanıyor Holloway'i, gidip kapıyı açıyor. (Susar.) Dışarıda sessizlik, tek bir ses duyulmuyor, orada durup kulak verirsiniz, belki köpeğin zinciri ya da hışırdayan bir dal, apak yeryüzü, küçük siyah çantasıyla Holloway, tek bir ses duyulmuyor, soğuk ısıtıyor, dolunay kılçuk ve aydınlık, Holloway'in tabanı tahta çizmelerinin dolanan izleri, Lyre takımyıldızındaki Vega yemyeşil. (Susar.) Lyre takımyıldızındaki Vega yemyeşil. (Susar.) Sonra aşağıdaki konuşma, kapının eşiğinde, yoo, odada, aşağıdaki konuşma yeniden odada, Holloway: "Sevgili Bolton, saat geceyarısını geçti, bir incelikte bulunsan da—" sözlerini sürdüremez, Bolton: "Lütfen. LÜTFEN!" Ölüm sessizliği kaplar ortalgı, tek bir

ses duyulmaz, yalnızca ocağın sesi, hepsi kömür, kömür ateşi azalıyor, Holloway önünde kıcını ısıtmaya çalışıyor, Bolton, Bolton nerede, ışık yok, yalnızca ateşinki, Bolton pencerede, kolunu uzatıp açıyor sırtını dayadığı perdeleri, dışarı bakıyor, apak yeryüzü, çan kulesi bile, horozuna kadar ak, görülmüş şey değil, ev sessiz, tek bir ses duyulmuyor, yalnızca ateşinki, alev de kalmadı, yalnızca korlar. (Susar.) Korlar. (Susar.) Kimildiyor, kayıyor, sinsice ürktüncü gürültü, Holloway ocağın önünde, ihtiyar iyi durumda, birseksen boy, yarma gibi, bacaklar ayırık, arkasındaki elleri eski paltosunun eteklerini açıyor, Bolton pencerede, eski kızıl ropdöşambırının içinde çakı gibi, kollarını uzatmış sırtını dayadığı perdeleri açık tutuyor, dışarı bakıyor, apak yeryüzü, sıkıntılar içinde, tek bir ses duyulmuyor, yalnızca korlar, sönme sesi, sönen korlar, Holloway, Bolton, Bolton, Holloway, iki yaşlı adam, sıkıntılar içinde, apak yeryüzü, tek bir ses duyulmuyor. (Susar.) Dinle şunu! (Susar.) Kapat gözlerini ve dinle şunu, neye benziyor? (Susar. Telaşla.) Bir damla! Bir damla! (Gittikçe yükselen damla sesleri, aniden kesilir.) Yeniden! (Aynı ses, yükselir.) Hayır! (Gürültü kesilir. Susar.) Baba! (Susar. Tedirgin.) Öyküler, öyküler, yılarca ve yıllarca öyküler, yapayalnız işler yolundaydı, gereksinme başgösterene kadar, aniden, bir başkasına, benimle birlikte olması için, kim olursa olsun, bir yabancı, konuşmak için, beni işittiğini düşünmek için, yıllarca bu, sonra şimdi, bir başkasına, bir başkasına ... beni eskiden tanıyan biri, kim olursa olsun, benim yanımda olsun diye, beni işittiğini düşünmem için, şimdi ne olduğumu. (Susar.) Bu da değil. (Susar.) Burada da

değil. (Susar.) Bir daha dene. (Susar.) Apak yeryüzü, tek bir ses duyulmuyor. (Susar.) Holloway. (Susar.) Holloway, gideceğini söylüyor, tüm geceyi karmış bir ocağın önünde geçiremeyeceğini, hayır lanet olsun, aklı almıyor, birini çağırmak, eski bir dostunu, soğukta ve karanlıkta, eski bir dostu, aceleyle, özellikle de siyah çantayla, aman siyah çantayı unutma, sonra tek bir söz yok, ne açıklama, ne de ısıtma, ne de aydınlatma, Bolton: "Lütfen! LÜTFEN!" Holloway, yiyecek içecek yok, hoşgeldin yok, iliklerine kadar donmuş, ölmek isten değil, anlamıyor bir türlü, tuhaf bir davranış, eski dosta karşı, gideceğini söylüyor, kımıldanıyor, tek ses yok, ateş sönmüyor, pencerede bembeyaz bir ışık, ölümü anımsatan görüntüler, doğduğu için Tanrı'yı lanetliyor, bu da değil, ateş söndü, soğuk ısıtıyor, sıkıntılar içinde, apak yeryüzü, tek bir ses yok, bu da değil. (Susar.) Bu da değil. (Susar.) Bunu yapamazsın. (Susar.) Dinle. (Susar.) Baba! (Susar.) Şimdi tanıyamazsın beni, beni yaptığına pişman olurdun, bir başarısızlık, ama daha yaşarken bana ettiğin son söz olmuştu bu, bir başarısızlık. (Sessizlik. BABA'sının sesini taklit eder.) "Yüzmeye geliyor musun?" "Hayır." "Haydi gel." "Hayır." Hınçla bakış, kapıya doğru büyük adımlar, dönüş, hınçla bakış. "Bir başarısızlık, sen busun işte, bir başarısızlık!" (Çarpılan kapının sesi. Susar.) Yeniden! (Çarpılan kapı. Susar.) Çarpın hayat da böyle kapanır işte. (Susar.) Başarısızlık. (Susar.) Annem erken doğum yapmamıştı ne yazık ki. (Susar.) Ada'yı hiç tanımadım, di mi, evet mi, hayır mı, anımsayamıyorum, önemli değil, artık

tanınmaz halde. (Susar.) Sence, onu bana sırt çeviren neydi, kuşkusuz çocuktuk, küçük canavar, hiç yapmamalıydık onu hiç, onu kirlilerde dolaştırmak, Tanrım nasıl da sıkıcıydı, ben konuşmak için çılgınca bir istek duyardım, o ise elime yapıştırdı. "Hadi Addie, bak ne güzel minik kuzular var orada." (ADDIE'nin sesini taklit eder.) "Hayır baba!" "Hadi, hadi" (Sızlanarak.) "Hayır baba!" "Hadi sana söyleneni yap, oraya, kuzuların yanına!" (ADDIE'nin katıla katıla ağlayışı. Susar.) Ada da, onunla konuşmak ta, başka bir felaketti bu, tam bir cehennemdi, hep ölmeye can attığımız o eski günler üzerine Ölüler Diyarının Unutkanlık Irmağına yarasır gevezelikler. (Susar.) Elli yıl önceki margarin fiyatı. (Susar.) Ya şimdi? (Dehşete düşmüş.) Bugünkü margarin fiyatı! (Susar.) Baba! (Susar.) Seninle konuşmaktan yoruldum. (Susar.) Hep böyleydi, dağda dolaşmalarımız, konuşmak konuşmak sonra ağzımı bıçak açmazdı, çökmüş bir halde dönüş ve haftalar boyu tek bir kişiyle konuşmamam, suratsız küçük canavar, geberse daha iyi. (Susar.) Ada. (Susar. Daha yüksek.) Ada! : (Tüm konuşma boyunca sesi uzak.) Eve! : Uzun süreden beri orada mısın? : Biraz oldu. (Susar.) Neden durdun, bana aldırma, sen. (Susar.) İstersen gideyim? (Susar.) Addie nerede? : Müzik öğretmeniyse. (Susar.) Bugün yanıt verecek misin bana? : Soğuk taşların üzerine oturmamalısn, basurların için zararlı bu. Kalkta altına şalımı sereyim. (Susar.) Daha iyi değil mi? : Karşılaştırma yapamam, yapamam. (Susar.) Yanıma oturacak mısın?

ADA

HENRY

ADA

HENRY

ADA

HENRY

ADA : Evet. (*Ses çıkarmadan oturur.*) Böyle mi? (*Susar.*) Yoksa bunu mu yeğlersin? (*Susar.*) Aldırmıyorsun. (*Susar.*) Biraz serin sanırım, umarım fanılamı giydin. Fanılamı giydin mi Henry?

HENRY : Bak şöyle oldu, fanılamı giydim, sonra çıkardım, sonra yeniden giydim, sonra yeniden çıkardım, sonra yeniden giydim, sonra yeniden—

ADA : Şimdi üzerinde mi?

HENRY : Bilmiyorum. (*Sessizlik.*) Toynaklar! (*Susar. Daha yüksek.*) Toynaklar! (*Önceki gibi nal sesleri.*) Yeniden! (*Önceki gibi nal sesleri. Hızla uzaklaşarak duyulmaz olur. Susar.*)

ADA : Duydun mu onları?

HENRY : Kötü biçimde.

ADA : Dört nala mıydı?

HENRY : Hayır. (*Susar.*) Bir at yerinde sayabilir mi?

ADA : (*Susar.*)

HENRY : Anlayabildiğimi sanmıyorum.

ADA : (*Sinirli.*) Bir at, hareketsizce yerinde saymak için eğitilebilir mi?

HENRY : Ha. (*Susar.*) Üstüne ganyan oynadıklarım hep birinci olurdu. (*Güler. Susar.*) Gül Henry, her gün böyle espri yapmam. Benim için yap bunu.

HENRY : Benim gülmemi mi istiyorsun?

ADA : Bir zamanlar ne güzel gülerdin, beni sana çeken başlangıçta bu olmuştu. (*Susar.*) Bu ve gülümsemem. (*Susar.*) Hadi, eski günlerdeki gibi.

HENRY : (*Susar. HENRY gülmeye çalışır, beceremez.*)

ADA : Belki gülümsemeyle başlamam doğru olurdu. (*Gülümsemek için kısa bir süre susar.*) Hoşuna gitti mi? (*Susar.*) Şimdi bir daha deneyeceğim. (*Uzun ve ürkütücü bir gülüş.*) Eski çekiciliğinden bir şeyler kalmış mı?

ADA : Ah, Henry!

(*Susar.*)

HENRY : Dinle şunu! (*Susar.*) Dudaklar ve pençeler! (*Susar.*) Kaç bunlardan! Bana ulaşamayacakları bir yere! Pampalara! Ne?

ADA : Sakin ol.

HENRY : Kiyısında yaşadım onun! Neden? Mesleki zorunluluklar? (*Kısa gülüş.*) Sağlık nedenleri? (*Kısa gülüş.*) Ailevi bağlar? (*Kısa gülüş.*) Bir kadın mı? (*ADA'nın da katıldığı bir gülüş.*) Eski bir mezara bağlılık mı? (*Sessizlik.*) Dinle şunu! Neye benziyor?

ADA : Geçmişte duyulan eski bir ses sanki. (*Susar.*) Sanki aynı yerde, başka bir zaman. (*Susar.*) Kabalaşmıştı, köpükler saçıyordu üzerimize. (*Susar.*) İlk defa öyle kabalaşmıştı. (*Susar.*) Şimdi sakın. (*Susar.*) Tuhaf.

HENRY : (*Sessizlik.*)

ADA : Kalk gidelim.

HENRY : Gidelim mi? Nereye? Ya Addie?

ADA : Geldiğinde onsuz gittiğini görürse mahvolur çocukcağız. (*Susar.*) Neden bu kadar gecikiyor?

(*Bir piyanonun tahtasına ustaca vurulan silindirik bir cetvelin sesi. ADDIE düzensizce, bir oktav yukarıdan ve aşağıdan La bemol majör gamını çalar, eller başlangıçta yan yanadır, sonra ters yöne hareket ederler. Sessizlik.*)

MÜZİK ÖĞRETMENİ : (*İtalyan aksanıyla.*) Santa Cecilie!

ADDIE : (*Susar.*)

ADDIE : Şimdi acaba parçamı çalabilir miyim? (*Sessizlik. MÜZİK ÖĞRETMENİ cetveliyle tahta üzerine iki ölçülük vals vurur. ADDIE Chopin'in La bemol majör beşinci valsini çalmaya başlar, MÜZİK ÖĞRETMENİ de usulca cetveliyle ölçüyü vurur. Sol elin girişinde, beşinci ölçüde, Fa yerine Mi çalar. Cetvel vurulur, tahtada çınlamalar. ADDIE çalmayı bırakır.*)

M. ÖĞRETMENİ: (Sertçe.) Fa!
 ADDIE: (Ağlamaklı.) Ne?
 M. ÖĞRETMENİ: (Sertçe.) Faa! Faa!
 ADDIE: (Ağlamaklı.) Nerede?
 M. ÖĞRETMENİ: (Sertçe.) Qua! (Sertçe notaya basar.)
 Fa!
 (Susar. ADDIE yeniden çalmaya başlar,
 MÜZİK ÖĞRETMENİ de cetveliyle
 aynı şeyleri yineler. ADDIE aynı yere
 gelince, aynı hatayı yapar. Tahtaya kor-
 kunç bir cetvel vuruşu. ADDIE çalmayı
 bırakır. Sesli şekilde ağlamaya başlar.)
 M. ÖĞRETMENİ: (Çıldırırçasına.) Faa! Faa! (Piyano-
 nun tuşuna kırarcasına basar.) Faa!
 (Tuşa kırılırcasına basılan Fa notası ve
 ADDIE'nin gittikçe yükselen ve doruğa
 ulaşan sesli ağlamaları, sonra sesler
 birden kesilir. Sessizlik.)
 ADA: Bugün çok suskunsun.
 HENRY: Onu dünyaya getirmek yetmiyor,
 şimşikli piyano çalması gerek.
 ADA: Öğrenmesi gerek, öğrenecek. Bunu ve
 ata binmeyi.
 (Yürüyen atın nal sesleri.)
 BİNİCİLİK
 ÖĞRETMENİ: Hadi küçük hanım! Dirsekleriniz
 küçük hanım! Elleriniz küçük hanım!
 (Tırta nal sesleri.) Hadi küçük hanım!
 Vücudunuzun üst kısmı küçük hanım!
 Diziniz küçük hanım! (Hızlı hızlı giden
 atın nal sesleri.) Hadi küçük hanım!
 Kalçalarınız küçük hanım! Ayaklarınız
 küçük hanım! (Dört nala kalkan atın nal
 sesleri.) Hadi küçük hanım! Gözleriniz
 küçük hanım! Boynunuz küçük hanım!
 (ADDIE sesli ağlamaya başlar.) Hadi
 küçük hanım! Hadi küçük hanım!
 (Dört nala kalkan atın nal sesleri, "Hadi
 küçük hanım!" ve gittikçe yükselerek
 doruğa ulaşan ADDIE'nin sesli
 ağlamaları, sonra sesler birden kesilir.
 Sessizlik.)
 ADA: Ne düşünüyordun? (Susar.) Bana hiç

HENRY: öğretilmediler. Sonra her şey için çok
 geçti. Bütün yaşantım boyunca pişman
 oldum buna.
 ADA: Senin neyin kuvvetliydi, unuttum.
 : Şey ... geometriydi galiba, düzlem ve
 uzay geometrisi. (Susar.) Önce düzlem,
 sonra uzay geometrisi (HENRY kalkar,
 çakıl sesleri.) Neden kalkıyorsun?
 HENRY: Aklıma geldi de suyun kıyısına gitme-
 yi deneyeyim dedim. (Susar. İç çekiş.)
 Sonra dönerim. (Susar.) Yağlı bedenimi
 hareket ettireyim.
 (Sessizlik.)
 ADA: Peki ettir bakalım. (Susar.) Orada
 durup düşüncelere dalm. (Susar.)
 Orada öyle bakıp durma. (Susar.)
 HENRY denize doğru yürür, adımlarının
 çakıllar üzerinde çıkardığı gürültü.
 Deniz kıyısında durur. Denizin sesi
 biraz daha yüksek duyulur. Uzaklaşır.)
 Güzelim pabuçlarını ıslatma.
 (Susar.)
 HENRY: Şunu yapma, bunu yapma ...
 (Deniz aniden kabarır.)
 ADA: (Yirmi yıl önce yakarırçasına.)
 Yapma! Yapma!
 HENRY: (Yirmi yıl önce ısrarla.) Sevgilim!
 ADA: (Önceki gibi, daha zayıf.) Yapma!
 HENRY: (Önceki gibi, çığkıyla.) Sevgilim!
 (Deniz çalkantılıdır. ADA'nın kulakları
 delen çığlığı. Deniz ve çığlık giderek
 yükselir ve aniden kesilir. Sessizlik.
 Deniz sakinleşir. HENRY bir hayli me-
 yilli kumsalı tırmanır. Gayretli adımları
 altında çakıllar etrafa yayılır. Durur.
 Sessizlik. İlerler. Durur. Sessizlik. Sakin
 ve güçsüz deniz.)
 ADA: Orada durup hayaletleri seyretme.
 Otur. (Susar. HENRY oturur. Çakılların
 gürültüsü.) Şalımın üzerine. (Susar.)
 Birbirimize değeriz diye mi korkuyor-
 sun? (Susar.) Henry.
 HENRY: Evet.

ADA : Bir doktora gidip görünsen, durumun kötüleşiyor. Böyle hiç durmadan bütün gün kendi kendine konuşmak. Bu Addie'nin üzerinde nasıl bir etki yapar acaba? (Susar.) Bir zamanlar daha küçüklükken bana ne dediğini biliyor musun, bana, Anne, babam bütün gün neden konuşuyor? dedi. Seni tuvaletten işitiyordu. Ona ne yanıt vereceğimi bilemedim.

HENRY : Baba! Addie! (Susar.) Ona dualarımı ettiğimi söylemeni istemişim. (Susar.) Tanrıya ve azizlerine dualarımı sunuyordum avaz avaz!

ADA : Çocuk için çok kötü bu. (Susar.) Duymana engel olduğunu söylemen aptalca bir şey, duymana engel olmuyor, zaten onu duymana imkan yok, aklından zorun olmalı.

(Sessizlik)

HENRY : Bunu! Bunu duymamam gerekirdi!

ADA : Duyduğunu sanmıyorum. Ama duyduğunu kabul etsek bile, ne var bunda, yumuşacık kadife gibi bir ses, neden nefret ediyorsun ondan? (Susar.) Eğer nefret ediyorsan, neden ondan uzaklaşmıyorsun? (Susar.) Neden geliyorsun hep buraya? (Susar.) Aklını kaçırmışsın sen, Holloway'i görsen iyi olur, hâlâ yaşıyor değil mi?

(Susar.)

HENRY : (Vahşice.) Tok gürültüler, bana tok gürültüler gerek! Kuru! Böyle! (Yerden iki büyük taş alır ve birbirine vurmaya başlar.) Taş! (İki taşın birbirine çarpışı.) Taş! (Çarpış. "Taş!" ve çarpış giderek yükselir, birden kesilir. Sessizlik. Bir taş fırlatır. Taşın düşme sesi.) İşte yaşam! (Öteki taş fırlatır. Taşın düşme sesi.) Şu ... (Susar.) ... emme değil!

ADA : Neden yaşam? (Susar.) Neden yaşam Henry? (Susar.) Orda birisi var mı?

HENRY : Tek canlı yok.

ADA : Doğal bu. (Susar.) Tek başımıza onunla birlikte olmak için yanıp tutuşurduk da, hep birileri olurdu. Şimdi önemi kalmadı bunun, bomboş burası.

HENRY : Kur yapan konuşmalara katlanamazsın eskiden beri. Ufukta en ufak bir karaltı görünse eteğini toplar, gazetene gömülürdün. (Susar.) Bunca yıldan sonra delik hâlâ orada. (Susar. Daha yüksek.) Delik hâlâ orada.

ADA : Hangi delik? Yeryüzü deliklerle dolu.

HENRY : Sonunda ilk kez nerede becermiştik?

ADA : Ya evet, hayal meyal anımsıyorum. (Susar.) Hiç değişmedi orası.

HENRY : Yo, hayır değişti, değişti, görüyorum orasını ben. (Bir sır verircesine.) Yavaş yavaş düzleşiyor. (Susar.) Kızımız kaç yaşında şimdi?

ADA : Zaman kavramını yitirdim.

HENRY : Oniki? Onüç? (Susar.) Ondört?

ADA : Gerçekten söyleyemeyeceğim, Henry.

HENRY : Onu yapmak uzun zaman aldı. (Susar.) Onca uğraştık, seneler boyu. (Susar.) Ama sonunda başardık. (Susar. İç geçirme.) Sonunda yaptık. (Sessizlik.) Dinle şunu! (Sessizlik.) Gemideyken o kadar kötü değil. (Sessizlik.) Belki de ticaret gemisinde çalışmalıydım.

ADA : Yalnızca yüzeyde öyledir, bilirsin. Dibi hep sakindir, mezar gibi. Tek bir ses duyulmaz. Bütün gün bütün gece tek bir ses duyulmaz.

(Susar.)

HENRY : Her zaman gramofonumla dolaşırım. Bugün unuttum.

ADA : Anlamı yok bunun. (Susar.) Denizin sesini bastırmak istemenin bir anlamı yok. (Susar.) Holloway'i gidip gör. (Susar.)

HENRY : Kanoyla gezelim mi?

ADA : Kanoyla gezelim mi? Ya Addie? Geldiğinde kanoyla gezmeye onsuz

HENRY
ADA
HENRY

gittiğini görür. Çok üzülür. (Susar.)
Biraz önce kiminleydin? (Susar.) Beni
çağırmadan önce.

: Babamla birlikte olmaya çalışıyordum.
: Ya. (Susar.) Bu zor olmasa gerek.
: Onun benimle birlikte olması için
çalışıyordum demek istiyorum. (Susar.)
Her zamankinden daha anlayışsızsın
bugün Ada. (Susar.) Ona seninle tanıştı
mı diye soru
yordum, ben anımsamıyorum.
: Yani?

ADA
HENRY
ADA

: Artık yanıt vermiyor.
: Kuşkusuz biktırdın onu. (Susar.)
Yaşarken biktırdın ve yakında ölüyken
de biktıracaksın onu. (Susar.) Artık se-
ninle konuşmanın imkansızlaştığı an ge-
liyor. (Susar.) Yabancıların bile artık se-
ninle konuşamayacakları an gelecek.
(Sessizlik.) Dünyada kendinle birlikte,
yalnız kalacaksın, dünyada seninkinden
başka ses olmayacak. (Susar.) Duyuyor
musun beni?
(Susar.)

HENRY
ADA
HENRY

: Senle tanışmış mıydı, anımsamıyorum.
: Benimle tanıştığını pekâlâ biliyorsun.
: Hayır, Ada, üzgünüm, bilmiyorum
bunu. Seninle ilgili hemen her
şeyi unuttum diyebilirim.

ADA

: Orada değildin. Annen ve kız kardeşin
vardı. Sözleştiğimiz gibi seni almak için
 uğramıştım. Birlikte yüzmeye gidecek-
tik.

HENRY

(Susar.)
: (Rahatsız.) Hadi devam, devam!
İnsanlar neden hep anlatırken, yarada
duruveriyorlar?

ADA

: Kimse nerede olduğunu bilmiyordu.
Gece yatağında uyumamıştın. Herkes
birbirine bağırıp duruyordu. Kız
kardeşin kendini yalıyardan aşağı
atacağını söylüyordu. Sonunda baban
kalkıp kapıyı çarptı ve çıktı evden. Çok

HENRY

ADA

HENRY
ADA

HENRY

ADA

HENRY

geçmeden ben de peşinden yürüdüm,
yolda gördüm onu. Beni fark etmedi.
Bir taşın üzerine oturmuş, denize doğru
bakıyordu. Duruşunu hiç unutmamışım.
Oysa sıradan bir duruştu. Bazen sen de
öyle dururdun. Belki de taşlaşmışçasına
devinimsizdi. Hiç anlayamadım ne
olduğunu.

(Susar.)

: Devam et! Devam et! (Yal-
varırcasına.) Hadi, devam et Ada, her
hece kazanılmış bir saniye demek.

: Korkarım hepsi bu. (Susar.) Şimdi sen
sürdürebilirsin, babanla, öykülerinle, ya
da biraz önce yaptıklarınla, beni sil ka-
fandan.

: Olmaz! (Susar.) Artık yapamıyorum!
: Az önce yapıyordun, beni çağırmadan
önce.

: (Öfkeyle.) Artık yapamıyorum.
(Susar.) Tanım!
(Sessizlik.)

: Evet, ne demek istediğimi anlıyorsun,
açıkça bilinen nedenlerle insanın
aklında kalan duruşlar oluyor, örneğin
başın duruşu, normalde kalkık olması
gerekirken eğik olan bir baş ya da tam
tersi, ya da havada öyle kalakalmış bir
el, sahipsizmişçesine. Bu türden şeyler.
Ama o gün taşın üzerine oturan babanda
böyle bir şey söz konusu değildi,
insanın takılacağı en küçük bir ayrıntı
yoktu. Ne kadar tuhaf! dedirtecek.
Hayır, hiçbir zaman anlayamadım bunu.
Belki de yalnızca, daha önce söylediğim
gibi tüm bedeninin devinimsizliği idi,
sanki soluk onu terketmişçesine.
(Susar.) Bu saçmalıkların sana bir
yardımı oluyor mu, Henry? (Susar.)
Hayır mı? (Susar.) O halde gitme
zamanım geldi.
: Daha değil! Konuşmak zorunda
değilsin! Yalnızca dinle! Dinlemen bile

gerekmez! Benimle ol! (Susar.) Ada!
(Susar. Daha yüksek.) Ada! (Susar.)
Tanrım! (Sessizlik.) Nal sesleri! (Susar.
Daha yüksek.) Nal Sesleri! (Susar.)
Tanrım! (Uzun sessizlik.) Hemen
ardından çıktı, yolda fark etti seni, sen
görmedin onu, bakıyordun ... (Susar.)
Denize olamaz, olanaksız bu. (Susar.)
Öteki yakaya geçtiysen başka. (Susar.)
Yalıyarlı yakaya mı geçmiştin? (Susar.)
Baba! (Susar.) İnanmam gerek. (Susar.)
Orada durup böylece seyredersin seni bir an,
sonra patikadan iner, tramvaya kadar,
ikinci kata çıkar ve öne oturur. (Susar.)
Öne oturur. (Susar.) Birden kendisini
kötül hissedersin ve iner. Sürücü: "Fikir mi
değiştirdiniz, küçük hanım?" patikayı
tırmanır, senden eser yoktur. (Susar.)
Çok tedirgin, sıkıntılı dolaşır bir süre et-
rafta, görünürde tek canlı yok, denizin
açıklarından esen rüzgar üşütür, yeniden
patikayı iner, yeniden tramvaya biner ve
evine döner. (Susar.) Tramvaya biner,
eve döner. (Susar.) Tanrım! (Susar.)
"Sevgili Bolton ..." (Susar.) "Eğer sana
bir iğne yapmamı istiyorsan Bolton,
indir pantolonunu da işi bitirelim, saat
dokuzda bir rahim ameliyatına gire-
ceğim." anestezi demek istiyor tabii.
(Susar.) Ateş sönmüş, soğuk ısıyor,
apak yeryüzü, sıkıntı içinde. Tek bir ses
duyulmuyor. (Susar.) Bolton perdeyle
oynamaya koyuluyor, hayır, çekiyor
perdeyi, betimlemesi güç, hayır kendine
doğru topluyor ve ay dolduruyor odayı,
perdeyi bırakıyor, ağır kadifeden bir
şey, oda zifir gibi karıyor, yeniden
başlıyor, aydınlık, karanlık, aydınlık,
karanlık, Holloway: "Tanrı aşkına bırak
şunu Bolton, bana kastın mı var?"
(Susar.) Karanlık, aydınlık, karanlık,
aydınlık, deli olmak içten değil. (Susar.)
Birden bir kibrit çakıyor, Bolton, bir

munt yakıyor, başının üzerine havaya
tutuyor, Holloway'in üzerine yürüyor ve
gözünün ta içine bakıyor. (Susar.) Tek
bir söz yok, yalnızca bakıyor, yaşlı mavi
göz, cam gibi, gözkapakları lime lime,
kirpikler dökülmüş, hepsi sular içinde
ve başının üzerinde titreten mum.
(Susar.) Gözyaşları mı? (Susar. Uzun
gülüş.) Tanrı aşkına, değil tabii ki.
(Susar.) Tek bir söz yok, yalnızca
bakıyor, yaşlı mavi göz, Holloway:
"İstediğin bir kadeh atmaksa hadi söyle
de çekip gideyim buradan." (Susar.)
"Bunu daha önce yaşadık Bolton, aynı
geyleri isteme benden." (Susar.) Bolton:
"Lütfen!" (Susar.) "Lütfen!" (Susar.)
"Lütfen, Holloway!" (Susar.) Titreyip
her tarafa akan mum, şimdi daha
alçalmış, yaşlı kol yorgun, mumu öteki
eline alır ve yukarıya kaldırır, işte böyle,
hep böyleydi, karanlık gece, soğuk kor-
lar, yaşlı elinde titreten mum ve
ağızdaki şu pislik, Lütfen! Lütfen!
(Susar.) Yalvararak. (Susar.) Zavalıtlar
gibi. (Susar.) Ada! (Susar.) Baba!
(Susar.) Tanrım! (Susar.) Mumu öteki
eline alır ve kaldırıp Holloway'in
gözlerinin ta içine bakar, artık bir şey is-
temeyecek, yalnızca bakar, gözler
sırsıklam, Holloway yüzünü örter, tek
bir ses duyulmaz, apak yeryüzü, soğuk
ısıyor, iğrenç bir sahne iki yaşlı adam
sıkıntılar içinde, bu da olmadı. (Susar.)
Bu da olmadı. (Susar.) Tanrım! (Susar.)
Kalkar. Çakılların gürültüsü. Denize
doğru yürür. Çakılların üzerinde ayak
sesleri. Durur. Sessizlik. Deniz daha
yüksek. İlerler. (Sessizlik. İlerler.)
Çakıllar üzerinde ayak sesleri. Su
kıyısında durur. Sessizlik. Deniz daha
yüksek. Küçük kitap. (Susar.) Bu
akşam ... (Susar.) Bu akşam bir şey yok.
(Susar.) Yarın ... yarın ... dokuzda testi-

satıcı, sonra hiçbir şey. (Susar. Şaşkın.)
Dokuzda tesisatçı mı? (Susar.) Ah evet,
damlayan musluklar. (Susar.)
Sözcükler. (Susar.) Cumartesi ..., bir şey
yok. Pazar ... pazar ... bütün gün hiçbir
şey yok. (Susar.) Hiçbir şey, bütün gün
hiçbir şey yok. (Susar.) Bütün gün
bütün gece hiçbir şey yok. (Susar.) Tek
bir şey bile.

MUTLU GÜNLER

Oyun, İki bölüm

(Happy Days)

Çeviren: Akşit Göktürk

1960-61'de İngilizce yazıldı. İlk olarak 1961'de Grove
Press'ce New York'ta basıldı. İlk olarak New York'ta,
Cherry Lane Theatre'da 17 Eylül 1961'de sahneye kondu.

Kişiler

WINNIE, elli yaşlarında bir kadın
WILLIE, altmış yaşlarında bir erkek

BİRİNCİ PERDE

(Kavruk çimenlerle kaplı bir alan ortada küçük bir tepelik yaparak yükselir. Öne ve sahnenin iki yanına doğru tatlı bir eğimle alçalmaktadır. Arka taraf sahne yüzeyine daha dik bir eğimle iner. Son derece yalnızlık ve simetri.)

Keskin ışık.

Arkada çok geniş bir asma perde ötelerde kesilmek üzere uzayıp giden ovayı ve gügide derinleşen gökyüzünü canlandırır.

Tepecinin tam ortasında beline kadar gömülü, WINNIE, Elli yaşlarında, bozulmamış, sarışın, tombul, kolları ile omuzları açık, pek aşağıdan bağlanmamış bir kuşak, iri göğüsler, incir gerdanlık. Uyumakta olduğu görülür, elleri önüne uzanmıştır. Hemen solunda yerde kocaman bir çanta durmaktadır, alışveriş için kullanılan türden. Sağ yanında bir şemsiye yerde kapalı durur, kıvrık sapı kılıfından dışarı çıkmaktadır. Sağında, geride WILLIE tepecinin ardında gizli, yerde uyur.

Uzun sessizlik. Bir zil ortalığı yırtarcasına çalar, sözgelişi on saniye, durur. WINNIE'de hiçbir kıvrılma görülmez. Zil daha da keskin bir sesle çalar, sözgelişi beş saniye. Uyanır. Zil durur. Başını kaldırır, öne bakar. Uzun sessizlik. Doğrulur ellerini dümdüz yere uzatır, başını geriye kaldırarak yukarıya tam tepesine bakar. Uzun sessizlik.)

WINNIE : (Tam tepesine bakarak.) Çok güzel bir gün daha. (Susar. Başını arkaya eğik, gözleri önde, susar. Ellerini göğsünde kavuşturur, gözlerini yumar. Dudakları ısıtılmayan bir duayı mırıldanır, sözgelişi on saniye. Dudaklar kıpırtısız. Eller göğüs üzerinde kalır. Alçak sesle.) Tanrıya şükürler olsun Amin. (Gözler açık, eller çözülür, tepenin üstüne dönerler. Susar. Sonra yine ellerini göğsünde kavuşturur, gözlerini yumar, dudaklar ısıtılmayan duaya ek bir şeyler daha

murıldanır, sözgelisi beş saniye, alçak sesle.)
 Oh sonsuzsun dünya Amin. (Gözler açık,
 çözülen eller yine tepenin üzerine dönerler.
 Susar.) Başla, Winnie. (Susar.) Başla gülmene,
 Winnie. (Susar. Çantaya döner, yerinden
 kıpırdamadan çantayı karıştırır durur, dış
 fırçasını çıkarır, yine karıştırır, boşalmış yam-
 yassı bir diş macunu tüpü çıkarır, yine öne
 döner, tüpün kapağını açar, kapağı yere kor,
 fırçanın üstüne güçlükle bir damla macun
 sıkar, bir eliyle tüpü tutar öbür eliyle de dışını
 fırçalar. Gösterişsizce sağ yanına, sonra da te-
 penin arkasına tükürmek üzere geriye döner.
 Gözlerini WILLIE'ye dikerek öylece durur.
 Tükürür. Geriye doğru biraz daha sarkar.
 Yüksek sesle.) Hee-coy. (Susar. Yine öne
 dönerek tatlı tatlı gülümser, fırçayı yere koyar.)
 Zavallı Willie — (Tüpü inceler, gülümsemesi
 silinir) — işi bitik — (tüpün kapağını arar) —
 ah, neylersin — (kapağı bulur) — çaresiz —
 (kapağı takar) — tam o eski şeylerden biri işe
 — (tüpü yere bırakır) — o eski şeylerin bir
 başkası — (çantaya doğru döner) — kurtuluşu
 yok — (çantayı karıştırır) — kurtarılamaz —
 (küçük bir ayna çıkarır, yine öne döner) — ah
 evet — (aynada dişlerine bakar) — zavallı
 sevgili Willie — (ön üst dişlerini
 başparmağıyla yoklar, belli belirsiz) — ah
 Tanrım! — (üst dudağını diş etlerini yoklamak
 üzere yukarı kaldırır, aynı sesle) — Tanrım!
 — (ağzının köşesini geriye çeker, ağzı açık,
 aynı sesle) — neylersin — (öbür köşesini
 çeker, aynı sesle) — ne daha kötü — (dişlerini
 incelemeyi bırakır, normal konuşmayla) — ne
 iyi, ne de kötü — (aynayı yere bırakır) — ne
 değişir — (parmaklarını çimenlere siler) — ne
 de acı çeker — (dış fırçasını arar) — kolay
 kolay — (dış fırçasını alır) — öyle büyük bir
 şey — (fırçanın sapını inceler) — hiç ama hiç
 — (fırçanın sapını inceler, okur) — saf ... ne?
 — (susar) — ne? — (fırçayı bırakır) — evet
 — (çantaya doğru döner) — zavallı Willie —
 (çantayı karıştırır) — zevk aldığı tek bir şey

yok — (çantayı karıştırır) — hiçbir şey —
 (kılıfı bir gözlek çıkarır) — bir ilgisiz de yok
 — (yine öne döner) — hayata karşı —
 (gözlüğü kılıfından çıkarır) — zavallı sevgili
 Willie — (kılıfı yere bırakır) — sen hep uyu —
 (gözlüğü açar) — olağanüstü bir kabiliyet —
 (gözlüğü takar) — bir eşine daha rastlanmaz
 — (dış fırçasını arar) — bence — (dış
 fırçasını alır) — her zaman söylerim ya —
 (fırçanın sapını inceler) — keşke bende ol-
 saydı — (fırçanın sapını inceler, okur) — haki-
 ki ... saf ... ne? — (fırçayı yere koyar) — son-
 rası okunmuyor — (gözlüğü çıkarır) — ne
 yapayım — (gözlüğü yere bırakır) —
 okuduğum kadarı yeter — (kuşağını yoklaya-
 rak mendilini arar) — şimdilik — (mendilini
 silkererek çıkarır) — o garip çizgiler de nesi —
 (bir gözünü siler) — eyvah eyvahlar olsun —
 (öbürünü siler) — gözlerime inanmıyorum —
 (gözlüğünü arar) — oh evet — (gözlüğü yer-
 den alır) — yanlış olmuş olamaz — (gözlüğün
 camlarını silmeye başlar, bir yandan da camla-
 ra hohlar) — yoksa yanlış mıyım? —
 (siler) — kutsal ışık — (siler) — ansızın çıktı
 karanlıktan — (siler) — cehennemsel parıltı.
 (Silme hareketi kesilir, yüzünü göğe kaldırır,
 susar, başı arkaya sarkık, yine silmeye başlar,
 silme hareketi kesilir, sağ yanından geriye
 doğru sarkar.) Heceey! (Susar, öne dönerek
 yine silmeye başlar. Gülümsemesi silinir.)
 Olağanüstü bir kabiliyet — (silme hareketi ke-
 silir, gözlüğü yere koyar) — keşke bende ol-
 saydı — (mendili katlar) — ah ah — (mendili
 kuşağına sokar) — şikayet de edemem —
 (gözlüğü arar) — hayır hayır — (gözlüğü yer-
 den alır) — etmemeliyim — (gözlüğü kaldırır,
 camların birinden bakar) — sevinilecek bunca
 şey varken — (gözlüğün öteki camından
 bakar) — bir acı çektiğimiz yok — (gözlüğü
 takar) — kolay kolay — (dış fırçasını arar) —
 öyle harika bir şey — (fırçayı yerden alır) —
 hiç ama hiç — (fırçanın sapını inceler) — ara
 sıra hafif bir baş ağrısı — (fırçanın sapını ince-

ler, okur) — garantili ... hakiki ... saf ... ne? — (daha yakından bakar) — hakiki saf ... — (kuşağından mendili çıkarır) — ah evet — (mendili siler) — ara sıra gelen hafif bir baş ağrısı — (fırçanın sapını silmeye başlar) — bir gelir — (siler) — bir gider — (mekanik bir hareketle siler) — evet — (siler) — çok şükür (siler) — binlerce şükür — (silmeyi keser, gözleri bir noktaya dikili dalgın bakar, üzgün) — dualar belki de boşa gitmiyor — (susar, aynı sesle) — ilk — (susar) — son — (başı öne eğik, yine silmeye başlar, durur, başı kalkar, sakinleşmiş, gözlerini siler, mendili katlar, yine kuşağına sokar, fırçanın sapını inceler, okur) — garantili ... hakiki saf ... — (daha yakından bakar) — hakiki saf ... (Gözlüğü çıkarır, fırçayla birlikte yere bırakır, önüne bakar.) Eski şeyler. (Susar.) Eski gözler. (Uzunca susar.) Evet, Winnie. (Çevresine bir göz atar, şemsiyeyi görür, şemsiyeyi boylu boyunca gözden geçirir, şemsiyenin kılıfından çekip çıkardığı sapı yazılacak ölçüde uzundur. Şemsiyenin kıvrık sapını sağ elinde tutarak WILLIE'den yana sarmak üzere sağdan geriye uzanır.) Hee-vey! (Susar.) Willie! (Susar.) Olağanüstü bir kabiliyet. (Şemsiyenin ucuyla WILLIE'ye vurur.) Keşke bende olsaydı. (Yine vurur, şemsiye elinden kayarak tepciğin arkasına düşer, WILLIE'nin görünmeyen eli hemen şemsiyeyi kaldırır, geri uzanır.) Sağ ol, sevgilim. (Şemsiyeyi sol eline geçirir, öne dönerek sağ avucunu incelemeye başlar.) Nemli. (Şemsiyeyi yine sağ eline geçirir, sol avucunu inceler.) Ah, olsun. Zararı yok. (Başı yukarda, neşeli.) Ne daha iyi, ne daha kötü, ne bir değişiklik. (Susar, Yine neşeli.) Ne de bir acı. (WILLIE'ye bakmak üzere geri sarkar, şemsiyeyi deminki gibi yine sapından tutmaktadır.) Yine susup bana hep surat asma ne olur sevgilim, sana ihtiyacım olacak belki. (Susar.) Yok yok hemen şimdi değil, yeter ki ağzına kilit asıp beni çileden çıkarma yine. (Öne döner, şemsiyeyi bırakır, avuçlarını inceler,

ikisini birden çimentelere siler.) Belki yine her zamanki gibi rahatsız. (Çantaya döner, karıştırır, bir tabanca çıkarır, yukarı kaldırır, çabucak öper, çantaya geri koyar, yine karıştırır, içinde kırmızı bir ilaç bulunan hemen hemen bozalmış bir şişe çıkarır, öne döner, gözlüğü arar, takar, etiketi okur.) Neşesizlik ... kırgınlık ... iştahsızlık ... küçükler ... çocuklar ... büyükler ... günde altı ... dolu ... yemek kaşığı — (başı kalkar gülümser) — eski ağızlar! — (gülümsemesi silinir, başı öne eğik, okur) — her gün ... yemeklerden ... önce ve sonra ... çok çabuk ... (daha yakından bakar) ... tesir. (Gözlüğünü çıkarır, yere koyar, şişeyi biraz uzakta tutarak ilacın ne kadar kaldığına bakar, vidalı kapağı açar, ilacı kafasına diktığı gibi bitiriverir, şişeyi ve kapağını WILLIE'den yana fırlatır. Kırılan cam sesi.) Hah böylesi daha iyi oldu! (Çantaya döner, karıştırır, ruju çıkarır, öne döner, ruju inceler.) Bitmek üzere. (Gözlüğü arar.) Ah, neylersin? (Gözlüğünü takar, aynayı arar.) Şikayet etmek olmaz. (Aynayı alır, dudaklarını boyamaya başlar.) Nedir o çok güzel çizgi? (Boyayı yaymak için dudaklarını birbirine sürer.) Oh uçup giden sevinçler — (Boyayı yaymak için dudaklarını birbirine sürer.) Acıyı sürdürüp giden bir şey. (Boyayı yaymak için dudaklarını birbirine sürer.) — Oh uçup giden sevinçler — (Boyayı yaymak için dudaklarını birbirine sürer.) — Acıyı sürdürüp giden bir şey. (Boyayı yaymak için dudaklarını birbirine sürer, WILLIE'nin tarafından gelen seslerle birden duraklar. WILLIE oturmaktadır. Ruj ile aynayı tutan elleri aşağı iner, WILLIE'ye bakmak için geriye sarkar, Susar. WILLIE'nin başı, tepesinden kanlar damlayarak tepciğin yan tarafından yükselir, oraya yaslanır. WINNIE gözlüğünü yukarı kaldırır, Susar. WILLIE'nin eli bir mendille görünür, mendili kafasına yayar, yine kaybolur. Sessizlik, El, çevresinde bir kulübün renklerinden kurdelaşı bulunan hasır bir şapkeyi kafaya yatık bir biçimde oturtur, sonra

gözden kaybolur. Sessizlik. WINNIE arkaya doğru biraz daha sarkar, aşağı seslenir. (Pantolonunu giy sevgilim, kavrulacaksın yoksa. (Susar.) Olmaz mı? (Susar.) Ha öyle ya, o zırlıdan biraz var sende daha. (Susar.) İyi geçir ayağın, sevgilim. (Susar) Şimdi öbürünü. (Susar. Yine öne döner, önüne bakar, yüzünde mutluluk belirtisi.) Oh yine mutlu bir gün daha başlıyor. (Susar. Mutluluk belirtisi silinir. Gözlüğünü indirir, yeniden dudaklarını boyamaya başlar. WILLIE bir gazete açar. Ellerini görünmez. Sararmış sayfaların tepeleri kafasının iki yanında gözükmektedir. WINNIE boyanmayı bitirir, dudaklarını kendinden biraz uzak tuttuğu aynada inceler.) Bayrak kırmızı. (WILLIE sayfa çevirir. WINNIE rujla aynayı yere koyar, çantaya döner.) Soluk bir bayrak. (WILLIE sayfa çevirir. WINNIE çantayı karıştırır, küçük, çok süslü, kenarsız, üstündeki tüyü örselenmiş bir şapka çıkarır, yine öne döner, şapkayı düzeltir, tüyü sıvazlar, tam başına götürürken WILLIE'nin okumasıyla birden duraklar.)

WILLIE : Pek saygıdeğer, muhterem papaz, Dr. Carolus Hunter banyoda ölü bulundu. (Sessizlik.)

WINNIE : (Öne bakmaktadır, elinde şapka, heyecanlı bir hatırlama tonuyla) Charlie Hunter! (Susar.) Gözlerimi yumuyorum — (gözlüğünü çıkarır, gözlerini yumar, bir elinde şapka, öbüründe gözlük, WILLIE sayfa çevirir) — işte yine onun dizlerinde oturuyorum, Borough Green'deki arka bahçede, ailestanesinin altında. (Susar. Gözlerini açar, gözlüğünü takar, sinirli parmakları şapkayla oynamaktadır.) Ah, mutlu hatıralar. (Susar. Şapkayı başına götürürken, WILLIE'nin okumasıyla birden durur.)

WILLIE : Kabiliyetli gençler için büyük fırsat. (Sessizlik. Şapkayı başına götürmek üzereyken birden durur, gözlüğünü çıkarır, öne bakar, bir elinde şapka, öbüründe gözlük.)

WINNIE : İlk balom! (Uzunca susar.) İkinci balom!

(Uzunca susar. Gözlerini yumar.) İlk öpücük. (Susar. WILLIE sayfa çevirir. WINNIE gözlerini açar.) Mr. Johnson mu, Johnson mu neydi, ya da Johnstone demem gerekir belki. Çok gür bıyıklar, kapkara. (Saygıyla.) Çaki gibi adamdı! (Susar.) Bir ambarın içinde, ama kimin ambarıydı hatırlamıyorum. Bizim ambarımız falan yoktu, hele onun hiçbir şeyi yoktu. (Gözlerini yumar.) Dizi dizi çömlekler görüyorum. (Susar.) Düğüm düğüm olmuş otlar. (Susar.) Çatının direkleri arasında derinleşen gölgeler. (Susar. Gözlerini açar, gözlüğünü takar, şapkasını başına götürürken WILLIE'nin okumasıyla birden duraklar.) : Zeki bir erkek çocuk aramıyor. (Sessizlik. WINNIE şapkayı çabucak giyer, aynayı arar. WILLIE sayfa çevirir. WINNIE aynayı alır, şapkayı inceler, aynayı yere koyar, çantaya doğru döner. Gazete gözden kaybolur. WINNIE çantayı karıştırır, bir büyüteç çıkarır, yine öne döner, diş fırçasını arar. Gazete yeniden gözüktü, katlanmış, WILLIE'nin yüzünü yellemeye başlar, el görünmez. WINNIE diş fırçasını alır, fırçanın sapını büyüteçle inceler.)

WINNIE : Tam garantili ... (WILLIE'nin yelpazesi durur.) ... hakiki saf ... (Sessizlik. WILLIE'nin yelpazesi yine başlar. WINNIE daha yakından bakarak okur.) Tam garantili ... (WILLIE'nin yelpazesi durur.) ... hakiki saf ... (Sessizlik. WILLIE'nin yelpazesi yine başlar. WINNIE büyüteç ve fırçayı yere koyar, kuşağından mendili çıkarır, gözlüğünü çıkarır siler, gözlüğünü takar, büyüteci arar, alır büyüteci siler, yere bırakır, mendili kuşağına geri sokar, büyüteci arar, alır, fırçayı arar, alır, sapını büyüteçle incelemeye başlar.) Tam garantili ... (WILLIE'nin yelpazesi durur.) ... hakiki saf ... (Sessizlik. WILLIE'nin yelpazesi yeniden başlar.) Besi domuzu ... (WILLIE'nin yelpazesi durur, sessizlik) ... kıldan. (Sessizlik. WINNIE fırçayla büyüteci yere koyar, gazete gözden kaybolur. WINNIE gözlüğünü çıkarır, yere

birakır, öne bakar.) Besi domuzu kılı. (Susar.)
Bence harika olan da bu işte, tek gün geçmiyor
ki — (gülümser) — eski deyimle —
(gülümsemesi silinir) insan yeni bir şey
öğrenmemiş olsun, tek gün bile, havadan sudan
da olsa bir şeyler ekleniyor insanın bildiklerine,
ama acılara katlanmak şartıyla. (WILLIE'nin eli
gözlerine yaklaştırarak baktığı bir kartpostalla
birlikte yine gözükür.) Garip bir sebep sizin
daha fazla acı çekmenize engel olursa, o zaman
yumuverin gözlerinizi — (yumar) — ve günün
gelmesini bekleyin — (gözlerini açar)
gövdenin tepeden tırnağa eridiği an, gecenin
nice karanlık saatleri ardından, mutlu günün
doğmasını bekleyin. (Susar.) Duygularımı yiti-
rip de bir hayvana imrendiğim an büyük bir ra-
hatlık duymamın sebebi bu işte. (WILLIE'ye
doğru döner.) İnşallah anlıyorsundur — (Kart-
postalı görür, daha aşağı eğilir.) Nedir o elin-
deki, Willie, görebilir miyim? (Elini aşağı
uzatır, WILLIE kartı verir. WILLIE'nin kılı
kolu dirseğe kadar gözükür, kartı vermek üzere
almış olduğu durumda kalır, kartı geri almak
için el açık durur, kart dönünceye kadar o du-
rumda kalır. WINNIE öne dönerek kartı ince-
ler.) Tanrım, nelerle uğraşıyor herkes.
(Gözlüğünü arar, takar, kartı inceler.) Hayır
hayır, olmaz, hakiki saf pislikten başka bir şey
değil bu! (Kartı inceler.) Zevk sahibi her
insanın midasını bulandırır! (WILLIE'nin par-
maklarında sabırsızlık belirtisi. Büyütecisi arar,
alır, kartı büyütle inceler. Uzunca susar.) Şu
gerideki yaratık da ne yaptığını sanıyor öyle?
(Daha yakından bakar.) Aa, hayır hayır ola-
maz! (WILLIE'nin parmaklarında sabırsızlık.
Son olarak uzun uzun bakar. Büyütecisi yere
koyar, kartın köşesinden sağ elinin başparmağı
ve işaret parmağı ile tutar, başını tiksintiyle
çevirir, sol elinin başparmağı ve işaret
parmağı ile de burnunu tutar.) Pöff! (Kartı
elinden bırakır.) Al gözüm görmesin!
(WILLIE'nin eli gözden kaybolur. Hemen yine
görünür, kartı tutmaktadır. WINNIE gözlüğünü

*çıkartır, yere koyar, önüne bakmaktadır. Bu
arada WILLIE kartı hayran hayran bakmaya
devam eder, kartı çeşitli açılardan, çeşitli
uzaklıklardan seyrederek.) Besi domuzu kılı.
(Şaşırmış bir ifade.) Tam anlamı ne acaba bu
besi domuzunun? (Susar. Yine şaşkınlıkla.)
Dişi domuz dese, anlarım, ama besi domuzunda
nesi ... (Yüzündeki şaşkınlık ifadesi silinir.)
Aman sen de, ne önemi var ki, her zaman
söylediğim gibi, bir gün hepsi geri gelecek,
bence harika olan da bu işte, hepsi geri gele-
cek. (Susar.) Hepsi? (Susar.) Hayır, hepsi
değil. (Gülümser.) Hayır, hayır. (Gülümsemesi
silinir.) Tam değil. (Susar.) Bir kısmı. (Susar.)
Güzel bir günde, ansızın, çıkıp gelivercek.
(Susar.) Bence harika olan da bu işte. (Susar.)
Çantaya doğru döner. El kartla birlikte gözden
kaybolur. Çantayı karıştırmaya hazırlanırken
durur.) Hayır. (Yine öne döner, gülümser.)
Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir.) Yavaş
yavaş, Winnie. (Öne bakar. WILLIE'nin eli
gözükür, şapkayı çıkarır, şapka ile birlikte
gözden kaybolur.) Peki şimdi? (El yine
gözükür, başından mendili alır, mendille birlik-
te gözden kaybolur. Sertçe kulak vermeyen bi-
rine söyler gibi.) Winnie! (WILLIE başını
eğerek gözden kaybolur.) Nedir çaresi bunun?
(Susar.) Nedir ça — (WILLIE uzun bir
gürültüyle burnunu siler, başıyla elleri
görünmez, WINNIE ona bakmak için döner.
Susar. WILLIE'nin başı yine gözükür. Sessizlik.
Eli mendili getirerek başına serer, kaybolur.
Sessizlik. El şapka ile görünür, şapkayı baş
üzerine yatık bir biçimde oturtur, gözden kay-
bolur. Sessizlik.) Seni bıraksaydım da uyu-
saydın bari. (Öne döner, durup durup
çimenleri yolar, başı öne arkaya gider gelir, bu
hareketler söyleyeceği sözleri hazırlar.) Ah
evet evet, yalnız kalmaya bir alışabilsaydım,
hani şu sürekli konuşmamı dinleyecek tek kişi
bile olmasaydı yanımda. (Susar.) Senin çok
dinlediğini düşünerek böbürleniyor değilim ha,
Willie, Allah göstermesin. (Susar.) Senin belki*

de hiçbir şey istemeyeceğin günler. (Susar.) Ama cevap vereceğin günler. (Susar.) O zaman, senin cevap vermediğin, belki de hiçbir şey dinlemediğin anlarda bile hep konuştuğumdan bir şeylerin işitildiğini sanır, bir çölün ortasında sırf kendi kendime konuşmaktan kurtulurum, çürük aklımdan bile geçiremeyeceğim, bir an için olsun katlanamayacağım bir durumdur bu. (Susar.) Bana konuşmaya devam etme gücünü bu düşünce veriyor. (Susar.) Oysa sen örnek üzere olsan, ya da — (gülümser) — eski deyimle — (gülümsemesi silinir) — çekip gitsen beni bırakıp, o zaman ne yaparım, ne yapabilirim bütün gün, demek istediğim, uyanma ziliyle yatma zili arasında? (Susar.) Dudaklarımı ısırarak önüme bakar dururum ancak. (Böyle yaparak uzun süre durur. Çimenleri yolmaz aruk.) Soluk alıp verdiğim sürece başka tek söz söylemem, burasının sessizliğini bozacak bir çıt bile çıkarmam. (Susar.) Ancak arada sırada, sık sık arada sırada, aynanın önünde bir iç çekerim. (Susar.) Ya da kısa bir kahkaha çığlığı, o eski şakayı bir daha hatırladığım zamanlar. (Susar. Gülümser, gülümsemesi büyüyerek hemen bir kahkahaya dönüverecekmiş gibi görünür ama yerini ansızın bir telaş belirtisine bırakır.) Saçım! (Susar.) Saçımı tarayıp fırçaladım mı ben? (Susar.) Belki de evet. (Susar.) Normal olarak hep yaparım bunu. (Susar.) İnsanın yapabileceği şeyler öyle az ki! (Susar.) Hepsini yapıveriyor. (Susar.) Yapabileceklerinin hepsini. (Susar.) İnsanlık hali işte. (Susar.) İnsan yaradılışı. (Tepeciği incelemeye başlar, yukarı bakar.) İnsanın güçsüzlüğü. (Yine tepeciği inceler, yukarı bakar.) Doğal güçsüzlük. (Yine tepeciği inceler.) Görünürde tarak marak yok. (İnceler.) Saç fırçası da yok ortalıkta. (Yukarı bakar. Yüzünde şaşkınlık belirtisi. Çantaya döner, karıştırır.) Ha, tarak burdaymış. (Yine öne döner. Şaşkınlık belirtisi. Yine çantayadöner. Karıştırır.) Fırça da burada.

(Yine öne döner. Şaşkınlık belirtisi.) Belki kullanıp sonra yine yerlerine koymuşumdur. (Susar. Yüzünde aynı belirtiyile.) Ama normal olarak, kullandığım şeyleri yerlerine geri koymam, hayır hayır, bırakırım ortalıkta kalırlar, sonra günün bitiminde hepsini birden yine çantaya yerleştiririm. (Gülümser.) Eski deyimle. (Susar.) O canım eski deyimle. (Gülümsemesi silinir.) Bununla birlikte ... sanki ... hatırlar gibiyim ... (Ansızın umursamaz bir sesle.) Aman sen de, ne önemi var ki, her zaman yaptığın gibi saçlarını sonra güzelce fırçalar, tararım tertemiz, bütün — (Duraklar, şaşırır.) Saçlar mı? (Susar.) Saç mı yoksa? (Susar.) Saçımı fırçalar tararım? (Susar.) Kulağa biraz garip geliyor nedense. (Susar. WILLIE'den yana biraz döner.) Sen ne dersin, Willie? (Susar. Biraz daha dönerek.) Sen ne dersin, Willie, saçından söz ederken, saç mı dersin, yoksa saçlar mı? (Susar.) Hani şu başındaki saç canım. (Susar. Biraz daha dönerek.) Başındaki saç, Willie, ne dersin başındaki saçın söz ederken, saç mı, saçlar mı? (Uzun sessizlik.)

WILLIE
WINNIE

: Saç.
: (Yine öne döner, sevinçli) Ah benimle konuşuyorsun demek bugün, mutlu bir gün başlıyor! (Sevinçli kaybolur.) Yeni bir mutlu gün daha. (Susar.) Ha evet ne diyordum, saçım, evet, sonra tararım, bu yardımın içi de bir teşekkür borcum olsun sana. (Susar.) Şimdi başında — (ellerini şapkasına götürür) — şapkam, evet şapkam var — (ellerini indirir) — çıkaramam. (Susar.) Düşün, insanın şapkasını başından çıkaramayacağı anlar vardır, hayatı tehlikede olsa bile. An olur giyemezsin, an olur çıkaramazsın. (Susar.) Sık sık kendi kendime, giy şapkamı, Winnie, tam sırası işte, demişimdir, çıkar şapkamı, Winnie, hadi söz dinle, çıkarırsan senin için iyi olacak, ama yapamamışumdur. (Susar.) Bir türlü olmamıştır. (Susar. Elini başına götürür, şapkanın altından bir tutam saç çıkarır çekerek gözüne

yaklaştırır, sağa yan yan bakar, bırakır, eli iner.) Sırma demiştin, hani o gün, son misafır de çıkıp gittikten sonra — (bir içki kadehi tutuyormuş gibi elini yukarı kaldırır) — senin sırmalar için ... dilerim hiç ... (sesi düşer) ... dilerim hiç ... (Eli iner. Başı öne düşer. Susar. Alçak sesle.) O gün. (Susar. Yine alçak sesle.) Hangi gün? (Susar. Başı kalkar. Normal sesle.) Şimdi ne? (Susar.) Söyleyecek tek söz bulamıyorum, öyle anlar oluyor ki kelimeler yetmiyor. (WILLIE'den yana biraz döner.) Değil mi, Willie? (Susar. biraz daha döner.) Öyle değil mi, Willie, kelimelerin bile yetmediği anlar oluyor, değil mi? (Susar. Yine öne döner.) Ne yapar insan, kelimelerin geri döneceği zamana kadar? Saçını fırçalar, tarar, daha taramamışsa tabii, olmazsa tırnaklarını düzeltir, hiç değilse avunur böylece. (Susar.) Demek istediğim bu işte. (Susar.) Hepsı bu, demek istediğimin. (Susar.) Bence harika olan da bu ya, tek gün geçmiyor ki — (gülümser) — eski deyimle — (gülümsemesi silinir) — bir takım nimetleri olmasın — (WILLIE tepeliğin arkasına yatar, kafası gözden kaybolur. WINNIE geriden gelen sestere döner) — ama gizli den gizliye hiç belli etmeden. (Geriyeye sarkar.) Deligine dön artık, Willie, yeter boy gösterdin ortakhıkta. (Susar.) Willie, dediğimi yap, yayılıp yatma orda böyle bu cehennemsi güneşte, dön deliğine. (Susar.) Haydi, kımıl da biraz, Willie. (Görünmeyen WILLIE sol tarafa, deliğine doğru sürünmeye başlar.) Hah, gördün mü böyle olur erkek dediğin. (WILLIE'nin ilerleyişini gözleriyle izler.) Önce kafan değil, aptal, nasıl döneceksin sonra? (Susar.) Ha şöyle ... sağa dön ... şimdi ... yine içeri. (Susar.) Biliyorum kolay değil, sevgilim, böyle gerisingeri sürünmek, ama sonunda bu çabanın karşılığını alıyorsun. (Susar.) Vazelin dışarda unuttun. (Vazelin almak üzere yine dışarı sürünen WILLIE'yi gözler.) Kapak! (WILLIE'yi sürünerek deliğine geri dönerken gözler. Sinirli.) Önce kafan değil, diyorum

sana! (Susar.) Daha sağa. (Susar.) Sağa dedim. (Susar, sinirli.) Kuyruğunu indir, anlamıyor musun! (Susar.) Şimdi. (Susar.) Tamam! (Bütün bu emirleri yüksek sesle verir. Şimdi normal sesiyle konuşur, yine WILLIE'ye dönüktür.) Beni işitebiliyor musun? (Susar.) Yalvarırım, Willie, evet ya da hayır de yeter, beni işitebiliyor musun, ya evet de ya da hiçbir şey. (Sessizlik.)

WILLIE : Evet.
WINNIE : (Öne döner, aynı sesle) Şimdi?
WILLIE : (Öfkeli) Evet.
WINNIE : (Daha alçak sesle) Şimdi?
WILLIE : (Daha öfkeli) Evet.
WINNIE : (Daha da alçak sesle) Şimdi? (Biraz daha yüksek.) Şimdi?
WILLIE : (lyice sinirli) Evet.
WINNIE : (Aynı sesle) Artık korkma güneşin sığağından. (Susar.) İştitten mi?
WILLIE : (Öfkeli) Evet.
WINNIE : (Aynı sesle) Neyi? (Susar.) Neyi?
WILLIE : (Daha öfkeli) Artık korkma. (Susar.)
WINNIE : (Aynı sesle) Artık ne? (Susar.) Korkma ama neden?
WILLIE : (lyice sinirli) Artık korkma!
WINNIE : (Normal sesle, çabuk çabuk) Sağ olasın, Willie, gösterdiğin iyiliği anlıyorum, bunun senin için ne güç bir şey olduğunu da bilmiyor değilim, şimdi kafanı dinleyebilirsin artık, mecbur olmadıkça bir daha seni rahatsız etmeyeceğim, ta kendi avuntularım tükeninceye kadar, ki kolay kolay olacak şey değildir bu, sırf sözde de olsa her söylediğimi işittiğini bilmek, gerçekte benim için önemli olan işitmemense de, yine de işittiğini düşünmek, senin oracıkta sözlerimin yetebileceği bir yerde bulunduğunu, kulağının bende olduğunu sezmek, işitmeni istemediğim ya da seni üzeceğini sandığım tek söz bile söylememek, ağızından çıkan kulağın duymuyormuş gibi kaygısızca çene çalmış olmamak. (Soluk almak

için duraklar.) Kuşku. (Başparmağı ile orta parmağını kalbinin yakınına koyar, oralarda gezdirir, sonra durur.) Burada. (Elini yavaşça kumladır.) Buralarda. (Eli iner.) Kuşkusuz gün gelecek bir söz daha ağzımdan çıkmadan o sözden hemen önce söylediğimi işittiğinden emin olmam gerekecek, bir zaman da gelecek hiç katlanamayacağım bir şeyi çölde kendi kendime konuşmayı öğrenmem gerekecek. (Susar.) Ya da dudaklarımı ısıtarak önüme bakacağım. (Böyle yapar.) Bütün gün. (Yine dudaklarını ısıtarak önüne bakar.) Hayır. (Gülümser.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silitir.) Çanta hazır burada tabii. (Çantaya doğru döner.) Her zaman da olacak. (Öne döner.) Evet, sanıyorum. (Susar.) Sen gittiğin zaman bile, Willie. (WILLIE'den yana biraz döner.) Gidiyorsun, Willie, değil mi? (Susar. Daha yüksek sesle.) Pek yakında gidiyorsun değil mi, Willie? (Susar. Daha da yüksek sesle.) Willie! (Susar. WILLIE'ye bakmak üzere geriye sarar.) Ha, şapkanı çıkarmışsın, iyi ettin. Pek rahat görünüyorsun doğrusu, çenen avuçlarında, o ihtiyar mavi gözlerin karanlıkta tabaklar gibi. (Susar.) Beni görebiliyor musun oradan, merak ediyorum, hâlâ merak ediyorum. (Susar.) Göremiyor musun? (Yine öne döner.) Ah biliyorum bir araya düşmüş iki kişiden biri öbürünü ancak öbürünün kendisini görmesinden dolayı görüyorsa — (kekeler) — böyle bir durumda — (normal) — imkânsız, bunu da ... hayat öğretti bana. (Susar.) Evet, hayat, başka bir kelime yok hence. (WILLIE'den yana biraz döner.) Beni görebiliyor musun, Willie, olduğun yerden ha, gözlerini bu yana çevirirsen? (Biraz daha döner.) Gözlerini bana doğru kaldır, Willie, görebiliyor musun beni, söyle, ne olur hatun için, Willie, ben elimden geldiğince geriye eğiliyorum. (Böyle yapar, susar.) Olmuyor mu? (Susar.) Neyse aldırma, zararı yok. (Acı çekerek güçlükle öne döner.) Yeryüzü çok dar bugün, ben şişmanladım da ondan mı dersin, hiç

sanmıyorum. (Susar. Dalgın, gözleri aşağı dönük.) Belki de sıcaklığın etkisi. (Yere dokunarak eliyle pat pat vurmaya başlar.) Her şey genleşiyor, kimisi öbürlerinden daha çok. (Susar yere dokunarak eliyle pat pat vurur.) Kimisi daha az genleşiyor. (Susar. Yine yere dokunup vurarak.) Şu anda senin kafandan geçenlerin hepsini tek tek biliyorum, Willie, kadını dinlemek yetmiyormuş gibi bir de bakmak çıktı başımıza. (Susar. Yine yere dokunup vurarak.) Doğru, haklısın. (Susar. Yine yere dokunup vurarak.) Yerden göğe haklısın. (Susar. Yine yere dokunup vurarak.) Ama ben de çok şey istemiş sayılmam, gerçekte öyle anlar olur ki, insanın başka birinden — (sesi düşer, bir mırıltıya döner) — daha az şey istemesi — kökleriyle imkânsız bir şey olur — oysa aslında bir durup düşünseniz — içinizden gelen sese kulak verseniz — o kimseyi anlayabilirsiniz — görürsünüz ki istediği sessizliktir — rahat bırakılmaktır — belki de gecedir — bütün özlediği — geceyi istemektedir. (Susar. Elini birden yere vurarak durur. Canlı.) Aaa bak, bak neyiz var burda? (Başını yere eğer, inanamazcasına.) Bu da bir tür yaşam işte! (Gözlüğü kapar, yine yere bakar, daha çok eğilir. Susar.) Karınca! (Geri giderek doğrulur. Tiz sesle.) Willie, bir karınca, canlı bir karınca, (Büyüteci kapar, yine yere eğilerek büyüteçle inceler.) Nereye gitti? (Arar.) Hah! (Karıncanın çimenler arasında ilerleyişini izler.) Küçük beyaz bir top gibi bir şey var kollarında. (Karıncanın ilerleyişini izler. Eli hiç kapırdamaz. Susar.) İçeri gitti. (Bir süre büyüteçle o noktaya bakmaya devam eder, sonra yavaşça doğrulur, büyüteci bırakır, gözlüğünü çıkarır, önüne bakar, gözlük elinde. Sonunda.) Küçük beyaz bir top gibi. (Uzunca susar. Gözlüğü yere koymak için davranır.)

WILLIE : Yumurtaları.

WINNIE : (Birden duraklar.) Ne?

(Susar.)

WILLIE : Yumurtaları. (Sessizlik. Gözlüğünü yere koy-

maya davranır.)
 Karıncalanma duygusu.
 WINNIE : (Birden duraklar) Ne?
 (Susar.)
 WILLIE : Karıncalanma duygusu.
 (Susar. Gözlüğü yere koyar, önüne bakar. Sonunda.)
 WINNIE : (Mırıldanır.) Tanrım. (Susar. WILLIE kaygısız kaygısız güler. Az sonra WINNIE de ona katılır. Birlikte kaygısız kaygısız gülerler. WILLIE durur, WINNIE bir an gülmeye devam eder, WILLIE de katılır. Birlikte gülerler. WINNIE durur. WILLIE bir an gülmeye devam eder. Durur. Susar. WINNIE normal sesle.) Ah ne güzel, ne güzel, ne olursa olsun, senin yenden güldüğünü görmek çok sevinç verici bir şey, Willie, ben bir daha hiç gülemeyeceğimi, senin de gülemeyeceğini, gülemeyeceğimizi sanırdım. (Susar.) Belki de kimi insanlar bizim saçma bir patavatsızlık yaptığımızı düşünüyorlardı, ama bence öyle değil. (Susar.) Her şeye muktedir Tanrı'yı yüceltmenin en iyi yolu, onun ufak tefek şakalarına, kendisiyle birlikte, alaylı alaylı gülmek değil midir, hele soğuk şakalarına? (Susar.) Bu konuda beni destekleyeceğimi umarım, Willie. (Susar.) Yoksa tam tersini mi düşünüyorsun? (Susar.) Olsun ama, ne önemi var, her zaman söylemek istediğim de bu ya, insan yaşadığı süreçte ... anlıyorsun ... nedir o garip çizgi öyle ... çılgınca gülen ... bir şey ... en amansız acılar ortasında çılgınca gülen bir şey. (Susar.) Evet şimdi? (Uzunca susar.) Bir zamanlar ben sevimli miydim, Willie? (Susar.) Hiç sevimli oldum mu ben? (Susar.) Sakın yanlış anlama sorumu, sana beni sevdiğini mi sevmedin mi demiyorum, bunları nasıl olsa biliyoruz, beni sevimli bulup bulmadığını soruyorum — bir zamanlar. (Susar.) Hayır mı? (Susar.) Söyleyemez misin? (Susar.) Evet can sıkıcı bir soru bu haklısın. Hem sen şu anda, gücünün yettiğinden fazlasını bile yapmış bulunuyorsun, hemen arkana yaslan, dinlen şimdi, bir daha

meçbur kalmadıkça seni rahatsız etmeyeceğim, senin oracıkta beni işitebilecek bir yerde yanı uyanık durduğunu bilmek ... büyük mutluluk ... yeter de artar bile. (Susar.) Gün de hayli ilerledi. (Gülümser.) Eski deyimle. (Gülümsemesi silinir.) Ama şarkım için daha erken belki de. (Susar.) Şarkıyı erken söylemek çok yanlış bir şey bence. (Çantaya doğru döner.) Tabii çanta hazır burda. (Çantaya bakarak.) Çanta. (Yine öne döner.) İçindekileri tek tek sayabilir miyim acaba? (Susar.) Hayır. (Susar.) Hatırı sayılır bir kimse gelip bana, neler var o koca siyah çantada, Winnie, derse cevap verebilir miyim? Her şeyi teker teker sayabilir miyim? (Susar.) Hayır. (Susar.) Hele derinlerde ne hazineler yatıyor kim bilir? (Susar.) Ne oyuncaklar? (Çantaya bakmak üzere döner.) Evet, çanta hazır burada. (Yine öne döner.) Ama içimden bir ses, çantaya pek kulak asma, Winnie, diyor, ondan yararlan tabii, çıkmaza düşüğün an, sana yardımcı olsun, ama düşüncelerini ileriye çevir, Winnie, kelimelerin yetmeyeceği zamana — (gözlerini yumar, susar, gözlerini açar) — çantaya pek kulak asma. (Susar. Çantaya bakmak üzere döner.) Belki şöyle bir kerecik dalıveririm, çabucak. (Yine öne döner, gözlerini yumar, sol kolunu hızla uzatır, elini hızla çantaya daldırır, tabancayı çıkarır. Tiksinerek.) Yine mi sen! (Gözlerini açar, tabancayı önüne getirir, bakarak düşünür. Tabancayı elinde tartar.) Ağırlığıma aldanıp bu nesnenin en sonlara, ta dibe düşeceğini sanırsınız ... Ama hayır. Tam tersine. Her zaman en üsttedir, Browning gibi. (Susar.) Brownie ... (WILLIE'den yana biraz dönerek.) Hatırlıyor musun Brownie'yi, Willie? (Susar.) Hatırlıyor musun, nasıl sana doğru tutmamamı söyler dururdun hep. Başka yana çevir şunu, Winnie, çevir şunu, bu perişan yerimden çıkarma beni şimdi. (Öne döner. Alaylı.) Perişan yerin. (Tabancaya.) Senin orada olduğunu bilmek benim için büyük rahatlık, ama bıktım artık senden. (Susar.) Seni dışarda bırakacağım, bunu yapı-

cağım sana, (Tabancayı sağ yanına yere koyar.) Orada kal, bugünden sonra orasıdır senin yerin. (Gülümser.) Eski deyim! (Gülümsemesi silinir.) Evet şimdi? (Uzun duraklama.) Yerçekimi miydi neydi o, Willie, hatırlayamıyorum. (Susar.) Hani, burada bir güç beni böyle tutuyor olmasa — (tutma jesti) — göğe doğru hızla uçar gidermişim duygusu durmadan büyüyor içimde. (Susar.) Belki bir gün yer beni bırakıp salıverecek, çünkü bu çekim öyle büyük ki, evet, bütün çevremi çatır çatır kırıp yerimden söktüğü gibi beni yukarılara sürükleyecek. (Susar.) Sen hiç böyle bir duyguya kapılmadın mı, Willie, yukarıya emilme duygusuna? (Susar.) Bir şeye tutunmak zorunda kalmıyor musun bazen, Willie? (Susar.) WILLIE'den yana biraz döner. Willie. (Susar.)

WILLIE
WINNIE

: Yukarıya emilmek?
: Evet sevgilim, göğe doğru, bir örümcek ağı gibi. (Susar.) Hayır mı? (Susar.) Ah, doğal yasalar, doğal yasalar, öyle sanıyorum ki bütün öbür şeyler gibi siz de nasıl bir yaratık olduğumuza bağlısınız. Kendi payıma söyleyebileceğim tek şey, şimdi benim için gençliğimden çok daha başka olduğunuzdur ... gençken ... biraz aptal ... (kekeleyerek, başı aşağıda) ... güzel ... belki ... sevimli ... bir bakıma ... yüzüne bakılır gibi. (Susar.) Başı kalkar. Özgür dilerim Willie, üzüntüler yakamı bırakmıyor. (Normal sesle.) Ah, ne olursa olsun, senin yine her zamanki gibi oracıkta bulunduğunu, bütün söylediklerimi, bütün söylediklerimden birkaçını işittiğini bilmek ne büyük bir sevinç, benim için ne mutlu bir gün ... olacak. (Susar.) Şimdilik. (Susar.) Ne büyük bir nimet değil mi, bak hiçbir şey büyümüyor, bütün bu nesnelerin birden büyümeye başladıklarını düşün. (Susar.) Evet, bin şükür. (Uzunca duraklar.) Fazla bir şey söyleyemem. (Susar.) Şimdilik. (Susar.) Çantaya bakmak için döner. Yine öne döner. Gülümser.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir.

Şemsiyeye bakar.) Öyle sanıyorum — (şemsiyeyi kaldırır) — evet, öyle sanıyorum ki ... bunu açabilirim şimdi. (Açmaya başlar. Bir takım mekanik güçlüklerden sonra başarır.) İnsan hep oyalanıyor — gecikiyor — olur da erken açarım korkusuyla — gün gelip geçiyor — bitiyor — açmaya hiç vakit bulamadan. (Şemsiye şimdi bütünüyle açıktır. Sağına dönük durumda şemsiyeyi eksent çevresinde o yana bu yana rasgele çevirir durur.) Evet, söyleyecek sözler öylesine az, yapacak işler öyle çok ki, korku da o ölçüde büyük, üstelik insanın kendisini bulması için kalan günler de ... sayılı ... yatma zili çalana kadar, geçirilecek birkaç saat daha, söylenecek başka hiçbir şey, yapılacak başka hiçbir şey yok, günler gelip geçiyor, bitiyor, zil çalmak üzere, hiçbir şey ya da pek az şey söylenmiştir, hiçbir şey ya da pek az şey yapılmıştır. (Şemsiyeyi kaldırır.) İşte tehlike bu. (Öne döner.) Bundan sakınmak gerek. (Öne bakar, sağ eliyle şemsiyeyi dik tutmaktadır. En uzun susma.) Ben durduğum yerde terlerdim bir zaman. (Susar.) Şimdi hiç ama hiç. (Susar.) Oysa sıcak çok daha fazla. (Susar.) Terleme ise tersine daha az. (Susar.) Bence harika olan da bu işte. (Susar.) İnsanın kendini ayarlaması. (Susar.) Değişen şartlara göre. (Şemsiyeyi sol eline geçirir. Uzunca susar.) Dik tutmak kolu yoruyor. (Susar.) Yürüdüğünüz zaman değil ama. (Susar.) Yalnız, dinlendiğiniz zamanlar. (Susar.) Garip bir gözlem bu. (Susar.) Umarım duydun bunu, Willie, bunu duymadığımı düşünmek beni kahrederek doğrusu. (Şemsiyeyi iki eliyle tutar. Uzunca susar.) Dik tutmaktan, yoruldum, ama bırakamıyorum da. (Susar.) Dik tutmak yere bırakmaktan çok yorucu benim için, ama bırakamıyorum işte. (Susar.) Kafam, bırak şunu, Winnie, diyor, sana bir yaran dokunmuyor nasıl olsa, bırak başka bir şeyle oyalan. (Susar.) Bırakamıyorum. (Susar.) Kumldayamıyorum ki! (Susar.) Hayır, bir şeyler olmalı, dünyada, bir değişiklik gelmeli,

yeniden kımıldayabilmem için, yoksa çok güç.
(Susar.) Willie. (Yumuşak.) Yardım et. (Susar.)
Olmaz mı? (Susar.) Bana şunu yere koymamı
emret. Willie, hemen yerine getiririm emrini,
şimdiye kadar hep yaptığım gibi, saygı
gösteririm sana, emrini hemen yerine getiririm.
(Susar.) Ne olur, Willie. (Yumuşak.) Acı bana.
(Susar.) Ne olur? (Susar.) Yapamaz mısın?
(Susar.) Ah, sana suç bulmuyorum, kendim hiç
kımıldayamazken, sevgili Willie'mi,
konuşmamla suçlandırmam haksızlık olur.
(Susar.) Neyse ki ben konuşabiliyorum yine.
(Susar.) Bence harika olan da bu işte, iki
ışığımdan biri sönünce öteki daha parlak yan-
maya başlıyor. (Susar.) Evet, bin şükürler
olsun. (En uzun susma. Şemsiye ateş alır.
Duman, mümkünse alevler. WINNIE çevresini
koklar, yukarı bakar, şemsiyeyi sağ yanından
geriye fırlatır, yanığını görmek için geriye sar-
kar. Susar.) Ah, yeryüzü, seni yaşlı yangın
söndürücü. (Öne döner.) Böyle bir şey eskiden
de olmuştu gibi geliyor bana, ama iyice
hatırlayamıyorum. (Susar.) Sen, Willie? (WIL-
LIE'den yana biraz döner.) Böyle bir şeyin
olduğunu hatırlıyor musun? (Susar. WILLIE'ye
bakmak üzere geriye sarkar.) Sorduğumu
anlıyor musun, Willie? (Susar.) Willie, yine
uzaklarda mısın yoksa? (Susar.) Bütün olup bi-
tenlerin farkında mısın diye sormuyorum,
kulağın bende mi, değil mi, yalnız bunu
öğrenmek istiyorum. (Susar.) Gözlerin kapalı
görünüyor, ama bunun bir anlamı yoktur, bili-
yoruz. (Susar.) Parmaklarından birini oynat,
sevgilim, lütfen, uyamak mısın, değil misin
göreyim. (Susar.) Ne olur, Willie, hatırım için
yapıver bunu, serçe parmağını oynat yeter, hâlâ
kendinde misin göreyim. (Susar. Sevinçli.)
Aaa, beşi birden, bir harikası bugün sen, şimdi
içim rahat etti, artık devam edebilirim. (Öne
döner.) Evet, şimdi olan herhangi bir şeyin es-
kiden olmadığını bilirim, bilirim ama yine de ...
acaba derim, duraklar, bir sorarım kendi kendi-
me. (Susar.) Güneşin bu keskin parlaması,

üstelik yakıcılığını her an daha çok artırması
karşısında, nesnelerin hiç görülmemiş bir
şekilde tutuşuvermeleri pek tabii birşey olsa
gerek, bu şekilde demek istiyorum, böyle ken-
diliklerinden. (Susar.) Kim bilir belki ben de
eninde sonunda eriyeceğim, belki yanacağım,
tabii böyle birden tutuşup alevleneceğim
demek istemiyorum, hayır ama, belki yavaş
yavaş kömürleşip kapkara bir yığına
dönüşeceğim, bütün bu — (kollarını genişçe
açarak) — gördüğünüz gövde. (Susar.)
Bugüne kadar şöyle ılık bir hava görmedim
hiç. (Susar.) Hayır. (Susar.) Ilık hava sıcak
hava diyorum ya gerçekte boş söz bunlar.
(Susar.) — Böyle — yere çakılı olmadığım
günleri özliyorum, ayaklarım vardı o zaman,
ayaklarımı kullanabiliyordum, güneşten bu-
naldığım an, gölgeli bir yer, gölgeden baktığım
an güneşli bir yer arayabiliyordum, tıpkı sizler
gibi, şimdi hepsi boş söz oldu bunların.
(Susar.) Gerçekte bugün dünden hiç de daha
sıcak değil, yarın bugünden daha sıcak olmaya-
cak, nasıl olabilir, uzak geçmiş için, uzak gele-
cek için bile ayrı bu. (Susar.) Bir gün toprak
göğüslerimi de örtüverdi mi, göğüslerimi hiçbir
zaman görmemiş olacağım, hiç kimse
göğüslerimi görememiş olacak. (Susar.)
Umarım söylediklerimden bir şeyler
kayıyorsunuzdur, Willie, bütün bunlardan
hiçbir şey anlamıyorsan çok üzülürüm
doğrusu, böyle dopdolu oluşum her günkü iş
değil, pek seyrek bir durum bu. (Susar.) Evet,
bir şeyler olmuş gibi görünüyor, görüntüye ba-
karsan bir şeyler olmuş gibi, ama gerçekte
hiçbir şey olmadı, hiçbir şey, sen yerden göğe
haksın, Willie. (Susar.) Yarın şemsiye yine
burada olacak, bu tepeciğin üstünde yanı
başında, yinebütün gün yardım edecek bana.
(Susar. Aynayı alır.) Bu küçük aynayı kaldırıp,
bir taşa çarpıyorum parçalanıyor — (böyle
yapar) — sonra fırlatıp atıyorum — (geriye
doğru oldukça uzağa fırlatır) — yarın yine
çantada olacak, üstünde tek çizik bulunmadan,

yine bütün gün yardım edecek bana. (Susar.) Hayır hayır, insan hiçbir şey yapamaz. (Susar.) Bence harika olan da bu işte, her şey böyle ... (sesi düşer, başı eğilir) ... böyle olağanüstü. (Başı önüne eğik durur. Sonunda çantaya döner, başı yine eğiktir, çantadan ne olduğu belirsiz birtakım ufak tefek şeyler çıkarır, hepsini çantaya geri itişir, daha derinleri araştırır, sonunda bir müzikli—kutu bulur, hızla çekip çıkarır, kurar, bir an iki eliyle birden tutarak dinler, kutunun üzerine eğilmiş durumda öne döner, doğrulur, çalınan havayı dinler, kutuyu iki eliyle tutmaktadır, parça "Şen Dul" dan "Seni öyle seviyorumki" valsidir. Yüzünde yavaş yavaş bir mutluluk belirtisi görülür. Parçanın ritmiyle sağa sola sallanır. Müzik durur. Sessizlik ... Birdenbire boğuk sesle sözsüz bir şarkı başlar — müzikli kutunun havası — WILLIE'den gelmektedir. WINNIE'nin yüzündeki mutluluk büyür. Kutuyu yere bırakır.) Oh bugün mutlu bir gün oluyor! (Ellerini çırpar.) Bir daha, Willie, bir daha! (Ellerini çırpar.) Bir daha Willie, ne olursun! (Susar. Mutluluk belirtisi silinir.) Olmaz mı? Benim için bunu yapmayacağsın demek? (Susar.) Peki, haklısın, yerden göğe haklısın. İnsan sırf başka birinin gönlü olsun diye şarkı söyleyemez, o başka birini ne kadar serverse sevsin, yine de yapamaz bunu, hayır, şarkı dediğin içten gelmeli, her zaman da söylediğim gibi, insanın ta içinden kopup gelmeli, bir ardıc kuşunun şakıması gibi. (Susar.) Çok kereler, kötü anlarımda, söyle, Winnie, söyle şarkını, şimdi tam yeri işte demişimdir kendi kendime, ama bir türlü olmamıştır. (Susar.) Söyleyememişimdir. (Susar.) Kendim için ya da başka biri için hiçbir yarar gözetmeden, ardıc kuşu, şafak kuşları gibi. (Susar.) Şimdi? (Uzunca susar. Alçak sesle.) Garip bir duygu. (Susar. Yine alçak sesle.) Garip şey, sanki biri hep bana bakıyormuş gibi. Bir aydınlıkta görüyor beni, bir karanlıkta, sonra karanlık kayboluyor, yine aydınlıkta, birinin gözlerinin

önünde ardında, içinde dışında, böyle sürüp gidiyor bu. (Susar. Yine alçak sesle.) Garip mi? (Susar. Yine alçak sesle.) Yoo, burada her şey garip. (Susar. Normal sesle.) İçimden bir ses, tut şu dilini Winnie, diyor, bir dakika için konuşma bakalım, bugünkü sözlerinin hepsini tüketme, kes konuşmayı, değişik bir şey yap, haydi. (Ellerini açık olarak gözlerinin önünde tutar. Birisine seslenircesine.) Bir şey yap! (Ellerini kapatır.) Ne pençeler. (Çantaya döner, karıştırır. Bir turnak törpüsü çıkarır, yine öne dönerek turnaklarını törpülemeye başlar. Bir süre sessizlik içinde törpüler, sonra konuşmaya başlar, söz arasında durup durup törpülemeye devam eder.) Bir Mr. Shower — bir Mr. belki de Mrs. Shower — geliyor aklıma — hayır hayır — ikisi el ele geliyorlar — adamın nişanlısını daha çok — ya da biraz — sevdiği belli. (Turnaklarına daha yakından bakar.) Bugün çok kırılıyorlar. (Yine törpüler.) Shower — Shower — bu ad — bir şey söylüyor mu — sana Willie — bir gerçeği hatırlatıyor mu — seni düşünerek soruyorum — cevap verebilecek durumda değilsen — verme — bugün — gücümün — yettiğinden fazlasını bile yaptın — Shower — Shower. (Törpülenmiş turnaklarını inceler.) Biraz daha iyi. (Başını kaldırır, öne bakar.) Kendine iyi bak, Winnie, her zaman söylerim sana, ne durumda olursan ol, kendine iyi bak. (Susar. Yine törpülemeye başlar.) Evet — Shower — Shower — (törpülemeyi keser, başını kaldırır, öne bakar, susar) — ya da Cooker, belki de Cooker demem gerekir. (WILLIE'den yana biraz dönerek.) Cooker, Willie, bir şey söylüyor mu sana Cooker? (Susar. WILLIE'den yana biraz daha dönerek. Daha yüksek sesle.) Cooker, Willie, Cooker adı bir kapı aralıyor mu zihninde, Cooker? (Susar. WILLIE'ye bakmak için geriye sarkar. Susar.) Ah, daha neler! (Susar.) Mendilin yok mu, sevgilim? (Susar.) Başka bir şey bulamadın mı yiyecek? (Susar.) Oh, Willie, yetmez o, yapma! Tüktür, çıkar ağzından, sevgilim, tüktür! (Susar.

Öne döner.) Ne diyeceksin, çok tabii bir şey bu bence. *(Sesi düşer.)* İnsanca bir şey. *(Susar. Aynı sesle.)* Ne yapabilir insan? *(Başı aşağıda. Aynı sesle.)* Bütün gün boyunca. *(Susar. Aynı sesle.)* Günler boyunca. *(Susar. Başı yukarda. Gülümser. Sakin.)* Eski deyim! *(Gülümsemesi silinir. Yine tırnaklarına döner.)* Ha, bunu yaptım. *(Bitişik tırnağa geçer.)* Gözlüğümü taksaydım keşke. *(Susar.)* Artık çok geç. *(Sol elini bitirir, inceler.)* Şimdi biraz insan eline benzedi. *(Sağ eline başlar. Önceki gibi bir yandan törpülerken öte yandan kesik kesik konuşur.)* Evet her neyse — Shower olmuş — Cooker olmuş — özentili değil — o kadınla — el ele geliyorlar — öbür ellerinde çantalar — büyükçe, kahverengi el çantaları — orada durmuş bana bakıyorlar — şaşkınlıktan ağızları bir karış — sonunda bu adam, Shower — ya da Cooker — sonu "er"le biten bir ad — söz konusu olan benim hayatım — Ne yapıyor bu kadın orada? diye soruyor — Ne demek oluyor bu? diyor — göğüslerine kadar bu kanlı toprağa gömülü — utanmaz herif — tutmuş ne demek bu? diye soruyor — Ne demek istiyorlar bununla? — daha ne bileyim — bunlara benzer bir sürü saçma soru — sık sık işittiğimiz türden budalaca sözler — İşitiyor musun beni? diyor, yanındaki kadına — Evet, Tanrı yardımcım olsun, diyor kadın — Ne demek istiyorsun, diyor, ne diye Tanrı yardımcısı olacakmış? *(Törpülemeyi keser, başını kaldırır, öne bakar.)* Sen, diyor kadın, peki sen ne demek istiyorsun, ne oluyor bütün bu söylediklerin? Tabii, çünkü iki düzi tabanın hâlâ seni taşıyabilecek durumda, pislikle, kirli çamaşırlarla dolu o eski türkünü tutturmuş, bu iğrenç çölün ortasında beni bir aşağı bir yukarı sürükleyip duruyorsun, utanmaz herif, odun — *(birden öfkeyle)* — bırak elimi, yıkıl karşımdan, Allah aşkına yıkıl git, gözüme görünme! *(Susar. Yine törpülemeye başlar.)* Neden kocası toprağı kazıp çıkarmıyor bu kadını? diyor adam — sözü sevgili Willie'ne

dokundurarak — bu durumda bu kadının ne faydası olabilir ki? diyor — daha ne bileyim — böyle bir sürü budalaca sorular soruyor — Tanrı! diyor kadın, hiç duygu yok mu sende Tanrı aşkına? — toprağı kazıp çıkarsınmış da, bu durumda kadının hiç hayrı yokmuş da, bilmem daha neler, diyor adam — peki, neyle kazıp çıkaracak? diyor kadın — Adam, ben olsam tırnaklarımla kazarım toprağı, diye cevap veriyor — Karı-koca olmalılar. *(Sessiz, törpüler.)* Sonra uzaklaşıyorlar — el ele — çantaları görünüyor — gügide gözden kayboluyorlar — bu yolun yolcusu — son iki insan. *(Sağ eli de bitirir, inceler, törpüyü yere koyar, öne bakar.)* Garip şey, zamanın böyle, insanın zihninde birikmesi. *(Susar.)* Garip mi? Yoo, burda her şey garip. *(Susar.)* Ama yine de şükredilmeye değer. *(Sesi düşer.)* Bin şükürler olsun. *(Başı iner. Susar. Başı kalkar. Sakin.)* Başını indir kaldır, indir kaldır, sonu yok. *(Susar.)* Evet şimdi? *(Uzunca susar. Eşyaları çantaya geri koymaya başlar, diş fırçasını en sona bırakır, bu işlem bir yandan ilerlerken bir yandan da, deminki gibi, arada durup durup sözler söyler.)* Belki biraz erken ama — gece hazırlığı — yapmak için — *(eşyaları toplamayı keser, başı kalkar, gülümser)* — eski deyim! — *(Gülümsemesi silinir, yine toplanmaya başlar.)* — ama yine de — gece hazırlığı yapıyorum — biliyorum — yatma zili — eli kulağında — Winnie — diyorum kendi kendime — çok sürmez — Winnie — zil çaldı çalacak. *(Yine durur, başı kalkar.)* Kimi zaman yanıldığım da oluyor. *(Gülümser.)* Ama binde bir. *(Gülümsemesi silinir.)* Kimi zaman her şey biter, gündüz için, her şey yapılmış, her şey söylenmiş, her şey gece için hazır, ve gün bitmemiş, bitmekten de uzak, gece hazır değil, hazır olmaktan çok uzak. *(Gülümser.)* Ama binde bir. Evet, yatma zili çaldı çalacak deyip gece hazırlığıma başladım mı — *(jestle gösterir)* — böyle — kimi zaman yanıldığım oluyor — *(gülümser)*

— ama pek seyrek. (*Gülümsemesi silinir. Yine toplanmaya başlar.*) Alışkanlıkla — hep alışkanlıkla diyorum — bütün bu eşyaları — çantaya erken doldurmuş olursam — çok erken doldurmuş olursam — gerekliyse — yine geri çıkarabilirim — diyorum kendi kendime — bu doldur boğalt — doldur boğalt — böylece — durmadan sürüp gidiyor — ta zil çalınca kadar. (*Yine durur, başı yukarda, gülümser.*) Ama hayır. (*Gülümsemesi daha büyür.*) Hayır hayır. (*Gülümsemesi silinir. Yine toplanmaya başlar.*) Şu söyleyeceğim — öyle sanıyorum — oldukça garip görülebilir — söylediğim — evet — (*tabancayı yerden alır*) — garip — (*tabancayı yine çantaya koymak için döner*) — değil mi — (*tam tabancayı çantaya koyacakken durur ve yine öne döner.*) — doğru değil mi ama — (*tabancayı sağ yanına yere koyar, eşyaları toplamaktan vazgeçer, başı yukarda*) — her şeyin garip görüldüğü. (*Susar.*) Son derece garip. (*Susar.*) Değişen hiçbir şey yok. (*Susar.*) Gitgide daha da garip. (*Susar. Yine öne eğilir, eşyaların sonuncusunu, örneğin diş fırçasını alır, çantaya koymaya davrandığı an WILLIE'nin tarafından gelen seslerle irkilir. Bakmak için sağdan geriye sarkar. Susar.*) Sıkıldın mı ininde, sevgilim? (*Susar.*) Haklısın, durumunu çok iyi anlıyorum. (*Susar.*) Şapkanı unutma. (*Susar.*) Senin bu sürüngen halin, hayır — (*susar*) bu sürüngen halin değildi gönülümü çelen, zavallı sevgilim. (*Susar.*) Ellerinin dizlerin, canım, ellerini dizlerini kullansana. (*Susar.*) Dizler! Dizler! (*Susar.*) Ne belalı şey şu kılmdayabilmek! (*Gözleriyle WILLIE'nin tepeciğinin ardında kendisinden yana, örneğin perdenin başında oturmakta olduğu yere doğru sürünüşünü izler.*) Birazcık daha gayret, Willie, az sonra yerindesin. (*Susar, son çabayı izlemektedir.*) Tamam! (*Belli bir çaba harcıyarak öne döner, boynunu ovuşturur.*) Sana hayran hayran bakmaktan boynum tutuldu. (*Boynunu ovuşturur.*) Ama değer, değer doğrusu. (*Hafifçe WILLIE'den yana dönerek.*) Biliyor musun,

bazen neyi hayal ediyorum? (*Susar.*) Biliyor musun, Willie? (*Susar.*) Gelip bu yanda gözümlün önünde yaşadığını. (*Susar. Yine öne döner.*) Bambaşka bir kadın olurdum o zaman. (*Susar.*) Tanıyamazdın. (*Hafifçe WILLIE'den yana dönerek.*) Ya da ara sıra, sık sık ara sıra bu yana gelebilisen, seni doya doya bir görsem. (*Yine öne döner.*) Ama gelemezsin biliyorum. (*Başı öne eğik.*) Biliyorum. (*Susar. Başı kalkar.*) Neyse — (*elindeki diş fırçasına bakar*) — çok sürmez artık — (*fırçaya bakar*) — zil çaldı çalacak. (*WILLIE'nin başının tepesi arkadan gözüktür. WINNIE fırçaya daha yakından bakar.*) Tam garantili ... (*başı yukarda*) ... ne demekti bu? (*WILLIE'nin eli mendille görünür, mendili başına sererek kaybolur.*) Hakiki saf ... tam garantili ... (*WILLIE'nin eli hasır şapka ile görünür, şapkayı yatık olarak başına koyar, sonra kaybolur.*) ... hakiki saf ... ha! besi domuzu kılından. (*Susar.*) Bu besi domuzunun tam anlamı ne acaba? (*Susar. Hafifçe WILLIE'den yana döner.*) Besi domuzunun tam anlamı nedir, Willie? Bir türlü hatırlayamıyorum, sen biliyor musun? (*Susar. Biraz daha döner, yalvararak.*) Besi domuzu nedir, Willie, ne olur! (*Sessizlik.*)

WILLIE : İğdiş edilmiş erkek domuz. (*WINNIE'nin yüzünde mutluluk belirtisi.*) Kesilmek üzere beslenir. (*Mutluluk belirtisi büyük. WILLIE gazeteyi açar, elleri görünmez. Sararmış sayfaların tepeleri kafasının iki yanından gözüktür. WINNIE, yüzünde mutluluk, önüne bakar.*)

WINNIE : Oh mutlu bir gün bu! Bugün bir başka mutlu gün olacak! (*Susar.*) Olacak. (*Susar.*) Şimdilik. (*Susar. Yüzünden mutluluk silinir. WILLIE sayfa çevirir. Sessizlik. Bir sayfa daha çevirir. Sessizlik.*)

WILLIE : Kabiliyetli gençler için büyük fırsat. (*Sessizlik. WINNIE şapkasını çıkarır, çantaya koymak üzere dönerken WILLIE'nin okumasıyla birden durur, yine öne döner. Gülümser.*)

WINNIE : Hayır. (*Gülümsemesi büyük.*) Hayır hayır.

(Gülümsemesi silinir. Şapkasını yine giyer, öne bakar, susar.) Peki şimdi? *(Susar.)* Şarkın. *(Susar.)* Söyle şarkını, Winnie. *(Susar.)* Erken mi? *(Susar.)* Öyleyse dua et. *(Susar.)* Duanı et, Winnie. *(Susar. WILLIE sayfa çevirir. Sessizlik.)*

WILLIE : Zeki bir erkek çocuk arıyor.
(Sessizlik. WINNIE önüne bakar. WILLIE sayfa çevirir. Sessizlik. Gazete gözden kaybolur. Uzun sessizlik.)
WINNIE : Duanı et, Winnie, eski duanı. *(Uzun sessizlik.)*

PERDE

İKİNCİ PERDE

(Önceki sahne.

WINNIE boynuna kadar gömülü, şapkası başında, gözleri yumulu. Artık çeviremediği, eğemediği, kaldıramadığı başı oyun süresince kıpırdamaksızın öne dönük kalır. Yalnız gözlerde belirtildiği üzere hareketler. Çanta ile şemsiye önceki yerlerinde. Tabanca sağında tepciğin üzerinde.
Uzun sessizlik.

Zil yüksek sesle çalar. Birden gözlerini açar. Zil durur. Öne bakmaktadır. Uzun sessizlik.)

WINNIE : Selam, kutsal ışık. *(Uzun sessizlik. Gözlerini yumar. Zil yüksek sesle çalar. Birden gözlerini açar. Zil durur. Öne bakmaktadır. Uzun gülümseme. Gülümsemesi silinir. Uzunca susar.)* Biri hâlâ gözetiyor beni demek. *(Susar.)* Hâlâ seviyor beni. *(Susar.)* Bence harika olan da bu işte. *(Susar.)* Gözlerimin üstünde gözler. *(Susar.)* Nedir o pırıl pırıl çizgi. *(Susar. Gözleri sağda.)* Willie. *(Susar. Daha yüksek.)* Willie. *(Susar. Gözleri önde.)* Şimdi yine zamandan söz edebilir mi insan? *(Susar.)* Seni gördüğümde bu yana, uzun bir süre geçti, Willie. *(Susar.)* Seni işittiğimden bu yana. *(Susar.)* Bu böyleyken yine de zamandan söz edebilir mi? *(Susar.)* Evet. *(Gülümser.)* Eski deyim! *(Gülümsemesi silinir.)* İnsanın söyleyebileceği şeyler öyle az ki. *(Susar.)* Hepsini söylüyor. *(Susar.)* Söyleyebileceklerinin hepsini. *(Susar.)* Ben hep bir gün ... *(Susar.)* ... bir gün yalnız konuşmaya alışabileceğimi düşünürdüm. *(Susar.)* Kendi kendime konuşmaya demek istiyorum, bir çöldeymişim gibi. *(Gülümser.)* Ama hayır. *(Gülümsemesi büyür.)* Hayır hayır. *(Gülümsemesi silinir.)* Sen ne güne duruyorsun orada? *(Susar.)* Ah, ama sen ölüsün şüphesiz, tıpkı ötekiler gibi, ölmüşsündür şüphesiz, tıpkı ötekiler gibi, ya da çekip gitmişindir beni bırakıp, ötekiler gibi, orada olmuştun

olmamışsın, ne çıkar. (Susar. Gözleri solda.) Çanta da burada, her zamanki gibi, görebiliyorum. (Susar. Gözleri sağda. Daha yüksek sesle.) Çanta burada, Willie, her zamanki gibi iyi, hani bana o gün verdiğin çanta ... pazara giderken kullanmam için. (Susar. Gözleri önde.) O gün. (Susar.) Hangi gün? (Susar.) Ben hep dua ederdim. (Susar.) Hep dua ederdim diyorum. (Susar.) Evet açıkça söylemeliyim, ederdim. (Gülümser.) Şimdi etmiyorum. (Gülümsemesi büyür.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir. Susar.) O zaman ... şimdi ... öyle güçlükler var ki burda, kafayı zorlayan. (Susar.) Her zaman ne isem o olmak — üsluk bunca değişmiş bulunmak. (Susar.) Ben birisiyim şimdi, birisi diyorum, ama sonra başka birisiyim. (Susar.) Söylenebilecek şeyler öyle az ki, hepsini söyleyiveriyor insan. (Susar.) Söyleyebileceklerinin hepsini. (Susar.) Hem söylediklerinin hiçbirinde tek gerçek olmuyor. (Susar.) Kollarım. (Susar.) Göğüslerim. (Susar.) Hangi kol? (Susar.) Hangi göğüs? (Susar.) Willie. (Susar.) Hangi Willie? (Birden öfkeli bir kesintikle.) Benim Willie'm! (Gözleri sağda. Seslenir.) Willie! (Susar. Daha yüksek sesle.) Willie? (Susar. Gözleri önde.) Neylersin, bilmemek, kesinlikle bilmemek, Tanrım, bütün istediğim. (Susar.) Evet ... o zaman ... şimdi ... atkestanesi yeşili ... bu ... Charlie ... öpüşler ... bu ... hepsi ... derin bir acı insanın kafasını kemiren. (Susar.) Ama benim kafama bir zararı dokunmuyor. (Gülümser.) Şimdilik. (Gülümsemesi büyür.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir. Uzunca susar. Gözlerini yumar. Zil yüksek sesle çalar. Gözlerini açar. Susar.) Huzur içinde kapalı gözükten gözler hayal alemindeymişcesine hareket eder ... görmek ... huzuru. (Susar.) Benimkiler değil. (Susar.) Şimdi değil. (Gülümsemesi büyür.) Hayır, hayır. (Gülümsemesi silinir. Uzunca susar.) Willie. (Susar.) Ne dersin dünya atmosferini kaybetti mi sence, Willie? (Susar.) Ne dersin, Willie, ha? (Susar.) Senin düşüncen ne

bu konuda? (Susar.) Tam sana yaraşır bir karşılık bu, hangi konuda bir fikrin var ki? (Susar.) Ama akıllıca bir şey. (Susar.) En akıllıca şeylerden biri. (Susar.) Yeryuvarlağı. (Susar.) Zaman zaman kafama takılıyor işte. (Susar.) Belki de büsbütün kaybetmemişimdir. (Susar.) Geriye kalan bir şey vardır her zaman. (Susar.) Her durum için böyle bu. (Susar.) Geriye bir şeyler kalır ne de olsa. (Susar.) Ama akli gitmeyegörsün. (Susar.) Zerresi kalmaz geride, gitmez tabii. (Susar.) Büsbütün gidermez. (Susar.) Benimki gitmez. (Gülümser.) Şimdilik gitmez. (Gülümsemesi büyür.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir. Uzunca susar.) Bir giderse sonsuz bir soğuk kalır geriye. (Susar.) Sonsuz, yok edici bir soğuk. (Susar.) Şans işte, bence şanstın başka bir şey değil bu, mutlu bir şans. (Susar.) Evet, çok şükür, bin şükür olsun. (Susar.) Peki şimdi? (Uzunca susar.) Yüz. (Susar.) Burun. (Burnunu görmeye çalışır.) Görebiliyorum ... (burnuna bakarak) ... ucunu ... deliklerini ... yaşama solüğünü ... bir zamanlar hayran olduğun kıvrıklığı ... (dudaklarını uzatarak) ... dudaklarımdan bir parçayı ... (yine uzatır) ... ama ancak uzattığım zaman ... (dilini çıkarır) ... dilimi tabii ... bir zamanlar hayran olduğun ... tabii dışarı çıkardığım zaman ... (dilini yine çıkarır) ... ucunu ... (gözleri yukarda) ... kaşlardaki kuşku ... belki de kuruntudur ama ... (gözler solda) ... yanak ... hayır ... gözler sağda ... hayır ... (yanaklarını şişirir) ... şişirsem bile ... (Gözler solda, yine yanaklarını şişirir) ... hayır ... gül yanaklardan tek iz yok. (Gözler önde.) Hepsi bu kadar. (Susar.) Sonra çanta tabii ... (gözler solda) ... belki biraz bulamık görünüyor ... ama çanta. (Gözler önde. Gömülü ellerine doğru bakar.) Yer tabii, sonra gök. (Gözler sağda.) Bana o gün ... vermiş olduğum şemsiye ... (susar) ... o gün ... göl ... kamışlar. (Gözler önde. Susar.) Hangi gün? (Susar.) Hangi kamışlar? (Uzun sessizlik. Gözler kapalı. Zil yüksek sesle çalar. Gözler açık. Susar. Gözler sağda.) Sonra Brownie.

(Susar.) Brownie'yi hatırlıyor musun, Willie? Bugün yine gözümün önünde. (Susar.) Brownie, Willie, burada, yanı başımda. (Susar. Yüksek sesle.) Brownie, gözümün önünde, Willie. (Susar. Gözler önde.) Hepsini bu kadar. (Susar.) Onlarsız ne yapacağım ben? (Susar.) Kelimeler yetmediği zaman, onlarsız ne yapacağım? (Susar.) Başımı önüne eğip, dudaklarımı ısıracağım hep. (Böyle yaparak uzunca susar.) Ah, yapamam. (Susar.) Ha, evet, çok şükür, binlerce şükür ki. (Uzunca susar. Alçak sesle.) Bazen sesler işitiyorum. (Dinleme pozunda. Normal sesle.) Ama pek seyrek. (Susar.) Bir nimet bu, bu sesler bir nimet, beni avutuyorlar ... bütün gün. (Gülümser.) Eski deyim! (Gülümsemesi silinir.) Evet, seslerin olduğu günler, mutlu günlerdir. (Susar.) Sesler duyduğumda. (Susar.) Önceleri sanırdım ki ... (Susar.) ... sanırdım ki ... bu sesler kafamın içindedir. (Gülümser.) Ama hayır. (Gülümsemesi büyür.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir.) Temelsiz bir kuruntudan başka bir şey değildi bu. (Susar.) Akıl. (Susar.) Aklımı kaçırmadım ben. (Susar.) Daha aklım başımda. (Susar.) Büsbütün gitmiş değil. (Susar.) Birazı duruyor. (Susar.) Sesler. (Susar.) Küçük parçacıklar, küçücük serpintiler gibi ... uzakta. (Susar. Alçak sesle.) Nesneler bunlar, Willie. (Susar. Normal sesle.) Çantanın içindeki, dışındaki eşyalar. (Susar.) Ah evet, eşyalar da yaşıyorlar kendilerince, her zaman söylediğim gibi, eşyalar da yaşıyorlar. (Susar.) Söz gelişi, benim aynam, artık bana ihtiyacı yok. (Susar.) Zil. (Susar.) Bir bıçak gibi acıtıyor şimdi. (Susar.) Bir keski gibi. (Susar.) İnsan işitmezlikten gelemez ki. (Susar.) Kaç kereler ... (Susar.) ... kaç kereler kendi kendime söylemişimdir, işitme, Winnie, işitme şu zili, hiç umursama, gönlünün dilediği gibi, uyuyup uyanmana bak sen, ya da sana en faydalı olacak bir şekilde, aç kapa gözlerini. (Susar.) Aç kapa gözlerini, Winnie, aç kapa, böyle yap her zaman. (Susar.) Hayır ama. (Gülümser.) Daha

değil. (Gülümsemesi büyür.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir. Susar.) Peki şimdi? (Susar.) Peki şimdi ne, Willie? (Uzunca susar.) Her şey bitmiş olsa bile hikâyem var tabii. (Susar.) Bir hayat. (Gülümser.) Uzun bir hayat. (Gülümsemesi silinir.) Hayatın ilk eşiğinden, rahimden başlayan, anıları var Mildred'in, ölünceye kadar rahimdeki günlerin anılarını taşıyacak, ana rahimindeki. (Susar.) Şimdi dört ya da beş yaşlarında, geçenlerde ona büyük bir oyuncak bebek verdiler. (Susar.) Tepeden urnağa giydirilmiş kuşatılmış bir bebek. (Susar.) Ayakkabıları, çorapları, iç çamaşırları, ciciili bicili elbisesi, eldivenleri. (Susar.) Beyaz atkısı. (Susar.) Küçük hasır bir şapkası, kımıldayan bir çenesi. (Susar.) İnci gerdanlığı. (Susar.) Gezmeye çıkarken koltuğunun altına alsın diye mini mini bir resimli masal kitabı. (Susar.) Açılır-kapanır çini mavisi gözleri. (Susar. Hikâyeye anlatır gibi.) Milly uyandıktan zaman daha şafak sökmemişti, dik merdivenleri ... (Susar.) ... geceliğini üstüne geçirdi, dik tahta merdivenleri yalnız başına indi, elleriyle dizleriyle gerisingeri emekleyerek, bu yaptığı yasaktı üstelik, yasak masak düşünmeden, Milly ... (Susar.) Parmaklarının ucuna basarak tan sessiz koridoru geçti, çocuk odasına girdi ve bebeğin üstündeki elbiseleri soymaya başladı. (Susar.) Masanın altına girerek bebeğin elbiselerini soymaya başladı. (Susar.) Bir yandan da ... azarlıyordu. (Susar.) Ansızın bir fare — (uzunca susar) yavaş, Winnie. (Uzunca susar. Sonra seslenir.) Willie! (Susar. Daha yüksek sesle.) Willie. (Susar. Sitemle.) Bu sıralarda davranışımı biraz garip buluyorum, Willie, bu katı yüreklilik bu ilgisizlik hiç de sana yakışmıyor. (Susar.) Garip? (Susar.) Yoo. (Gülümser.) Değil. (Gülümsemesi büyür.) Şimdi değil. (Gülümsemesi silinir.) Ama yine de ... (Birden endişeli.) Başına bir iş gelmiş olmasın. (Gözler sağda, yüksek sesle.) Her şey yolunda mı, sevgilim? (Susar. Gözler önde.) Kendi kendine. İnşallah deliğe baş aşağı gir-

memiştir. (Gözleri sağda, yüksek sesle.) Delişe saplanıp kalmadın ya, Willie? (Susar. Yine yüksek sesle.) Bir yere mi kısıldın yoksa, Willie? (Gözleri önde, üzgün.) Belki şu anda imdat diye bağınyordur da ben işitmiyorumdur. (Susar.) Bazen bağırtılar işitiyorum. (Susar.) Ama bunlar kafamın içindekiler şüphesiz. (Susar.) Belki de ... (Susar. Kesinlikle.) Hayır hayır, benim kafam her zaman bağırtılarla doluydu. (Susar.) Belli belirsiz, karışık bağırtılar. (Susar.) Bir gelir (susar) bir giderler. (Susar.) Rüzgâr gibi. (Susar.) Bence harika olan da bu işte. (Susar.) Kesilmeleri. (Susar.) Evet, yine de bin şükür. (Susar.) Gün de hayli ilerledi. (Gülümser. Gülümsemesi silinir.) Ama şarkım için daha erken belki. (Susar.) Şarkıyı çok erken söylemek tehlikesi var çünkü. (Susar.) Öte yandan, çok geç de kalabilir insan. (Susar.) Bakarsınız yatma zili çalınmıştır, hâlâ şarkınızı söylememişsinizdir. (Susar.) Koca gün akıp gitmiştir — (gülümser, gülümsemesi silinir) — akıp gitmiştir, bitmiştir artık, ama hiçbir perdeden, hiçbir nitelikte tek şarkı söylenmemiştir. (Susar.) Burada ortaya bir problem çıkıyor. (Susar.) İnsan şarkısını ... böyle durup dururken söyleyemiyor, hayır. (Susar.) Bilinmeyen bir etkiyle, şarkının, içerden kaynayivermesi gerek. Zamanı iyi ayarlayamamışsınız yutkunup susturursunuz. (Susar.) İnsan, işte şimdi şarkının tam sırası, şimdi olmazsa bir daha hiç olmaz, diyor, ama bir türlü söyleyemiyor. (Susar.) Kısacası söylenmeden kalıyor şarkı. (Susar.) Tek notası bile söylenmeden. (Susar.) Başka konuşacak şey yok mu, Willie, ne takıldık kaldık bu konuya? (Susar.) Bir şarkıdan sonraki o hüznün. (Susar.) Hiç böyle bir şeyle karşılaştın mı, Willie? (Susar.) Bütün hayatın boyunca? (Susar.) Karşılaşmadın mı? (Susar.) Ama içten bir cinsel birleşmeden sonraki hüznün herkesin yaşamış olduğu bir şeydir. (Susar.) Hele sen bu konuda Aristoteles'e bile taş çıkartırsın, Willie. (Susar.) Evet, insan bilir bunu, ona göre de

hazırlıklıdır. (Susar.) Ama şarkıdan sonra ... (Susar.) Bu hüznün sürüp gitmiyor tabii. (Susar.) Bence harika olan da bu işte. (Susar.) Gitgide eksilip tükleniyor. (Susar.) Şu incecik çizgiler de ne öyle? (Susar.) Git unut beni artık, ne diye bir şey gelip başka bir şeyi gölgeleyiveriyor ... git unut beni artık ... neden keder ... böyle yürekten güler ... git unut beni artık ... hiç işime beni ... gül oyna ... çoksun şarkılar söyle git ... (Susar. İç çekerek.) İnsan bütün değerli bildiği şeyleri yitiriyor. (Susar.) Ama büsbütün değil. (Susar.) Bir parça. (Susar.) Bir parça kalıyor, geriye. (Susar.) Bence harika olan da bu işte, bir parça kalıyor, insanın değerli bildiklerinden, ona gün boyunca yardım etmek, onu avutmak için. (Susar.) Evet, buna da şükür, bin şükür. (Susar.) Peki şimdi? (Susar.) Peki şimdi, Willie? (Uzunca susar.) Gözümün önüne getiriyorum ... Mr. Shower — ya da Cooker. (Gözlerini yumar. Zil yüksek sesle çalar. Gözlerini açar. Susar.) El ele, öbür ellerinde çantalar. (Susar.) İlerliyorlar ... hayat yolunda. (Susar.) Artık genç değiller, ama yaşlı da sayılmazlar daha. (Susar.) Orada, şaşkınlıktan ağızları bir karışık açık, durmuş bana bakıyorlar. (Susar.) Bir zamanlar, göğüsleri hiç de fena değildi herhalde, diyor adam. (Susar.) Benim zamanımda bundan çok daha belalı toprak yığınları, siperler vardı, diyor. (Susar.) Bacaklarında duyu var mı acaba, diyor. (Susar.) Ayaklarında can kalmış mı acaba? (Susar.) Altına da bir şey giymiş midir ki? (Susar.) Sor, sor diyor yanındaki kadına, sor, beni sormaya utanıyordum. (Susar.) Ne sorayım? diyor kadın. (Susar.) Ayaklarında hiç can kalmış mı. (Susar.) Altına da bir şey giymiş midir ki. (Susar.) Soracaksın kendin sor, bana ne, diyor kadın. (Susar. Birden öfkeyle.) Allah aşkına bırak beni, gözüme görünme, defol. (Susar.) Defol, geber! (Gülümser.) Ama hayır. (Gülümsemesi büyür.) Hayır hayır. (Gülümsemesi silinir.) Uzaklaştıklarını görüyorum. (Susar.) El ele — çantalarla.

(Susar.) Gitgide küçülüyorlar. (Susar.) Kayboldular. (Susar.) Bu yola düşen — son iki insan. (Susar.) Tam gülmüze uygun bir şey. (Susar.) Peki şimdi? (Susar. Alçak sesle.) Yetiş. (Susar. Yine alçak sesle.) Yetiş, Willie. (Susar. Yine alçak sesle.) Ne olur. (Uzunca duraklar. Hikâye anlatır gibi.) Ansızın bir fare ... (Susar.) Ansızın bir fare küçücük bacaklarından turmaniverdi, Mildred korkudan bebeği elinden düşürdü, başladı var gücüyle bağırma — (WINNIE birden keskin bir çığlık atar) — bağırdı, bağırdı — (iki çığlık atar) — bağırdı, bağırdı, bağırdı, bağırdı, bütün ev halkı çığlığına koşup gelinceye kadar, gecelik giyimleriyle baba, anne, Bibby ... yaşlı Annie, yataklarından fırlayıp, ne oluyor diye seğirtmişlerdi ... (Susar.) ... ne oluyordu, ne olabilirdi ki. (Susar.) Artık çok geçti. (Susar.) Çok geç. (Uzunca duraklar. Ancak ısıtılabilen bir sesle.) Willie. (Susar. Normal sesle.) Evet, Winnie, çok çekmez artık, yatma zili nerdeyse çaldı çalacak. (Susar.) Sonra gözlerini yumabilirsin, gözlerini yummak zorundasın — ve öylece kalmak. (Susar.) Neden böyle konuşmalar yine? (Susar.) Ben hep ... (susar) ... hep bir saniye ile, gelecek başka bir saniye arasında hiçbir ayrım bulunmadığını düşünürdüm, düşünürdüm diyorum. (Susar.) Hep kendi kendime ... Winnie, değişecek değilsin, derdim, baksana bir saniye ile gelecek başka bir saniye arasında tek ayrılık yok. (Susar.) Bu da nereden ortaya çıktı yine? (Susar.) İnsanın ortaya çıkabileceği şeyler öyle az ki, hepsini tüketiveriyor. (Susar.) Hepsini. (Susar.) Boynum acıyor. (Susar. Birden heyecanla.) Boynum acıyor! (Susar.) Ah, böylesi daha iyi. (Oldukça sakın bir öfkeyle.) Her şey aklın sınırları içinde kilitli şimdi. (Uzunca susar.) Artık hiçbir şey yapamam. (Susar.) Hiçbir şey söyleyemem. (Susar.) Oysa daha söylemem gereken şeyler var. (Susar.) Güçlük burda. (Susar.) Hayır hayır, bir şey kımıldamalı bu dünyada, ben

kımıldayamıyorum. (Susar.) Bir esinti. (Susar.) Bir soluk. (Susar.) Şu ölümsüz çizgiler de nesi? (Susar.) Sonsuz bir karanlık gelecek belki. (Susar.) Sonu gelmeyen kapkara bir gece. (Susar.) Şans bu bence, mutlu bir şans. (Susar.) Ah evet, yerden göğe kadar şükür. (Uzunca susar.) Peki şimdi? (Susar.) Peki şimdi, Willie? (Uzunca susar.) O gün. (Susar.) Köpüren şampanya. (Susar.) Çınlayan kadehler. (Susar.) Giden son misafir. (Susar.) Gövdelerin nerdeyse birbirlerine yapıştıkları anda tokuşan son kadehler. (Susar.) Bakış. (Uzunca susar.) Ne gün? (Uzunca susar.) Ne bakış? (Uzunca susar.) Bağırılar ısıtıyorum. (Susar.) Söyle eski şarkımı, Winnie. (Uzunca susar. Birden irkilerek duraklar. Gözler sağa kayar. Sağ yandan tepeciğin tam dibinde WILLIE'nin kafası gözükür. Elleri üstünde emeklemektedir, tepeden turnağa şıklık içindedir — silindir şapka, yırtmaçlı siyah bir tören ceketi, çizgili pantolon vb, elinde beyaz eldivenler. Battle of Britain stiline çok uzun beyaz pos bıyıklar. Durur, öne bakar, bıyıklarını sıvazlar. Tepeciğin arkasından bütünüyle çıkar, sol yanına döner, durur, başını kaldırır, WINNIE'ye bakar. Emekleyerek tepeciğin ortasına doğru ilerler, durur, öne bakar, bıyıklarını sıvazlar, boyunbağını düzeltir, şapkasını doğrultur, biraz daha ilerler, durur, şapkasını çıkarır, başını kaldırır, WINNIE'ye bakar. Şimdi tepeciğin ortasından uzak değildir, WINNIE'nin görüş alanı içindedir. Yukarı bakmadan yorularak başını yere koyar.) : (Pek umursamadan) Ah ne umulmadık bir sürpriz bu! (Susar.) Sızlana sızlana gelip evlenme teklif ettiğin günü hatırlatıyor bana. (Susar.) Sana tapıyorum, Winnie, benim ol, yalvarırım. (WILLIE yukarı bakar.) Sonu olmayan saçma bir alay gibi. (Kıkırdarak gülmeye başlar.) Bu ne şıklık böyle, insanın gözlerini kamaştırıyorsun. (Kıkırdar.) Hani ya çiçekler? (Susar.) O güllü. (WILLIE başını eğer.) O boyundaki ne öyle, kocaman bir yara mı? (Susar.)

WINNIE

Bakmak istiyorum ona, Willie, boğazına dolanıp kalmadan. (Susar.) Nerdeydin şimdiye kadar? (Susar.) Ne yapıyordun şimdiye kadar? (Susar.) Elbise mi değişiyordun? (Susar.) Yardım diye bağırırken sesimi işitmedin mi? (Susar.) Deliliğine mi saplanmıştın? (Susar.) WILLIE yukarı bakar.) Öyle ya, Willie, bana bak. (Susar.) Bak da o ihtiyar gözlerin bayram etsin, Willie. (Susar.) Kalan bir şey var mı? (Susar.) Bir şey var mı geriye kalan? (Susar.) Hayır mı? (Susar.) Ben araştırarak durumda değildim, senin haberin vardır. (WILLIE başını eğer.) Yine de tanınacak haldesin bir bakma. (Susar.) Gelip bu yanda yaşamayı düşünüyor musun şimdi ... kısacık bir süre için belki. (Susar.) Düşünmüyor musun? (Susar.) Tek bir söz? (Susar.) Sağır mı oldun, Willie? (Susar.) Yoksa dilsiz mi? (Susar.) Ah, biliyorum, hiçbir zaman konuşan bir kişi değildin sen; sana tapıyorum, Winnie, benim ol, yalvarırım; sonra hiçbir söz, yaltuz ara sıra Reynold's News'dan inciler. (Gözler önde. Susar.) Ah neylersin, her zaman da söylediğim gibi, bütün bunların ne önemi var, bugün mutlu bir gün olacak, eninde sonunda, yeni bir mutlu gün. (Susar.) Çok sürmez artık, Winnie. (Susar.) Bağırtilar işitiyorum. (Susar.) Hiç bağırtilar işittiğin olur mu, Willie? (Susar.) Olmaz mı? (Gözleri yine WILLIE'ye döner.) Willie. (Susar.) Bir daha bak bana, Willie. (Susar.) Bir daha, Willie. (WILLIE mutlu bir yüzle bakar.) A! (Susar.) Sarsılmış.) Nen var, Willie hiç böyle görmemişim yüzünü. (Susar.) Şapkanı giy, sevgilim, güneş altındasın, böyle resmiliğin gereği yok, giy ben aldırman hadi. (WILLIE şapkasıyla eldivenlerini elinden bırakır, tepeliğin üzerinde WINNIE'ye doğru sürünmeye başlar. Şen.) Oh, korkunç güzel bir şey bu. (WILLIE durur, bir eliyle tepeliğe tutunur, öbür elini WINNIE'ye uzatır.) Gel sevgilim, biraz daha sık kendini, haydi ben var gücümle yardım edeceğim sana. (Susar.) Benim için mi çabalıyorsun, Willie ... yoksa başka bir niyetin

mi var? (Susar.) Yüzüme dokunmak mı istiyorsun ... yine? (Susar.) Bir öpücük için mi çaban, Willie ... yoksa başka bir şey için mi? (Susar.) Bir zamanlar sana elimi uzatabilecek durumdaydım. (Susar.) Senin için her zaman bir yardım eli gerekliydi, Willie. (WILLIE gürültüyle gerisingeri tepeliğin dibine kadar kayar, yüzükoyun kalır.) Brrram! (Sessizlik. WILLIE doğrudur. Dizleriyle ellerinin üstünde durur, yüzü WINNIE'ye dönüktür.) Bir daha dene, Willie, ben yardım ederim sana. (Susar.) Bana öyle bakma. (Susar. Öfkeli.) Öyle bakma bana! (Susar. Alçak sesle.) Sen aklımı mı kaçırdın, Willie? (Susar. Yine alçak sesle.) Zavalı kısacık aklımı, Willie?

WILLIE

: (Ancak işitilebilen bir sesle) Win. (Sessizlik. WINNIE'nin gözleri önde. Yüzünde mutluluk belirir, büyür.)

WINNIE

: Win. (Susar.) Oh mutlu bir gün bu, bugün bir başka mutlu gün olacak. (Susar.) Eninde sonunda. (Susar.) Şimdilik.

(Susar. Şarkının başlangıcını deneme yolu mırıldanır, sonra yumuşak bir sesler söyler; müzikli-kutunun havası.)

Ben demesem de
Esirgesem de
Umduğun sözü
Bu coşkun dans
Söyler sana,
Sev beni! Her dokunuşun
Doğrular bildiğimi,
Der ki sevgin için
Gerçek bu
Gerçek bu
Seviyorsun beni!

(Susar. Yüzündeki mutluluk silinir. Gözlerini yumar. Zil yüksek sesle çalar. Gözlerini açar. Gülümser, öne bakmaktadır. Gözlerini, gülümseyerek, hâlâ elleriyle dizleri üstünde

*kendisine bakmakta olan WILLIE'ye çevirir.
Gülümsemesi silinir. Bakışlar. Uzun sessizlik.)*

PERDE

SÖZLER VE MÜZİK

Radyo Oyunu

(Words and Music)

Çeviren: Uğur Ün

İngilizce yazılmış ve 1961 sonlarında tamamlanmıştır. İlk baskısı *Evergreen Review*'ca (Kasım/Aralık 1962) yapılmıştır. İlk kez 13 Kasım 1962'de BBC Üçüncü Programda yayınlanmıştır.

MÜZİK
SÖZLER

: Küçük orkestra çalgılarını usulca akort etmekte.
: Lütfen! (Akort sesleri. Daha yüksek.)
Lütfen! (Akort sesleri zayıflar, kesilir.)
Daha ne kadar zaman, burada, ka-
ranlıkta çürüyeceğiz? (Tiksintiyle.) So-
ninle birlikte! (Susar.) Konu ... (Susar.)
Konu ... tembellik. (Susar. Mekanik bir
biçimde, bir solukta, alçak sesle.) Tüm
tutkuların en güçlü tutkusu tembelliktir
ve doğrusunu söylersek tembellik tutku-
sundan daha güçlü hiçbir tutku olamaz,
benliği en çok etkileyen tarz budur ve
doğrusunu söylersek— (Akort sesleri
daha güçlü duyulur. Yüksek sesle, yal-
varırcasına.) Lütfen! (Akort sesleri
zayıflar, kesilir.) Benliği en çok etkile-
yen tarzdır ve doğrusunu söylersek,
benliği bu denli etkileyen başka bir tarz
olamaz, tutku derken, gerçek ya da
düşsel haz ya da acıdan kaçan, ya da
gerçek ya da düşsel haz ya da acının
peşinde bir tinsel deviniyi anlamalıyız,
tüm bu devinileri kim sayıya dökebilir,
sayıları kabarıktır bunların ve tembellik
içlerinde en etkili olanıdır, doğrusunu
söylersek hiçbir devini, şunun bunun
kadar tinimiz üzerinde, şu ya da bu an-
lamda, hiçbir tinsel devini bunun kadar
tinimiz üzerinde, bu denli etkili olamaz,
şu ya da bu— (Susar.) Anlamda.
(Susar.) Dinle! (Uzaktan, yerde
sürüklenen terliklerin çıkardığı ses.)
Neyse! (Terliklerin sesi daha yüksek.)
Orkestra akorda yeniden başlar.) Şışt!
(Akort sesleri zayıflar, kesilir. Terlikler
daha yüksek duyulur. Sessizlik.)
: Joe.
: (Alçakgönüllü.) Buyrun Efendim.
: Bob.
: Surdin takılı çalgılardan alçakgönüllü
bir "Buradayım."

CROAK
SÖZLER
CROAK
MÜZİK

CROAK
MÜZİK
CROAK
SÖZLER
CROAK

SÖZLER
CROAK
MÜZİK
CROAK

SÖZLER
CROAK
SÖZLER

CROAK
SÖZLER

CROAK
SÖZLER

: Avantularım! Dost olun birbirinizle.
(Susar.) Bob.
: Önceki gibi.
: Joe.
: (Alçakgönüllü.) Buyrun Efendim.
: Dost olun birbirinizle. (Susar.) Gecik-
tim, kusura bakmayın. (Susar.) Yüz.
(Susar.) Merdivende. (Susar.) Kusura
bakmayın. (Sessizlik.) Joe.
: (Alçakgönüllü.) Buyrun Efendim.
: Bob.
: Önceki gibi.
: Kusura bakmayın. (Susar.) Kulode.
(Susar.) Yüz. (Uzun sessizlik.) Bu
akşamki konu ... (Sessizlik.) Bu akşamki
konu ... aşk. (Sessizlik.) Aşk. (Sessiz-
lik.) Lobutum. (Sessizlik.) Joe.
: (Alçakgönüllü.) Buyrun Efendim.
: Aşk. (Sessizlik. Lobutu yere vurur.)
Aşk!
: (Tumturaklı.) Aşk tüm tutkuların en
güçlü olan tutkudur, doğrusunu
söylersek aşk tutkusundan daha güçlü
hiçbir tutku yoktur. (Boğazını temizler.)
Benliği en çok etkileyen tarz budur ve
doğrusunu söylersek benliği bu denli et-
kileyen başka bir tarz olamaz.
(Susar.)
: (İçini çeker, gürültüyle. Lobutu yere
vurur.)
: (Önceki gibi.) Tutku derken, gerçek ya
da düşsel haz ya da acıdan kaçan, ya da
bunları peşindeki bir tinsel deviniyi an-
lamalıyız. (Boğazını temizler.) Tüm
bu—
: (Korkuyla.) Yo!
: (Önceki gibi.) Tüm bu devinileri kim
sayıya dökebilir, sayıları kabarıktır bun-
ların en etkili olanı tembelliktir AŞK'tır
en acil olanı vedoğrusunu söylersek
hiçbiri tinin üzerinde bu denli etkili ola-
maz, şu ya da—
(Yere şiddetle vurulan lobut.)

CROAK SÖZLER : Bob!
: Bu anlamda.
(Yere şiddetle vurulan lobut.)

CROAK MÜZİK : Bob!
: Önceki gibi.

CROAK MÜZİK : Aşk!
: Bir sehpa vurulan değnek. İfade gücü yüksek. SÖZLER'in "Hayır!" "Lütfen!" vb. ... itirazlarının ve iniltilerinin duyulabileceği kadar yumuşak bir aşk müziği. Sessizlik.

CROAK MÜZİK : (Korkuyla.) Yo! (Lobutu vurur.) Daha yüksek!

CROAK MÜZİK : Şiddetle vurulan değnek ve tüm ifade gücünü yitirmiş. SÖZLER'in itirazlarının işitilmesini engelleyen, aynı fortissimo müzik. Sessizlik.

CROAK SÖZLER : Avuntularım. (Sessizlik.) Joe, tatlım.

CROAK SÖZLER : (Tumturaklı.) Ah şu karanlık gönüller, anlaşılmasız gizler—
: İniltiler.
: —yani bu aşk, ölümüne lanetlenmişlerden ve tinin öteki itici güçlerinden daha güçlü, tinin üzerinde böylesine etkili nasıl bir aştur ve bu tin tüm öteki itici güçlerden çok aşktan böylesine etkilenen nasıl bir tindir? (Boğazını temizler.) Kadın aşkı demek istiyorum, Efendim bunu demek istediyse.

CROAK SÖZLER : Yazık!
: Ne? (Susar. Tumturaklı.) Aşk doğru sözcük mü?(Susar.) Tin doğru sözcük mü? (Susar. Susar.) Aşk derken aşkı mı anlıyoruz? (Susar.) Tin derken tini mi?

CROAK SÖZLER : (Korkuyla.) Yo! (Sessizlik.) Bob tatlım.

CROAK MÜZİK : Evet mi? (Ani bir ciddiyetle.) Yok yoksa hayır mı?

CROAK MÜZİK : (Yalvararak.) Bob!

CROAK MÜZİK : Değnek vurulur ve SÖZLER'in, "Hayır!", "Lütfen!" vb. itirazlarının ancak duyulabileceği bir aşk müziği başlar. Sessizlik.

CROAK : (Korkuyla.) Yo! (Sessizlik.) Merhemle-

SÖZLER rim. (Susar.) Joe.

CROAK : (Alçakgönüllü.) Buyrun Efendim.

MÜZİK : Bob.

CROAK : Önceki gibi "Burada".

CROAK : Merhemlerim! (Susar.) Yaşlılık. (Susar.) Joe. (Susar. Lobutu vurur.) Joe.

SÖZLER : (Alçakgönüllü.) Buyrun Efendim.

CROAK : Yaşlılık!
(Susar.)

SÖZLER : (Kemkâm eder.) Yaşlılık ... yani insanın yaşlılığı ... Efendimiz bunu demek istediye ... yaşlılık ... yani bir insansanız eğer ... bir insandıysanız ... çömelmiş ... tükürüp duran ... yanan odunların üzerine ... bekleyen—
(Lobutun şiddetle vuruluşu.)

CROAK : Bob. (Susar.) Yaşlılık. (Susar. Lobutun şiddetle vuruluşu.) Yaşlılık!

MÜZİK : Değnek vurulur ve şiddetle vurulan lobutun aniden keseceği yaşlılık müziği başlar.

CROAK : Birlikte. (Sessizlik. Lobut vurulur.)

MÜZİK : Birlikte! (Sessizlik. Şiddetle vurulan lobut.) Birlikte, köpekler!

SÖZLER : Uzun bir la sesi verir.

CROAK : (Yalvararak.) Hayır!
(Lobut şiddetle vurulur.)

MÜZİK : Köpekler!

SÖZLER : La.

MÜZİK : (Ezgiyle söylemeye çalışır.) Yaşlılık ... eğer bir insan ...

SÖZLER : Düzeltir.

MÜZİK : (Düzeltilen biçimde söylemeye çalışır.) Yaşlılık ... eğer bir insan ...

SÖZLER : Sonrası için ses verir.

MÜZİK : (Böyle söylemeye çalışır.) Yanan odunların üzerine ... tükürüp ... (Susar. Şiddetle vurulan lobut. Ezgiyle söylemeye çalışır.) Beklemek kocakarı tandırı ... yatağa koysun diye ...

MÜZİK : Düzeltir.

SÖZLER : (Düzeltilen biçimde söylemeye çalışır.)

MÜZİK
SÖZLER

Titremek kocakarı tandırı yatağa koy-
sun diye.
: *Sonrası için ses verir.*
: *(Böyle söylemeye çalışır.)* Ve ararotu-
nu ... getirsin diye. *(Sessizlik. Şiddetle*
lobut vurulur. Önceki gibi.) Sıcak içkini
getirsin diye ... *(Sessizlik. Müthiş bir*
lobut varuşu.)

CROAK
MÜZİK
SÖZLER

: Köpekler!
: *Sonrası için ses verir.*
: *(Böyle söylemeye çalışır.)* Geldiğini
görürsün küller içinde ... *(Yalvararak.)*
Hayır!

MÜZİK
SÖZLER

: *Sesi yineler.*
: *(Böyle söylemeye çalışır.)* Geldiğini
görürsün küller içinde ... sevilen kadının
... elde edilemeyeceğini ... ya da ...
(Susar.)

MÜZİK
SÖZLER

: *Bir önce verdiği bölümün sonunu yine-*
ler.
: *(Böyle söylemeye çalışır.)* Ya da elde
edilen sevilme-yendir ... *(Bikkinlikle.)* ...
Böylesi sıkıntılar ... *(Susar. Söylemeye*
çalışır.) Küller içinde gelmesi ... şu eski
...

MÜZİK
SÖZLER

: *Düzeltemek ve sonrası için ses vermek*
amacıyla keser.
: *(Böyle söylemeye çalışır.)* Küller
içinde gelmesi şu eski ışıktaki gibi ...
yüzü ... küller içinde ...
(Susar.)

CROAK
MÜZİK
SÖZLER

: *İniltiler.*
: *Sonrası için ses verir.*
: *(Böyle söylemeye çalışır.)* Şu eski ay
ışığı ... yeryüzüne ... yine.
(Susar.)

MÜZİK

: *Sonrası için kısaca ses verir.*
(Sessizlik.)

CROAK
MÜZİK

: *İniltiler.*
: *Şarkının tamamını çalar, sonra*
başlangıçtan itibaren SÖZLER'i de
davet eder. Sessizlik. Yeniden davet
eder ve sonunda usulca eşlik eder.

SÖZLER

: *(Şarkı söylemeye çalışır usulca.)*
Yaşlılık insan çömelip de
Yanan odunların üzerine tükürdüğünde
Titremek kocakarı tandırları
Yatağa koysun diye
Sıcak içkini getirsin diye
Gelir küller içinde o
Sevilip de elde edilemeyen
Ya da sevilme-yip elde edilen
Bu tür sıkıntılar işte.
Küller içinde gelmesi.
Şu eski ışıktaki gibi.
Yüz küller içinde
Yıldızların eski ışığı
Orada dışarıda yeryüzünde
(Uzun sessizlik.)

CROAK

MÜZİK

: *(Mırlıyyla.)* Yüz. *(Susar.)* Yüz.
(Susar.) Yüz. *(Susar.)* Yüz.

CROAK
SÖZLER

: *Değnek varuşu ve sıcak duygusal,*
yaklaşık bir dakika. Sessizlik.
: Yüz.

MÜZİK
SÖZLER

: Yukarıdan görüldüğünde bu, öylesine
soğuk ve donuk ki ...
: *Sıcak olması için uyarır SÖZLER'i.*
: *(Aldırmadan soğuk.)* Yukarıdan ve bu
kadar yakından görüldüğünde bu soğuk
ve donuk aydınlıkta, üstelik de perdeli
gözlerle ... olan bitenlerden sonra, kes-
kin güzelliği gerçekten de ... bir parça ...
(Susar.)

MÜZİK
SÖZLER

: *Bir önceki uyarıyı çekingence yineler.*
: *(Şiddetle keser MÜZİK'i.)* Rahat bırak
beni!

CROAK

SÖZLER

: *Avuntularım! Dost olun birbirinizle!*
(Susar.)
: ... körelmiş. Oysa kısa bir süre sonra,
bu yaşta, yaşamın toparlama güçlü
öylesine büyük ki, kafa neredeyse bir
metrelik bir mesafeye geri çekilir,
gözler koskocaman açılır ve bayram et-
meye koyulur yeniden. *(Susar.)* O
zaman görülen, gün ışığında çok daha
iyi görüldü, kuşku götürmez bu. Ama

böylesi, şimdiye kadar kaç kez oldu, geçtiğimiz haftalarda, aylarda, kaç kez, her saat, her açıdan, her türlü havada, yani görüldü demek istiyorum. Ve şu gümüşü yarı karanlık aydınlıkta şey yok mu ... şu gümüşü yarı gölgeli aydınlıkta ... öyle değil mi, Efendim? (Susar.) Arada sırada, tatlı bir esintinin salladığı bir çavdar gölgesini fırlatıyor ve geriye çekiliyor.

CROAK SÖZLER
: *İniltiler.*
: Sözcüğün tam anlamıyla her biri tek tek ve kendi düzenlerinde ele alındığında uyumsuz diyebileceğimiz çetreyi ya da hatlarını bir yana bırakırsak—
: *İniltiler.*
: —dağınık kara saçlar, iki yana kabarmış, sanki suda açılmış gibi, çok uygun bir şekilde acıya bağlanabilecek çatık kaşlar, ama düşünüp taşındığında daha çok bütünleyici birtakım içsel süreçlere dair yalın bir yoğunlaşmaya bağlanacak, gözler, doğal olarak, bu nedenle yumulu, kirpikler ... (Susar.) ... burun ... (Susar.) ... söyleyecek bir şey yok, belki biraz dar denebilir, dudaklar ...
: (Korkuyla.) Lily!
: ... gergin, alttakinde keskin bir diş ısıltısı, mercan değil, çıkık değil, oysa alışılmış olan, olağan durumda ...
: *İniltiler.*
: ... her şey öylesine ak ve kımıldasız gözüküyor, bir de öne çıkıp sonra doğal ... yuvalarına geri dönüyormuşçasına yayılan göğüslerin büyük beyaz yükseliş ve düşüşleri olmasa—
: **SÖZLER'in** — "Huzur!", "Hayır!", "Lütfen!" vb. — nâfile itirazlarıyla yayılma ve yerine dönme müziği karşı koyulmaz bir biçimde pallar. Zafer ve son.

CROAK SÖZLER
CROAK SÖZLER
CROAK SÖZLER
MÜZİK

SÖZLER

: (Yumuşak bir azarlama tonunda.) Evet Efendim! (Sessizlik. Lobut güçsüzce vurulur.) Öylesine soluk ve kımıldasız ve esrimiş ki, yeryüzüne, bu özel geceye, onuncu ve en muhteşem haliyle soğuk ışığını boşaltan —söylediğimiz gibi, yukarı bakın— Balina takımyıldızındaki Mira kadar uzak. (Susar.) Oysa kısa bir süre sonra, böylesi güçler—
: (Korkuyla.) Hayır!
: —kaşların çatıklığı kaybolur, dudaklar çözülür ve gözler ... (Susar.) ... kaşların çatıklığı kaybolur, burun delikleri genişler, dudaklar çözülür ve gözler ... (Susar.) ... yanaklara biraz renk gelir ve gözler ... (Büyük bir saygıyla.) ... açılır. (Susar.) Sonra biraz içinde ... (Sessizlik, Ton şüreselleşir. Mırıltıyla.)

Sonra biraz içinde
Çöplerin içinde
Şeye doğru ... şeye doğru ...

MÜZİK SÖZLER

(Sessizlik.)
: Ölçülü biçimde ses verir.
: (Böyle söylemeye çalışır.)

Sonra biraz içeride
Çöplerin içinde
Şeye doğru ...

MÜZİK SÖZLER

(Sessizlik.)
: Gerisi için ses verir, ölçülü.
: (Böyle söylemeye çalışır.)

Dilenmek yok artık
Vermek yok artık sözler de
Anlam da yok artık gereksinimler de ...

MÜZİK SÖZLER

(Sessizlik.)
: Gerisi için ses verir, ölçülü.
: (Böyle söylemeye çalışır.)

Pisliğin içinden
Biraz daha aşağıda
Kaynağın seçildiği
Karanlığa kadar.

MÜZİK

(Sessizlik.)

: Parçanın başından davet eder
SÖZLER'i, sessizlik, yeniden davet eder
ve sonunda usulca eşlik eder.

SÖZLER

: (Şarkı söylemeye çalışır, usulca.)

Sonra biraz içeride
Çöplerin içinde
Orada, karanlığa doğru
Dilenmek yok artık
Vermek yok artık sözler de
Anlamda yok artık gereksinimler de
Pisliğin içinde
Biraz daha aşağıda
Kaynağın seçildiği
Karanlığa kadar.

(Susar. Sarsılmıştır.) Efendim! (Düşen
lobutun gürültüsü. Önceki gibi.) Efen-
dim! (Sürüne sürüne uzaklaşan, duran,
uzaklaşan terliklerin gürültüsü. Uzunca
bir susuş.) Bob. (Susma.) Bob!

MÜZİK

SÖZLER

: Kısa ve kaba yanıt.
: Müzik. (Yalvarırcasına.)
Müzik!

MÜZİK

(Susar.)
: Değnek vurulur ve önceki müziklerin
özetini ya da kaynak müzik yalnız başına.
(Susar.)

SÖZLER

MÜZİK

: Daha. (Susar. Yalvararak.) Daha!
: Aynen ya da çok az değişikliklerle son
müzik yinelenir.
(Susar.)

SÖZLER

: Derin bir iç çekiş.

RADYO OYUNU TASLAĞI I

(Rough for Theatre)

Çeviren: Uğur Ön

1961 yılı sonunda Fransızca yazılmıştır. İlk kez
İngilizce'de bir 'Radyo Oyunu Skeci' olarak, Stereo He-
adphones, no. 7'de (Bahar, 1976) yayınlanmıştır.

ERKEK : (Hüzünlü bir sesle.) Bayan.
KADIN : İyi misiniz? (Susar.) Gelmemi istemiştiniz.
E : Kimsedен buraya gelmesini istemedim.
K : Gelmem için yalvarmıştınız.
E : Borçlarımı ödüyorum.
(Susar.)
K : Dinlemek için geldim.
E : Ne zaman isterseniz.
(Susar.)
K : Şu yer minderine oturabilir miyim?
(Susar.) Teşekkür ederim. (Susar.) Bir ısıtıcımız yok muydu?
E : Hayır bayan.
(Susar.)
K : Müziğin hep çaldığı doğru mu?
E : Evet.
K : Sürekli mi?
E : Sürekli.
K : İnsanın aklı almıyor. (Susar.) Hep konuşuyor mu?
E : Hep.
K : Sürekli mi?
E : Evet.
K : İnandırıcı gibi değil. (Susar.) O halde siz hep buradasınız.
E : Sürekli.
(Susar.)
K : Çok tedirgin edici bir haliniz var.
(Susar.) Onları görebilir miyiz?
E : Hayır bayan.
K : Gidip onları göremez miyim?
E : Hayır bayan.
K : İşğiniz yok muydu?
E : Hayır bayan.
(Susar.)
K : Ne soğuk bir insansınız. (Susar.) Şuradaki iki şey düğme mi?
E : Evet.
K : Basmak yeterli mi? (Sessizlik.) Canlı yayın mı? (Susar.) Size canlı yayın mı

E : diye soruyorum.
: Hayır, çevirmeniz gerek. (Susar.) Sağa doğru.
(Çevrilen düğmenin çıtırtısı.)
: (Zayıf.)
(Sessizlik.)
K : (Şaşırarak.) Ama birden çok var!
E : Evet.
K : Kaç tane?
(Susar.)
E : Sağa, bayan, sağa.
(Çevrilen düğmenin çıtırtısı.)
: (Zayıf.)
K : (SES ile birlikte.) Daha yüksek olamaz mı?
SES : (Yükselmez.)
(Sessizlik.)
K : (Şaşırarak.) Ama o yalnız!
E : Evet.
K : Yapayalnız mı?
E : İnsan yalnızsa, yapayalnız demektir.
(Susar.)
K : İkisi birlikte nasıl oluyor?
(Susar.)
E : Sağa bayan.
(Çevrilen düğmenin çıtırtısı.)
: (Zayıf, kısa sürer.)
MÜZİK }
MÜZİK }
SES : (Birlikte.)
(Sessizlik.)
K : Birlikte degiller mi?
E : Hayır.
K : Birbirlerini görmüyorlar mı?
E : Hayır.
K : Birbirlerini ısıtmıyorlar mı?
E : Hayır.
K : İnsanın aklı almıyor.
(Susar.)
E : Sağa bayan.
(Çevrilen düğmenin çıtırtısı.)
: (Zayıf.)
K : (SES ile birlikte.) Daha yüksek!
SES : (Yükselmez.)
(Uzun sessizlik.)

K : Şey— (Biraz gergin.)— bu hoşunuza
gidiyor mu?
E : Bir gereksinme bu.
K : Gereksinme mi? Buna gereksinme mi
diyorsunuz?
E : Bir gereksinme haline geldi. (Sessiz-
lik.) Sağa bayan.
MÜZİK (Çevrilen düğmenin çıkırtısı.)
K : (Zayıf.)
MÜZİK : (MÜZİK ile birlikte.) Daha yüksek!
K : (Yükselmez.)
(Sessizlik.)
K : Bu da mı? (Susar.) Bu da mı gereksin-
me?
E : Bir gereksinme haline geldi bayan.
K : Aynı ... durumda mı bulunuyorlar?
(Susar.)
E : Anlayamadım.
K : Koşullar ... ikisi için de ... aynı mı?
E : Evet bayan.
K : Örneğin? (Susar.) Örneğin?
E : Onları tanımlamak olası değil bayan.
(Susar.)
K : Peki, size teşekkür ederim.
E : Şuradan buyurun.
(Susar.)
K : (Biraz daha ileriden.) Bir Türk halısı
mı?
E : (Aynı.) İzin verin lütfen.
K : (Bir parça daha uzaktan.) Çok tedirgin
bir haliniz var. (Susar.) Peki ben gidiyo-
rum. (Susar.) Gereksinmelerinizle
başbaşa.
E : (Aynı.) Elveda bayan. (Susar.) Sağa
bayan, orası kıvrır zıvır koyduğumuz yer
— (belli belirsiz vurgulayarak) —kıvrır
zıvır koyuyoruz oraya. (Susar.) Elveda
bayan.
(Uzun bir süre geçer. Art arda sert bir
biçimde çekilen perdelerin, ağır halka-
larının kornişlerde ilerlerken çıkardığı
gürültü duyulur. Sessizlik. Kimi zaman
olduğu gibi kaldırılan telefon ahizesinin

çıkardığı küçük çınlama. Belli belirsiz
çevirme sesi. Sessizlik.)
Merhaba ... küçük hanım ... doktor
orada mı?... evet ... evet ... beni arasın ...
Macgilly-cuddy ... Macgilly-cuddy ...
tamam ... beni tanır ... ha ... küçük
hanım ... küçük hanım!.. ee ... çok acil
... evet!.. (ince bir sesle) ... çok acil!
(Susar. Aynı sesi çıkararak kapanan te-
lefon. Sessizlik. Çevrilen düğmenin
çıkırtısı.)
K : (Zayıf.)
E : (MÜZİK ile birlikte.) Tanrım!
(Uzun sessizlik. Susar. Çevrilen
düğmenin çıkırtısı.)
K : (Zayıf.)
E : (SES'le birlikte, ince bir sesle.) Haydi!
Haydi!
K : (Zayıf.)
(Sessizlik.)
E : (Alçak sesle.) Ne yapacağım? (Susar.
Küçük bir çınlamayla kalkan ahize.
Belli belirsiz çevirme sesi. Sessizlik.)
Merhaba ... küçük hanım ... Macgilly-
cuddy ... Mac-gilly-cuddy ... tamam ...
özür dilerim ... ama ... ya ... evet ... el-
bette ... nerede olduğunu bilmiyorsunuz
... hiç fikriniz yok ... anlıyorum ... tamam
... hemen ... döner dönmez ... nasıl?..
(İnce bir sesle) ... tabii! Bunu
söylemiştim size! Çok acil! Çok acil!
(Susar. Alçak sesle.) Orospu. (Bu defa
biraz sertçe kapatılan ahizenin
gürültüsü, aynı çınlama bu kez de duyulur.
Sessizlik. Çevrilen düğmenin
çıkırtısı.)
K : (Zayıf, kısa sürer.)
MÜZİK (Uzun sessizlik. Tıkırtı.)
K : (Zayıf, kısa sürer.)
E : (SES'le birlikte, ince.) Çılgınca bir
gey! Aynı!
MÜZİK : (Birlikte.)
SES : (Telefon çalar. Ahize hemen kaldırılır,

E

telefon ikinci defa çalmamalıdır.)
 : (MÜZİK ve SES'le birlikte.) Evet ... bir dakika ... (SES ve MÜZİK durur. Çok heyecanlı.) Evet ... evet ... tamam ... oldu ... ne var? ... durdular ... DURDULAR ... bu sabah ... ne?... hayır!... kesinlikle hayır!... söz konusu değil ... size DURDULAR diyorum ... yapacak bir şey yok biliyorum ... ne?... hayır!... benim ... BEN ... nasıl?... size DURDULAR diyorum ... bu durumda artık kalamam, sonra ... kim?... ama bıraklı gitti ... hassastır ... elbette, hepsi bırakıp gitmedi mi beni?... bunu bilmiyor muydun?... emin miyim?... elbette eminim ... ne?... bir saat içinde mi?... önce olamaz mı?... bir dakika ... (Alçak sesle.) ... bir şey daha var ... onlar birlikte bulunuyor ... BİRLİKTE ... evet ... bilmiyorum ... (Duraksar.) ... anlaşılmalı ... nefes ... bilmiyorum ... (Telaşlı.) ... hayır!... kesin olmaz!... bir araya gelmek mi?... nasıl bir araya gelebilirler ki?... ne?... neye benziyorlar?... son ... nefeslerinde mi?... bir dakika ... gitme ... bir dakika!... (Susar. Serçe kapatılan ahizenin, aynı çınlamayla birlikte duyulan sesi. Alçak sesle.) Orosu çocuğu!
 (Sessizlik. Tıkırtı.)

MÜZİK
 MÜZİK }
 SES
 E

: (Zayıflar.)
 : (Birlikte, zayıflayarak.)
 (Telefon çalar. Ahize hemen kaldırılır.)
 : (MÜZİK ve SES'le birlikte.) Küçük hanım ... ne?... (MÜZİK ve SES durur.)
 ... bir doğum mu?... (Uzun sessizlik.) ... iki doğum mu?... (Uzun sessizlik.) ... bir ne?... ne?... düşük mü?... nasıl?... (Uzun sessizlik.) ... yarın öğleyin mi?
 (Uzun sessizlik. Küçük bir çınlamayla yavaşça kapatılan ahize. Uzun sessizlik. Tıkırtı.)
 : (Kısa, zayıflayarak.)

MÜZİK

MÜZİK }
 SES

: (Birlikte, bitirme, birlikteliğe son verme, aynı şeyler çok daha zayıf bir şekilde yinelenir.)
 (Sessizlik. Uzun bir susma.)
 : (Fısıltıyla.) Yarın ... öğleyin ...

E

RADYO OYUNU TASLAĞI II

(Rough for Radio II)

Çeviren: Uğur Ün

1960'lı yılların başlarında Fransızca yazılmıştır. İlk baskısı 1976'da Grove Press'ce New York'ta yapılmıştır. İlk kez 13 Nisan 1976'da BBC Radyo 3'te, 'Radyo Oyunu Taslağı' adı altında yayımlanmıştır.

ANIMATÖR
DAKİLO
DICK (Dilsiz)
FOX

A : Hazır mısınız küçük hanım?
D : Çoktan efendim.
A : Yeni defteriniz, yedek kalemleriniz?
D : Hepsi tamam efendim.
A : Güzeller mi?
D : En kalitelisinden aldık efendim.
A : Ya sen Dick, tetikte misin? *(Boğanın erkeklik organından yapılan kurbacın havada çaldığı ıslık. Hayranlıkla.)* Vay canına. Sert bir şeyin üzerine şöyle bir vur da görelim. *(Islık ve mükemmel vuruş.)* Güzel. Çıkart şu başındakini. *(Susar.)* Hayranlık verici bir yüzü var, hayranlık verici. Siz de aynı fikirde misiniz küçük hanım?
D : Çok doğru efendim. Onu hepimiz iyi tanıyoruz ama her seferinde yeniden sarsılıyoruz.
A : Ağız tıkacı. *(Susar.)* Gözbağı ... *(Susar.)* Kulak tıkaçları. *(Susar.)* Güzel. *(Silindir biçimindeki ağır bir cetvelle çalışma masasının üzerine vurur.)* Fox, gözlerinizi açın da, gün ışığında etraflarını bir seçsinler bakalım, sonra da çevrenize bir bakın. *(Susar.)* Görüyorsunuz ki hep aynı takım var burada. Sanırım—
D : *(Örpertiyle.)* Ah!
A : Ne oluyor küçük hanım? O güzel çamaşırlarınıza bit mi bulaştı?
D : Bana güllümsedi!
A : İyi kehanet. *(Belli belirsiz umut.)* İlk kez değil sanırım.
D : Aman Tanrım, neler söylüyorsunuz böyle efendim!

A : *(Hayal kırıklığına uğramış.)* Bilmem gerekirdi. *(Susar.)* Bu sizi hâlâ etkiliyor mu?
D : Evet efendim, öylesine anıydı ki! Öylesine aydınlık! Öylesine çabuk oldu ki!
A : Not aldınız mı?
D : Hayır efendim, yalnızca sözleri yazıyorum. *(Susar.)* Yüz ifadelerini de belirtmek gerekiyor mu efendim?
A : Bilmeyorum küçük hanım. Belki bazılarını.
D : Ben biliyorsunuz—
A : *(Kestirip atarak.)* Şimdilik bu konuyu bir tarafa bırakalım. *(Cetvelle vurur.)* Fox, umarım iyi bir uyku çekmişsinizdir, bugün her zamankinden daha esinli olursunuz. Küçük hanım.
D : Efendim.
A : Dünkü sonuçların yer aldığı tutanağı yeniden okur musunu, pek iyi hatırlayamıyorum.
D : *(Okur.)* "Aşağıda imzaları bulunan biz—"
A : Geçin.
D : *(Okur.)* "... üzülerek belirtiyoruz ki bu sözler—"
A : Sözler mi? *(Susar.)* Okuyun.
D : "... üzülerek belirtiyoruz ki bu sözler, bize bu gün aktarılan bütün diğerleri gibi aynı yetersizlikleri taşıdığı için tarafımızca tümüyle kabul edilemez bulunmuştur. Özellikle ikinci bölüm öylesine bir—"
A : Geçin.
D : "... bizi umutsuzluğa düşmekten alıkoyan inancımız—"
A : Geçin. *(Susar.)* Sonra?
D : Hepsi bu kadar efendim.
A : Aynı yetersizlikler ... tümüyle kabul edilemez ... umutsuzluğa düşmekten alıkoyan ... *(Tiksintiyle.)* Peki. *(Susar.)* Peki!

D : Hepsi bu kadar efendim. Bir tek öğütler kaldı.
A : Onları da okuyun.
D : "... daha önceki öğütlerimizi ısrarla yitirelelim, yani:
1. Lütfen basit çığlıklara kulak asmayın. Bizleri yanıltmaktan öte bir işe yaramazlar.
2. Lütfen sunduğunuz yazılı metinlerin gerçeğe harfiyen uygun olmasına dikkat edin. Tek bir hece bile yeri geldiğinde büyük bir önem taşıyabilir.
3. Lütfen denegin oturma süresi dışında, dış dünyadan tam anlamıyla kopuşunu sağlayın ve özellikle ağız tıkaçının sürekliliği ve işlevini yerine getirmesine dikkat edin. *Kesinlikle* —altı çizilmiş bir sözcük— ağız ya da tam tersi makattan sonda yoluyla beslenmeden vazgeçilmemeli. Sessizlik içinde ağızdan kaçan tek bir sözcük, Mauthner örneğinde gördüğümüz gibi, bunun bir gereksinim olmaktan çıkması *olumlu bir sonuç yaratabilir* —altı çizgili dört sözcük.
4. Lütfen—"
A : Yeter. *(Bıkkınlıkla.)* Anlaşıldı! *(Sessizlik.)* Anlaşıldı!
D : Saat ikiyi geçti efendim.
A : *(Bitkinlikten sıyrılarak.)* Kaç dediniz?
D : Saat ikiyi geçiyor efendim.
A : *(Kabaca.)* O halde ne bekliyorsunuz?
(Susar. Yumuşak bir biçimde.) Affedersiniz küçük hanım, affedersiniz, sinirlirim öylesine bozuk ki. *(Susar.)* Affedersiniz.
D : *(Soğukça.)* Çünkü son satırlarla başlamaya ne dersiniz?
A : Nasıl isterseniz.
D : *(Okur.)* "Köstebeği iyice sabunlayıp, bol suyla duruladıktan sonra korların önünde kuruttum, birazdan ortalığı kasıp kavuracak bir fırtınanın ortasındaydım,

kurtçuklarla dolu yüküyle birlikte hayvancığızı yerine yerleştirdim, yemin ederim ki ufakık yüreği o sırada hâlâ atıyordu, aman Tanrım, aman Tanrım." *(Kalemini çalışma masasının üzerine vurur.)* "Aman tanrım."
(Susar.)
A : Hayret bir şey. Yanılmıyorsam bundan sonra diremişti?
D : Evet efendim, başka bir şey söylemek istememişti.
A : Dick vurmuş muydu?
D : Bir bakalım ... evet, iki kez efendim.
(Susar.)
A : Bu ışıktandırma sizi rahatsız etmiyor mu küçük hanım? Perdeleri çeksek?
D : Teşekkür ederim efendim, benim için endişelenmeyin. Bence ne çok sıcak, ne de çok aydınlık. Ama izin verirseniz buluzumu çıkaracağım.
A : *(Aceleyle.)* İznin lafı mı olur küçük hanım buyrun. *(Susar.)* İnsan şaşkına dönüyor. Ah!... Bir kırk yaş genç olsaydım.
D : *(Yeniden okur.)* "Aman Tanrım, aman Tanrım." *(Kalemi vurur.)* "Aman Tanrım."
A : Ah şu gençlik! Ne kadar da acımasız! *(Cetvelle vurur.)* Vurmaya başlayın. Hadi! *(Susar.)* Dick! *(Sığır siniri bedende şaklar. FOX'un güçsüz çığlığı.)* Yazmıyorsunuz değil mi küçük hanım?
D : Hay aksi! Silgi nerde?
A : Silin küçük hanım, silin, bunlarla başımız yeterince derde girdi zaten. *(Cetveli vurur.)* Hadi! *(Susar.)* Dick!
F : Bu muydu ha, bunun için mi yaşadım, böyle denebilir herhalde, her tarafta taşlar vardı, her tarafta—
A : Bir saniye.
F : —duvarlar pek uzak değildi—
A : *(Cetveli vurur.)* Sessizlik. Dick! *(Sessizlik. Alçak sesle, düşünceli.)* Yaşadım,

D : Yaşadım ... (Susar.) Bu deyiimi daha önce kullanmış mıydı küçük hanım?
 : Hangi deyimden söz ediyorsunuz efendim?
 A : Yaşadım.
 D : Ha, evet efendim, zaman zaman beliren bir düşünce bu. Belki bu kadar kesin terimlerle değildi şu ana dek, ama yine de düşünmeden yapıldığını söyleyemem. Sık değilse de yaşantısından arada bir söz etmiştir.
 A : Kendi yaşantısından mı?
 D : Evet efendim kendisinin yaşamından.
 A : (Hayal kırıklığına uğramış.) Elbette. Kuşkulanamam gerekirdi. (Susar.) Ne kötü bir belleğe sahibim. (Susar.) Şu ulu Floransalı'nın Araf'ını okudunuz mu küçük hanım?
 D : Ne yazık ki hayır efendim, yalnızca Cehennem'e şöyle bir göz atmıştım.
 A : (İnanmaz.) Araf'ı okumadınız mı?
 D : Ne yazık ki hayır efendim.
 A : Orada herkes iç geçirir. Neydim neydin diye. Bir yas çanıymuşçasına. Ne tuhaf değil mi?
 D : Hangi anlamda efendim?
 A : Yarı daha çok "Ne olacağım" diye beklemez mi insan? Öyle değil mi?
 D : (Sevgi dolu bir alçakgönüllülükle.) Zavalılar! (Susar.) Saat üç geliyor efendim.
 A : (İç geçirir.) Peki nerde kalmıştık?
 D : "... duvarlar pek uzak değildi—"
 A : Biraz daha geriden alın küçük hanım, peşinizden atlı kovalamıyor.
 D : "... yaşadım, böyle denilebilir, her tarafta taşlar"— duyulamayan sözcük — "duvarlar—"
 A : (Cetveli vurur.) Vurmaya başlayın. (Sessizlik.) Dick!
 D : Efendim.
 A : (Sabırsızlıkla.) Ne var küçük hanım, vakit kaybettiğimizi görmüyor musu-

nuz?
 : Biraz tatlılıkla diyecektim efendim, belki de biraz tatlılık—
 A : Şimdiden mi? Ya sonra? (Keskin bir tavırla.) Hayır küçük hanım, duygularınızı çok iyi anlıyorum. Ama bu da benim yöntemim. Hatırlatırım size. (Susar. Yalvarırcasına.) Hayır demeyin. (Susar.) Ah ne de yufka yürekliisiniz. Sen oturabilirsin Dick. (Susar.) Yöntemim tek bir sözcükle özetlenebilir: Baskıyı arttırmak yerine AZALTMAK. (Lirik bir tonda.) Oksama, yaradana özgü bir sınama biçimi. Pişmanlık çeşmesi. (Yatışmış.) Dick, lütfen. (Sığır siniri bedende şaklar. FOX'un zayıf çığlığı.) Küçük hanım dikkat edin.
 : Kaygılanmayın efendim.
 A : (Cetveli vurur.) "... duvarlar ..." Hangi duvarlar?
 D : "pek uzak olmayanlar" efendim.
 A : Peki. (Cetveli vurur.) "... pek uzak olmayan duvarlar ..." (Cetveli vurur.) Vurmaya başlayın. (Susar.) Dick!
 D : Efendim.
 F : Bunun içindi, pek uzak değildi, orada, gözler yavaşça aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya, yıllar, yıllar, ve tekrar aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya, kısa ömrümün küçüklük likenleri, çakıllardaki yaşayan ölümler, orada, tünellere giriyordum. (Sessizlik. Cetveli vurulur.) Okyanuslar da, bunlar da, yadsınmaz, ben tünellerden geçerek yukarıdaki maviliğe, yol sonundaki maviliğe ulaşıyordum, evet, orada da, pek uzak değildi, yollar sona eriyordu, ve her şeye elveda, mevsimlere elveda diyerek, bir sonraki yolculuğa değin düşüyordum. (Sessizlik. Cetveli vurulur.) Elveda.
 (Sessizlik. Cetveli vurulur. Susar.)

D : Dick!
F : Bunun içindi, yadsınamaz, pek uzak değildi, mevsimlerden ilkbahardı, yerdeydi, güzde kalktı yerinden, ya da tam tersi olmuştu, nice yaz nice kış yaşamadan geçti.
(Susar.)
A : Ne hoş! Ne güzel! Nice yaz, nice kış yaşamadan geçti! Kulağa ne şiirsel geliyor. Öyle değil mi küçük hanım?
F] (Birlikte.) : Ah beni bilir—
D : ya evet bunun i—
A : Şşşt!
F : —yorgunluk, ama ne yorgunluk, kardeşimi karnında taşıyordum, büyük ikizimi, onun yerinde olup, onun da benim— ama hayır, hayır hayır.
(Susar.) Hayır hayır. (Sessizlik. Cetvel vurulur.) Ben yerimden kalkabilir, bir yerlere gidebilirim, buna gülebilirsiniz, ama karnı acıkan oydu. Bir açılrsa diyor-du Maud, karnını açsalar, hiç canım yanmaz, eğer hâlâ yaşıyorsa ona meme veririm, ah, hayır, hayır hayır. (Susar.) "Hayır hayır."
(Sessizlik.)
A : (Cesareti yitmiş.) Tanrım.
D : Ağlıyor efendim, bunu not edeyim mi?
A : Size ne diyeceğimi bilemez durumdayım küçük hanım.
D : Nasıl desem ... insanî çizgiler ... açısından ... böyle bir şey kulağa nasıl geliyor?
A : Hiç duymadım küçük hanım, ama herhalde denilebilir.
F : Kaşımak kaşımak—
A : Susun. (Susar.) Tutmayın onu!
D : Bu açıdan ... bence ... belki de ... zorunlu olarak ...
(Susar.)
A : Sterne'in yapıtlarını bilir misiniz küçük hanım?
D : Ne yazık ki hayır efendim.

A : Belki de yanlıyorum ama, galiba bir yerlerde, akattığı bir damla gözyaşını biktiren meleğin resmini görmüştüm. Evet, galiba ... sanırım bir piskoposun torunuydu. (Yarı pişman, yarı memnun.) Ah şu kitap eleştirisi günlerinin yaşlı hortlakları, hep bir yerlerden çıkıp dökülüyorlar ortaya. (Susar. Aniden kararlı bir ifadeyle.) Bunu not edin küçük hanım, not edin, sonra ne olur bilinmez. Bulunduğumuz şu noktada koyun gibi ... (Susar.) Kim bu kadın ... adı ne?
D : Maud. Kim olduğunu bilmiyorum efendim, bu güne değin hiç adı geçmemişti.
A : (Heyecanlı.) Bundan emin misiniz?
D : Kesinlikle efendim. Biliyor musunuz, benim süt annem de Maud'da. Eğer bu ad geçmiş olsaydı mutlaka dikkatimi çekerti.
(Susar.)
A : Belki de yanlıyorum, ama bana öyle geliyor ki —elbette uzun bir süredir— ilk defa bizzat ... birinin adını anıyor. Ne dersiniz?
D : Olabilir efendim. Her şeye göz atmadan bunu doğrulamam elbette olanaksız. Hayli uzun sürecek bir iş.
A : Ya dostları, akrabaları?
D : Tek bir söz etmedi, efendim. Bana çarpıcı gelmişti. Benimkisi yaşantımda öylesine önemlidir ki.
A : Birdenbire, aynı tümce içinde, üstelik vaftiz ismiyle birlikte, bir kadın ve bir erkek kardeş. Sorarım size.
(Susar.)
D : Şu ikiz kardeş efendim ...
A : Evet, biliyorum, pek inandırıcı değil.
D : (Kızgınlıkla.) Ama çok basit, bu olanaksız. Karnının içinde. Bir erkeğin.
A : Hayır, hayır mümkündür, mümkündür. Doğada her şey mümkündür, bildiğiniz gibi ... (Belli belirsiz gülümser.) Neyse.

Tuhafliklardan arınmış bir dünya, sadece hayal! (Düşünmek için susar.) Hayır beni rahatsız eden bu değil. (Ateşli.) Küçük hanım, önemsedim nokta, bu işin kendi başına taşıdığı anlam değil, anlıyor musunuz, böylesi beni de şaşırttı. Hayır, bu söz, bu düşünce yadırgatıcı gelen. Bir kardeş düşüncesi onun için bilinmediği değil ki. (Susar.) Ama özellikle şu kadın — adı neydi demiştin?

: Maud, efendim.
: Maud!
: Üstelik de süt emziren ya da emzirecek olan.
: Aman Tanrım! (Susar.) Küçük hanım bu bölümü bir kere daha geçebilir misiniz?
: (Yeniden okur.) "Ben yerimden kalkabilirim, bir yerlere gidebilirim, buna gülebilirsiniz, ama karnı acıkan oydu. Bir açılma diyordu Maud, karnı açsalar hiç canın yanmaz, eğer hâlâ yaşıyorsa ona meme veririm, ah hayır, hayır hayır." (Susar.) "Hayır, hayır."
(Susar.)
: Sonra da gözyaşı.
: Aynen efendim. İnsani çizgi diye adlandırdığım şey.
(Susar.)
: (Heyecanla, alçak sesle.) Küçük hanım.
: Efendim.
: Hedefimize varabilecek miyiz?
(Susar.) Ah ne kadar güzelsiniz düşlerinizi gösterdiğinizde. Yalnızca ... bir otuz yaş genç olabilseydim.
: Saat üç buçuk efendim.
: (İç geçirir.) Peki. Nerde bırakmıştık onu. Bir kere daha.
: "Oh, hayır, hayır—"
: "Ah, hayır." Böyle değil miydi?
: Haklısınız efendim. "Ah hayır,

hayır—"
: (Sertçe.) Dikkat edin küçük hanım.
: "Ah hayır, hayır hayır." (Susar.)
"Hayır, hayır."
: (Cetveli vurur.) Vurmaya başlayın.
(Sessizlik.) Dick!
: Uyuyor, efendim.
: Belki bir parça hafif vurmak daha uygun, Dick. (Hafif bir sığır siniri darbese.) İyi ama bu kadar da değil. (Sert bir darbe, FOX'un zayıf iniltisi. Cetvel darbese.) "Ah, hayır, hayır hayır."
Vurun!
: (Var gücüyle.) Bırakın beni! Dışarıda çakılların üzerinde geberip gitmek istiyorum.
: Eyvah eyvah! Yeniden başlıyor.
Çakılların üzerinde geberip gitmek!
: Neyse ki bağlı durumda.
: (Tatlılıkla.) Fox aklınızı başınıza toplayın Fox. Böyle — yerine otur Diek— inatlaşmayı bırak Güç bir durumdasınız, bunu biliyoruz. Biliyoruz ki, bu işin bir sonuca ulaşması yalnızca size bağlı değil. Son soluğunuzu, verene değin saçmalar durursunuz da yine de sizi pek sevdiğiniz yalnızlığımıza kavuşturabilecek bir ... şey söylenmemiş kalır, bunu da biliyoruz. Ama şu noktayı da kesinleyelim. Konuştukça şansınız arttığı bir gerçek. Öyle değil mi küçük hanım.
: Bu gerçeğin ta kendisi, efendim.
: (Tembel bir öğrenciye söyler gibi.) Konudan konuya atlamayın! Kendi konunuzu işleyin — neyse o! (Burnunu çeker.) Dağılmayın artık. (Burnunu çeker.) Şu sonsuz vahşi görüntüler, ne kadar da güzel. Ama beni şaşırtacak, bizim işimize yarar bir şey yok orada. Şu mika görüntümlü şistlerin uzun bir sürenin sonunda yaptıkları etkiyi bilseydiniz. (Burnunu çeker.) Bitkiler alemi-

niz! Şu keseli fareler. *(Burnunu çeker.)*

Bana verecek bir mendiliniz var mı küçük hanım?

D

: Buyrun efendim.

A

: Çok nazıksınız. *(Dolu dolu sümkürür.)* Teşekkür ederim.

D

: Yo, sizde kalabilir efendim.

A

: Yok, yok, istemem, oldu. *(FOX'a.)*

Tabii biz de sizin kadar hangi ipucu ya da çözüm yolunun izlenmesi gerektiğinden habersiziz. Ama bugüne kadar bize aktardıklarınız bir işe yaramadığına göre, aynı temaları sürekli yineleyerek başarıya ulaşmanız beni çok şaşırtır.

D

: Yine uyuyor efendim.

A

: *(Gittikçe sesini yükselterek.)* Belki de eksiklerimiz sizi görmüş olan biri ...

(Sakin.) ... geçerken. Yüzde yüz sonuç alabiliriz demek istemiyorum, ama bir denesek ne çıkar bundan? *(Kendinden geçmiş.)* Doğru olmasa bile!

D

: *(Şaşırır.)* Ama efendim!

A

: Bir baba, bir anne, bir dost, bir ... Beatrice — hayır, olanaksız bırakalım bir yana. Sizi ... geçerken, gören birileri! *(Susar.)* Şu kadın ... adı neydi?

D

: Maud efendim.

A

: Örneğin şu Maud, birbirinize

yakındınız belki. İyi düşünün!

D

: Uyuyor efendim.

A

: Dick! — hayır, bekle. Öpün onu küçük hanım, belki bu onda bir şeyleri hareket geçirir.

D

: Neresini efendim?

A

: Kalbinde, karnında — ya da başka bir yerindeki bir şeyleri.

D

: Hayır efendim, demek istediğim neresini öpeceğim?

A

: *(Ofkeli.)* Elbette o pis ağzını

öpeceksiniz, neresini olacak?

(DAKTİLO FOX'u öper. FOX'un iniltisi.) Hadi, kanatana, nefessiz bırakana

kadar. *(FOX inler.)*

Emin boynunu.

(Sessizlik.)

D

: Bayıldı efendim.

(Sessizlik.)

A

: Ah ... belki de ölçüyü aştım. *(Susar.)*

Belki sizi de fazla serbest bıraktım.

D

: Hayır efendim, bekleyemezsiniz, tam zamanıydı. *(Susar.)* Yanlış hareket eden bendim, yapmam gerekeni yapmadım.

A

: Hadi, hadi küçük hanım, bırakın böyle konuşmayı. *(Susar.)* Vakit ilerledi.

D

(Uzgün.) Yeterince konuştum.

: Hayır efendim, hayır, böyle söylemeyin. Animatör olarak rolünüzün bir parçası bu.

(Susar.)

A

: Şu gözyaşını anımsıyor musunuz küçük hanım?

D

: Ha tabii efendim, kesinlikle.

A

: *(Belli belirsiz umutla.)* İlk döktüğün yaş değildi sanırım?

D

: Ah Tanrım neler söylüyorsunuz, elbette değildi efendim.

A

: *(Düş kırıklığına uğramış.)* Bilmem gerekirdi.

D

: Şimdi düşünüyorum da, geçen kış ne de çok ağlamıştı, anımsamıyor musunuz?

A

: Geçen kış mı? Ama sevgili çocuğum, ben düdü bile anımsamıyorum ki, ilk öpüştüğüm gençlik yıllarım kadar uzak görünüyor bana. Geçen kış! *(Susar.)*

(Alçak sesle, heyecanlı.) Küçük hanım.

(Alçak sesle.) Efendim.

D

: Şu ... Maud.

(Sessizlik.)

A

: *(Cesaretlendirici bir tonda.)* Evet efendim.

D

: Eee ... biliyorsunuz ... belki yanılıyorum ... istemem ama ... nasıl desem ... ama bana öyle geliyor ki ... bu konuda ... belki de ... sonunda bir şeyler öğrenebiliriz.

A

: Eee ... biliyorsunuz ... belki yanılıyorum ... istemem ama ... nasıl desem ... ama bana öyle geliyor ki ... bu konuda ... belki de ... sonunda bir şeyler öğrenebiliriz.

D : Umarım efendim.
A : Özellikle hemen ardından akıttığı gözyaşını düşünürsek. İlk kez olmuyor bu, tamam. Ama böylesi bir bağlamda!
D : Ya süt efendim, sütü de unutmayın.
A : Meme! Adeta görür gibiyim!
D : Bu kadını bu duruma kim düşürdü, bunu da sormak gerekir.
A : Hangi duruma küçük hanım, sizi anlamıyorum.
D : Biri onu dölemiş. (Susar. Sabırsızca.) Eğer sütü varsa, birinin onu dölemiş olması gerekir.
A : Kesinlikle!
D : Kim ama?
A : (Çok heyecanlı.) Demek istediğiniz ...
D : Kendi kendime soruyorum bunu. (Sessizlik.)
A : Bu bölümü yeniden okur musunuz küçük hanım?
D : "Bir açsaydın kendini diyor Maud, bir açsaydın—"
A : (Memnun.) Bu senli benli konuşma! Affedersiniz küçük hanım.
D : "Bir açsaydın kendini diyor Maud, bir açsaydın—"
A : Atlamayın küçük hanım, metnin tamamını okuyun lütfen.
D : Atladığım bir şey yok efendim.
A : (Susar.) Ne atladım efendim?
D : (Ciddiyetle.) "... iki öpüş arasında ..."
A : (Alaycı.) Yalnızca önemsiz bir şey işte. (Öfkeli.) Böylesine önemli incileri atarsanız işin içinden nasıl çıkabiliriz?
D : Ama efendim, böyle bir şey demedi ki.
A : (Öfkeli.) "... iki öpüş arasında Maud böyle diyordu ..." Düzeltin.
D : Efendim, ben—
A : Hangi şeytan sizi böyle dürtüyor, küçük hanım? İştinemi mi? Belleğim mi? İnancımı mı? (Güler gibi.) Düzeltin!
D : (Zayıf bir sesle.) Nasıl isterseniz efendim.

A : Bakalım şimdi ne oldu?
D : (Titrek bir sesle.) "Bir açsaydın kendini diyor Maud, iki öpüş arasında, karnını açsalar, hiç canın yanmaz, hâlâ yaşıyorsa ona meme veririm, ah hayır, hayır hayır." (Kalemin zayıf vuruluşu.) "Hayır hayır."
A : (Sessizlik.) Ağlamayın küçük hanım. O güzel gözlerinizi silin ve gülümseyin bana. Kim bilir, belki yarın özgür olacağız.

CASCANDO

Müzik ve Ses İçin Bir Radyo Oyunu

(*Cascando*)

Çeviren: Uğur Ün

1962'de Fransızca olarak yazılan oyunun müziğini Marcel Mihalovici yaptı. İlk olarak *Dramatische Dichtungen*, Cilt 1 (1963)'de yayımlandı. Metnin İngilizcesi ilk olarak *Evergreen Review* (Mayıs/Haziran 1963)'de yayımlandı. Fransızca metnin ilk yorumu 13 Ekim 1963'de ORTF'de, İngilizce metnin ilk yorumu 6 Ekim 1964'de BBC Üçüncü Program'da gerçekleşmiştir.

AÇILIŞI YAPAN : (Soğuk.) Benim için ... Mayıs ayı.

(Susar.)

Doğru.

(Susar.)

Açıyorum.

SES

: (Alçak, soluk soluğa.) —öykü ... bir bitirebilseydin ... huzura kavuşabilirdin ... uyuyabilirdin ... ancak o zaman ... yo biliyorum ... kaç tane bitirdim ben ... bin-bir tane ... başka ne yaptım ki ... yaşamımda ... kendi kendime ... bitir şunu diyordum ... bu seferki tamam ... sonra huzura kavuşacaksın ... uyuyabileceksin ... artık öykü olmayacak ... sözcükler de olmayacak ... bitiriyordum öyküyü ... ve olmuyordu ... huzura kavuşamıyordum ... hemen başka birne geçiyordum ... başlamak için ... bitirmek için ... bitir bunu ... diyerek kendime ... sonra huzura kavuşacaksın ... bu sefer ... bu seferki tamam ... bu defa başaracaksın ... ve bitiriyordum ... ve olmuyordu ... huzura kavuşamıyordum ... hemen başka birine geçiyordum ... artık bu defaki ... farklı ... bitireceğim bunu ... başaracağım bunu ... Woburn ... yine-liyorum ... uzun bir yaşam denebilir ... daha şimdiden ... başkaları farklı düşünse de ... birkaç talihsizlik ... yetti de artı ... beş yıl sonra ... on yıl ... bile-miyorum ... Woburn ... değişti ... pek de değişmedi ... hâlâ tanınır halde ... kulübede ... başka bir kulübede ... gece-yi bekliyor ... karanlık çöksün diye ... çüksün ... gitsin ... başka bir yerde ... başka bir yerde uyusun diye ... yavaş geçiyor zaman ... başını kaldırıyor ... arada sırada ... gözleri ... pencereye bakıyor ... kararıyor hava ... yeryüzü kararıyor ... gece ... kalkıyor yerinden ... önce dizler ... sonra ... ayakta ... dışarı süzülüyor ... Woburn ... aynı eski palto

... sağda deniz ... solda tepeler ... seçimini yaptı ... yalnızca—

AÇILIŞI YAPAN : (SES ile birlikte.) Ve kapıyorum.

(Sessizlik.)

Ötekini açıyorum.

MÜZİK

AÇILIŞI YAPAN : (MÜZİK ile birlikte.) Ve kapıyorum.

(Sessizlik.)

Her ikisini de açıyorum.

S
M] (Birlikte.)

: —ilerliyor ... öykü ilerliyor ... bitir ...
yarıda bırakma ... sonra huzura kavuşa-caksın ... uyuyabileceksin ... ancak o zaman ... bitir şu öyküyü ... bu sefer ... bu seferki tamam ... başaracaksın ... doğru iz üzerindesin ... işte ... orada ... bir yerde ... buldun onu ... izle onu ... bırakma ... Woburn öyküsü ... öykü ilerliyor ... bitir ... sonra uyu ... öykü filan kalmasın ... sözcükler de kalmasın ... hadi ... sonra ... o—

AÇILIŞI YAPAN : (SES ve MÜZİK ile.) Ve kapıyorum.

(Sessizlik.)

Ve yeniden başlıyorum.

SES

: —alçalıyor ... yumuşak bir eğimle ... çökök yol ... dev kavaklar ... dallarda rüzgâr ... durgun deniz ... Woburn ... aynı eski palto ... ilerliyor ... duruyor ... ortalıkta kimsecik yok ... henüz yok ... apaydınlık gece ... başkaları farklı düşünce de ... ilerliyor ... kıyımın hemen yanından gidiyor ... aynı eski baston ... yokuş aşağı iniyor ... düşüyor ... bilerek

ya da bilmeyerek ... anlayamıyorum ...
 yerde ... önemli olan bu ... yüzü
 çamurun içinde ... kollar iki yana açık ...
 hadi öyle olsun ... şimdiden ... daha
 şimdiden ... hayır henüz değil ...
 kalkıyor ... önce dizler ... eller düz ...
 çamurun içinde ... baş eğik ... sonra ...
 ayakta ... iri bir gövde ... hadi ... yeniden
 koyuluyor yola ... yokuş aşağı ... hadi ...
 kafasında ... ne var kafasında ... bir
 barınak ... emin bir yer ... bir oyuk ... ku-
 mullar içinde ... bir mağara ... bunlanık
 bir anı ... kafasında ... bir mağaranın
 anısı ... yokuş aşağı iniyor ... ağaç yok
 artık ... bayır da yok ... değişti ... çok
 değil ... apaydınlık gece ... birazdan ku-
 mullar ... gizleyen bir şey kalmadı artık
 ... kimseler yok ... henüz—
 (Sessizlik.)

MÜZİK

S] (Birlikte.)
 M]

:
 (Sessizlik.)
 : —huzura kavuşacaksın ... uyuyabile-
 ceksin ... artık öykü olmayacak ...

 sözcükler de olmayacak ... bırakma

 sakın ... bu sefer ... bu seferki tamam-

 dır ... oldu ... aşağı yukarı ... vardık

 sayılır ... vardım sayılır ... bir yerlere ...

 Woburn ... yakaladım onu ... bırakma

 sakın ... izle onu ... sonuna kadar ... hadi

 ... bu sefer ... tamamdır ... bitir ... uyu ...

 Woburn ... hadi—

 (Sessizlik.)

AÇILIŞI YAPAN : Böyle, dilediğin gibi.

SES

Kafasında, diyorlar.

Doğru değil bu. Açıyorum.

: —düşüyor ... bir daha ... bilerek ya da
 bilmeyerek ... anlayamıyorum ... yerde
 ... önemli olan bu ... yüzü kumlar içinde
 ... kollar iki yana açık ... çıplak kumlar
 ... tek bir çalılık yok ... aynı eski
 palto ... apaydınlık gece ... başkaları
 farklı düşünse de ... denizin sesi daha
 yükseldi ... gürliyor adeta ... beyaz
 köpükler ... Woburn ... kafası ... ne var
 kafasında ... huzur ... yeniden huzur ...
 kafasında ... ne gitmek bir yerlere ... ne
 de araştırmak bir şeyleri ... uyumak ...
 hayır henüz değil ... yerinden kalkar ...
 önce dizler ... eller düz ... kumun içinde
 ... baş eğik ... sonra ayağa ... iri bir
 gövde ... aynı eski geniş kenarlı şapka ...
 kafasına iyiyce geçmiş ... hadi ...
 ilerliyor ... ağır kitle ... kumun içinde ...
 dizboyu gömülü ... yokuş aşağı ilerliyor
 ... deniz—

AÇILIŞI YAPAN : (SES ile birlikte.) Ve kapıyorum.
 (Sessizlik.)

Ötekini açıyorum.

MÜZİK

AÇILIŞI YAPAN : (MÜZİK ile birlikte.) Ve kapıyorum.
 (Sessizlik.)

Böyle, dilediğin gibi.

Benim yaşamım bu, böyle yaşıyorum.

(Susar.)

Doğru.

(Susar.)

Neyi açıyorum?

Diyorlar ki, hiçbir şeyi açmıyor, açacak
 bir şeyi yok, kafasında geçiyor olup bi-
 tenler.

Beni görmüyorlar, yapıklarımı

görmüyorlar, sahip olduklarımı

görmüyorlar, ve Hiçbir şeyi açmıyor,

açacak bir şeyi yok, kafasında geçiyor

olup bitenler, diyorlar.

Karşı çıkmıyorum artık, bir şey demiyo-

rum artık.
Kafamın içinde hiçbir şey yok.
Yanıt vermiyorum artık.
Açıyorum ve kapıyorum.

SES : —yeryüzünün ... adanın ... göğün ...
ışıkları ... yalnızca kaldırması yeterli ...
kafasını ... gözleri ... kendisini
aydınlatmış görecek ... bu ışıkların ...
ama hayır ... o—
(Sessizlik.)

MÜZİK : (Kısa.)
(Sessizlik.)

AÇILIŞI YAPAN : Yaşamı bu değil, böyle yaşamıyor, di-
yorlar.
Beni görmüyorlar, yaşamımın ne
olduğunu görmüyorlar, nasıl yaşadığımı
görmüyorlar, ve Yaşamı bu değil, böyle
yaşamıyor, diyorlar.
(Susar.)
Yaşadım bütün bunları ... yaşlanana
kadar.
Yeterince yaşlanana kadar.
Dinleyin.

SES : (Zayıflar.) —bu sefer ... olacak ... Wo-
burn ... ta kendisi ... gördüm onu ... bul-
dum onu ... hadi ... aynı eski palto ...
yokuş aşağı ilerliyor ... düşüyor ... bir
daha düşüyor ... bilerek ya da bilmeye-
rek ... anlayamıyorum ... yerde ...
önemli olan bu ... hadi—

AÇILIŞI YAPAN : (SES ile birlikte.) Vargüçümle.
SES : —yüz ... çakıllarda ... kum kalmadı ...
yalnızca çakıllar ... öyle olsun ... ta-
mamdır ... bu seferki ... hayır henüz
değil ... kalkar ... önce dizler ... eller düz
... çakıllar üzerinde ... baş eğik ... sonra
ayakta ... ayaklarının üzerinde ... iri bir
gövde ... Woburn ... daha hızlı ... yola
koyulur ... yokuş aşağı ilerler ... o—
(Sessizlik.)

MÜZİK : (Zayıflar.)
AÇILIŞI YAPAN : (MÜZİK ile birlikte.) Vargüçümle.
MÜZİK :

(Sessizlik.)

AÇILIŞI YAPAN : Hepsi bu değil.
İkisini de açıyorum.
Dinleyin.

S] (Birlikte.) : —uyumak ... ötesi yok ... aramazdın
M] : artık ... onu bulmak için ... karanlıkta ...
görmek için ... ona söylemek için ...
kimin için ... buydu işte ... önemi yok ...
onu bulamadık hiç ... doğrusunu ... yeni-
den başlamak ... karanlıkta ... bitti artık
... bu sefer ki ... tamamdır ... oldu sayılır
... biz ... aşağı yukarı ... bit—
(Sessizlik.)

AÇILIŞI YAPAN : Bir dünyadan ötekine, sanki
anlaşıyorlar. İşin sonuna geldik sayılır.
Güzel.

S] (Birlikte.) : —aşağı yukarı ... buldum sayılır onu
M] : gördüm onu ... ona söyledim ... oldu
sayılır ... aşağı yukarı ... öykü möykü
kalmadı ... hepsi düzmeceydi ... bu se-
ferki ... tamamdır ... buldum ... bitirince
... uyuyacağım ... Woburn ... ta kendisi
... buldum onu ... izleyeceğim onu ...
sonunda—
(Sessizlik.)

AÇILIŞI YAPAN : Güzel.
(Susar.)

SES : Evet doğru, Mayıs ayı.
Bilirsiniz ya yeniden uyanışı doğanın
(Susar.)
Açıyorum.
: —ne dümeni var ... ne yekesi ... ne
küreği ... akıntıya bırakılmış ... bir dalga
sahile atar ... karaya oturur ... sürüklenir
... uzaklaşır kıydan ... Woburn ... girer
kayığa ... sığlık ... yüzü zeminin tahta-
larında ... kollar iki yana açık ... aynı
eski palto ... eller küpeşteyi kavıyor ...
hayır ... bilmiyorum ... görüyorum onu
... parmaklarıyla sıkı sıkı kavramış ...
açıklara gider ... rota belirsiz ... adaya
doğru ... sonrası yok ... başka—
(Sessizlik.)
MÜZİK :
(Sessizlik.)
AÇILIŞI YAPAN : Ona ait, onun sesi, kafasında, diyor-
lardı.
(Susar.)
SES : —daha hızlı, yol alır ... dalgalar
kaldırır sandalı ... indirir ... rota belirsiz
adaya doğru yönelir ... sonrası yok ...
başka bir yere ... herhangi bir yere ...
yönelir ... ışıklar—
(Sessizlik.)
AÇILIŞI YAPAN : Hiçbir benzerlik yok.
Şöyle yanı veriyordum, Bu da mı ...
MÜZİK : (Kısa.)
(Sessizlik.)
AÇILIŞI YAPAN : ... benimle ilgili?
Artık yanıt vermiyorum.
Zaten artık bir şey demiyorlar.
Kaçıp gittiler.
Güzel.
(Susar.)
Evet, doğru, Mayıs Ayı, Mayıs sonu.
Uzun günler,
(Susar.)
Açıyorum.
(Susar.)
Açmaya korkuyorum.

SES

AÇILIŞI YAPAN : (SES ile birlikte.) Hadi! Hadi!

SES

Ama açmalıyım.
O halde açıyorum.
: —hadi ... Woburn ... kollar iki yana
açık ... aynı eski palto ... yüzü zeminin
tahtalarında ... parmaklarıyla sıkı sıkı
kavramış ... ada uzakta ... geride ... rota
... açık deniz ... toprak bitti ... kafası ...
kafasındakileri bir anlayabilseydik ...
Woburn—

: —sonunda ... geldik sayılır ... artık ...
aramıyoruz ... başka bir yeri ... ka-
ranlıkta ... hep başka bir yeri ... geldik
sayılır ... aşağı yukarı ... Woburn ...
dayan ... sakın bırakma ... ışıkları söndü
... yeryüzünün ... söndü hepsi ... aşağı
yukarı hepsi ... gökyüzünün ... çok uzak
... çok geç ... bir bunlar ... öyle olsun ...
yalnızca ... sirtüstü uzanması ... yeterdi
... görmesi için ... üzerinde
ışıldayışların ... hayır ... parmaklarıyla
sıkı sıkı kavramış ... Woburn ... değişti
... yeterince—
(Sessizlik.)

MÜZİK

AÇILIŞI YAPAN : (MÜZİK'le birlikte.) Tanrım!

MÜZİK

AÇILIŞI YAPAN : Aman Tanrım!
(Susar.)

Eskiden sorardım kendime, Bu ne, diye.
Bir gezinti, diye yanıtlardım bazen.
İki gezinti.
Sonra dönüş.
Nereye?
Kasabaya.
Hana.
İki gezinti, sonra sonunda dönüş, kasa-
baya, hana, oraya götürün tek yolu izle-
verek.
Ötekilerden farksız bir görüntü.
Ama artık yanıtlamıyorum.
Açıyorum.

S] (Birlikte.) : —bırakma ... bitir ... tamamdır ... bu
M] sefer ... oldu sayılır ... Woburn ... aşağı
yukarı—

AÇILIŞI YAPAN: (SES ve MÜZİK'te birlikte.) Sanki kol
kola girmişler.
S] (Birlikte.) : —uyu ... öykü filan kalmadı ... hadi ...
M] Woburn ... ta kendisi ... gör onu ... söy-
le ona ... sonuna kadar ... bırakma—

AÇILIŞI YAPAN: (SES ve MÜZİK'te birlikte.) Güzel!
S] (Birlikte.) : —aşağı yukarı ... birkaç tane daha ...
M] yalnızca ... birkaç tane daha ... oldu sa-
yılır ... aşağı yukarı ... Woburn ... ta
kendisi oydu ... buldum onu ... aşağı
yukarı—

AÇILIŞI YAPAN: (SES ve MÜZİK'te birlikte, heyecanlı.)
Güzel!
S] (Birlikte.) : —bu seferki ... tamamdır ... bitir ...
M] öykü möykü kalmadı ... uyu ... geldik
sayılır ... aşağı yukarı ... yalnızca ...
birkaç tane daha ... bırakma ... Woburn
... parmaklarıyla sıkı sıkıya ... kavramış
... hadi ... hadi—
(Uzun sessizlik.)

OYUN

(Play)

Çeviren: Levent Mollamustafaoglu

1962-3'de İngilizce yazılmıştır. İlk kez Almanya'da, *Spiel* adıyla, *Theater Heute*'de (Temmuz 1963) yayınlanmıştır. İlk İngilizce baskısı Londra'da Faber and Faber tarafından 1964'de gerçekleştirilmiştir. Erika ve Elmar Tophoven tarafından *Spiel*'den yapılan çevirisi Ulmer Theater'de, Ulm-Donau'da 14 Haziran 1963'de ilk kez sahnelenmiştir. İngiltere'de ise ilk kez National Theatre Company tarafından Old Vic Theatre'da 7 Nisan 1964'de sahneye konmuştur.

KIŞILAR

K1 Birinci Kadın
K2 İkinci Kadın
A Adam

(Önde ortada, birbirine değen, yaklaşık bir metre boyunda, tıpatıp aynı üç gri metal küp (Ek 3'e bakın). Her birinden, boyunları küpün ağızına sıkışmış bir baş çıkar. Başlar, salondan bakıldığında, soldan sağa K2, A ve K1'indir. Oyun boyunca, hiç kıpırdamadan, yüzleri se-yircilere dönük, dururlar. Yüzler, yaş ve görünüş bakımından o kadar belirsizdir ki, neredeyse küplerin bir parçası sanılabilir. Ama maske kul-lanılmamalıdır.

Konuşmalar, yalnızca yüzlere odak-lanmış bir spotla başlatılır (Ek 1'e bakın).

Işığın bir yüzden ötekine geçişi aniden olur. Sahne, belirtilen yerler dışında, hiçbir zaman tam karanlığa gömülmemelidir.

Işığa tepki, anında olur.

Oyun süresinde yüzler duygusuzdur. İfadeyi belirtmediği sürece sesler son-dan yoksundur.

Tempo, oyun boyunca çok hızlıdır. Perde açılınca neredeyse tümüyle ka-ranlık bir sahne görülür. Küpler belli belirsiz seçilebilmektedir. Beş saniye. Aynı anda üç yüzde odaklanan üç zayıf spot. Üç saniye. Sesler sönük ve büyük ölçüde anlaşılmazdır.)

K1

: Evet, garip, en iyisi karanlık, ve ka-rardıkça daha kötü, her şey kararana

K2

(Birlikte.
Ek 2'ye
bakın.)

A

K1

K2

A

(Birlikte.)

K1

K2

A

dek, sonra her şey iyi, şimdilik, ama ge-lecek, zamanı gelecek, orada o, göreceksin, bırak beni, uzak dur, her şey karanlık, her şey durgun, her şey bitmiş, silinmiş—

: Evet, belki, biraz kaymış, sanırım, de-nebilir, zavalılık, biraz kaymış, sadece birazcık, kafası—(hafif, vahşi kahkaha)

—sadece birazcık, ama sanmıyorum, ben sanmıyorum, doğru değil, ben iyi-yim, hâlâ iyiyim, elimden geleni yapıyorum, yapabileceğim her şeyi—: Evet, huzur, sanırdınız ki, her şey bitti, bütün acılar, her şey sanki ... hiç olmamış, gelecek—(hıçkırık)—pardon, hiç anlamı yok bunun, biliyorum ... yine de, sanırdınız ki, huzur ... yani ... sadece bitmiş değil, ama sanki ... hiç olmamış—

(Spotlar söner. Karanlık. Beş saniye. Aynı anda üç yüzde birden odaklanan üç güçlü spot. Üç saniye. Sesler normal güçlülükte.)

: Bırak onu, dedim ona—

: Bir sabah açık pencerenin—

: Daha yeni yeni birlikte—

(Spotlar söner. Karanlık. Beş saniye. Spot K1'e.)

: Bırak onu, dedim ona. Tüm kutsal değerlerimin üzerine yemin ettim—

(Spot K1'den K2'ye.)

: Bir sabah, açık pencerenin önünde oturmuş örgü örüyordum ki, hızla içeri girip üzerime yürüdü. Bırak onu, diye haykırdı, benim o. Resimlerinde, olduğundan daha iyi görünüyor. Onu ilk kez ettiyle kanyla görlince neden onu değil de beni yeğlediğini anladım.

(Spot K2'den A'ya.)

: Daha yeni yeni birlikte olmaya başlamış ki kokuyu aldı. Bırak o oros-puyu, dedi, yoksa gırtlığımı keserim—(hıçkırık)—pardon— Tanrı yardımcım

- olsun. Kanıtı olamayacağını biliyordum. Bu yüzden ona, neden bahsettiğini anlamadığımı söyledim.
(Spot A'dan K2'ye.)
- K2 : Neden bahsediyorsunuz? dedim, örgüme devam ederek. Size ait birisi mi? Kimi bırakayım? Senin kokunu alıyorum üstünden, diye haykırdı, fahişe kokuyor.
(Spot, K2'den K1'e.)
- K1 : Peşine aylarca birinci sınıf bir adam takuğum halde ortada kanıt falan yoktu. Her zamankinden daha ... hızlı olduğu da yadsınmazdı. Bu ve sadece Platonik olana duyduğu korku, zaman zaman onu haksız yere suçlayıp suçlamadığımı düşündürüyordu bana. Evet.
(Spot K1'den A'ya.)
- A : Şikayet edecek neyin var? dedim. Seni ihmal mi ettim? Başka biri olsaydı, nasıl şu andaki gibi birlikte olabilirdik? Onu tüm kalbimle sevdiğim için, durumuna üzülmekten başka bir şey gelmiyordu elimden.
(Spot, A'dan K2'ye.)
- K2 : Bana karşı şiddete başvuracağından korktuğum için Erskine'ı çağırıp onu dışarıya çıkartırdım. Veda ederken söyledikleri, eğer Erskine hâlâ yaşıyorsa ve bu dünyada insanları içeri alıp dışarı çıkartmaktan unutmamışsa tanıklık edeceği gibi, defterimi düreceği yolundaydı. Bunun o zaman beni biraz korkuttuğunu itiraf etmeliyim.
(Spot, K2'den A'ya.)
- A : İnanmamıştı. Bilmeliydim. Kokusunu alıyorum üstünden, deyip duruyordu. Buna verilecek yanıt yoktu. Bu yüzden onu kollarıma aldım ve onsuz yaşayamayacağıma yemin ettim. Dahası, bunu gerçekten inanarak söyledim. Evet, eminim öyleydi. Bana itici gelmiyordu.

- K1 (Spot, A'dan K1'e.)
: Güzel bir sabah, ben odada yaralı otururken, içeri girip dizlerime kapanıp, başını kucağıma gömüp ... itiraf ettiğinde nasıl şaşırdığımı varın siz tahmin edin.
(Spot, K1'den A'ya.)
- A : Peşime bir av köpeği taktı, ama onunla ufak bir görüşmemiz oldu. Adam fazladan aldığı paraya sevindi doğrusu.
(Spot, A'dan K2'ye.)
- K2 : Neden bırakıp gitmiyorsun, dedim, aile yaşamından sızlamaya başladığı zaman, belli ki aranızda artık hiçbir şey kalmamış. Var mı yoksa?
(Spot, K2'den K1'e.)
- K1 : İlk duyduğum şeyin hayret olduğunu itiraf etmeliyim. Ne erkek!
(Spot, K1'den A'ya. A konuşmak için ağzını açar. Spot, A'dan K2'ye.)
- K2 : Aramızda bir şey mi var? dedi, ne sanıyorsun beni, bilmem ne makinesi mi? Elbette onunla ... ruhsal bir şey tehlikesi yoktu. Peki öyleyse neden bırakıp gitmiyorsun? dedim. Bazen kadınla parası için yaşayıp yaşamadığını merak ediyordum.
(Spot, K2'den A'ya.)
- A : Sonra sıra aralarında geçen olaya geldi. Buraya, dedi, zorla girip beni ölümle tehdit etmesine göz yumamam. İnanmamış gibi görüntüyordum herhalde. Erskine'e sor, dedi, bana inanmıyorsan. Ama o kendini öldürmekten bahsediyor, dedim. Seni öldürmekten değil mi? dedi. Hayır, dedim, kendini. Bunu kestirmeye çalışırken bayağı eğlendik.
(Spot, A'dan K1'e.)
- K1 : Sonra onu affettim. Ey aşk, sen nelere kadersin! Bunu kutlamak için küçük bir gezi önerdim. Riviera'ya ya da sevgili Kanarya Adalarımıza. Solgun

- K2 : görünüyordu. Bitkindi. Ama hemen gitmemiz mümkün değildi. İş bağlantıları. (Spot, K1'den K2'ye.)
- A : Bir daha geldi. Öylece, içeriye giriverdi. Pek cana yakındı. Dudaklarını yaşıyordu. Zavalcilık. Açık pencerenin önünde tırnaklarını törpülüyordum. Her şeyi anlattı bana, dedi. Kim o, dedim, törpülemeye devam ederek, neyi anlattı? Ne kadar acı çektiğini biliyorum, dedi, ve sana karşı hiçbir kötü duygu beslemediğimi söylemeye geldim. Erskine'i çağırdım. (Spot, K2'den A'ya.)
- A : Sonra korktum ve her şeyi olduğu gibi anlattım. Umudunu iyice yitirmiş görünüyordu. Makyaj çantasında ustura vardı. İhanet edenler, sözümü dinleyin, sakın suçunuzu kabul etmeyin. (Spot, A'dan K1'e.)
- A : Her şeyin bittiğine inanınca, oh olsun demeye gittim. Bir sokak kadını işte. Ben varken onda ne bulabildi acaba— (Spot, K1'den K2'ye.)
- K2 : Yeniden geldiğinde adamaklı kavga ettik. Kendimi çok kötü hissettim. Ona neden her şeyi anlatmak zorunda kaldığından bahsetti. Çok riskli, falan filan. Bu ona geri dönmüş olduğu anlamına geliyordu. Öyle bir hayata! (Spot, K2'den K1'e.)
- K1 : Ablak suratlı, şişko, sivilceli, koca ağzılı, sarkık gerdanlı, boyun diye bir şey yok, göğüsler desen— (Spot, K1'den K2'ye.)
- K2 : Korumukça konuştu. Bir çim biçme aletinin sesini duyuyordum. Eski bir el aleti. Sözünü kesip ne olursa olsun aptalca tehditlere kalkışmayacağımı — ama onun artıklarını da midemin kaldırmayacağını söyledim. Bunun üzerinde biraz düşündü. (Spot, K2'den K1'e.)

- K1 : Koca kalçalı— (Spot, K1'den A'ya.)
- A : Onu yeniden gördüğümde, biliyordu. Berbat—(hıçkırık)—görünüyordu. Pardon. Salgın biri çim biçiyordu. Küçük bir hamle, sonra bir daha. Sorun onu herhangi bir ... yaklaşmanın yinelenmediğine inandırmaktı. İnandıramazdım. Bilmeliydim. Bu yüzden onu kollarıma aldım ve onsuz yaşayamayacağımı söyledim. Yaşayabileceğime inanmıyorum. (Spot, A'dan K2'ye.)
- K2 : Tek çözüm birlikte buradan çıkıp gitmekti. İşlerini yoluna koyar koymaz gideceğimize söz verdi. Bu arada her şeyi eskisi gibi sürdürecektik. Bununla kasettiği, elimizden geldiği kadar sürdürebilmektir. (Spot, K2'den K1'e.)
- K1 : Böylece yeniden benim oldu. Tamamen benim. Yine mutluydum. Şarkılar söyleyerek dolaşıyordum. Dünya— (Spot, K1'den A'ya.)
- A : Evde canım cicimdik, yaşamımızda yeni bir sayfa açtık, geçenleri unuttuk. Eski dalgana rastladım, dedi bir gece yataкта, ondan iyice kurtuldun. Bu da nereden çıktı şimdi, diye düşündüm. Öyle sevgilim, dedim, gerçekten öyle. Tanrım, ne iğrenç kadınlar. Senin sayende, meleştim, dedim. (Spot, A'dan K1'e.)
- K1 : Sonra yine, onun kokusunu almaya başladım üstünden. Evet. (Spot, K1'den K2'ye.)
- K2 : Gelmemeye başladığımda anlatmıştım. Aşağı yukarı. (Spot, K2'den A'ya.)
- A : Sonunda dayanmamaya başladım. Artık daha fazla— (Spot, A'dan K1'e.)
- K1 : Daha bir şey yapmama fırsat kalmadan

kayboldu. Bu, onun kazandığı anlamına geliyordu. Sürük! İnanamıyordum. Haftalarca kendime gelemedim. Sonra arabayla evine gittim. Her taraf kapalı ve sürgülüydü. Etraf kırağıdan bembeyazdı. Dönüşte, Ash ve Snodland'a geldiğimde—
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Artık daha fazla—
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Her şeyi toparlayıp yaktım. Kasımdı ve genlik aieşi yanıyordu. Bütün gece için için yandılar, kokularını duydum.
(Spot, K2'yi bırakır. Karanlık. Beş saniye. Aynı anda her üç yüze birden odaklanan, öncekilerin yarı gücünde üç spot. Üç saniye. Sester de aynı oranda hafiftir.)
K1 : Merhamet, merhamet—
K2 } (Birtlikte.) : Söylemem gerek ki, ben—
A : Bu değişiklik ilk olduğunda—
(Spotlar sener. Karanlık. Beş saniye. Spot A'ya.)
A : Bu değişiklik ilk olduğunda gerçekten Tanrı'ya şükrettim. Bitti, söylendi, şimdi her şey geçiyor, diye düşündüm—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Merhamet, merhamet, hâlâ merhamet diye yalvarıyor dil. Gelecek. Beni görmedin. Ama göreceksin. O zaman gelecek o.
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Hayal kırıklığına uğramadım diyemem, hayır, uğradım. Daha iyi bir şey beklemiştim. Daha sakın.
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Ya da bıkacaksın benden.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Batıyor, her şey batıyor, karanlığa, huzur geliyor, düşündüm, yine de, en sonunda, haklıydım, yine de, Tanrı'ya şükür, bu değişiklik ilk olduğunda.

K2 (Spot, A'dan K2'ye.)
: Daha az şaşkın. Daha az şaşırtıcı. Aynı zamanda bunu ... öteki şeye yeğlerim. Kesinlikle. Dayanılabilir anlar var.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Düşündüm.
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Sen söndüğünde — ve ben söndüğümde. Bir gün benden bıkip söneceksin ... bu kez tümtüyle.
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Cehennemsî yarı-ışık.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Huzur, evet, sanırım, bir tür huzur, bütün o acılar sanki ... hiç olmamış.
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Vazgeç benden, işine yaramam. Git başka birini didikleyip gagala. Öte yandan—
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Çekil üzerimden! Çekil üzerimden.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Gelecek. Gelmeli. Bu işin sonu yok.
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Öte yandan işler kötüye de gidebilir, bu tehlike de var.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Ah, tabii, şimdi biliyorum—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Doğruyu söylemediğimden mi, ondan mı, bir gün her nasılsa sonunda doğruyu söyleyebilirim ve o zaman artık en sonunda ışık yok olur mu, gerçeği aydınlatacak ışık?
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Bana kızıp parlayarak aklımı başımdan alabilirsin. Değil mi?
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Şimdi biliyorum, bunların hepsi sadece ... oyundu. Ya bütün bunlar? Ne zaman bütün bunlar—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Ondan mı?

K2 : *(Spot, K1'den K2'ye.)*
: Yapabilirsin, değil mi?
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Bütün bunlar, ne zaman bütün bunlar
... sadece oyun?
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Hiçbir şey yapamam ... hiç kimse için
... artık ... şükür Tanrı'ya. O halde
söylemem gereken bir şey olmalı. Akıl
hâlâ nasıl çalışıyor!
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Ama sanmıyorum. Senin yapacağın iş
değil gibi sanki. Elimden geleni
yaptığımı biliyor olmalısın. Yoksa bil-
miyor musun?
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Belki arkadaş olmuşlardır. Belki
üzüntü—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Ama söyleyebileceğim her şeyi
söyledim. İzin verdiğin her şeyi.
Söyleyebileceğim—
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Belki üzüntü onları bir araya getir-
miştir.
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Kuşkusuz, tıpkı parlayan şeyin güneş
olduğu zamanki hatayı yapıyorum, belki
anlam olmayan yerde anlam arıyorum.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Belki buluşup oturuyorlar, ikisinin de
çok sevdiği o yeşil çaydan birer fincan
içiyorlar, süt şeker koymuyorlar, bir
parçacık limon bile—
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Beni dinliyor musun? Beni dinleyen
var mı? Bana bakan var mı? Beni
düşünen herhangi biri var mı acaba?
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Bir parçacık limon bile—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Konuşmak dışında, yüzümle yapmam
gereken bir şey mi? Ağlamak mı?

K2 : *(Spot, K1'den K2'ye.)*
: Tabu muyum, merak ediyorum. Hiç de
değil, hele bütün tehlike geçtiğine göre.
O zavallı yaratık — duyabiliyorum onu
— zavallı yaratık—
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Dilimi ısırıp susmak mı? Her şeyi yu-
murtlamak mı? Bu seni yatıştırır mı?
Akıl nasıl da hâlâ emin olmaya
çalışıyor!
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Buluşup oturuyorlar, önce sevdikleri
bir yerde, sonra bir başkasında, birlikte
dertleniyorlar ve mutlu anıları—
(hiçkırık)—pardon— karşılaşıyorlar.
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Ah bir düşünebilsem! Bunun hiç
anlamı yok ... hiç. Düşünemiyorum.
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Seni ayartmaya çalışan o zavallı, ne
oldu dersin ona acaba?— Duyabiliyo-
rum sesini. Zavallılık.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Ben şahsen Lipton'u yeğlerdim hep.
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Ve her şey düşüyor, düşmüş,
başlangıçtan beri, boşluğa. Hiçbir şey
sorulmuyor. Kimse benden hiçbir şey
istemiyor.
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Beni görebilselerdi, benim için
üzülürlerdi bile. Ama benim onlar için
duyduğum üzüntü kadar olamazdı bu.
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Düşünemiyorum.
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Tatsız tuzsuz öpüşmeler.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Ne olursa olsun acıyorum onlara, evet,
benim kaderimi onlarınkiyle
karşılaştırm, ne kadar kutsanmış olursa
olsun, sonra—
(Spot, A'dan K1'e.)

K1 : Düşünemiyorum. Akıl bunu almıyor.
Gitmek zorunda. Evet.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Acıyorum onlara.
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Söndüğün zaman ne yaparsın sen? Sor-
gulama mı?
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Bir şey mi saklıyorum? Yitirdim mi—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Kadının durumu iyiydi sanırım, domuz
gibi yaşasa da.
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Koca bir silindiri çekmek gibi, kavuru-
cu bir günde. O zorlanma ... hareket et-
tirmek onu, ataleti yenmek—
(Spot, K2'yi bırakır. Karanlık. Üç sani-
ye. Spot, K2'ye.)
K2 : Durmak, tekrar zorlanmak.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Yitirdim mi ... istediğin şeyi? Sönmek
neden? Sönmek—
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Belki de acıyorsun bana, zavallıcık,
diye düşünüyorsun, dinlenmesi gerek.
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Belki de kadın onu alıp ... güneşli bir
yerde yaşamaya götürmüştür.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Sönmek neden? Neden—
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Bilmiyorum.
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Belki bir yerlerde oturuyor kadını, açık
pencerenin önünde, elleri kucağında,
dışarıya, zeytinliklerin üzerinden
aşağıya bakıyor—
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Neden sürekli benim üstümde par-
lamıyorsun? Çılgınca bağırıp çağırabilir
ve — (huçkırık) — her şeyi kusabilirim.
Par—
(Spot, A'dan K2'ye.)

K2 : Hayır.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : —don.
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Zeytinlerin, sonra denizin üzerinden
aşağıya bakıyor, onu neyin engelle-
diğini merak ediyor, ondan soğuyor.
Gölge her şeyi kaplıyor. Sokuluyor.
Evet.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Hiçbir zaman birlikte olmadığımızı
düşünmek.
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Belki de şimdiden biraz oynattım?
(Spot, K2'den K1'e.)
K1 : Zavallıcık. Zavallıcıklar.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Hiç birlikte uyanmadık, bir Mayıs
sabahu, ilk uyananın diğer ikisini
uyandırması. Sonra küçük bir kayık—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Pişmanlık, evet, bedeli var, af dilemek,
insan boyun, eğiyor, ama hayır, önemli
olan bu da değil.
(Spot, K1'den K2'ye.)
K2 : Belki de diyorum, şimdiden biraz oy-
nattım. (Umulla.) Sadece birazcık? (Du-
raklama.) Sarımsak.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Küçük bir kayık—
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Tüm özlediğim sessizlik ve karanlıktı.
Eh, ikisinden de nasibimi alıyorum.
İkisi de aynı şey olduğuna göre. Belki
daha fazlasını istemek günahkârlık.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Küçük bir kayık, ırmakta, ben kürekte
oturuyorum, onlar kıçta, hava yastıkları
üzerinde keyif çatıyorlar ... çarşafılar.
Kayıyoruz. Böyle düşler.
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Cehennemsi yarı-ışık.
(Spot, K1'den K2'ye.)

K2 : Biraz kaymış. Kafası. Sadece biraz.
Sanmam.
(Spot, K2'den A'ya.)
A : Uygur değildik.
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Karanlığa hasrettim — ama ne kadar
kararırsa o kadar kötü oluyordu. Garip.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Böyle düşler. O zaman. Ve şimdi—
(Spot, A'dan K2'ye.)
K2 : Sanmam.
(Duraklama. Spot K2'den K1'e geçerken
K2'nin hafif, vahşi kahkahası yarıda ke-
silir.)
K1 : Evet, ilimti orada, hepsi orada, gözüne
girişiyor. Göreceksin. Çekil üzerimden.
Ya da vazgeç.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Ve şimdi ... sadece göz olduğundan.
Sadece bakıyorsun. Yüzüme. Yanıp
sönüyorsun.
(Spot, A'dan K1'e.)
K1 : Benimle oynamaktan vazgeç. Çekil
üzerimden. Evet.
(Spot, K1'den A'ya.)
A : Bir şeyi arıyor. Yüzümde. Bir gerçek.
Gözlerimde. Hatta.
(Spot A'dan K2'ye. K2'nin kahkahası
önceki gibi, spot ondan A'ya giderken
yarıda kesilir.)
A : Sadece göz. Beyin yok. Üzerimde
yanıp sönüyor. Ben o kadar—
(Spot A'yı bırakır. Karanlık. Üç saniye.
Spot A'ya.)
Ben o kadar ... gördüğüm kadar?
(Spot A'yı bırakır. Karanlık. Beş saniye.
Aynı anda üç yüze odaklanan üç zayıf
spot. Üç saniye. Sesler sönük ve büyük
ölçüde anlaşılmazdır.)
K1] : Evet, garip, vs.
K2] (Birlikt.) : Evet, belki, vs.
A] : Evet, huzur, vs.
(Oyun yinelenir.)

A : (Yinelenmenin sonunda) Ben o kadar
... gördüğüm kadar?
(Spot A'yı bırakır. Karanlık. Beş saniye.
Güçlü spotlar aynı anda üç yüze odak-
lanır. Üç saniye. Sesler normal
yükseklikte.)
K1] : Bırak onu, dedim ona—
K2] (Birlikt.) : Bir sabah, açık pencerenin—
A] : Daha yeni yeni birlikte—
(Spotlar sönür. Karanlık. Beş saniye.
Spot A'ya.)
A : Daha yeni yeni birlikte—
(Spot A'yı bırakır. Karanlık. Beş saniye.)

PERDE

EK 1 IŞIK

Işık kaynağı tektir ve kurbanlarının kapladığı ideal uzamın (sahnenin) dışına yerleştirilmemelidir.

Işığın en iyi yeri sahne alt ışıklarının ortasıdır, böylece yüzler alttan ve yakından aydınlatılmış olur.

Arada bir, üç yüzü aynı anda aydınlatacak üç spot gerektiğinde, bu spotlar üçe ayrılan tek bir spot etkisi vermedir.

Bu durumu dışında, bir tek hareketli spot kullanılmalı, spot, gerektiğinde bir yüzden ötekine en büyük hızla geçebilmelidir.

Her yüz için ayrı, sabit bir spot kullanılması iyi sonuç vermez, çünkü böyle bir kullanım, tek bir sorgucu imgesini vermede, bir tek hareketli spotla oranda daha yetersiz kalır.

EK 2 NAKARAT

(Oyunun başındaki koroda, aynı anda söylenen sözcükler belirli bir uyum oluşturuyor ve bu uyumdan şişirsel bir tad elde ediyor. Bunu Türkçe'deki sözcük seçiminde de korumaya çalıştım. Bunu sağlayabilmek için üç oyuncunun, sözcükleri aşağıdaki gruplamaya göre eş zamanlarda söylemeleri gerekmektedir. (Ç.N.)

K1	Evet, garip	en iyisi karanlık	ve karardıkça	daha kötü
K2	Evet, belki	biraz kaymış	sınıırım	denebilir
A	Evet, huzur	sanırdınız	her şey bitti	bütün acılar
K1	Her şey	sonra her şey iyi	şimdilik	ama gelecek
	karanlık dek			
K2	Zavalılık	biraz kaymış	sadece biraz	kafası
A	hepsi, sanki	hiç olmamış	gelecek	(hiçkırık)
				pardon
K1	zamanı	orada	göreceksin	
	gelecek			
K2	(kahkaha...)	sadece biraz	ama sanmıyorum	
A	hiç anlamı	biliyorum	yine de	
	yok bunun			
K1	bırak beni	uzak dur	hep karanlık	her şey
				sakin
K2	ben	doğru değil	ben iyiyim	hâlâ iyiyim
	sanmıyorum			

A huzur aradınız. yani sadece bitmiş değil

K1 hepsi bitti silinmiş—
K2 elimden geleni yapıyorum—
A sanki hiç olmamış—

EK 3 KÜPLER

Küplerin yaklaşık bir metre boyunda olması için ya yerdeki bir kapak kullanılarak oyuncuların sahne düzeyi altında durmaları sağlanmalı, ya da küplerin arkası açılarak oyuncular oyun boyunca diz çökmüş halde durmalıdırlar.

Eğer kapak bulunamazsa ve diz çökme konumu rahat olmazsa, oyuncular ayakta durmalı, küpler büyütülmeli ve sahnenin önünden ortasına taşınmalı, en uzun oyuncu yüksekliği, en enli oyuncu genişliği belirlemeli ve küplerin boyutları böyle saptanmalıdır.

Oturma durumu, kabul edilemez şişkinlikte küpler oluşturacağından düşünülmemelidir.

EK 4 YİNELEME

Yineleme, ilk seferin tam bir kopyası olabileceği gibi, birtakım değişiklikler de içerebilir.

Başka bir deyişle, ışık ikinci seferde ilkindeki gibi işleyebilir (tam bir kopya) ya da başka bir yöntemi deneyebilir (değişiklik).

Londra (ve bir ölçüde de Paris) prodüksiyonunda ikinci bölümde şu değişikliklerin yapılmasına karar verilmiştir:

1. İkinci yinelemenin başında nakarat, K2'nin gülüşünden kesilerek kısaltılır.

2. Yinelemede ışık daha zayıf, sesler de daha alçaktır. Bu, aşağıdaki şemaya yol açar. Şemada A en yüksek ses ve ışık düzeyini, E ise en alçak ses ve ışık düzeyini göstermektedir:

C İlk koro	}	1
A 1'in ilk kısmı		
B 1'in ikinci kısmı		
D İkinci koro	}	Yineleme 1
B Yineleme 1'in ilk kısmı		
C Yineleme 1'in ikinci kısmı		
E Kısaltılmış koro	}	Yineleme 2'nin Bir Parçası
C Yineleme 2'nin bir parçası		

3. Yineleme 1'den başlayarak sesler nefes nefese bir nitelik kazanır ve bu oyun sonuna dek hızlanarak sürer.

4. Oyuncuların değişmeyen sũreklięini koruma koşuluyla yinelemedeki konuşmaların sırası değişebilir. Örneğin, 1'in başındaki sorgulamada kullanılan K1, K2, A, K2, K1, A sırası, yinelemenin başında K2, K1, A, K2, A K1 olarak değişir, istenirse başka değişiklikler de yapılabilir.

FİLM

(Film)

Çeviren: Güven Turan

Nisan 1963'de İngilizce yazılmıştır. New York Evergreen Tiyatrosu tarafından ısmarlanmıştır. 1964 yazında New York'ta filme alınmış ve 1965 New York Film Festivali'nde halka gösterilmiştir. Londra'da ilk kez, Faber and Faber'ce 1967'de basılmıştır.

Bu *Film*'in özgün tasarımıdır. Bitmiş yapıyla benzerlik kurmak için hiçbir çaba gösterilmemiştir. Daha önce imgelendiği olandan ayrıldığı en önemli nokta sokak sekansıdır. Bu çekim ilkin önceden belirlendiği gibi yapılmış, daha sonra, gereği üzere çiftin elde tutulduğu basitleştirilmiş bir versiyona değiştirilmiştir. Sonrasında, çekim senaryodaki önerilere kesinlikle uyularak devam ettirilmiştir. İlk iki bölüm boyunca sadece G'nin algılaması vardır. G kameradır. Ama üçüncü bölümde Ö'nün odayı ve içindekileri algılaması ve G'nin Ö'yü algılaması bulunur. Bu teknik yardım almadan çözemeyeceğim bir görüntü sorunu yaratmaktadır. Aşağıda, not 8'e bakınız.

Film üç bölümden oluşur.

1. Sokak (aşağı yukarı sekiz dakika). 2. Merdivenler (aşağı yukarı beş dakika). 3. Oda (aşağı yukarı onyed dakika).

Film ilk bölümdeki "şışış" bir yana bütünüyle sessizdir. Film havası komik ve gerçekçi olmalıdır. Ö, hareketleri ile başından sonuna gülme duygusu uyandırmalıdır. Sokak sahnesinin gerçekçiliği (bu bölüm için notlara bakınız).

GENEL

Esse est percipi.

Bütün dış algılar bastırılmıştır, hayvan, insan, ilâhî, kendini algılama varlıklarda sürmektedir.

Var-olmayanın dış algılamadan kaçışının araştırılması kendini algılamadan kaçınılmazlığı yüzünden bozulmaktadır.

Yukarıdakilere hiçbir doğruluk değeri atfedilemez, sadece yapısal ve dramatik kolaylık olarak görülmelidir. Bu durumun belirginleştirilebilmesi için baş kişi özne (Ö) ve göz (G) olarak parçalanmıştır, ilki kaçmakta öteki kovalamaktadır.

Filmin sonuna kadar kovalayan algılayıcının dış değil iç olduğu belirgin olmayacaktır.

G, filmin sonuna kadar Ö'yü sırtından algılayacaktır ve açısı 45 dereceyi geçmeyecektir. Genel Uygulama: Ö *percipi* durumuna girer sadece bu açı genişlediğinde algılanmanın acısını yaşar.

Ö algılanırlık durumunda değil:

Ö algılanırlık durumunda:

Bu nedenle G, kovalaması boyunca, bu "bağışıklık açısı"nı korumakta ve sadece (1) birinci bölümün başında, Ö'yü raslantısal olarak gördüğünde (2) ikinci bölümün başında raslantısal olarak Ö'nün ardından antreye girdiğinde ve (3) bile isteye, üçüncü bölümün sonunda Ö köşeye sıkıştığında, ilk ikisinde telaşla açısını değiştirir.

TASLAK

1. Sokak

Dümlüzdür. Ne yan sokaklar ne kavşaklar. Zaman: Aşağı yukarı 1929. Yaz başlarında bir sabah. Küçük fabrika semti. Acele etmeden işlerine giden işçilerin orta karar canlılığı. Herkes aynı yöne gitmektedir ve herkes çiftler halindedir. Otomobil yoktur. Önlerine kızları oturtmuş iki bisikletli. Bir at arabası, beygir eşkin, arabacı kamçısını savurarak ayakta. Açılıştaki sahnedeki herkesin bir şekilde birbirlerini, bir nesneyi, vitrini, alış, vb. algıladığı yani, hoşnuttukla hem *percipere* hem *percipi* oldukları gösterilmelidir. Yukardaki sahnenin ilk görünümünde G hareketsizdir ve gözleriyle Ö'yü aramaktadır. 3.5-4 metre genişlikteki bir kaldırımın yol tarafında olduğu düşünülebilir. Ö sonunda görüntüye girer, kaldırım boyunca, gözü kapalı ilerlemektedir, solundaki duvara sarılmıştır, ötekilerin gittiği yönün aksine gitmektedir. Yakası kalkık uzun koyu renk bir pardösü giymiştir (oysa başkaları ince yazlık giysiler içindedir), şapkası gözlerine kadar iniktir, sol elinde bir evrak çantası vardır, sağ eliyle

yüzünün görünen tarafını kapatmaktadır. Fırtına gibi, komik bir bata çıka ilerleme telaşıyla geçer. G'nin araştırın gözü, sokak tarafından kaldırın tarafına geçerek, başışıklık açısını (genel uygulamaya göre Ö'nün algılanmamışlık açısıdır) aşarak onu yakalar (1). Ö, algılanmaya yakalandığı için, (yürüyüşünü kazanmak için gerekli ilerleme hareketini yaptıktan sonra) durarak ve duvara doğru dönüp büzülerek tepki gösterir. G, hemen açığı kapatmak üzere geri çekilir (2) ve Ö, algılanırlıktan çıktığı için, aceleyle yoluna devam eder. G onun 3 metre kadar uzaklaşmasını bekler ve ardına takılır (3). Yoldaki nesneler bundan böyle (çiflin episodeu bir yana), izleyen göz Ö üzerine sabitlendiği için, bu görüş alanına girdiği ölçüde, tümüyle rastlantısal olarak görülebilecektir.

Çiflin episodeu (4). Dikkatsizce telaşıyla Ö, kaldırırda duran, birlikte bir gazeteyi inceleyen, hafifçe eski püskü ama sık giyimli yaşlı bir çifte bindirir. G onları bu çarpışmadan birkaç adım önce yakalamalıdır. Kadının sol kolunun altında bir maymun vardır. G, yeniden burnunun doğrusuna telaşla ilerleyen Ö'yi bir an izler, sonra şoktan kurtulmaya çalışan çifli kaydedir, yanlarına gelir, azıcık geçer, durur ve onları inceler (5). Kendilerine biraz geldiklerinde çift döner ve Ö'nün arkasından bakar, kadın uzun saplı gözlüğü gözlerine götürür, adam, ceketinin yakasına bir kurdele ile tutturulmuş kelebek gözlüğünü gözünden çıkartır. Sonra dönüp birbirlerine bakarlar, kadın uzun saplı gözlüğünü indirir, adam, sapsız gözlüğünü takar. Adam sövüp saymak üzere ağzını açar. Kadın bir hareketle onu durdurur ve hafifçe "şış!" der. Adam tekrar döner, sapsız gözlüğünü çıkartır, Ö'nün ardından bakar. Kadın G'nin bakışlarını hissederek, döner ve uzun saplı gözlüğünü kaldırarak ona bakar. Kadın adamı dürteler, adam dönüp kadına bakar, gözlüğünü takar, kadının bakışlarını izler bakışları ve gözlüğünü çıkartarak G'ye bakar. G'ye bakarlarken yüzlerinin ifadesi yavaş yavaş merdiven sahnesindeki çiçekçi kadının yüz ifadelerine dönüşecektir ve bu ifade ancak filmin sonunda Ö'nün algılanmışlığın acısına benziyor diye tanımlanabilir. Sahibinin yüzüne bakan maymunun ilgisizliği. Gözlerini yumarlar, kadın gözlüğünü indirir ve telaşla herkesin gittiği yönde yani Ö'nün ve G'nin aksi yönünde, ilerlerler (6).

G şimdi bir hayli ilerlemiş olan Ö'ye döner, ve gözden kaybolmuş G'nin birden hızı artar (karşılaşılan nesneler

bulanık bir görüntü halinde gelip geçer). Ö görüş alanına girer, G daha önceki açığı ve uzaklığı yakalayınca kadar giderek büyür. Ö birdenbire sol tarafındaki açık bir kapıdan girer ve kaybolur. G birden hızlanır ve Ö'yi merdivenlerin dibinde antrede yakalar.

2. Merdivenler

Antre, kenarları 3.5-4 metre olan bir kare şeklindedir ve merdivenler iç sağ köşeden başlar. G'nin Ö'yi ilk algıladığında (G kapıya yakın, Ö merdivenlerin dibinde, eli sağ tirabzanın üstünde, soluk soluğa, bütün gövdesi sarsılmaktadır) sokak kapısı ile merdivenlerin ilintisinde başışıklığı biraz aşan bir açıda, Ö, algılanmışlığa geçtiğinde (genel uygulamaya göre), sağ elini tirabzanın üstünden kaldırır, yüzünün görünen tarafını kapatır ve solundaki duvara doğru dönüp büzülür. G hemen açığı kapatmak için geriler ve Ö, rahatlama, merdivenin dibindeki duruşunu yeniden alır, elini tirabzana koyar. Ö birkaç basamak tırmanır (G kapının yanında durmayı sürdürür), başını kaldırır, dinler, telaşla geri geri iner ve sağındaki duvarla merdivenlerin yaptığı açının içine çöker, merdivenleri inmekte olan birisinden saklanır (7). Yaşlı, bir deri bir kemik bir kadın sahanlığın üstünde belirir. Boynuna ipe asılı doran bir çiçek tablası vardır. Beceriksiz adımlarla, ağır ağır iner, bir eliyle tablayı dengede tutmakta, öteki eliyle tirabzana tutunmaktadır. Merdiven inmenin güçlüğüne kendini kaptırmış olduğu için iyice aşağıya inip kapıya doğru yollanana kadar G'yi fark etmez. Durur ve G'ye tam karşıdan bakar. Sokaktaki çiflin yüz ifadesi belirir ağır ağır yüzünde. Gözlerini kapatır, sonra yere çöker, yüzü dağılmış çiçeklere gömülü yatar. G bu görüntüde biraz oyalanır sonra, Ö'nün durup kaldığı yöne doğru döner. Ö artık orada durmaz, hızla merdivenleri çıkmaktadır. G merdivenlere doğru hızlanır ve Ö ilk sahanlığa eriştiğinde ona ulaşır. İleri doğru sıçrayıp atılan G ikinci katın merdivenlerinde Ö'yi yakalar ve gerçek anlamında tam topuklarında izlerken Ö ikinci sahanlığa erişir ve anahtarla odanın kapısını açar. Odaya birlikte girerler, Ö kapıyı kilitlemek için döndüğünde E de birlikte döner.

3. Oda

Burada ikili algılama sorunun çözüldüğünü kabul edebilir ve Ö'nün algılanmasına girebiliriz (8). Devam eden

bölümde, kuşatma kesinlikle belli olana kadar G öylesine davranacaktır ki, O her zaman arkadan görülecek, en uygun uzaklıkta olacak ve başışıklılık açısını yani algılanırlıktan korunmayı, sağlayacaktır.

İçinde çok az eşya olan küçük bir oda (9). Yerde yan yana büyük bir kedi ve küçük bir köpek. Gerçekdışılık niteliği. Kışkırtılınca kadar kıpırtısızdırlar. Kedi köpektten daha büyüktür. Duvara dayanmış masının üstünde kafeste bir papağan ve kavanozda kırmızı balık vardır. Bu oda sekans üç bölüme ayrılır.

1. Odanın hazırlanması (pencerenin ve aynanın söğürülmesi, kedi ile köpeğin kovalanması, Tanrı'nın imgesinin yok edilmesi, papağanla kırmızı balığın söğürülmesi).

2. Salmaklı sandalyede geçen süre. Fotoğrafların incelenmesi ve yok edilmesi.

3. G'nin Ö'yl son incelemesi ve sonuç.

1. Ö, kapının yanında durur ve odayı gözden geçirir. Çantası elindedir. Birbiri ardına imgeler: Köpek ve kedi, yan yana, ona bakıyor; ayna; pencere; üzerine battaniye atılmış kanep; köpek ve kedi ona bakıyor; papağan ve kırmızı balık; papağan ona bakıyor; salmaklı sandalye; köpek ve kedi ona bakıyor. Çantayı yere bırakır, pencereye yandan yaklaşır ve perdeyi çeker. Köpeğe ve kediye döner, hâlâ ona bakmaktadırlar, sonra kanepeye gider ve battaniyeyi alır. Köpekle kediye döner, hâlâ ona bakmaktadırlar. Battaniyeyi önünde tutarak yandan aynaya yaklaşır ve battaniye ile örter. Papağanla kırmızı balığa döner, papağan hâlâ kendisine bakmaktadır. Salmaklı sandalyeye gider, önünde durup inceler. Ilgınc bir oyması olan baş dayama yerinin baskın imgesi (10). Hâlâ ona bakmakta olan köpekle kediye döner. Onları odanın dışına kovalar (11). Çantasını alıp sandalyeye doğru ilerlerken battaniye aynanın üstünden düşer. Çantayı elinden bırakır, kanep ile aynanın arasındaki duvara koşar, duvarları izler, pencereyi geçer, yandan aynaya yaklaşır, yerden battaniyeyi alır ve önünde tutarak, tekrar battaniye ile aynayı kapatır. Çantasının yanına döner, yerden kaldırır, sandalyeye gider, oturur ve açmak üzereyken karşısındaki duvara iğnelenmiş ve üzerinde kendisine düşman gözlerle bakan Tanrı Baba'nın yüzü bulunan resimden tedirgin olur. Çantayı soluna yere bırakır, ayağa kalkar ve resmi inceler. Duvarın, lime lime duvar kâğıtlarının baskın imgesi (10). Resmi du-

vardan yırtarak alır, dörde yırtar, parçaları yere atar ve ayağıyla ezer. Yeniden sandalyeye geri döner, üzerinde ilginç bir oyma bulunan baş dayama yerinin görüntüsü, oturur, lime lime duvar kâğıtlarının görüntüsü, çantayı dizlerinin üzerine koyar, içinden bir dosya çıkarır, çantayı sola yere bırakır ve dosyayı açmaktayken papağanın gözlerinden tedirgin olur. Dosyayı çantanın üzerine bırakır, ayağa kalkar, paliosunu çıkarır, papağana gider, yakın plan papağanın gözü, kafesi paliosuyla örter, sandalyeye gider, baş dayama yerinin görüntüsü, lime lime duvar kâğıtlarının görüntüsü, dosyayı alır ve açmak üzereyken balığın gözlerinden tedirgin olur. Dosyayı çantanın üzerine bırakır, ayağa kalkar, balığa gider, yakın planda balığın gözü, paliosu açarak hem kafesi hem kavanozun üstünü örter, tekrar sandalyeye gider, baş dayama yerinin görüntüsü, oturur, tekrar lime lime duvar kâğıtlarının görüntüsü, dosyayı alır, şapkasını çıkarır, soluna çantanın üstüne koyar. Başının çevresindeki siyah dar lastik bandın daha belirgin olmasını sağlayacak şekilde ya çok az saçlı ya da kel.

Ö dündük oturur ve sırt dayama yerinin bir uzantısı olan baş dayama yeri başını çerçeveler. İnceleme ve fotoğrafların imha edilmesi sahnesi boyunca G sandalyenin arkasında ve Ö'nün sol omzu üzerinden bakıyor olacaktır (12).

2. Ö dosyayı açar, içinden bir tomar fotoğraf çıkarır (13). Dosyayı çantanın üzerine koyar ve fotoğrafları incelemeye başlar. Fotoğrafları 1'den 7'ye kadarki sıra içinde inceler. 1'i bitirince dizinin üzerine bırakır, 2'yi inceler, 1'in üzerine bırakır, böylece sürdürür, ta ki hepsinin incelemesini bitirdiğinde 1 en alta ve 7— daha doğrusu 6, çünkü 7'yi tomarın üstüne koymamıştır— en üsttedir. 1'den 4'e kadar aşağı yukarı altı saniye ayırmıştır her bir fotoğrafa, 5 ve 6'ya iki kan kadar bir zaman ayırmıştır (elleri titremektedir). 6'ya bakarken, küçük kızın yüzüne işaret parmağı ile dokunmuştur. 7'inciye altı saniye kadar baktıktan sonra dörde yırtar ve parçaları sol yanına yere atar. Dizleri üstündeki tomardan 6'yı alır, üç saniye kadar tekrar bakar, dörde yırtar, solundan yere atar. Ötekilere de aynı işlemi uygular, üç saniye tekrar bakıp yırtar. 1'in daha sert bir malzemedir yapılmış olması gerekir çünkü yırtarken zorlanır. Zorlanan eller. Sonunda başarır, parçaları yere atar ve oturmayı sürdürür, hafifçe sallanır, elleri sandalyenin ke-

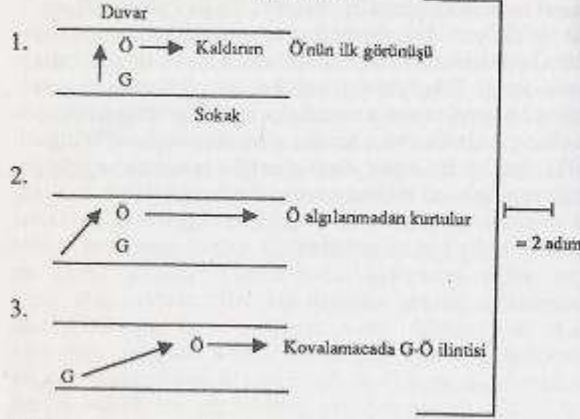
narlarını tutmaktadır (14).

3. Kuşatma kesinlikle belli olmuştur. Algılama bundan böyle, çift algılama geçerliyse, sonda Ö'nün G'yi algılaması bir yana, sadece G'nindir. G hafifçe geri çekilir (arkadan baş dayama yerinin görüntüsü), sonra soluna doğru bir daire çizmeye başlar, en geniş açığa yaklaşır ve durur. Bu açık açının, hemen arkasından *percipl'ye* geçebilecektir. Ö'nün uyuklamaya başladığı görülür. Elleri görünür bir hâlde sandalyenin kolları üzerinde durmaktadır, başı öne doğru sarsılır, ve öne düşer, sandalyenin sallantısı kesilmeye başlar. G ilerler, açısı başışıklık durumunu aşar, bakışları Ö'nün hafif uykusunu deler ve Ö sıçrayarak uyanır. Bu sandalyenin tekrar sallanmasına neden olduğu için ayağıyla yere dayanır ve durur. Koltuğun kolunda elleri kasılır. Ö başını sağa çevirir, algılanmaktan kaçmak için blüzüdür. G açığı daraltmak için geriler ve Ö, bir süre sonra, yeniden güven geldiği için, öne döner ve eski tavrını takınır. Tekrar sallanma başlar. Ö tekrar uyuklamaya başlayınca sallanma tekrar ağır ağır azalır. G şimdi daha geniş bir daire çizmeye başlar. Perdeleri kapalı pencere, duvarlar ve üzeri örtük ayna görüntüleri yolunu belirler, ama daha Ö'ye bakmamıştır. G, başışıklık açısının çok gerisinden, yani üstü örtük kafes ve kavanozun durduğu masanın yanından Ö'ye bakar. Ö şimdi derin bir uykuya dalmıştır, başı göğsüne düşmüştür, elleri koltuğun kollarından kaymış, gevşekçe sarmaktadır. G sakinane yaklaşmasını sürdürür. Üstü örtük kafes ve kavanozla yırtık duvar kâğıtları, daha önceki amaca uygun olarak görünür. Durur ve derin bir uyku içindeki Ö'nün yüzünün hemen hemen bir anlık görüntüsü. G yırtık duvar kâğıtlı duvar boyunca son birkaç metreyi de geçer ve Ö'nün tam önünde durur. Ö'nün tam cepheden başı, baş dayama yeriyle çerçevelenmiş, uyuyan yüzünün uzun bir görüntüsü. G'nin bakışı, uykusunu delince Ö sıçrayarak uyanır. G'ye gözlerini diker. Ö'nün sol gözü üstündeki bant ilk kez görünür. Sallantı yeniden başlar, yere basan ayak hemen durdurur. Eller sandalyenin kollarını sımsıkı kavrar. Ö sandalyeden yarı doğrulur, sonra kaskatı kalır, gözlerini G'ye dikip kalır. Ağır ağır o ifade gelir. G'ye kesme, ilk görüntü (sadece yüz ve çevresinde lime lime duvar kâğıtları), Ö'nün yüzüdür bu (bir gözü bantlı) ama ifadesi tümüyle farklıdır, tanımlaması zordur, ne düşmanca ne de yumuşaktır, belirgin inatçı bir *dikkat*

vardır. Sol şakağında (göz bandının yanı) büyük bir çivi görünmektedir. Kırpmadan bakar. Uzun bir görüntü. Kesme ile Ö, yarı doğrulmuş, bakışlarını dikmiş, yüzünde o ifade. Ö gözlerini yumar, kendini sandalyeye bırakır, sallantıyı başlatır. Elleriyle yüzünü kapatır. Sallanan Ö'nün görüntüsü, başı ellerinin arasındadır ama öne düşmemiştir henüz. Kesme ile G. Daha önceki gibi. Kesme ile Ö. Oturmaktadır. Öne doğru eğilir, başı ellerinin arasındadır. Usul usul sallanır. Sallantı duruncaya kadar görüntü kalır.

SON

NOTLAR

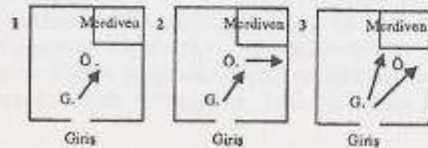

4. Bu episodun ereği, dramatik kolaylık bir yana, savunulur gibi değildir, G'nin sorgulamasının katlanılmaz niteliğini bir an önce ortaya koyabilmek içindir. Merdivenlerdeki çiçekçi kadın episoduyla güçlenmektedir.

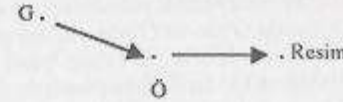

6. Bu episodun ifadesi, üçüncü bölümdeki hayvanların dışarı atılmasında olduğu gibi, olabildiğince sitleze edilerek verilmelidir. Maymunun episodunun ereği, ya G'nin farkında değildir ya da ona karşı ilgisizdir, üçüncü bölümdeki hayvanların davranışlarına öncülük edecektir. Tümüyle Ö'yle ilişkilidir.

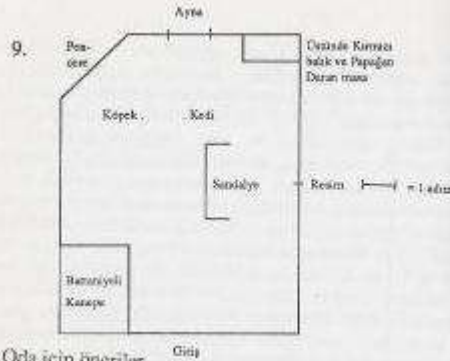
7. Antre için öneriler (1) Ö *percipi* durumunda (2) kurtulmuş (3) çiçekçi kadından saklanıyor. G bağışıklık açısını aşıya bile Ö'nün yüzü birdenbire aksi yöne çevirdiği için görülmeyeceğine ve (burada) eliyle yüzünü maskeleyeceğine dikkat edilmelidir.

8. Bu noktaya kadar Ö'nün algılamaları, *körlemesine* telaşla aldatici sığmağa yöneldiği için dikkate alınmamıştır ve doğrusu istenirse dikkate alınmasa da olacaktır. Ama odada, uykuya dalana ve sorgulama başlayana dek, dikkate alınmalıdır, ve aynı zamanda G'nin Ö'yü algılaması da verilmeye devam ettirilmelidir. G sadece Ö'yle ilgilenmekte, odayla ilgilenmemekte, ya da bakışları Ö'ye odaklanmıştır, bulunduğu odadaki nesneler bütünüyle rastlantısal olarak görüş alanı içine girmektedir. Biz Ö'ye odanın içinde G'nin onu algılaması yüzünden görürüz ve odayı da Ö'nün algılaması nedeniyle. Bir başka deyişle bu oda sekansı, Ö'nün uykuya dalmasına kadar, birbirinden bağımsız iki imge öbeğinden oluşmaktadır. Bana öyle geliyor ki bunları aynı anda anlatmaya kalkmak (birleşik görüntüleme, iki çerçeveleme, üst üste bindirme, vb.) yeterli olmayacaktır. Örneğin Ö'nün resmi algılamasının ve G'nin Ö'yü, onun bunu algılayışını algılamasını tek bir görüntü olarak verilmesi —kuşkusuz teknik olarak olasıdır—

izleyicinin her ikisini birlikte kavramasını imkansız kılacaktır. Çözüm belki de farklı *niteliklerde* görüntülerin birbirini izlemesi, bir taraftan G'nin Ö'yü algılaması ve bir yandan Ö'nün odayı algılaması şeklinde olabilir. Bu nitelik farkı belki değişik devolopman ölçüleriyle yaratılabilir, birinden ötekine geçişlerde farklı gren ya da ışık ölçümleri azdan çoğa ya da çoktan aza geçişli olabilir. Nasıl elde edilirse edilsin, benzemezlik açıkça belirgin olmalıdır. Buraya kadar tamamen G nitelikli iken, Ö'nün odayı incelemeye başlamasıyla çok farklı bir Ö niteliği yaratılmalıdır. Sonra Ö'nün pencereye gitmesiyle görüntü yeniden G nitelikli olmalıdır, ve bu şekilde tüm sekans boyunca birinden ötekine gerekli geçişler yapılmalıdır. Bu çözüm uygulana-cak olursa; kısa sekanslar yoluyla birinci ve ikinci bölümlerin Ö nitelikli olması gereklidir. Belki de teknik bilgi eksikliğinden sorunu büyütmekteyim ama bu konunun filmin ana sorunu olduğu kanısındayım.

Oda için öneriler.

Burası belli ki Ö'nün odası değil. Annesinin odası olduğu, çok uzun bir süreden beri buraya uğramadığı ve kısa bir süre için, belki de anne hastaneden çıkana dek hayvanlara bakmak için geldiği düşünülebilir. Bunun film üstünde bir ağırlığı yoktur ve bir aydınlık getirilmesi gerekli değildir.

10. Filmin sonunda G'nin ve Ö'nün yüzleri şöyle ayırt edilebilir: (1) Farklı ifadelerle (2) Ö'nün yüzü yukarı, G'nin yüzü aşağı bakar ve (3) farklı arka planlarla (Ö için baş dayama yeri, G için yırtık duvar kâğıtları). Onun için baş dayama yeri ve yırtık duvar kâğıtları vurgulanmıştır.

11. Kedi ile köpeğin odadan çıkarılması için salakça bir öneri. Ayrıca Not 6'ya da bakınız.

12. Fotoğraflar sekansında sandalyenin önden görünümü.

13. Fotoğrafların tanımlanması.

1. Erkek bebek. 6 aylık. Annesi kucagında oturuyor. Cepheaden gülümseyen bebek. Annenin iri elleri. Sert bakışları adeta yutuyor bebeği. Başında eski moda, çiçeklerle bezenmiş büyük bir şapka.

2. Aynı kişi. 4 yaşında. Bir verandada oturuyor. Dokülen bir gecelik giymiş, bir yastığın üstüne dua eder gibi diz çökmüş, elleri önünde birleşmiş, baş öne eğik, gözler kapalı. Yarım profil. Anne yanında, bir sandalyede oturuyor, iri elleri dizlerinde, başı çocuğa doğru eğik, keskin bakışlar, l'dekiyle aynı şapka.

3. Aynı kişi. 15 yaşında. Başı açık. Okul blazeri. Gülümsüyor. Bir köpeğe salta durmayı öğretiyor. Köpek arka ayakları üstünde ona bakıyor.

4. Aynı kişi. 20 yaşında. Mezuniyet günü. Akademik çöppe. Keki kolunun altında. Bir platformda, Rektör'den

boru yapılmış bir kâğıt alıyor. Gülümstüyor. Bir köşede izleyicilerden bir grup.

5. Aynı kişi. 21 yaşında. Başı açık. Gülümstüyor. Küçük bir bıyık. Kolu nişanısının belinde. Bir başka genç de fotoğraflarını çekiyor.

6. Aynı kişi. 25 yaşında. Yeni askere alınmış. Başı açık. Üniforma. Bıyıkları daha büyük. Gülümstüyor. Kollarında küçük bir kız çocuğu tutuyor. Kız çocuğu yüzüne bakıyor, bir parmağı ile de yokluyor.

7. Aynı kişi. 30 yaşında. 40'ından da büyük gösteriyor. Başında şapka, üstünde palto. Sol gözünün üstünde bant. Traşlı. Yüzünde ciddi bir ifade.

14. Sağıncağı sandalyeden, araştırmaya duygu katmak için yararlanılabilir, örneğin 1'den 4'e kadar yumuşak sürekli sallanma, sallanma durdurulur (ayak yerde), 5'in iki saniyesinden sonra, 5 ile 6'da sallantı yeniden başlar, 6'nın iki saniyesinden sonra durdurulur, 6'dan sonra 1-4'te olduğu gibi 7 için yeniden başlar.

ESKİ ŞARKI

Bir Uyarlama

(The Old Tune)

Çeviren: Şerif Erol

Robert Pinget'in bir radyo oyunu olan ve Fransa'da Editions de Minuit tarafından Paris'te Fransızca yayınlanan *La Manivelle*'nin İngilizce uyarlaması; John Calder tarafından Londra'da 1963'de yayınlanmıştır.

(Fonda sokak gürültüleri. Önde bir later-
nada eski bir şarkı çalıyor. 20 saniye. Me-
kanizması sıkışır. Tekrar çalıştırmak için
yumruklanır. Sonuç değişmez.)

GORMAN : (Yaşlılara özgü çatalı ses, soluklanmak
için sözcüğün ortasında bile olsa sık sık
durur, ön dişleri olmadığından
söyledikleri net değildir, konuşurken
tıslar.) Hadi bakalım. Topu attı yine.
(Açılan kapağın sesi. Kutunun içinden du-
yulan sürtme sesleri.) Sıçığının müziği!
(Sürtme sesleri. Kolan gıcırıtısı, Yumrukla-
malar. Mekanizma yeniden işler.) Hah,
tam zamanında! (Şarkı çalmaya başlar, 10
saniye. Sendeleterek yaklaşan ayak sesle-
ri.)

CREAM : (Yaşlılara özgü çatalı ses, aksak bir
konuşma temposu, cümlelerin ortasında
durur, takma dişlerinin tam oturmaması
yüzünden tıslamalı bir sesle konuşur.) —
Şey, eğer— (Şarkı kesilir.) —Gorman,
eski dostum Gorman, beni tanıdın mı,
Cream, hakimim babası, Cream,
hatırlarsın, Cream.

GORMAN : Bay Cream! Hatırlayacağım galiba! Bay
Cream! (Susar.) Oturun, buyrun oturun
şöyle. (Susar.) Günün bu vakitleri için ha-
rika bir hava, ha Bay Cream.

CREAM : Eski dostum Gorman, olacak iş değil
bunca yıldan sonra seni tekrar görmek, se-
neler sonra.

GORMAN : Gerçekten öyle Bay Cream, gerçekten
öyle, olacak iş değil. (Susar.) Eee, anlat-
sanıza.

CREAM : Kızım! Oturuyordum da ben, öldü.
Şimdi buraya öbürünün yanına geldim.
: Bayan, bayan neydi?

GORMAN : Bertha. Hani evlenmişti, evet, bahçıvan
Moody ile, iki çocukları var.

CREAM : Dengi dengine Bay Cream, dengi dengi-
ne, Tanrı size güç kuvvet versin. Peki o

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

GORMAN

CREAM

zaman ruhunu teslim eden o zavallıyı,
nasıl olduğunu anlatın.

: Habışmış, her şey denendi, üç sene
süründü yavrucak, böyle işte, gençler
sönüp gidiyor, yaşlılar kazık çıkıyor.
: Ah sevgili Bay Cream, ah.

(Susar.)

: Ya sen, karın?

: Hep aynı, hep aynı, ama bilinmez işte.

: Ya, zavallı Daisy.

: Çocukları var mıydı?

: Üç tane, üç, Johnny, en büyükleri, sonra
Ronnie ve sonra bebecik Queenie. Benim
kıymetlim Queenie, bebecik kızım benim.
: Güzel isim.

: Nasıl da hızlı büyüyor, gözlerine inana-
mazsın, geçen gün ne dese beğenirsin, ah
o geçen gün zavallı Daisy.

: Ya damadınız?

: Ha?

: Ah sevgili Bay Cream, ah. (Susar.) Evet,
çocuklar böyle işte. (Bir motor
gürültüsü.) Bunlar alev makineleriyle pa-
ramparça ederler adamı.

: Çok ani bir ölüm.

: Ne oluyor derneye kalmadan param-
parça olur insan.

: Bizim zamanımızda, hatırlar mısın Gor-
man, kenar mahalleler vardı, sakın, sessiz.

: Hatırlamam mı, tarlalar vardı, tarlalar,
çanççekleri, orada, kıyıda hemen,
çanççekleri. Gözlerini kapasan ... (Ani-
den bütün sesler kesilir. 10 saniye. Şarkı
yeniden başlar, sesi gider gelir ve kesilir.
Sessizlik. Sokak gürültüleri yeniden duyul-
ur.) Atlar, arabalar, faytonlar, ah o fay-
tonlar, hepsi mazi şimdi Bay Cream.

: Kupa arabalarını hatırlarsın, tam sana
göreydi onlar, kupa arabalarını.

(Susar.)

: Hatırladığım ilk araba, burada gördüm
onu. Burada, köşede, bir Pic-Pic'di.

: Pic-Pic değildi Gorman, Pic-Pic değildi.

GORMAN : Bir Dee Dyan Button idi.
: Pic-Pic'di, Pic-Pic, bilmez miyim camm, tam köşenin berisindeki kitapçı Swan'dan çıkmıştı; kitapçı Swan'dı ya, elimde dört peni vardı çıkarken, bugünlerde pek bir para değil ama.

CREAM : Dee Dyan'dı, Dee Dyan.

GORMAN : Hayat zordu o zamanlar. Öyle altıda kapamazdın dükkânı, yedide de olmazdı, sekiz, sekiz, evet sekiz, oh Tanrım. (Susar.) Ne diyordum ben? (Susar.) Hah, saat sekizdi, kitapçı Swan'dan çıkarken toplanmış kalabalığı gördüm; bir de virajı dönen arabayı.

CREAM : Dee Dyan'dı Gorman, Dee Dyan'dı, adamı tanıyorum ben, Wougham'lı bir şarap tüccarıydı; ismi her neyse artık.

GORMAN : Bush, Seymour Bush.

CERAM : Bush ya, evet işte.

GORMAN : Öyle ya da böyle, Bay Cream, öyle ya da böyle ne fark eder, eskiden böyle değildi. Şimdi alev makineleri parç ı parça ederler adamı.

CREAM : Sevgili Gorman, bak ne diyeceğim sana. Bütün bu sürat var ya, bu sürat, mahvetti ortalığı, yaşamıyor artık, her şey mahvol-du, hava bile. (Motor gürültüsü.) Bir düşünsene bizim zamanımızdaki bahar-ları, nasıl sıcak olurdu, hele yazları, bilsen bütün erirdik.

GORMAN : Hatırlıyorum elbette; hangi yazdı, 95 olacak, dün gibi aklımda, Cruddy'deydik daha o vakit, her akşam evin damını lastik fiskeyle ıslatırdım içerisi biraz serinle-sin diye. Evet 95 yazıydı.

CREAM : Şaşırtın beni Gorman. Hatırlasana o za-manlar lastik hortum büyük lükstü, büyük lüks. Savaş bitene kadar hep öyle.

GORMAN : Haklı olabilirsin.

CREAM : Olabilirsin yok. Söyleyeyim sana; ilk Drummond'ın yeri vardı buralarda, ihtiyar Da Drummond, savaştan sonra 1920'de olabilir, zamanında aşırı pahalı bir yerdi,

teneke kutuyla suladığını unuttun mu, hatırlaman lazım, o küçük bostanı hani, babanımdı değil mi O Marston Yolu'ndaki yer.

GORMAN : Sheen Yolu Bay Cream ama haklısınız o konuda, ne hortumu yahu, su bile yok ortalıkta o vakitler, ya da var mıydı.

CREAM : Sheen Yolu, Shackleton'un kolları bıkışının ötesindeydi orası.

GORMAN : 1925'e kadar musluktan akımadı su. Şimdiyse lavaboda, sürahide. (Motor gürültüsü.)

CREAM : Sheen Yolu, bir görsen neler yaptılar ona da, dün oradaydım damatla beraber, bir görsen neler yaptılar küçük bostan-larımıza, çevrelerine diktığımız büyük çakaleriklerine.

GORMAN : Her yer devadikenleri gibi yerden biten sayfiye evleriyle doldu, her tarafı çöp götürüyor, bir görsen yüreğine iner, ne di-yorum sana.

CREAM : Doğru söyledin; yüreğine iner, katedral-lerin yapıldığı taş düşünsene, ona benzer mi hiç.

GORMAN : Ve her şey bir yana, temelleri yok, alt-larında mahzenleri yok, hiçbir şeyleri yok, sorarım sana nasıl yaşarsın mahzen olma-dan, kazıkların üstünde artık, işine gelirse, her tarafın suyla kaplı olduğu zamanlar gibi; al sana ilerleme.

CREAM : Ah Gorman, şu kadarıcık bile değişmedin sen, hep o latif adamsın, yetmişbeşine basıyorsun, değil mi?

GORMAN : Yetmişüç, yetmişüç, bir ayak çukurda artık.

CREAM : Yok camm, yok, yok, bak ben yetmişaltıyı deviriyorum, sen genç birisin Gorman.

GORMAN : Ah Bay Cream, sizin gibi hazırcıvabını görmedim.

CREAM : Gel Gorman, hazır vakti gelmişken tütürelim birer tane. (Susar.) Benim kız defterini dürmüştür onların ya; benim

GORMAN : içmemi istemiyor, o da kendi kahrolası işine baksın. (Susar.) Hah buradalar işte, tut, al bir tane.

CREAM : Sizi sigarasız bırakmayayım.

GORMAN : Tanrı aşkına, sigarasız ha, hadi, al bir tane.

CREAM : (Susar.)

GORMAN : Annem sıkı paketlenmişler, çıkmıyor.

CREAM : Sıkı tut paketi. (Susar.) Kahrediyor beni bu kanlı başparmaklarım. Sen alabilir misin?

GORMAN : İşte tamam. (Susar.) Şöyle arada bir tütürmek ne güzel, şimdiki her beş para etmez, hiçbir şeye benzediği yok, hatırlasana ordudaki ince kıyılmış sert kara tütün.

CREAM : Ah o kara tütün sevgili Gorman, ah o kara tütün, krallara layıktı, krallara.

GORMAN : (Susar.) Ateşin var mı?

CREAM : Yok üzerimde, karım sigara içmemi istemiyor.

GORMAN : Çakmağın da defterini dürmüş olmalı piç kurusu, benim emektar kav kutum.

CREAM : Neyse, dursun şimdi, sonra yakarım.

GORMAN : Piç kurusu işte, onun da icabına bakmış, yetti artık, burama geldi, tam burama, hiçbir şeye benim diyemiyorum. (Susar.) Belki şu beyefendiden rica edebiliriz.

CREAM : (Ayak sesleri yaklaşır.) Öbür dilerim beyefendi ateşimiz var mıydı acaba?

GORMAN : (Ayak sesleri geriler.)

GORMAN : Gençler bugünlerde pek ketum Bay Cream, gençler böyle artık, yaşlıları düşünün kalmadı. Düşünüyorum da ... (Aniden bütün sesler kesilir. 10 saniye. Sonra şarkı yeniden başlar, gider gelir, kesilir. Sessizlik. Sokak gürültüleri yeniden duyulur.) Nerede kalmıştık? (Susar.) Ah, evet, askeriye. Sen 1900'de, 1900'de 1902'de gittin, değil mi? Doğru mu hatırlıyorum?

CREAM : 1903, 1903, sen 1906'da değil mi?

GORMAN : 1906, evet, Chatham'da.

CREAM : Topçu muydun?

GORMAN : Piyade, piyade.

CREAM : Ama piyade Chatham'da değildi, hatırlamadın mı, orada topçular vardı, sen Caterham'da olmaştın, Caterham, piyade oradaydı.

GORMAN : Chatham'ı söyleyim sana, eskisi gibi değil, köşede Morrison'ın yeri.

CREAM : Harrison'ın yeri o, Harrison'ın Meşe Sedirini. Chatham'ı bilmediğimi mi düşünüyorsun? Bayan Cream ile birlikte tatil giderdik oraya. Chatham'ı avucumun içi gibi bilirim, Harrison'ın Meşe Sedirini, adını çıkaramayacağım şimdi, o sokağın köşesinde, şimdi bulurum adını, Harrison'ın Meşe Sedirini bilmediğimi mi sandın o, neydi yahu, o kahrolası sokağın köşesinde, neredeyse adını unutacağım ben de, bir de meydan vardı, dilimin ucunda.

GORMAN : Morrison ya da Harrison; Chatham'daydık işte.

CREAM : Hayret ettim ben bu işe, Topçular Chatham'daydı, hatırlamıyor musun?

GORMAN : Ben piyadeydim. Chatham'da, piyade.

CREAM : Piyade, tabii ya, Chatham'da piyade.

GORMAN : Onu diyorum sana işte, piyade, Chatham'da.

CREAM : Hayret ettim ben bu işe, savaş rahatsız kaçırdı tabii, seferberlikle beraber.

GORMAN : Seferberlik unutulur mu, dün gibi aklımda, doğru Chesham'a kaydırıldık, yok yahu, Chester'a, öyle ya, Chester'dı, köşede Morrison'ın yeri vardı, tezgâhta da bir kız, neydi adı; Joan, Jean, Jane, savaşın ilk günleriydi, hiç kimse inanmıyordu. Chester, ne günlerdi onlar.

CREAM : Ne günlerdi ya, mutlu günler, ben o kadar eskiyi hatırlamıyorum.

GORMAN : İlk günleri diyorum, Chatham'da savaşın ilk günleri, hiçbirimiz inanmıyorduk, tezgâhta duran kız bile, neydi adı, dilimin ucunda. (Susar.) Aklıma gelmişken,

oğlun nasıl?
(*Motor gürültüsü.*)
: Ha?
GORMAN : Oğlun, hakim olan.
CREAM : Romatizması var.
GORMAN : Ah romatizma, romatizma hepimizin derdi Bay Cream.
CREAM : Ne diyorsun sen, bende hiç olmadı romatizma.
GORMAN : Zavallı, ihtiyar amceciğimi düşünüyorum da, daha altmışındayken parmağını bile kıpırdatamazdı. (*Motor gürültüsü.*) Bir bulamadılar romatizmanın çaresini, işleri güçleri atom bombaları. Yine de halime şikrediyorum, nazar değmesin. (*Susar.*) Ha, oğlun ya, evet, Carton olayıyla gazetelerde yine, iyi halletti davayı, ne kadar övünse az, benim hanım okumuş yine bu sabah *Lark*'da.
CREAM : Nedir bu Barton olayı?
GORMAN : Carton olayı Bay Cream, seks manyağı olayı, Gezici Mahkemede.
CREAM : O değil o, benim oğlan Gezici Mahkemede değil, Yerel Mahkemede, sen Hakim ... Hakim ... demek istiyorsun. Barton olayında ne geziyor benim oğlanın adı?
GORMAN : Ben o sandıydım.
CREAM : Kesinlikle değil, kulak ver dediğime, benimki Yerel Mahkemede, Gezici Mahkemede değil.
GORMAN : Aman ne bileyim, Yerel Mahkemeydi Gezici Mahkemeydi, hepsi bir benim için.
CREAM : Ama büyük fark var Bay Gorman, yetki farkı var, biri bir medeni hukuk davası biri bir ceza hukuku davası birbirinden çok farklı, bir medeni hukuk davasının *Lark*'da ne işi var, sorarım sana.
GORMAN : Karmakarışık bir makine sanki, hiç anlamadım aralarındaki farkı, dediğim gibi hepsi bir benim için.
CREAM : Hiç mahkemeye çıkmadın mı?
GORMAN : Çıktım bir keresinde, yeğenim

boşanıyordu kocasından, kaç sene önceydi bakayım, otuz sene, evet, otuz sene, içime oturduydu, zavallı ufaklık iki senelik evliydi daha, bir daha toplayamadı kız kendini.
CREAM : Boşanma toplumun lanetidir, iyi dinle sözümü, toplumun laneti, inanmazsan benim oğlana sor.
GORMAN : Bak bu meselede seninleyim, toplumun laneti, bak nelere sebep oldu, düşünsene kızın babasını tanımayan bir çocuğu var.
CREAM : Nafaka bağlandı mı?
GORMAN : Yemeden içmeden kesildi, eridi kızcağız.
CREAM : Anne nafaka aldı mı?
GORMAN : Paranın canı cehenneme. (*Susar.*) Senin oğlan boşanma davalarına çok giriyor ha?
CREAM : Hakim olarak görevi bu, ama baba olarak içine dokunuyor.
GORMAN : Çocukları var mı?
CREAM : Var sayılır, minik Herbert, dört ay yaşayabildi ancak, ne kadar geçti üzerinden acaba, ne kadar geçti?
GORMAN : Ah sevgili Bay Cream, ah zavallı, zavallı Bay Cream, başka çocukları olmadı mı?
(*Motor gürültüsü.*)
CREAM : Ha?
GORMAN : Başka çocukları olmadı mı?
CREAM : Söylemedim mi sana, kızlarımın çocukları var, iki kızımın çocukları. (*Susur.*) O Barton'daki manyağa gelince, hoş değil bunlar, öyle anadan doğma önüne çıktığı çocuklar bizimkiler de olabildi Gorman, bizim kendi öz torunlarımız olabildi.
(*Motor gürültüsü.*)
GORMAN : Bayan Cream de büyükanne olmakla iftihar ediyordur.
CREAM : Bayan Cream yirmi yıldır toprağın altında Bay Gorman.
GORMAN : Oh Tanrı bağışlasın beni, ne der diyorum ben, nereden bileceksin ne diyeceğimi,

doğru ya, Bayan Daisy'nin yanında oturduğunu söylüyordun.

CREAM : Kızım Bertha ile Bay Gorman, kızım Bertha, Bayan Rupert Moody.

GORMAN : Kızım Bertha, evlenip Moody soyadı aldı, doğru ya, mezbananın yanında büyük bir benzin istasyonu işletiyorlar.

CREAM : O değil, kardeşi, bahçıvan olan.

GORMAN : Çok güzel denk gelmiş, Tanrı daha da versin, çocukları var mı?

CREAM : (Motor gürültüsü.)

GORMAN : Ha?

CREAM : Çocuk, çocuk, var mı?

GORMAN : İki oğlan var, küçük Johnny, Hubert yani, ve öbürü, neydi adı?

GORMAN : Kızın, zavallı garibim, öldüydü sonra değil mi? (Susar.) Dur, şu beyefendiden soralım, sigara için. (Ayak sesleri yaklaşıyor.) Özur dilerim bayım, ateşiniz var mıydı acaba? (Ayak sesleri uzaklaşıyor.) Gençler pek ketum artık.

CREAM : Minik Hubert'le diğeri, neydi adı onun yahu. (Susar.) Ve Bayan Gorman.

GORMAN : Hep aynı.

CREAM : Şanslı adamsın Gorman, şanslı adamsın, Bayan Gorman güzel kadındır; alımlı, zarif kadındır Bayan Gorman.

GORMAN : Güzel, doğru, ama biliyorsun yaşlandı artık. Ama, sağlığımız yerinde çok şükür, tahtaya vurayım. (Susar.) Ne biliyor musunuz Bay Cream, böyle güneşli bir sabah vakti, böyle gevezelik ederken gözlerini yummalı insan.

CREAM : Bırak şimdi Gorman, nereden çıkıyorsun şimdi göz yummayı filan, sağlığın yerinde, boğa gibi güçlüsün ve rahatın yerinde karın sağ olsun, ah ömrümün on yılını verirdim benimkini geri getirmek için, duyuyor musun dediğimi, başkalarıyla oturmak aynı şey değil.

GORMAN : Bayan Bertha iyidir, keyfiniz yerindedir sizin de.

CREAM : Aynı şey değil söyleyeyim sana, insanın kendi canı ciğeri gibisi var mı, sigaralar ne olacak, çakmak.

GORMAN : Bayan Bertha çok tatlı ve iyidir.

CREAM : Tatlı ve iyi, tamam, ama beni mızımız bir moruk gibi göreceksen canı cehenneme. (Susar.) Ne yaptım ben bu sigaraları?

GORMAN : Gelinin ne oldu gelinin, zavallı sevgili gelinin ne oldu?

CREAM : Gelinim, ne olmuş gelinime?

GORMAN : Malı mülkü varmış biraz, malı mülkü var deniyor.

CREAM : Mal mülk, aman matah bir şey değil, hepsi savaşta heba oldu zaten, son kuruşuna kadar, kulak ver dediğime, bankada kalan da bir keçi bağlayacağın bir toprak almaya bile yetmez. (Susar.) Toprak, Gorman, toprak emniyettir, ama bu kadınla sanki duvara konuşursun, kahr gibidir kahr.

GORMAN : İnsan böyle işte, tabiatında var, başına ne geleceğini bilemez ki her zaman insan.

CREAM : Yo yo, bunu bana söyleme Gorman, kimse topraksız yaşayamaz, kim bilir, gün gelecek aya gidip evlerini orada kuracak insanlar ama hayal bunlar Gorman, sen dediğimi dinle, hayal bunlar, boş hayal, Tanrı biliyor ya, pışman olacaklar bir gün.

GORMAN : Şu anda ayda yapılan denemelere inanmıyor musunuz?

CREAM : Sevgili Gorman, ay aydır peynir de peynir, ne sanıyor bizi bunlar, ay hep orada değil miydi, hayat kadar gerçek ve büyük, o hep hayaldi bizim için, hayaldi Gorman. (Susar.) Dedelerimizin hepsi de hıyar mıydı yani, ay daha yeni aklımıza geliyor. Bacon, Wellington, Washington, ay hep akıllarındaydı onların, ama, kahretsin, sorarım sana, hiç aklına gelir mi onların aydan bahsedecekleri, kimsenin kıçının kenarı bile değildi ay daha önce, oraya gidildiğini duysalar küçük dillerini yutarlardı yahu, sanki şey. (Susar.) Ne di-

yecektim ben?
(*Motor gürültüsü.*)
GORMAN : Yani ilerlemeye kargışın öyle mi?
CREAM : İlerleme, ilerleme, ilerleme güzel bir şey, muazzam, var böyle bir şey elbette, ama ilerleme bilimseldir, ay ilerleme değildir, cinnet bu, cinnet.
GORMAN : Al benden de o kadar, ilerleme bilimseldir, ama ay, ay, öyle işte.
CREAM : Eskilerin bilgeliği işte, umurlarında bile değil artık, dünyad tersine dönecek, daha iyi olmaz mıydı onların laflarını dinlesek de, Çin'deki bir adamı öldürmek için bir de aya kadar gişnesek, zavallı babamı düşünüyorum da.
GORMAN : Baban elbet, iyi tanırım babamı, (*Motor gürültüsü.*) Bir adam vardı, senin ihtiyar Bay Cream, dalmış öyle omuzdan dosdoğru, kem kum fatan yok, şimdi aklıma geliyor, babam dedi ki bana, şehir meclisinde bir sene beklemeliymiş, 95'e, 95'e dek, yok 6, istifasından az önce, 95, o karakişim olduğu yıl.
CREAM : Kusura bakma, karakiş 93'deydi, on yaşına bastıydım, 93'tü Gorman o karakiş.
GORMAN (*Motor gürültüsü.*) : Babam anlatırdı, Bay Cream Belediye Başkanı'nın yanına vardığı gibi ağzına geleni söylemiş, kimdi o, Overend olmalı, evet Overend.
CREAM : Şimdi yanıldın işte sevgili Gorman, babam Overend ile birlikte meclise 97'de girdi, Ocak 97'de.
GORMAN : Olabilir, olabilir ama 95 olması lazım ya da 6, aynı babamın gidişi gibi 96'da, Nisan 96, kendisine karşı bir klik vardı, o da istifasını vermek zorunda kaldı.
CREAM : O zaman olay olduğunda babam yokmuş zaten, bütün bildiğim benimkinin Overend'la birlikte devam ettiği, 97'de, Murrable'in yakıldığı sene.
GORMAN : Ah Murrable, kapudan beşyüz metre

yoktu Bay Cream, hâlâ yaşlı anamın sesini duyuram, ah canım Maria, yine söyledi bana, hem de dün gece, Ocak 96'yı doğru.
CREAM : 97, diyorun sana, 97, babamın seçildiği yıl.
GORMAN : Olabilir, Overend'a tekneyi vurduydu, tabii ya, hatırladım şimdi.
CREAM : Esas Oscar Bliss vardı, Pollox Sokağı'nda kasap.
GORMAN : Pollox Sokağı'ndaki kasap, çok eskilerde kalmış, bir kızı olacaktı onun, hatırlar mısın?
CREAM : Helen, Helen Bliss, tatlı kız, benimle yaşıtı, 83'üne girdi.
GORMAN : Ve Rosie Plumpton, körpe Rosie, gözü hep yukarılarda, otuzundadır şimdi, sonra Molly Berry ve Eva, neydi onun adı, hah Eva Hart, Crumplin'lerden biriyle evlenmedi mi o?
CREAM : Yok, kardeşi Alfred, Gertie Crumplin ile evlendi, tam delikanlılar için bir kadın, hatırlarsın, Gertie, tam delikanlılar için bir kadın.
GORMAN : Hatırlıyorum, Gertie Crumplin, ne kazdı ama, hih, hih, hih, Tanrım ne kazdı.
CREAM : Seni ihtiyar kurt!
GORMAN (*Motor gürültüsü.*) : Ve Nelly Crowther, sonu kötü oldu onun.
CREAM : Simon'ın kızı, doğru ya, bütün suç anasıyla babasında, söyleyeyim sana.
GORMAN : Besleyip büyüttüler kızı, iyi yetiştirdiler, sonra da ortada bırakıverdiler, zavallı Mary, o zamanlar yakın otururduk, bana çok dökerdi derdini, zavallı Mary, Saint Theresa'da okuyan çocuğun bakımı yıkım oluyordu ona, düşünabiliyor musunuz Bay Cream, kibar, orta sınıftan çocuklar, Fransızca bile bilen genç kızlar.
CREAM : Söylüyorum ya sana işte, prenses gibi yetiştirdiler kızı, Fransızca, bir düşünsene, Fransızca.

GORMAN : Suçlayamayız onları Bay Cream, ana babaların en iyileri onlar, inkâr edemezsin, eğitim, inkâr edemezsin.

CREAM : Fransızca, Fransızca, söyledığım o değil. (*Motor gürültüsü.*)

GORMAN : Her şeyi feda ettiler. Nelly için canlarını verirlerdi.

CREAM : Sakin bana onun gibi olan bütün kızlardan istenen şeyi ondan istemediklerini söyleme, 1912'deki Kutsal Hafta'yı hatırlasana, yoksa 13 müydü? (*Motor gürültüsü.*)

GORMAN : Ha?

CREAM : Simon'ı kastediyorsan erkek adamdı söyleme bana bunları. (*Susar.*) 1913'ün Kutsal Hafta'sı, şimdi her şeyi hatırlıyorum da, sanki anası babası ondan bir şey istemişlercesine ne derlerse onu yapıyordu.

GORMAN : Huzur içinde yatsın Bay Cream.

CREAM : Prensipler, Gorman, prensipsiz prensipler, dinle dediğimi. (*Motor gürültüsü.*) Subay yok muydu içinde?

GORMAN : Ha?

CREAM : Subay yok muydu içinde?

GORMAN : Arabada mı?

CREAM : Ha?

GORMAN : Arabada bir subay mı?

CREAM : Crowther'daki infilak mı? (*Motor gürültüsü.*)

GORMAN : Teğmen John Fitzball demek istiyorsun.

CREAM : Teğmen John Fitzball, evet o, karışmadı mı olaya?

GORMAN : Arkadaşlık ediyorlardı doğru. (*Susar.*) 1914'de öldü. Yaralardan.

CREAM : Ya halası Bayan Hester.

GORMAN : O da öldü sonra, kaç yıl oldu, kaç yıl.

CREAM : Harika bir ihtiyardı, biraz tepeden bakardı belki ama.

GORMAN : Çabuk parlardı ama altın gibi bir kalbi vardı, bir tanısaydın. (*Motor gürültüsü.*) Yeğeni de hik demiş burnundan düşmüş.

CREAM : Yeğeni mi, hiç hatırlamıyorum.

GORMAN : Hiç hatırlamıyor musun, Bayan Victoria, hadi canım, Amerikalıyla evlenmek zorunda kaldıydı, hâlâ malikânedede oturur.

CREAM : Sattılar sanıyordum.

GORMAN : Ne satması, asla satmazlar, aile üç asırdır orada oturuyor, belki de daha fazla üç asır Bay Cream.

CREAM : Onların tarihçisi olabilirsin sen Gorman, bakıyorum da epey şey biliyorsun, bilmediğin yoktur ha.

GORMAN : Yok, tarihçi denemez, o kadar uzun boylu değil, ama tanırım Bayan Victoria'yı, halası hayattayken durup laflardık ara sıra, öyle afra tıfra yoktu Bayan Victoria'da, sözüme güvenin, hik demiş halasının burnundan düşmüş.

CREAM : Erkek kardeşi yok muydu?

GORMAN : Evet, teğmen, 14'de öldü. Yaralardan. (*Sağır edici motor gürültüsü.*)

CREAM : Canına okurlar her muhabbetin bu Tanrının belası arabalar. (*Susar.*) Neyse, ayaklanayım ben yavaş yavaş, işinden alıkoydum seni.

GORMAN : Ayaklanıyorsun ha, ayaklanıyorsun, ayda yılda bir görüşüyoruz zaten.

CREAM : O zaman bir dakika daha, çabucak birer sigara daha tütürelim. (*Susar.*) Ne yaptım bu sigaraları ben? (*Susar.*) Yak sen, bana bakma.

GORMAN : Düşünüyor da insan, düşünüyor da ...

(*Aniden bütün sesler kesilir. 10 saniye. Şarkı yeniden başlar. Sokak gürültüleri yeniden başlar ve şarkıyı bir an bastırır. Sokak gürültüleri ve şarkı beraberce kreşendo olur. Sonunda şarkı muzafferane bir biçimde hepsini bastırır.*)

GELİŞ VE GİDİŞ

Dramatikul

John Calder için

(Come and Go)

Çeviren: Uğur Ün

1965'de İngilizce yazılmıştır. İlk baskısı 1966'da Fransızca olarak Editions de Minuit tarafından Paris'te gerçekleştirilmiştir. İngilizce'de ise Calder ve Boyars'ca Londra'da 1967'de yayınlanmıştır. 28 Şubat 1968'de Dublin'de Peacock Theatre tarafından sahnelenmiştir.

Kişiler

FLO, VI, RU.
(Yaşları belirsiz.)

(FLO, VI ve RU sahnenin ortasında ve sağdan sola doğru olmak üzere yan yana oturmaktadır. Dindikürler, yüzleri seyirciye dönüktür, elleri kucaklarında kenetlidir.)

- VI : Üçümüz en son ne zaman görüşmüştük?
RU : Şu an konuşmaysam.
(Sessizlik.)
VI sağ taraftan çıkar.
(Sessizlik.)
FLO : RU
RU : Evet.
FLO : VI hakkında ne düşünüyorsun?
RU : Çok az değişmiş buldum. (FLO sıranın ortasına kayar ve RU'nun kulağına bir şeyler fısıldar. RU ürkmüştür.) Oh! (Birbirlerine bakarlardı. FLO parmağını dudaklarına değdirir.)
FLO : Park etmemiş midir?
VI : Tanrı göstermesin!
(VI girer, FLO ve RU öne dönerek yeniden ilk duruşlarını alırlar. VI sağ tarafa oturur.
(Sessizlik.)
RU : Eskiden Bayan Wade'in bahçesinde yaptığımız gibi yalnızca birlikte oturalım.
RU : Kütüklerin üzerine.
(Sessizlik.)
FLO soldan çıkar.
(Sessizlik.)
VI : Evet.
RU : FLO'yu nasıl buldun?
VI : Eskisi gibi. (RU sıranın ortasına kayar, VI'nin kulağına bir şeyler fısıldar. VI ürkmüştür. RU parmağını dudaklarına değdirir.) Ona söylememişler miydi?
RU : Tanrı korusun!

(FLO girer. RU ile VI öne dönerek yeniden ilk duruşlarını alırlar. FLO sol tarafa oturur.)
El ele tutuşmak ... bu biçimde.

- FLO : Aşkı ... düşleyerek.
(Sessizlik.)
RU sağdan çıkar.
(Sessizlik.)
VI : FLO.
FLO : Evet.
VI : RU'yu nasıl gördün?
FLO : Bu ışıktaki pek az görebiliyorum. (VI sıranın ortasına kayar, FLO'nun kulağına bir şeyler fısıldar. FLO ürkmüştür.) Oh! (Birbirlerine bakarlardı. VI parmağını dudaklarına değdirir.) Bilmiyor mu?
VI : Tanrı aşkıma ki bilmiyor!
(RU girer. VI ve FLO öne dönerek eski duruşlarını alırlar. RU sağ tarafa oturur.
(Sessizlik.)
Eski günlerden konuşamaz mıyız? (Sessizlik.)
Daha sonra olanlardan? (Sessizlik.) Eskisi gibi el ele mi tutuşsak?
(Bir süre sonra ellerini şu şekilde birleştirirler: VI'nin sağ eli ile RU'nun sağ eli VI'nin sol eliyle FLO'nun sol eli, FLO'nun sağ eli ile RU'nun sol eli, VI'nin kolları RU'nun sol kolu ve FLO'nun sağ kolu üzerinde durmaktadır. Kenetlenmiş üç çift el üç kucakta durur.
(Sessizlik.)
FLO : Yüzükleri hissediyorum.
(Sessizlik.)

PERDE

NOTLAR

Artı Ardaki Konumlar

1	FLO	VI	RU
2	[FLO		RU
3		FLO	RU
4	[VI		RU
5		VI	RU
6	[VI		FLO
7		VI	FLO

Eller

RU VI FLO

Işık

Yalnızca oyun bölgesinde yoğunlaştırılmış yukarıdan verilen, yumuşak bir ışık. Sahnenin geriye kalan kısmı olabildiğince karanlık.

Kostüm

Üzerlerindeki uzun mantoların bütün düğmeleri iliklidir; renkleri şöyledir: Soluk mor (RU), soluk kırmızı (VI), soluk sarı (FLO). Tarife sığmayan koyu renk şapkalar, yüzleri gölgeleyecek kadar uzun kenarlıdır. Renk farklılıklarından başka üçü de, birbirine olabildiğince benzerler. Hafif, kauçuk tabanlı ayakkabıları vardır. Eller iyice belirginleştirilecek şekilde makyajlıdır. Yüzüklerinin olmadığı görülmelidir.

Oturulacak Yer

Ancak üçünün birbirine değecek biçimde oturabileceği uzunlukta banka benzeyen arkalıksız dar sıra. Neyin üzerinde oturdukları fark edilmez.

Çıkışlar

Kişilerin sahne dışına çıktıkları görülmez. Aydınlık

bölgeden birkaç adım uzaklaşmalıdırlar. Karanlık yeterli olmadığı takdirde görülmemelerini sağlamak için perde ve paravanadan yararlanılabilir. Giriş ve çıkışlar ayak sesleri duyulmayacak şekilde yavaştır.

Oh Sesi

Çok farklı üç ses.

Sesler

Duyulabilecek düşüklükte, "Oh" sesi ve bunu izleyen iki dize dışında donuk.

SÖYLE JOE

Televizyon Oyunu

(Eh Joe)

Çeviren: Uğur Ün

1965 Nisan-Mayıs aylarında İngilizce yazıldı.
İlk televizyon gösterimi BBC 2'de 4 Temmuz 1966'da
oldu. İlk kez yayımlanışı, 1967'de Faber and Faber
tarafından.

(JOE altmışına merdiven dayamış, kıvr saçlı, eski bir ropdöşambır giymiş, ayaklarında bez terlikler, odasında.

1. JOE sırttan görülür, yatağının kenarına oturmuş, düşünceli, kalkar, pencereye gider, açar, dışarı bakar, pencereyi kapar, perdeyi çeker, ayakta, düşünceli.

2. JOE sırttan görülür, pencereden kapıya gider, kapıyı açar, dışarı bakar, kapıyı kapar ve kilitler, anahtarı cebine koyar, kapının örtüsünü çeker, ayakta, düşünceli.

3. JOE sırttan görülür, kapıdan dolaba gider, dolabı açar, içine bakar, dolabı kapar ve kilitler, anahtarı cebine koyar, dolabın örtüsünü çeker, ayakta, düşünceli.

4. JOE sırttan görülür, dolaptan yatağa gider, dizüstü çöker, yatağın altına bakar, ayağa kalkar, ilk görüldüğü yere, yatağın kenarına oturur, yavaş yavaş rahattır.

5. JOE önden görülür, yatağın üzerine oturmuş, gevşemiş, gözler yumulu. Kısa bir süre sonra, kamera, yavaş yavaş, yakın plan olana kadar JOE'nun yüzüne yaklaşır. Metnin ilk sözcüğü bu hareketi durdurur.

Kamera

JOE'nun ilk hareketleri, JOE hep boy planda gözüksün diye kamera tarafından sabit ve yeterli bir uzaklıktan izlenir. Odanın bütününü kaydetmeye gerek yoktur. Bu ilk izlemenin ardından, yüzün ilk ve son yakın planı arasında, kamera toplam dokuz olmak üzere, her biri oniki santimetrelik, öne doğru, oldukça yavaş bir dizi deviniyle yüze yaklaşır. Ses her duyulduğunda kameranın devinisi aynı anda durmaktadır; yaklaşma ancak ses yeniden duyulduğunda başlayacaktır. Bu, metnin ilk sözcüğüyle durduğunda kameraya yüzün ilk yakın planından bir metre uzakta durmasını sağlar. Kamera paragraf aralarında, ses tam olarak kaybolana dek hareket etmez, sessizlik cümle aralarından daha uzundur (örneğin

üç saniye). Sonra yeniden duyulan ses tarafından durdurulmadan önce yaklaşık dört saniye boyunca oniki santimetrelik bir hareket yapar ...

Ses

Alçak, net, uzak, biraz donuk, mutlak biçimde akıcı, normalden biraz daha ağır konuşan bir kadın sesi. Aynı tempoyu korur. Tümceler arasında en azından bir iki vuruş. Paragraflar arasında yaklaşık yedi saniyelik bir sessizlik: Kamera ilerlemeye başlamadan önce üç, yenisinden duyulan sesle kamera durmadan önce dört saniye olmak üzere.

Yüz

Baştan sona tamamen hareketsiz; paragraflar boyunca gözlerini kırpmaz, dinlemenin artan gerginliğinin dışında duygusuz. Paragraflar arasındaki kısa gevşemelerde belki de ses akşam için yumuşamıştır ve dikkat, sesin yenisinden duyulmaya başladığı ana kadar, şu ya da bu oranda gevşeyebilir.

KADININ SESI

: Joe ...

(Gözlerini açar. Yeniden dikkatle.)

Joe ...

(Çok Dikkatli.)

Her şeyi düşündün mü?.. Hiçbir şeyi unutmadin değil mi?.. Şimdi keyfin yerinde, ha?.. Gözlerden ırakta ... Kimsenin ulaşamayacağı bir yerde ... Neden ışıktı söndür müyorsun?.. Tahtakuruları seni görür diye korkmuyor musun?.. Söyle Joe ... Yatağına yatmıyor musun?... Değiştirdin değil mi, yatağını?.. Ama sanırım, bir faydası olmamıştır ... Yoksa, şimdiden kalbinde bir rahatsızlık mı var?.. Karanlıkta uzandığında paramparça mı oluyor?.. Çürümüş mü sonunda ... Söyle Joe ...

Kamera Hareketi 1

Mutluluklar yarınlar, demiştin son defasında ... Mantomu sırtına geçirirken ... Şendin, ayartıcıydın ... Mutluluk yarınlar ... Bir daha söyle sunu, Joe, kimse dinlemiyor seni ... Hadi Joe, söyle şunu, kimse senin gibi diyemez, bir daha söyle ve dinle kendini ... Mutluluk yarınlar ... Bir defalık haklı çıkmışın ... Sonunda.

Kamera Hareketi 2

Şu kafam dediğin beş para etmez şey ... Beni orada duyuyorsun, değil mi?.. Babam da orada duyuyordun ... Bana böyle demiş miydin?.. Orada başlamıştı bir haziran gecesi ... Sana bir şeyler anlatmaya ... Yıllarca sürüp gitmişti böyle ... Ara sıra keşilerek ... Gözlerinin ardında ... Sonunda başardın onu boğazlamayı ... Düşünsel haydutluk derdin buna ... En sevdiğin özdeyişlerinden biriydi bu ... Düşünsel haydutluk ... Yoksa hâlâ bunaltıyordu seni ... Sonra annendi, saati geldiğinde ... "Göge bak Joe, göge, seni izliyoruz." ... Gittikçe zayıfladı sonunda, hakkından gelmişti onun da ... Sonra ötekiler ... Bütün o ötekiler ... Onda ki o sevgi ... Tanrı bilir nedendi ... Acımayla doluydu ... Hiçbir şeyle ölçülemezdi ... Bir de şimdiki haline bak ... Kafasındaki ölüyü boğazlamak ...

Kamera Hareketi 3

Bugün, bir yerlerde seni seven birileri var mı?.. Bir yerlerde senin için kaygılanan birileri var mı?.. Şu cumartesi gelen sürtük ona para ödüyorsun, değil mi?.. İçine boşalacağı bir delik yalnızca o, hiç para vermesen de istediğin kadar kalır seninle ... Aman dikkat et, tüketme kendini, Joe ... Hiç düşündün mü bunu?.. Söyle Joe ... Ya biz-

den yoksun kalsaydın ... Yatıstırarak ruh bulamazdın o zaman ... Kokuşmuş, pis yatağına çöreklenir, kendini dinlerdin yalnızca ... Şu yaşam boyu tapınmış kişi ... Sesi soluğu çıkmaz olana kadar zayıflar da zayıflardı ... İstediyin bu mu?.. O yaşına göre dipdinç ve mezar sessizliğine gömülmüş ... Bütün yaşam boyu yineleyip durduğun şu eski cennet ... Hayır Joe ... Bizim gibiler için değil.

Kameranın Hareketi 4

Başlangıçta gücüm kuvvetim yerindeydi ... Sana bir şeyler anlatmaya ... Yerinde değil miydi Joe?.. Ortalama bir güce sahiptim ... Yeşiller altındaki şu yaz gecelerine benziyordu ... İlk günlerde ... Köy hayatımızın ... Ördekleri seyretmek için oturdüğümüzda ... El ele tutuşmuş birbirimize aşk yemini ediyorduk ... Nasıl da seviyordun konuşma biçimimi ... Öteki çekiciliklerimin yanında ... Kristal kadar berrak bir ses ... Senin ifadenle söylersek ... Çarpıcı bir dil kullanırdın ... Kristal berraklığı ... Dinlenmeye doymazdın ... Şimdi ... biraz pürüzlendi ... Daha ne kadar sürer dersin?.. Fısıltıya dönüşmesi?.. Bilirsin ... Ne zaman sözcükleri duyamazsın?.. Şurada burada acayip bir sözcük kalması ... En kötüsü de bu değil mi?.. Değil mi, Joe?.. Böyle demiş miydin bana?.. Son nefesimizi vermeden önce ... Acayip bir sözcük ... Gösterilen çaba duymak için ... Bunu sana yaptırın ne?.. Aşağı yukarı başardın sayılır ... O halde, ne anlamı var?.. Ne söylediğimizin ... En iyisi bu olmalı ... Başardın sayılır bir kere daha ... İyiye bastırılmış biri daha işte ... Ve en kötüsü ... Böyle dememiş miydin bana?.. Fısıltıya dönüşmüş ... Acayip bir sözcük ... Gösterilen çaba duymak için ... Kafa sıkışmaktan yorgun düşmüş ... Sonunda durur ... Sonunda durdurursun onu ... Ya

beceremeseydin ... Hiç düşündün mü bunu?.. Ya sürüp gitseydi?.. Kafadaki fısıltı ... Kafanda sana bir şeyler fısıldayan ben ... Anlamını kavrayamadığın şeyleri ... Gelip bizle birleşene kadar ... Bazı bazı ... Söyle Joe.

Kamera Hareketi 5

Yaradının nasıl bu günlerde?.. Hâlâ işine yarıyor mu bari?.. Hâlâ kucak açıyor mu sana?.. Joe'muzun çektiği çileler için ... Bekle bakalım ... Seninle konuşsun diye ... Kendi kendinle işin bittiği zaman ... Bütün ölümlerin yeniden öldüklerinde ... Eski pis yatağına çakılıp kaldığında ... Böylesi bir enkaz için sağlık yeter de artar bile ... Şu bezeyi saymazsak eğer ... Solucansız bir mezar sessizliği ... Çabalarının mükafatı ... Bir gece ... "Çılgın ruhun" ... O işler haydutların için nasıl arapsaçına dönüşmüştü ... Söyle Joe ... Hiç düşünmüş müydün bunu?.. Yaradının başlayınca anlatmaya ... Sana bir şeyler ... Kendi kendinle işin bittiğinde ... Bir gün bitirebilirsen tabii ...

Kamera Hareketi 6

Evet, nasibini aldın ... Şu yüce aşk denen süprüntüden ... Tanrı bilir neden ... Ben bile anlayamıyorum bunu ... Ama daha iyisini buldum ... Duyduğunu sanıyorum ... Her bakımdan daha tercihe şayan ... Daha şefkatli ... Daha güçlü ... Daha zeki ... Daha güzel ... Daha temiz ... Dürüst ... Sadık ... Akıllı ... Evet, ben iyi sıyrıldım ...

Kamera Hareketi 7

Ama birisi var ki ... Kimi kastettiğimi biliyorsun Joe ... Yeşilli ... Daracık giysili ... Hep solgun ... Gözleri solgun ... Nur saçan ... Senin deyişinle ... Sonra açış gözlerini ...

Benzersizdi ... Karşılaştıkların arasında ... Anlıyor musun söylediklerimi?.. Söyle Joe ... Aştı bu, senin için ... Mutluluk yarınlar da demiştin ... Tıkıştırırken onu kendi deve tüyü çuvalının içine ... Boynuzdan kocaman düğmeleri ilikleyemezken bir türlü ... Sabahın ilk uçağına aldığın bileti cebindeydi ... Aldattın onu, değil mi?.. Mahvettin ... Elbette o da ... Genç öldü ... Artık çenesinden korkman için bir neden kalmadı.

Kamera Hareketi 8

Neler olduğunu öğrendin mi hiç?.. Bir şeyler söylemedi mi?.. Yalnızca bir ölüm ilanı çıktı gazetede ... "Vakitsiz, acı bir ölüm ... Dualar, azizler, Tanrım, ruhu şadolsun." ... Anlatayım mı sana?.. Sen ilgilendirmiyor mu?.. Yine de anlatacağım ... Bence bilmen gerek ... Peki Joe, sıkı dur şimdi ... Pes edecek zaman değil ... Neredeyse başardın sayılır ... Yakında yok olacağım ... Yok ettiklerinin sonuncusu ... Şu sürük seni seviyorsa, o zaman başka ... Sonra bir sen kalacaksın ... Şu eski şenlik ateşi ... Gereken tüm zaman ... Kokuşmanın tamamlanması için ... Sonrası sevgili sessizliğin ... Bir parça ki ... Herkesi taçlandır ... Ta ki alicenapları ... Pis bir kış gecesi ... "Çamur senin sanatın." ...

Kamera Hareketi 9

Evet ... Ilık yaz gecesi ... Her şey uyuyor ... O, üzerinde lavanta kokan kombinezon, yatağının kenarına oturmuş ... Bilirsin biri ... Ah sizi tanırdı o, tanırsal güçler!.. Deniz tatlı çırpıntıları duyuluyor açık pencereden ... Sonunda kalkıyor ve dışarıya süzülüyor ... Ay ... Ağaç gövdesi ... Bahçeden aşağı yürüyor, sıra kemerli köprünün altından geçiyor ... Yosunlardan suyun yükseldiğini anlıyor ... Kıyıya kadar

iniyor ve yüzünü suya uzatıyor ... Uzun bir öyküylü kısaltınca olmaz ... Sonunda sırlıslıkla ayağa kalkıyor ve eve dönüyor ... Jilet çıkarıyor ... Vücudunun tüylerini almak için senin önerdiğin jileti ... Yeniden iniyor bahçeye, köprü'nün altından geçiyor ... Jileti kutusundan çıkarıyor ve suyun içine yanlamasına uzanıyor ... Başka bir uzun öyküylü de kısaltınca olmuyor ... Anımsarsın nasıl acıdan korktuğunu ... Sıyrığı kombinezonundan yırtıp kopardığı bir parçayla sarıyor ... Sonunda yerinden kalkıyor ve yeniden eve dönüyor ... Islak ipek kombinezon derisine yapışmış ... Bütün bunlar senin için yeni değil mi Joe?.. Söyle Joe ... Hapları çıkarıyor ve yeniden bahçeye iniyor ve köprü'nün altından geçiyor ... Yürürken birkaç tanesini atıyor ağzına ... Bir uğursuzluk var havada ... Ay tepenin ardındaki kıyıda süzülüyor ... Bir süre gümüşden titremelere bakınıyor ... Sonra bir parça aşağıdaki kayalıklara doğru yürüyor ... Aklından neler yapmak geçtiğini bir düşün ... Düşünsene ... Bir çocuk gibi suda ayaklarını sürülmesi ... Yürürken birkaç hap daha atıyor ağzına ... Devam edeyim mi Joe?.. Söyle Joe ... Sonunda yüzü dalganın biraz üstünde kalacak şekilde suya giriyor ... Şimdi çakıl taşlarıyla oynuyor ... Bu defa her şeyi düşündü ... Sonuncu hapi da yuttu ... Sana duyduğu aşk buydu işte ... Yüzü için taşlar içinde küçük bir çukur kazıyor ... Yeşilli ... Dar giysili ... Hep solgundu ... Gözleri solgun ... Gözyaşı dökmeden önceki bakışları ... Sonra açılışları ... Nur saçıyordu ... Böyle diyordun değil mi Joe?...
(SES italikte yazılan tümceleri saymazsak kulağın ancak işitebileceği noktaya kadar düşer.)
Pekâlâ ... En iyisi seninki ... Şimdi düşün ... Gitmeden ... Yüzü çukurda ... Dudakları bir taşın üzerinde ... Joe onunla birlikte ... Işık karıyor. "Joe Joe" ... Tek ses duyulmuyor

... Taşlarda ... Söylesen Joe, kimse dinlemiyor seni ... Söyle "Joe", dudakların gevşesin ... Ellerini düşün ... Tek başına oynanan oyunu ... Bir taşın karşısında ... Gözlerini düşün ... Nur saçıyorlar ... Haziran ayı ... Bereketli bir yıl ... Göğüsleri Joe taşlar içinde ... Elleri ... Onlar gidene kadar ... Ellerini düşün ... Neyle oynuyorlar ... Taşların içinde ...
(Görüntü soluklaşır, ses önceki gibi.)
Neyi okşuyorlar ... Onlar gidene kadar ... İşte sana duyduğu aşkı bu ... Değil mi Joe?.. Değil miydi Joe?.. Söyle Joe ... Böyle düşünmüyor musun?.. Bizim yanımızda ... Tanrı'nın yanında ... Söyle Joe ...
(Görüntü ve ses kaybolur. Son.)

SOLUK

(*Breath*)

Çeviren: Uğur Ün

Kenneth Tynan'ın *Oh! Calcutta!* adlı dergisi için yazılan ve 1969'da New York'a gönderilen bu metin İngilizce yazılmıştır. Orijinal metin ilk kez *Gambit*, cilt 4, no. 16'da (1970) yayınlanmıştır. 16 Haziran 1969'da New York Eden Theatre'da sahnelenmiştir. İngiltere'deki ilk sahneye koyumu Close Theatre Club tarafından Ekim 1969'da gerçekleştirilmiştir.

PERDE

1. Sahnede dağınık bir biçimde duran döküntü yığını aydınlatan zayıf bir ışık. Beş saniyelik bir sessizlik.
2. Zayıf, kesik bir çocuk ağlaması ve hemen ardından alınan ilk soluk sesi, yavaş yavaş artan ışıkla birlikte on saniye içinde doruk noktasına ulaşır. Beş saniyelik bir sessizlik.
3. Verilen soluk sesi, yavaş yavaş azalan ışıkla birlikte on saniye içinde minimuma iner (ışık 1'de olduğu gibidir) ve hemen ardından, önceki çocuk ağlaması duyulur. Beş saniyelik bir sessizlik.

PERDE

- DÖKÜNTÜ** : Dikey olmayan bir biçimde dağınık duran gereksiz eşya yığını.
- AĞLAMA** : Anında kaydedilmiş, yeni doğmuş çocuk ağlaması. Önemli olan nokta, her iki ağlamanın başlangıç ve bitişlerinin soluk alıp-verme sesiyle ve ışık ile uygunluk içinde yükselip-alçalmasıdır.
- SOLUK** : Kaydedilmiş olan ses, yükseltici ile duyulur.
- MAKSİMUM IŞIK** : Parlak olmayacaktır. Karanlığın "0" ve parlak ışığın "10" olduğu kabul edilirse ışık, "3" ve "6" arasında kullanılıp sonra eski durumuna dönecektir.

BEN DEĞİL

(Not I)

Çeviren: Güven Turan

1972 ilkyazında İngilizce yazılmıştır. İlk olarak Eylül 1972'de New York, Lincoln Center, Forum Tiyatrosu'nda sahnelenmiştir. İlk kez 1973 yılında Londra'da Faber and Faber'de yayınlanmıştır. İngiltere'deki ilk sahnelenişi 16 Ocak 1973 günü Londra'da Royal Court Tiyatrosu'ndadır.

NOT

Aksiyon: Bu çok sade bir şekilde kolların yana açılıp tekrar, umutsuz bir üzüncü davranışıyla eski yerine dönmesi şeklindedir. Her tekrarlanışta ağırlaşarak üçüncüde zorlukla algılanır bir durum alır. AĞIZ'ın hiddetli yadsımasında üçüncü kişi kipini bırakışı belirtecek kadar bir duraklama vardır.

(AĞIZ dışında sahne karanlıktır, sahnenin üstünde izleyicilerin sağında, sahneden aşağı yukarı iki buçuk metre kadar yüksekte, yakın mesafeden alınan belirli belirsiz aydınlatılmıştır, yüzün geri kalan kısmı gölgededir. Gizli mikrofon kullanılmaktadır.

Sahnenin alt tarafında, izleyicilerin solunda, uzun, cinselliği belirsiz, baştan aşağı siyah dökülen bir cellabiye giymiş, kukuletasını kaldırmış DİNLEYİCİ, sahnenin öteki ucundan AĞIZ'a dönük durduğu sadece duruşundan anlaşılacak şekilde, çaprazında, görünmeyen, sahneden bir metre yirmi santim kadar yüksekte bir platformda, tümüyle çok az bir ışıkla aydınlatılmış olarak kıpırdamadan durmaktadır. Metinde belirtilen yerlerde sadece dört hareket yapacaktır. Not'a bakınız.

Salonun ışıkları azalırken perdenin ardından AĞIZ'ın konuşması anlaşılabilir bir şekilde duyulmaya başlar. Salonun ışıkları söner. 10 saniye ses anlaşılabilir bir şekilde devam eder. Perdenin kalkması ile birlikte, senkron tutacak şekilde, metinle uyumlu olarak, ses yükselir ve perde tam kalktığında tüm uyum kurulur.)

AĞIZ

: ... çık ... gel bu dünyaya ... bu dünya ... ufacak bir şey ... zamanından önce ... işe yarama— ... ne?.. kız?.. evet ... ufacak bir kız ... bu ... burada ... zamanından önce ... işe yaramaz bu çukura adı ... adı ... önemsiz ... ana babası bilinmiyor ... duyan yok ... kaybolduktan sonra ... havaya uçup ... pantolonunun düğmelerini ilikler ilikle-

mez ... kadın sadece ... sekiz ay sonra ... nere-deyse saniyesi saniyesine ... yani aşksız ... bu bir yana ... alışıldığı üzere söylenildiği gibi olmayıp ... sessiz çocukcağız ... evde ... yok ... bu bakıma hiçbir şekilde hiçbir yerde asla ... hiçbir sevgi görmeden ... hiçbir aşamada ... yani sıradan bir olay ... ta altmışına ulaşmaya kadar dikkate değer hiçbir şey olmadan ta ki— ... ne?.. yetmiş mi?.. aman Tanrım!.. yetmişine gelineye kadar ... bir tarlada dolaşırken ... çuhaçiçeklerine bakınırken amaçsız ... vakit geçirmek için ... bir iki adım atıp durup ... etrafa boş boş bakıp ... sonra tekrardan ... bir iki daha ... durup ve bakıp ... falan filan ... sürüklenip giderek ... sonra birdenbire ... yavaş yavaş ... her şey bitti ... bütün o Nisan başları sabah ışığı ... ve kendini birdenbire bir yerde buldu— ... ne?.. kim?.. hayır!.. kadın!.. (Susma ve aksiyon 1) ... karanlıkta buldu kendini ... tam olmasa bile ... cansız ... cansız ... çünkü hâlâ duyabiliyordu uğuldadığını ... sanki ... kulaklarında ... ve bir ışık çizgisi gelip gidiyordu ... gelip gidiyordu ... aydan saçılıyormuş gibi ... sürüklenip giden ... bulutlara dâhil çıkarak ... ama duygusuzlaşmıştı ... hissediyordu ... çok duygusuzlaşmıştı hissediyordu ... bilmiyordu ... ne durumda olduğunu ... düşünün!.. ne durumda olduğunu!.. ayakta durup durmadığı ... ya da oturup oturmadığı ... ama beyin— ... ne?.. diz çökmek mi?.. evet ... ayakta durup durmadığı ... ya da oturup oturmadığı ... ya da diz çöküp çökmediği ... ama beyin— ... ne?.. uzanmış mı?.. evet ... ayakta durup durmadığı ... ya da oturup oturmadığı ... ya da diz çöküp çökmediği ... ya da uzanıp uzanmadığı ... gene de beyin ... gene de ... bir bakıma ... aklına ilk gelen ... ah çok sonra ... birdenbire ... yetiştirilmişti inanmak için ... öteki yetimlerle birlikte ... esirgeyen bağışlayan ... (Kısıp bir kahkaha.) ... Tanrıya ... (Kahkahayla güler.) ... ilk düşündüğü ... yok çok sonra ... birdenbire ... cezalandırıldığı ... günahları yüzünden ... o zaman pek çoğu ... kanıt aransa çok kanıt bulunurdu ... şimşek gibi geçti usun-

dan ... birbiri ardına ... sonra kovdu hepsini
saçma bulup ... ah çok sonra ... bu düşünce ko-
vulunca ... birden farkına varınca ... ağır ağır
farkına varınca ... acı hissetmediğinin ...
düşün!.. acı yok!.. sahiden anımsamıyordu ...
düşünmeden ... daha az acı çekerken ... elbette
eğer ... acı çekmesi gerekse ... hah!.. acı
çekmeyi düşünmüşse ... arada bir olduğu gibi ...
hayatında ... açık açık zevk alması gereken an-
larda ... gerçekte ... hiç yoktu ... azıcık bile
yoktu ... bu durumda elbette ... cezalandırma
düşüncesi ... bir günah için ya da başka nedenle
... ya da her şey için ... ya da özel bir neden ol-
maksızın ... olması gerektiği için ... çok iyi anla-
yabiliyordu ... o cezalandırma duygusu ... kendi-
sine ilk geldiğinde ... inanarak yetiştirildiği için
... öteki yetimlerle birlikte ... esirgeyen
bağışlayan (*Kusık bir kahkaha.*) ... Tanrı'ya ...
(*Kahkahayla güler.*) ... ilk aklıma geldiğinde ...
sonradan silip atarak ... saçma bulduğundan ...
belki saçma değildi ama ... nihayet ... falan filan
... bütün hepsi ... boş düşünceydi ... bir başka
düşünce ... oh çok sonra ... birdenbire çakınca ...
gerçekten sersemceydi ama— ... ne?.. uğultu
mu?.. evet ... sürüyordu uğultu devamlı olarak ...
yani ... kulaklarında ... elbette gerçekten de ...
kulaklarında değildi de ... kafatasının içindeydi
... kafatasının içinde donuk bir kükreme ... ve o
ışın ya da ışık sürekli ... ay ışıkları gibi ... belki
de benzemeyen ... tabii benzemeyen ... hep aynı
noktada ... bir parlak ... bir maskelenmiş ... ama
hep aynı noktada ... ay olamazdı ki ... hayır ... ay
değil ... hep aynı duygunun bir parçası olarak is-
tediği ... acı çekme ... öte yandan gerçekten bir
bakıma ... en azından ... saplanan bir sancı gibi
değil ... o zamana kadar ... hah!.. o zamana
kadar ... o öteki düşünce sonra ... oh çok sonra
... birdenbire ... çok aptalca ama ona da çok
uygun ... bir bakıma ... iyi yapardı eğer ... inle-
seydi ... arada bir ... kıvranamazdı ... gerçekten
acı çekiyor gibi ... ama yapamıyordu ... becere-
miyordu ... makyajında bir kusur ... aldatmayı
beceremiyor ... ya da makine ... daha çok da ma-

kine ... öylesine darmadağın ... hiç alamıyor
mesajı ... ya da yanıtlamaya gücü yok ...
uyuşmuş gibi ... ses çıkartamıyor ... hiçbir ses ...
ses denilebilecek bir şey bile ... örneğin yardım
istemek için çığlık atamıyor ... içinden çok gel-
seydi ... çığlık ... (*Çığlık atar.*) ... sonra dinler ...
(*Sessizlik.*) ... çığlık atar sonra ... (*Tekrar çığlık
atar.*) ... sonra tekrar dinler ... (*Sessizlik.*) ...
hayır ... tutuyor ... mezar gibi sessiz her şey ...
hiçbir— ... ne?.. uğultu?.. evet ... uğultu bir
yana tam bir sessizlik ... sözün gelişi ... hiçbir
tarafı kıpırdamıyor ... hissettiği ... sadece
gözkapakları ... tahminen ... açılıp kapanıyor ...
ışığı kapatıyor ... refleks diyorlar ... hiçbir
duygu yok ... sadece gözkapakları ... en iyi
olasılıkla ... kim hissedebilir ki?.. açılıp ...
kapanıyor ... bütün o ıslaklık ... ama beyin gene
de ... hâlâ yeterli ... ah iyice yeterli!.. bu
aşamada ... kontrol yapabiliyor ... kontrol
altında ... bundan şüphelenmek bile ... çünkü o
Nisan sabahı ... akıl yürütebilir ... o Nisan
sabahı ... gözünü dikmişsen ... uzaktaki bir çana
... ona doğru hızlanmışken ... gözünü dikmişken
... kaçır korkusu ile ... henüz tümüyle yitmeden
... bütün o aydınlık ... kendiliğinden ... hiçbir
şeysiz ... hiç ... kendi açısından ... falan filan ...
akıl yürütüp dururken ... boş sorgulama ... ve
hep ölü gibi kıpırtısız ... mezar kadar tatlı ses-
sizlik ... sonra birdenbire ... ağır ağır ... fark
eden— ... ne?.. uğultu mu?.. evet ... her taraf
ölüm sessizliğinde sadece uğultu ... sonra bir-
denbire fark etti ... sözcükler— ... ne?.. kim?..
hayır!.. o!.. (*Sessizlik ve aksiyon 2.*) ... fark etti
... sözcükler geliyordu ... düşün!.. sözcükler ge-
liyordu ... tanımadığı bir ses ... başta ... sesin du-
yuluşundan çok önce ... sonunda kabul etmesi
gerekti ... başkası olamazdı ... kendininkinden
başkası ... bazı ünlü sesler ... daha önce hiç duy-
madığı ... başka yerde ... onun için insanlar ba-
kardı ... çok seyrek ... yılda ya bir ya iki kez ...
garip bir nedenle her zaman kışın ... onu anla-
madan bakarlardı ... ve şimdi de bu akış ... din-
mek bilmez akış ... daha önce hiç ... aksine ...

tümünden sesi soluğu kesik ... hayatı boyu ... işte kurtuldu!.. alışveriş bile ... alışverişe çıkabilir ... kalabalık alışveriş merkezi ... süpermarket ... listeyi uzatmak ... çantayla ... eski ... siyah alışveriş çantası ... sonra durup bekler ... belirsiz bir süre ... izdihamın ortasında ... kıpırtısız ... boşluğa gözünü dikerek ... tabii ağız yarı açık ... tekrar çanta eline tutuşturuluncaya kadar ... çantası elinde ... sonra hesabı öder ve gider ... bir hoşça kal demeden ... şimdi kurtuldu işte!.. ve şimdi şu akış ... yarısını bile kavrayamıyor ... çeyreğini bile ... fikri yok ... dediği şu ... düşün!.. ne söylediği hakkında hiçbir fikri yok!.. başlamayı deneyinceye kadar ... kendini aldatıyor ... kendisinin değil asla ... kendi sesi değil asla ... ve hiçbir kuşku taşımaksızın ... önemli olmalı ... meseleyi kavrayıyor ... epey güç harcadıktan sonra ... birdenbire fark edince ... ağır ağır fark edince ... dudakları kıpırdıyor ... düşün!.. tabii o zamana kadar bilmezken ... ve sadece dudakları değil ... yanakları ... çenesi ... bütün yüzü ... bütün hep— ... ne?.. dil mi?.. evet ... ağzın içinde dil de ... bütün bu kıvrılmalar onlarsız asla ... sesimizin sözümüzün olmadığı ... ve gene de sıradan ... hiç hissetmeden ... insan isteklidir ... söylemek istediği konusunda ... tüm varlığı ... sözcüklerine tutunmuştur ... böylece sadece sahip olmayıp ... sahiplenmeyip ... hiçbir şekilde sahiplenmeden ... vazgeçmek ... kendisinin olduğunu sanarak ... sadece kendi sesi ... ama şu öteki korkunç düşünce ... ah çok sonra ... birdenbire ... çok daha korkunç eğer ... o duygu tekrarlanırsa ... düşün!.. tekrarlayacağını hissetmek!.. tam yukarıdan başlayıp ... işleye işleye aşağı inmen ... bütün makine ... ama hayır ... kurtuldu ondan ... sadece ağız ... şimdilik ... hah!.. şimdilik ... sonra düşünmek ... ah çok sonra ... birdenbire ... böyle sürüp gidemez ... böyle ... bütün her şey ... dinmek bilmez akış ... duymayı zorluyor ... bir şeyler anlamaya çalış ... ve üstelik düşünceleri ... onları da anlamaya çalış ... hep— ... ne?.. uğultu mu?.. evet ... hep o uğultu ... sözüngelişi ... hepsi birden ... düşün!..

beden tümüyle yok gibi ... sadece ağız ... dudaklar ... yanaklar ... çene ... hiç— ... ne?.. dil mi?.. evet ... dudaklar ... yanaklar ... çene ... dil ... bir saniye bile durup dinlenmeksizin ... coşmuş etmiş bir ağız ... sözcükler sel gibi boşalıyor ... kulaklarında ... kesinlikle kulaklarında ... yarısını anlamıyor ... çeyreğini bile ... ne söylediği üzerine en ufak bir fikri yok ... düşün!.. ne söylediği hakkında hiçbir fikri yok!.. ve duramıyor ... durdurması imkânsız ... bir süre önce oysa ... sadece kısa bir an!.. hiç ses çıkartamıyordu ... hiçbir ses ... şimdiyse duramıyor ... düşün!.. akışını durduramıyor ... ve tüm beyin yalvarıyor ... beyinde bir şey yalvarıyor ... ağzın susması için yalvarıyor ... bir an için dur ... kısıcak bir süre için de olsa ... ve yanıt yok ... sanki duymamış gibi ... ya da duramıyor ... bir saniye bile duramıyor ... çıldırması gibi ... tümü hep birlikte ... duymayı zorlaştırıyor ... bir araya getirmek ... ve beyin ... kendi başına buyruk sabukluyor ... bütün bunlardan bir anlam çıkartmak ... ya da bunu durdurmak ... ya da geçmişte ... geçmişi çekip getirmek ... her taraftan çakıntılar ... çokluk yürüyüşler ... her günü yürüyüş yapmak ... her gün ... bir iki adım atıp durmak ... boşluğa bakmak ... sonra tekrar ... biraz daha ... durmak ve tekrar bakmak ... sürekli ... oraya buraya sürüklenmek ... her gün ... ya da ağladığı o an ... hatırladığı tek an ... bebekliğinden beri ... bebekken ağlamış olmalı ... belki de ağlamamıştı ... hayat için başat değil ... sadece doğum ağlayışı bir başlangıç olarak ... soluk almak ... sonra buna gelesiye hiç ... neredeydi?.. Crocker'in Tarlası'nda ... bir akşam üzeri evine dönerken ... ev!.. Crocker'in Tarlası'nda küçük bir tepelik ... akşam alacası ... oturup eline bakması ... kucagında duran ... avcu yukarı dönük ... birden ıslak olduğunu gördü!.. avuç ... gözyaşları olasılıkla ... çevrede kilometrelerce tek kişi yok ... ses yok ... sadece gözyaşları ... oturup kuru-malarına baktı ... hepsi birkaç saniye sürdü ... ya da bir saman çöpüne tutunmak ... beyin ... kendi

başına buyruk kırışıp duruyor ... çabuk kavrama ve sürdürme ... hiçbir şey yok ortada ... ardından gelene geçmeli ... ses kadar kötü ... daha kötü ... daha az anlamlı ... bütün bunların hepsi ... olmuyor— ... ne?.. uğultu mu?.. evet ... uğultu hep var ... bir gelip bir gidiyor ... başlıyor dolanmaya ... bir ay ışığı gibi ama değil ... her yanı aynı ... bunu da göz önünde bulundurmak gerek ... gözün kenarıyla ... hepsi bir arada ... sürmez böyle ... Tanrı sevgidir ... arıtılacak ... tekrar tarlada ... sabah güneşi ... Nisan ... çimenlerin arasına yüzüştü kapan ... tarla-kuşlarından başka bir şey yok ... falan filan ... saman çöpüne tutunmak ... duymayı zorlamak ... aykırı söz ... bir anlam vermeye çalışmalı ona ... bütün gövde yitmiş gibi ... sadece ağız ... çıldırması gibi ... ve durmuyor ... durdurmak olası değil ... bir şey— ... yapmak zorunda olduğu— ... ne?.. kim?.. hayır!.. kadın!.. (Susma ve aksiyon 3.) ... yapmak zorunda olduğu— ... ne?.. uğultu?.. evet ... uğultu hep var. ... anlamsız külkreme ... kafatasının içinde ... ve ıslık ... araştırıp duran ... acı vermeden ... şimdilik ... hah!.. şimdilik ... sonra düşünme. ... ah çok sonra ... birdenbire ... belki yapması gerekiyordu ... mecburdu ... söylemeli ... bu olabilir mi?.. yapması gerekti ... söylemesi ... ufacak bir şey ... zamanından önce ... kimsesiz bir çukur ... aşk yok ... onu ayırdı ... her günü konuşmaksızın ... tümüyle konuşmaksızın ... nasıl dayandı bugüne kadar!.. mahkemedeyken ... kendisi için ne söyleyebilirdi ... suçlu ya da suçsuz ... ayağa kalk kadın ... konuş kadın ... orada durup boşluğa bakıyordu ... her zamanki gibi ağız yarı açık ... götürülmeyi bekliyordu ... kolundaki elden hoşnut ... şimdi şu ... söylemesi gerek ... bu olabilir miydi?.. anlatılabilecek ... nasıl olduğu ... nasıl o— ... ne?.. olduydu mu?.. evet ... nasıl olduğunu anlatabilecek bir şey ... nasıl yaşadığını ... yaşayıp gittiğini ... suçlu ya da suçsuz ... durmadan ... altmışına kadar ... bir şey— ... ne?.. yetmiş mi?.. aman Tanrım!.. yetmişine kadar durmadan ... kendisinin bile bil-

mediği?.. duysa bile bilemeyeceği ... sonra bağışlanmıştı ... Tanrı sevgidir ... sevginin bağışlamaları ... her sabah taptaze ... tekrar tarlada ... Nisan sabahı ... yüz çimenlere gömülü ... tarla kuşlarından başka bir şey yok ... topla şunları orada ... devam et anlamaya çalışmaya ... birkaç daha— ... ne?.. değil mi?.. yapacak bir şey kalmadı mı?.. söyleyeceği bir şey yok mu?.. pekâlâ ... söyleyeceği bir şey yok ... başka bir şey deneyiniz ... başka bir şey düşününüz ... ah çok sonra ... birdenbire ... bu da değil ... pekâlâ ... şimdi tekrar başka bir şey deneyelim ... falan filan ... sonunda tam isabet edebilir ... şimdiye kadar gizlenmiş bir şey düşün ... sonra bağışlanmış ... geçmişte kalan— ... ne?.. o da mı değil?.. bununla da mı ilgili değil?.. düşündüğü bir şey yok mu?.. söyleyecek bir şeyi yok ... düşündüğü bir şey yok ... bir şey yok— ... ne?.. kim?.. hayır!.. kadın!.. (Sessizlik ve aksiyon 4.) ... ufacak bir şey ... zamanından önce ortaya çıkmış ... kimsesiz bir çukur ... sevgi değil ... dışlamış onu ... bütün gün hiç konuşmadan günler boyu ... tamamen konuşmadan ... kendi kendine bile ... hiç yüksek sesle değil ... ama tümüyle de böyle denemez ... kimi zaman ... ani bir istek ... yılda ya bir ya iki kez ... garip bir nedenle hep kışın ... uzun süren akşamüstleri ... o karanlık saatler boyunca ... ani bir istek ... söylemek için ... sonra fırlayıp durdurmaya çalışmak ilk gördüğü ... en yakın helaya ... boşaltmaya başlamak ... dinmek bilmez bir akış ... çılgınca bir şey ... ünlülerin yarısı yanlış ... kimse izleyemez ... o bakışı takındığını görünceye kadar ... sonra utançtan ölümlük olmak ... sürüne sürüne geri dönüp ... yılda ya bir ya iki kez ... garip bir nedenle hep kışın ... o karanlık saatler boyunca ... şimdi de şu ... şu ... daha hızlı daha hızlı ... sözcükler ... beyin ... çılgın gibi kırışıarak ... çabucak kavrayıp ve sürdürüp ... bir şey yok ... başka bir yerde olmalı ... başka bir yerde denemeli ... hep bir şeyin yakarması ... yakarmasındaki bir şey ... dursun diye bir şey yakarması ... yanıtız ... yakarlar yanıtız ... ya

da duyulmuyor ... çok silik ... falan filan ...
devam et ... denemeye ... neyi olduğunu bilme-
den ... ne deniyordu ... ne denenebilir ... yitmiş
gibi tüm gövde ... sadece ağız ... çıldırması gibi
... falan filan ... devam— ... ne?.. uğultu mu?..
evet ... her zaman o uğultu ... çağılayanlar gibi
sağırlaşuran bir kükreme ... kafatasının içinde ...
ve ışın ... sağa sola dalıp çıkan ... acı vermeden
... şimdilik ... hah!.. şimdilik ...bütün bunlar ...
devam et ... ne olduğunu bilmeden ... kadına ne
olduğunu bilmeden— ... ne?.. kim?.. hayır!..
kadın!.. KADIN!.. (Susma.) ... ne deniyordu ...
ne denenebilir ... ne olursa olsun ... devam ...
(Perde inmeye başlar.) ... sonunda tam isabet et-
tirmek ... sonra tekrar ... Tanrı sevgidir ...
bağışlama ... her sabah yepyeni ... tekrar tarlada
... Nisan sabahı ... yüz çimenlere gömülü ... tar-
lakuşlarından başka bir şey yok ... topla
şunları— ...
(Perde tümüyle inmiştir. Salon karanlıktır. Ses
perdenin ardında sürer, anlaşılmaz, 10 saniye
geçer, salonun ışıkları yanınca kesilir.)

BU KEZ

(That Time)

Çeviren: Şadan Aydın

Haziran 1974-Ağustos 1975 tarihleri arasında İngilizce yazılmıştır. İlk basımı 1976'da, New York, Grove Press'ce yapılmıştır. İlk kez 20 Mayıs 1976'da Londra'da Royal Court Theatre'da sahneye konmuştur.

Not

10'ar saniyelik iki arayı saymazsak aynı A, B, C sesleri birbirlerini kesintisiz olarak izler. Bununla birlikte seslerin birinden ötekine geçiş, özellikle vurgulanmasa bile hissedilir olmalıdır. Kaynak ve bağlam farklılıkları bu etkiyi yaratmakta yetersiz kaldığı takdirde sesin üç ayrı yükseklikte kaydedilmesi gibi mekanik yollara başvurulabilir.

(Perde. Sahne karanlık. DİNLEYİCİNİN YÜZÜ'ne vuran ışık sahne yüzeyinden yaklaşık 3 metre yüksekte ve merkezden biraz kenarda.

Yaşlı, solgun yüz, uzun, gösterişli beyaz saçlar yukarıdan bakıldığında bir yastığın üstüne yayılmış gibi görünüyor. A, B, C sesleri. İki yandan ve yukarıdan gelen kendi sesidir. Belirtilen yerler dışında kesintisiz olarak, öne arkaya gider gelir. Nota bakınız.

7 saniye sessizlik. DİNLEYİCİNİN GÖZLERİ açık. Soluğu duyulabilir, yavaş ve düzenli.)

A

: bu kez geri döndüğünde son kez çocukluğunda saklandığını yıkıntının hâlâ orada olup olmadığını görmeye ne zamandı (Gözler kapanır.) havanın kapalı olduğu kurşuni günlerde 11 numarayla hattın sonuna kadar gidip geriye yan döndüğünde çocukluğunda saklandığını yıkıntının orada olup olmadığını görmeye ama artık tramvay yok demek her şey bitti bu kez geri döndüğünde çocukluğunda saklandığını yıkıntının hâlâ orada olup olmadığını görmeye bu son kez yok bir tramvay ortalıkta yalnız eski raylar ne zamandı

C

: yağmurdan korunduğunda hep kıstı o zaman hep yağmurdu bu kez Resim Galerisinde yağmurdan ve soğuktan korunduğunda içeri girip kimse görmeden ve geçerek salonları sırlıklamış üşümüş mermer bir bank bulup soluklanmaya ve kurumaya ve sonra kahretsin dışarı ne zamandı

B

: taşın üzerinde birlikte güneşin altında küçük ormanın kıyısındaki taşın üzerinde ve göz alabildiğine sararan buğdaylar aşk yeminleri ederken siz ne-redeyse birbirinize dokunmadan bir mırıltıyla ne de buna benzer bir şey sen bir taşın ucunda o değirmen taşına benzeyen öbür uzun yassı taşa bakmadan birbirinize orada birlikte öylece orada güneşin altından taşın üzerinde küçük ormana arkanızı dönüp buğdaylara bakarak sabit gözlerle ya da gözler kapalı ve çevrenizde her şey hareketsiz tek yaşam izi yok tek canlı yok dışarıda tek ses yok

A

: feribottan doğruca ana yola turmanın elinde gece çantan sağında solunda kahretsin eski yerler eski isimler dosdoğru iskeleden turmanış ana yola ve orada tek bir tel bile yok görülecek pas tutmuş eski raylardan başka hiçbir şey ne zamandı annen ah Tanrı aşkına her şey çoktan bitti bu kez çocukluğunda çılgınlar gibi saklandığını yıkıntının bu son kez orada olup olmadığını görmek için geri döndüğünde

C

: acaba annen ah Tanrı aşkına her şey çoktan bitti her şey toz içinde bütün döküntüler sen banka son çıktığında eski yeşil paltonun içinde büzülmüş kurumak için biraz ısı bulamazken kendi kollarından başka kahretsin oradan öteye başka yere tek bir canlı yok çevrede ve arada bir ayakta uyuyan bir refakatçi keçe tabanlı ayakkabılarını sürüyen tek ses yok arada bir keçe tabanlı ayak-

B

kabıların sürüklenişinden başka önce artan sonra yavaş yavaş azalan : tüm çevrede her şey hareketsiz yalnız başaklar ve yapraklar ve siz de hepten hareketsizsiniz öylece taşın üzerinde afallamış kalmış tek bir ses yok tek bir sözcük yok zaman zaman sizin aşk sözlerinizden başka neredeyse mırıltıyla bir daha yaşamamak üzere kurumazdan önce gözlerinizi yaşartan tek şey bu düşünce aklına ötekilerle birlikte her geldiğinde bu sahne belirliyordu gözlerinin önünde

A

: Foley belki de Çılgın Foley'di hâlâ ayakta kalan kule parçası geriye kalan üzerinde oturduğu moloz ve ısırgan otları artık ne arkadaşların ne yuvanın belki deniz üstündeki şu ada senin hayır orada seninde birlikteydi tek bir gece seninle birlikteydi bir daha yanaştı bir sabah kıyıya her halikarda bir sabah ayrıldı bir sonraki çocukken saklandığın içeriye gizlice girmeyi kolladığın ve orada ısırgan otları arasında resimli kitapların gün boyunca saklanmak için koştuğun ama asla hiç kimsenin gelmediği yıkıntının hâlâ orada olup olmadığını görmek için

C

: ve orada bir süre başın kaldırılıyor gözlerin yeniden açılıyor eskilikten ve kirden kararmış büyük bir yağlıboya zamanında ünlü biri kadın ya da erkek hatta çocuk ünlü genç bir prens belki de bir prenses falan sülaleden genç prens ya da prenses eskilikten kararmış camın ardından yavaş yavaş beliriyor daha iyi görmek için iyice açılmış gözlerinin önünde bir yüz seni döğemenin üzerinde birden geri döndüren yanında kim var diye görmek için

B

: taşın üzerinde güneş altında öylece bakarken buğdaylara ya da gökyüzüne ya da gözler kapalı görecek bir şey

C

olmadığından göz alabildiğine sararan buğdaylardan ve mavi gökyüzünden başka zaman zaman aşk sözcükleriniz neredeyse bir mırıltıyla bir daha akma-macasına kurumazdan önce dökülen gözyaşları birden orada beyne üşüşen düşünceler arasında çocukluğun derinliklerinden ya da hepsinden kötüsü dölyatağından sahneler ya da uzun beyaz saçlarıyla İsa'dan çok önce doğan şu yaşlı Çinli

A

: Asla aynı değil bundan böyle asla tamamen aynı değil ama burada hiçbir şey yeni değil şuydu buydu genel geçer şeyler aynı olamazdın onca yıl sürüldükten sonra bundan böyle asla aynı olmadığını ondan sonra da aynı olamayacağını mırıldanarak kendine yaşam boyu sürecektir dağınıklığının içine boğazına kadar bat

B

: ya da yalnız başına hayali konuşmalar uydurarak dev ısırgan otları arasında bir taşın üzerinde on onbir yıl çocukluk hepsi senin uydurman kimi zaman bir ses kimi zaman başka bir ses gırtlığın yırtılmasına kadar ve ulumalar hepsi birbirinin aynı gecenin içinde karanlık sarınca seni ya da ay ışığı ve seni aramak için yollara dökülen diğerleri : ya da kafanın içi bomboş pencerede karanlıkta gece kışını dinlerken ve yavaş yavaş zorlaşıyor inanmak gitgide zorlaşıyor senin bir başkasına aşk sözleri söylediğine inanmak ya da bir başkasının sana tâ ki görüncüye değin bu öykünün boşluğu doldurmak için uyduracağın bir öykü olduğunu ve gene bu eski öykülerden birinin boşluk gelip seni kefen gibi sarmasın diye uydurulduğunu (10 saniye sessizlik. Soluk duyulabilir. 3 saniye geçer, gözler açılır.)

C

: asla aynı değil ama aynı aman tanrım sen hiç ben dedin mi kendine yaşamın

boyunca söyle haydi (Gözler kapanır.)
sen hiç ben diyebildin mi kendine
yaşamın boyunca dönüm noktası işte
ağzın açılmayışıya kapanmazdan önce
dilinden hiç düşürmediğin bir sözcük
tüm yaşamın birbiri ardına gelen dönüm
noktalarında aslında ilk ve son olan
balçığın içinde kıvrılmış küçük solucan
çıkardılar seni oradan kıvrımları açtılar
ve düzleştirdiler bundan böyle yolun
dosdoğru bundan sonra yoksa bu bir
başka kez miydi bütün bunlar bir başka
kez mi

B : mırıldanarak kendine masallarını bu
kez birlikte taşın üzerinde güneş altında
ya da bu kez birlikte kanal boyunca tek-
neleri çeken katırların yolunda ya da bu
kez birlikte kumsalda bu kez bu kez ve
ondan sonra yapabildiğinin en iyisi
daima birlikte güneş altında bir yer o
yolda akıntıya karşı gün batımına ve
dökülen çöpler suya karışıp giden ya da
sazlara takılan sıçan leşi ya da benzeri
bir şey size doğru gelen ve yavaşça suya
kapılıp gözden kaybolan

A : bu kez döndüğünde çocukluğunda sak-
landığın yıkıntının hâlâ orada olup
olmadığını görmek için bu son kez
dosdoğru iskeleden ana yola tırmanış
onbir numarayı yakalamak için kafanda
tek düşünce kahretsin ne sağında ne so-
lunda eski yerlerden eski isimlerden
başka bir şey yok başın önünde tâ
yukarıda çanta elinde öylece çakılıp
kalıncaya ve açık seçik görünceye kadar
her şeyi

C : ne Ademden ne Havvadan gelmediğini
anladığında ne Ademden ne Havvadan
gelmediğini anlamının sana ne ka-
zandıracağını görmeye başladığında hiç
fikirin yok bunun kim olduğuna ilişkin
senin ne olduğunu söylerken içine
tıkıldığın bu kafatası kimin içinde inle-

yip durduğun ya da yoksa bu kez bir
başka kez miydi kirden ve eskilikten ka-
rarmış ölü portreleriyle yalnız başına ve
çerçevelerdeki tarihler yüzyılda
yanılmayasın diye sen olduğuna inana-
madan kapanış saati gelince dışarı
yağmur altına atılıncaya kadar

B : onun yüzüne hiç göz atmadan ya da bir
başka kısmına yok bir hareket ona doğru
ne de ondan sana doğru hep koşut birbi-
rine bir dingilin iki ucu gibi hiç
yaklaşmadan birbirine yalnız iki belirsiz
leke görüş alanının sınırında birbirinize
hiç dokunmadan ne de buna benzer bir
şey hep aranızda mesafe dokunma nok-
taları arasında bir santim kala etle kan
gibi daha da iyisi yeminler olmasa iki
gölge gibi

A : yok artık gitmenin bir yolu peki ne
yapmalı o zaman sorun değil yok artık
tek bir sözcük bile etmemek canlılara
yaşadığın sürece iki büklüm ve yayan o
zaman geriye dönüş gara kadar giden
bütün yollar kapalı ve tahta çakılı büyük
güney ve doğu şebekelerinin Dorik is-
tasyon binası hepsi kapalı ve harabeye
dönmüş sıra sütunlar peki ne yapmalı
C : yağmur ve ezeli pusluluklar senin yanı
sıran koşuşturan asla gerçekleşmemiş
bir değişiklik için nasıl uğraşıldığı nasıl
asla uğraşılmayacağı ezeli pusluluklar
senin ayağını kaydıran o sözcükler
tükenene beynin tükenene ve bacaklar
tükenene kadar kimin olursa olsun ya da
ne olursa olsun bütün kilise bölgesinden
yalpalamalar ve mırıltılar

B : devinimsiz hep devinimsiz bu kez taşın
üzerinde ya da bu kez kumsalda yan
yana uzanmış kumlara ufka bakarak ya
da gözler kapalı ufuk siyah ufuk siyah
devinimsiz yan yana sahne belirliyor
gözünün önünde ve oradasınız işte nere-
si ise orası

A

: vazgeçmek tek çare o zaman soluk
sabah güneşi olmayan basamaklara
çöküvermiş başka bir yerde de olmayan
güneş o zaman başka yerler gerek
çöküvermeye soluk güneş altında bir
kapı eşiği yani birisinin kapısının eşiği
gece feribotunun geliş saatini beklemek
için kahretsin uzakta kaldı artık orası
uyuma ihtiyacı yok artık hiçbir yerde
kahretsin hep eski yerler eski isimler
yoldan geçenler ağzı açık bakakalan
sonra yolun öte yanına geçip ötelere
giden

B

: devinimsiz yan yana güneşte sonra
dalıp giden hiç kımıldamadan bir halte-
rin iki ucundaki ağırlıklar gibi
gözkapakları dışında ve hep ara sıra ve
arada aşk yeminleri eden dudaklar
dışında ve tüm çevrede her şey devinim-
siz her ne olursa olsun kıpırdayan hiçbir
şey yok hiçbir ses yok yaprak hışırtıları
yalnız arkadaki küçük ormandan gelen
ya da başaklar ya da çimenler ya da
kamuşlar ne insan ne de hayvandan eser
var gözün görebildiği kulağın duyabil-
diği

C

: hep kış o zaman hep yağmur hep
sokağın soğuşundan ve yağmurundan
korunmak amacıyla bir yere
sığışvermek babadan kalma eski yeşil
paltonun içinde girişi ücretsiz olan yer-
ler yalnız halk kütüphanesi örneğin işte
bir tane daha yaşasın beleş kültür
barıksızlara tanrısal lütuf ya da posta-
ne işte bir tane daha bir başka yer bir
başka kez

A

: kapı eşiğine çöküvermişsin soluk
güneş altında eski yeşil paltonun içinde
işe yaramayan gece çantası dizlerinin
üstünde artık bilmeksizin nerede
olduğunu yavaş yavaş bilmeksizin nere-
de olduğunu ne ne zaman ne niçin
bildiğin tek şey dünyada yalnız olduğun

B

bu kez taşın üzerindeki gibi çocukken
hiç hiçbir şeyin gelmediği taşın
üzerindeki gibi (10 saniye sessizlik.
Soluk duyulabilir seviyede. 3 saniye
geçer, gözler açılır.)

: ya da aynı yerlerde yalnız başına
boşluğu doldurmak için öykü uydurarak
taşın üzerinde (Gözler kapanır.) taşın
ucunda yalnız başına buğdaylarla ufukla
ya da kanal boyunca tekneleri çeken
katırların yolunda üzerinde katırların ha-
yaletleriyle ve akıntıda sürüklenen
boğulmuş fare ile ya da kuş ile ya da her
neyse onunla birlikte batan günün
ışıkları içinde çekip giderken yavaş
yavaş görüş alanının dışında yok
kımıldayan hiçbir şey su ve batan
güneşten başka batıp yok olana değin ve
sen her batanla birlikte batana değin

A

: hiçbir şey gelmiyordu taşın üzerindeki
çocuktan başka dev ısırgan otları
arasında yıkık duvarın gediklerinden
kitabına vuran ışıqla gecenin karanlığı
iyice bastırmadan önce ya da ay ışığı ve
onu aramak üzere yollara dökülen he-
kes ya da kendi kendine söyleşirken
birçok parçaya bölünürken yarenlik
etmek için hiçbir şeyin gelmediği o
yerde

C

: hep kış sonra bitimsiz kış yıllar yılı kış
sanki bitemiyor gibi geçen yıl bitmiyor
ilerleyemeyen zaman gibi bu kez posta-
nede bütün koşuşturmalar yılbaşı
koşuşturmaları kollayıp girince oraya
sokağın soğuşundan ve yağmurundan
korunmak için herhangi biri gibi kapıyı
itererek ve dosdoğru ileri ne sağa ne sola
üzerinde formlar ve bağlı kalemler bulu-
nan masaya ve önüne ilk gelen boş san-
dalyeye çöküş çevreye her zamanki gibi
bir göz atış dalmadan önce

B

: ya da bu kez kumsalda sırtüstü yalnız
rahatını bozacak yeminler olmadan

zaman erkenken ya da geçen gittikten sonra geri gelmeden önce o ya da hem geç hem erkenken o gittikten sonra geri gelmeden önce ve sen eski sahneye hangi sahne olursa olsun aynı eski sahneye dönmekten önce o zamandan önce sonradan önce fareli ya da başakları sararan buğdaylı sahneye ya da bu kez kumsaldaki planörün geçtiği ve senin sonra çok sonra döndüğün sahneye

A : onbir oniki yaşlarında yıkımda ısırgan otları arasındaki düz taşın üzerinde karanlıkta ya da ay ışığında mırıldayan bir ses bazen bir başka ses işte çocukluğun işte basamakların üzerinde soluk güneşin altındasın gene kahretsin yoldan geçenler ağzı açık donakalıyor hadiseyi görünce güneş altında yasaya aykırı olarak çöküvermiş gece çantasına sımsıkı yapışmış önünde yüksek sesle gözler kapalı gevezelik ederken onlar şapkadan dışarı çıkan beyaz saçlardan sular süzülüyor ve işte böyle duruyordun soluk güneş altında her şeyi unutarak

C : atılma korkusu belki burada iğrenç görüntü dışında yapacak hiçbir şey olmadığından işte bu yüzden bu göz atış senin piç arkadaşlarına Tanrıya gükrederek bir vakitler kötü ve olduğun her şey olduğun onlar gibi olmadığın için senin kaçtığın kaçabildiğin kadarıyla bütün iğrençlikler gözler önüne serilene değin sana yönelen ya da bir dumanın içinden geçiyormuş gibi seni delip geçen bütün bu bakışların etkisi altında anladın bu kez yoksa bu bir başka kez miydi bir başka yer miydi bir başka kez miydi

B : planör geçerken yukarıdan değişiklik yok hiç aynı mavi gök hep değişen hiçbir şey yok ondan başka orada seninle birlikte ya da değil sağ elinde hep sağ eli alanın sınırında ve hep ara sıra son-

suz dinginlik zor duyulur seni seviyorum gibi bir mırıldanması güç senin de hiç bu derece saçmalayacağına bu defaya kadar sonunda

A : kapı eşiğine çökmüş uydurarak bütün bu öyküyle gittikçe yaratarak kendini milyonuncu kez yaratarak kendini tümden unutup niçin ve nerede olduğuna Çılgın Foley'i ve geri kalanları hâlâ orada olup olmadığını görmek için dönüp geldiğin gecenin gelmesi hareket saatinin gelmesi için saklanmak üzere çocukluk günlerinin yıkıntısını

C : Kütüphane işte bir başka yer bir başka kez bu kez kayıverdin içeri sokağın soğuşundan ve yağmurundan korunmak için bakan kimse yokken bir şey vardı orada ve ondan sonra sen aynı olmadın kısacası varlığını yitirdin tozla ilgili bir şeydi bu sana tozun anlattığı bir şey sayfanın üzerine hiç ses çıkarmadan eğilmiş moruklar topluluğunun bulunduğu büyük yuvarlak masaya oturunca sessizlik içinde

B : bu kez sonunda deneyip başaramadığında karanlıkta pencerede ve uçup giden gece kuşunun bir başkasının ardından ötüşü ya da bir tarla faresiyle içi boş ağaca geri dönüşü artık tek bir ses bile yok saatlerce saatlerce tek ses yok defalarca uğraştığın ve boşluğu doldurmak için sözcükler oluşturma olanağını bulamadığın halde o halde vazgeçmekten başka çare yok orada pencerede gecenin karanlığında ya da ay ışığında kesin olarak vazgeçmeli ve bırakmalı gelsin daha kötüsü olmaz zaten seni sarmalamaya gelmiş geniş kefen daha kötü değil öncekinden ya da pek o kadar değil ya da pek değil

A : gece çantası elinde babandan kalma yerleri süpüren eski yeşil paltonla suları

süzülerek şapkadan dışarı taşan beyaz saçlarınla rıhtıma geri dönmek ve saatin gelmesini beklemek ne sağa ne sola doğruca aşağı kahretsin eski yerler eski isimler kafandaki tek düşünce gemiye çıkmak kahretsin oradan uzaklaşmak ve asla geri dönmek yoksa bütün bunlar bir başka kez miydi bir başka kez oldu mu acaba bu kezden başka kahretsin her şeyden uzaklaşmak ve asla geri dönmek

C

: tek ses yok yaşlı soluklardan ve çevrilen sayfaların hissettirisinden başka sonra birden bu toz ortalık toz duman oldu gözlerini açın sonuna değin yerden tavana değin yalnızca toz ve tek ses yok ve yalnızca onun sesi sana geldi gitti diyen böyle bir şeydi işte geldi gitti ne kimse geldi ne kimse gitti belki geldi gitti belki geldi gitti

(10 saniye. Soluk duyulabilir. 3 saniye geçer, gözler açılır. 5 saniye geçer, gülümseme, tercihen dişsiz bir ağzın gülümseyişi. Işık yavaş yavaş kararana değin 5 saniye geçer ve perde.)

ADIMLAR

(Footfalls)

Çeviren: Uğur Ü.

Metin İngilizce yazıldı. 1975'in Mart ayında başlandı ve aynı yılın Kasım ayında tamamlandı. İlk yayımlanışı Grove Press, New York, 1976, İlk oynanışı, Royal Court Theatre, Londra, 20 Mayıs 1976.

MAY (M) : *Dağınık kıır saçlı, epey eski giysisinin etekleri ayaklarını gizleyerek yerleri süpürür.*

KADIN SESİ : *Karanlık, sahne gerisinden, Geliş ve gidiş alanı : Sahne önünde, cepheye koşut, uzunluğu dokuz adım, genişliği bir metre, izleyiciye göre biraz sağda.*

SOL Sağ Sol Sağ Sol Sağ Sol Sağ → SAĞ
→ Sol Sağ Sol Sağ Sol Sağ Sol

Geliş ve Gidiş: Sağdan sağ ayak ile başlayarak sola doğru, soldan sağ ayakla başlayarak sağa doğru.

Dönüş : *Soldan tam tersine, sağdan tam tersine.*
Adımlar : *Ayak seslerinin açık seçik işitildiği ritmik bir yürüyüş.*

Işık : *Loş, tabanda en güçlü, bedende daha az, başta en az.*

Sesler : *Hem alçak hem yavaş.*

(Perde. Sahne karanlıktır. Zayıf tek bir çan sesi. Yankı kesilene kadar sürer.

Işıklar karanlık geliş ve gidiş alanını aydınlatır. Sahnenin geri kalanı karanlıktır. M sola doğru yavaş adımlarla ilerlerken görülür.

Soldan döner, sahneyi boylamasına üç kere daha adımlar, durur, sağdadır, yüzü öne dönüktür.

Sessizlik.)

M : *Anne. (Sessizlik. Aynı tonda.) Anne. (Susar.)*

S : *Evet, May.*

M : *Uyuyor muydun?*

S : *Derin bir uykudaydım. (Susar.) Derin uykumda duydum sesini. (Susar.) Ne kadar derin de olsa uykum, sesini duyabilirim.*

(Susar. M yeniden yürümeye koyulur. Dört kez gider, gelir. İkinden sonra adımlarla aynı anda.) ... yedi sekiz dokuz hop ... yedi

sekiz dokuz hop (Serbest.) Biraz uyumayı denesen iyi olmaz mıydı? (M sağda gidiş yönünde hareketsizleşir. Sessizlik.)

M : *İğne yapmamı istiyor musun?*

S : *Evet, ama daha çok erken.*

(Susar.)

M : *Yastıklarımı düzelteyim mi? (Susar.)*

Çarşafını değiştireyim mi? (Susar.)

Oturagını vereyim mi? (Susar.) Sıcak su torbasını? Yaralarını sarayım mı? (Susar.)

Üstünü başını bir sileyim mi? (Susar.) Zavallı dudaklarını ıslatayım mı? (Susar.)

Seninle birlikte dua edeyim mi? (Susar.) Senin için? (Susar.) Bir defa daha. (Susar.)

S : *Evet ama daha çok erken. (Susar.)*

M : *Kaç yaşındayım?*

S : *Ya ben? (Susar. Aynı tonda.) Ya ben kaç yaşındayım?*

M : *Doksan.*

S : *O kadar oldu mu?*

M : *Seksen dokuz, doksan.*

S : *Seni geç getirdim ... (Susar.) Dünyaya.*

(Susar.) Affet beni ... ne olur. (Susar. Aynı tonda.) Affet beni ... ne olur.

(M yeniden yürümeye koyulur. Bir gidiş gelişten sonra, solda yüzü öne dönük durur. Susar.)

M : *Kaç yaşına bastım?*

S : *Kırkını geçtin.*

M : *O kadarcık mı?*

S : *Korkarım ki öyle. (Susar, M yeniden yürümeye koyulur. Soldan ilk dönüşünden sonra.) May. (Susar. Aynı tonda.) May.*

M : *(Yürümektedir.) Evet anne.*

S : *Hiç bıkmayacak mısın? (Susar.) Bıkıp usanmayacak mısın ... hep aynı şeyleri yineleyip durmaktan?*

M : *(Durarak.) Aynı şeyleri mi?*

S : *Evet, hep aynı şeyleri. (Susar.) Zavallı kafanın içindekiler. (Susar.) Hep aynı şeyleri. (Susar.) Hep aynı şeyleri.*

(M yeniden yürümeye başlar. Beş saniye. Geliş gidiş alanındaki ışık kararır. Her taraf karanlıktır. Adımlar kesilir. Sessizlik. Çan sesi, biraz daha zayıf. Yankılanarak kesilir. Işık biraz daha zayıflamış olarak gidiş geliş alanını aydınlatır. Sahnenin geri kalanı karanlıktır. M, sağda yüzü öne dönük görülür. Sessizlik.)

: Burada dolaşıyorum şimdi. (Susar.) Daha doğrusu buraya geliyorum ve öylece duruyorum. (Susar.) Gece olduğunda. (Susar.) O yalnız başına olduğunu hayal ediyor. (Susar.) Bakın, nasıl da yüzü duvara dönük, dimdik duruyor. (Susar.) Görünürde nasıl da duygusuz. (Susar.) Küçüklüğünden beri dışarı çıkmazdı. (Susar.) Küçüklüğünden beri. (Susar.) Şimdi nerede, sorabiliriz bu soruyu. (Susar.) Niçin eski evde, tıpkı başladığı— (Susar.) Tıpkı başladığı yer. (Susar.) Başlanıldığı yer. (Susar.) Her şeyin başladığı. (Susar.) Ama ne zaman başladı bütün bunlar? (Susar.) Yaşını küçük kızların dışarıda sek sek oynadıkları sırada o yine buradaydı. (Susar.) Burada. (Susar.) Burada, şimdi çıplak duran bu döşeme bir zamanlar— (M adımlamaya başlar. Adımlar bir parça ağırlaşmıştır.) Ama adımlarımı izleyelim bir sessizce. (İkinci gidişin sonunda.) Bakın nasıl da kayar gibi yürüyor. (Üçüncü gidişte adımlarla aynı anda.) Yedi, sekiz, dokuz hop. (M soldan döner, bir kere daha gider gelir, sağda yüzü öne dönük durur.) Burada şimdi çıplak duran bu döşeme bir zamanlar uzun tüylü yün bir halıyla kaplıydı. Çocukluktan henüz çıkmış olduğu güne, daha doğrusu geceye kadar sürdü bu. Annesini yanına çağırdığı ve, Anne yetmiyor bütün bunlar, dediği geceye kadar. Anne: Yetmiyor mu? May — çocuğun vaftiz adı bu— May: Yetmiyor. Anne: Yetmiyor da ne demek oluyor May, ne demek istiyorsun? May: Anne demek istediğim şu ki adımlar ne kadar zayıf da

atılsalar, ayak seslerini işitemem gerek. Anne: Hareket tek başına yeterli değil mi? May: Hayır anne, hareket tek başına yeterli değil, adımlar ne kadar zayıf da atılsalar, ayak seslerini işitemem gerek. (Susar. M adımlamaya koyulur. Gidişle birlikte.) Hâlâ uyuyor mu, sorabiliriz bu soruyu. Bazı geceler azıcık uyuyor, zavallı başını duvara yaslayıp azıcık uyuyor. (Susar.) Hâlâ konuşuyor mu? Evet, bazı geceler; kimsenin duymadığını hayal ettiğinde. (Susar.) Nasıl olup bittiğini anlatıyor. (Susar.) Nasıl olup bittiğini anlatmaya çalışıyor. (Susar.) Bütün bunların. (Susar.) Bütün bunların. (M adımlamaya devam eder. Beş saniye. Geliş gidiş alanındaki ışık kararır. Her taraf karanlıktır, adımlar kesilir. Sessizlik.)

Çan sesi biraz daha zayıf bir biçimde duyulur. Yankılanarak son bulur. Işıklar geliş gidiş alanını biraz daha zayıf aydınlatır. Sahnenin geri kalanı aydınlıktır. M, sağda, yüzü öne dönük olarak görülür. Sessizlik.)

: Sonuç. (Susar. Adımlamaya koyulur. Daha da yavaşlamış adımlar. İki gidiş gelişten sonra sağda yüzü öne dönük durur. Sessizlik.) Sonuca gelelim. Bir süre sonra onu büsbütün unuttuklarında o da başladı— (Susar.) Bir süre sonra sanki hiç doğmamış, hiç dünyaya gelmemiş tuhaf bir varlığa dönüştüğünde başladı aylak aylak dolaşmaya. (Susar.) Gece olduğunda. (Susar.) Adeta süzülerek çıkardı geceleri dışarı, bu saatte kilidi küçük kiliseye hep kuzey kapısından girer ve bir aşağı bir yukarı, bir aşağı bir yukarı dolaşırdı. İsa'nın kolu boyunca. (Susar.) Bazı geceler dururdu; sniden, usundan gelen bir titremeyle donmuşçasına. Yeniden harekete geçene kadar olduğu yerde öylece dikilir dururdu. Ama birçok gece, aralıksız adımlardı bir aşağı bir yukarı, geldiği gibi gözden kaybol-

madan önce. (Susar.) Hiç ses çıkarmadan. (Susar.) En azından işitilmeyecek kadar demek istiyorum. (Susar.) Buna benzer bir şey işte. (Susar. Adımlamaya koyulur. İki gidiş gelişten sonra, sağda, yüzü öne dönük durur.) Buna benzer bir şey işte. Yetersiz de olsa bile, belli bir ışıktaki fark edilebiliyor. (Susar.) Aydınlatma doğru biçimde yapılmışsa. (Susar.) Beyazdan çok gri, gri loş bir gölge. (Susar.) Üstü başı dökülüyor. (Susar.) Bir yığın döküntü. (Susar.) Bir yığın gri beyaz döküntü. (Susar.) İzleyin onu— (Susar.) İzleyin onu şarmanın önünden geçerken, alevlerin ve mum ışığının önünde ... nasıl da sisin gölgelediği ayı anımsatıyor. (Susar.) Geçtikten hemen sonra, sanki hiçbir şey olmamış gibi, dolaşmaya başladı gene, bir aşağı bir yukarı, zavallı kol boyunca. (Susar.) Gece olduğunda. (Susar.) Yani senenin belli mevsimlerinde, akşam duası saatinde. (Susar.) Zorunlu biçimde. (Susar. Adımlamaya koyulur. Bir gidiş gelişten sonra, solda, yüzü öne dönük durur. Sessizlik.) Yaşlı Bayan Winter, ki okurun anımsayacaktır, yaşlı Bayan Winter sonlarına gelinmiş bir güzün bir pazar akşamı, kilisedeki ayinden gelen kızıyla sofraya oturmuştu, iştahsızca ağza atılan bir iki lokmadan sonra çatalı bıçağı bıraktı ve başını eğdi. Ne var anne, dedi kız, neredeyse genç kız denebilecek yaşta gelen küçük tuhaf kız ... (Kırık bir sesle.) ... küçük bed— ... (Susar. Normal tonda.) Ne var anne, bir şeyin mi var? (Susar.) Bayan N hemen yanıt vermedi. Ama sonunda başını kaldırdı ve Amy'e dikti gözlerini— okurun anımsayacağı gibi kızın vafiz adydı bu— başını kaldırdı ve Amy'nin gözlerine dikti gözlerini, ve— (Susar.)— Amy'nin gözlerine dikti gözlerini ve Amy, diye mırıldandı. Amy akşam duasında ... tuhaf bir şey dikkatini çekti mi? Amy : Hayır anne çekmedi. Bayan N : Belki de yalnızca bana

öyle geldi. Amy : Belki de yalnızca sana öyle gelen şey neydi anne? (Susar.) Şu varlığını sezinlediğin şey ... şu tuhaf şey neydi anne? (Susar.) Bayan N : Tuhaf bir şey ... hiç dikkatini çekmedi mi? Amy : Hayır anne, böyle birşey dikkatimi çekmez miydi en azından? Bayan N : En azından da ne demek Amy, ne anlama geliyor en azından? Amy : Anne demek istediğim şu ki, dikkatimi herhangi ... tuhaf hiçbir şey çekmedi demekle sana gerçeği söylüyorum. Çünkü ne tuhaf, ne de başka bir şey dikkatimi çekmedi. Ne bir şey gördüm, ne de bir şey duydum. Orada değildim. Bayan N : Orada değil miydin? Amy : Orada değildim. Bayan N : Ama yanıt verirken seni duydum. (Susar.) Ama amin derken seni duydum. (Susar.) Orada olmasaydın eğer, nasıl yanıt verebilirdin? (Susar.) İddia ettiğin gibi orada olmasaydın, nasıl amin diye yanıt verebilirdin? (Susar.) Tanrı'nın sevgisi ve Kutsal Ruh'un yardımı üstümüzden sonsuza kadar eksik olmasın. Amin. (Susar.) Seni açık seçik duydum. (Susar. Adımlamaya başlar. Beş adım attıktan sonra yüzü öne dönük olmaksızın durur. Uzun sessizlik. Yeniden adımlamaya başlar, sağda yüzü öne dönük durur. Uzun sessizlik.) Amy. (Susar. Aynı tonda.) Amy. (Susar.) Evet anne. (Susar.) Hiç bıkmayacak mısın? (Susar.) Bıkıp usanmayacak mısın ... hep aynı şeyleri yineleyip durmaktan? (Susar.) Aynı şeyleri? (Susar.) Hep aynı şeyler. (Susar.) Zavallı kafanın içindekileri. (Susar.) Hep aynı şeyler. (Susar.) Hep aynı şeyler. (Sessizlik. Gidiş geliş alanındaki ışık kararır. Her taraf karanlıktır. Sessizlik. Çan sesi bile daha zayıftır. Yankılanarak kesilir. MAY'e dair hiçbir şey yoktur. On saniye. Işıklar söner. Çan daha zayıfça çalar. Yankılanır. Işık

daha zayıfça aydınlanır. May görülmez. 10
saniye. 1.'da dahil, ışıklar yavaşça söner.
Karanlık.)

PERDE

HAYALET ÜÇLÜSÜ

Televizyon için bir oyun

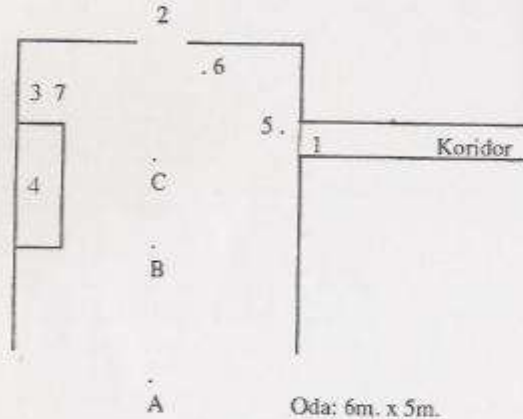
(Ghost Trio)

Çeviren: Güven Turan

1975 yılında İngilizce yazılmıştır. İlk basımı New York
Grove Press'ce 1976 yılındadır. 17 Nisan 1977'de BBC2'de
yayınlanmıştır.

KADIN SESİ (S)
ERKEK (E)

- I. Ön-aksiyon
II. Aksiyon
III. Karşı aksiyon

1. Kapı,
2. Pencere,
3. Ayna,
4. Ot şilte
5. E kapının yanında oturur.
6. E pencerede
7. E şiltenin başucunda
A. Genel görünüm durumu
B. Bel çekim durumu
C. 5 ve 1, 6 ve 2, 7 ve 3 durumları yakın çekim.

1. Kararmadan A'dan genel görünüme açılma. 10 saniye.
2. V: İyi akşamlar. Sesim belli belirsiz. Lütfen ayarınızı ona göre yapınız. (Susar.) İyi akşamlar. Sesim belli belirsiz. Lütfen ayarınızı ona göre yapınız. (Susar.) Ne yükseltilmeli, ne kısılmalı, ne olursa olsun. (Susar.) Bakın. (Uzun bir susma.) Tanıdık bir oda. (Susar.) En uçta bir pencere. (Susar.) Sağda zorunlu bir kapı. (Susar.) Solda, duvara dayanmış, şilte döşek arası bir şey var. (Susar.) Işık: Kısık, her tarafı aydınlatıyor. Kaynak gözüküyor. Sanki her şey ışıltıyor. Belli belirsiz bir ışıma. Gölge yok. (Susar.) Gölge yok. Renk: Hiç yok. Her şey gri. Grinin tonlarında. (Susar.) Gri renkte diyebilirsiniz, gri rengin tonlarında. (Susar.) Malumu ilam edişim affola. (Susar.) Sesi kısık tutun. (Susar.) Şimdi daha yakından bakın. (Susar.) Zemin.
3. Kesme ile yakın planda zemin. 0.70 m. x 1.50 m. düzgün gri bir dikdörtgen. 5 saniye.
4. V: Toz. (Susar.) Zeminin bir parçasını gördüğünüzde hepsini görmüş olursunuz. Duvar.
5. Kesme ile yakın plan duvar. 0.70 m x 1.50 m. düzgün gri bir dikdörtgen. 5 saniye.
6. V: Toz. (Susar.) Bunu bilerseniz, duvarın cinsini—
7. Duvarın yakın plan görünümü sürer. 5 saniye.
8. V: Ne cins zemin—
9. Kesme ile yakın plan zemin. 5 saniye.
10. V: Tekrar bakın.
11. Kesme ile A'dan genel görünüme. 5 saniye.
12. V: Kapı.
13. Kesme ile yakın planda kapının tümü. 0.70 m. x 2 m. düzgün gri bir dikdörtgen. Algılanamayacak kadar aralıktır. Tokmak yoktur. Belli belirsiz bir müzik. 5 saniye.
14. V: Pencere.
15. Kesme ile yakın planda pencerenin tümü. 0.70 m. x 1.50 m. saydam olmayan bir cam parçası. Algılanamayacak kadar aralıktır. Kolu yoktur. 5 saniye.
16. V: Şilte.
17. Kesme ile yakın planda tam üstten şiltenin tümü. 0.70 m. x 2 m. gri bir örtü. Pencere tarafında gri dörtgen bir yastık. 5 saniye.

18. V: Hepsini bilerek, şiltenin cinsini—
 19. Şiltenin tümünün yakın plan görünümü sürer. 5 saniye.
 20. V: Pencerenin cinsi—
 21. Kesme ile bütün pencere yakın plan. 5 saniye.
 22. V: Kapının cinsi—
 23. Kesme ile bütün kapı yakın plan. Belli belirsiz bir müzik. 5 saniye.
 24. V: Duvarın cinsi—
 25. Kesme ile duvarın daha önceki yakın plan görüntüsü. 5 saniye.
 26. V: Zeminin cinsi.
 27. Kesme ile zeminin daha önceki yakın plan görüntüsü. 5 saniye.
 28. V: Tekrar bakın.
 29. Kesme ile genel görünüm. 5 saniye.
 30. V: Tek yaşam belirtisi oturan bu kişi.
 31. A'dan B'ye ağır ağır geçilir ve bel planda F ve kapıyı alır. F bir taburenin üzerinde oturmaktadır, hafifçe öne eğilmiştir, yüzü görülmemektedir, bulunulan uzaklıktan ne olduğu belli olmayan bir kaseti iki eliyle sıkı sıkı kavramıştır. Belli belirsiz bir müzik. 5 saniye.
 32. B'den C'ye geçilir ve yakın planda F ve kapı. Kaset şimdi daha tanımlanabilir yakınlıktadır. Müzik hafifçe yükselir. 5 saniye.
 33. C'den yakın plan baş, eller, kaset çekimine geçilir. Eller sıkı sıkıya kavramıştır, baş öne eğiktir, yüz görülmemektedir. Müzik hafifçe yükselir. 5 saniye.
 34. C ve B'den ağır ağır geçilerek A'ya gelinir (hiç durmaksızın). Müzik geçişle birlikte hafifler ve B'nin hızasına gelindiğinde duyulmaz olur.
 35. A'nın genel görünümü. 5 saniye.

II

26-29 dışında hepsi A'dan.

1. V: Şimdi kadını duyduğunu düşünecek.
2. F başını sertçe kaldırır, hâlâ yere çöküktür, kapıya doğru döner, yüzü hızla görünüp kaybolur, gergin bir duruş. 5 saniye.
3. V: Kimse yok.
4. F başlangıçtaki duruşunu alır, kasetin üstüne doğru eğilir. 5 saniye.
5. V: Tekrar.
6. 2'nin tekrarı.
7. V: Şimdi kapıya.
8. F kalkar, kaseti taburenin üzerine koyar, kapıya gider, sağ kulağını kapıya dayayıp dinler, sırtı kameraya dönüktür. 5 saniye.
9. V: Kimse yok. (Beş saniye susar.) Aç.
10. F sağ eliyle kapıyı iterek saatin dönüş yönünde yarıya kadar açar, dışarıya bakar, sırtı kameraya dönüktür. 2 saniye.
11. V: Kimse yok.
12. F elini kapıdan çekince kapı kendi kendine ağır ağır kapanmaya başlar, F kararsız bir şekilde durur, sırtı kameraya dönüktür. 5 saniye.
13. V: Şimdi pencereye.
14. F pencereye gider, kararsız durur, sırtı kameraya dönüktür. 5 saniye.
15. V: Aç.
16. F sağ eliyle iterek pencereyi saatin dönüş yönünde yarıya kadar açar, dışarıya bakar, sırtı kameraya dönüktür. 5 saniye.
17. V: Kimse yok.
18. F elini pencereden çekince pencere kendi kendine ağır ağır kapanmaya başlar, F kararsız durur, sırtı kameraya dönüktür. 2 saniye.
19. V: Şimdi şilteye.
20. F şiltenin önündeki pencere başına gider, durup şilteye bakar. 5 saniye.
21. F şiltenin başındaki duvara doğru döner, duvara gider, duvarda asılı olan aynada yüzüne bakar, ayna A'dan görülmemektedir.
22. V: (Şaşırmıştır.) Ah!

23. F, 5 saniye sonra, başını önüne eğer, aynanın karşısında başı önüne eğik durur. 2 saniye.
24. V: Şimdi kapıya.
25. F tabureye gider kaseti alır, oturur, başlangıçtaki duruşunu alır, kasetin üzerine doğru eğilir. 2 saniye.
26. I. 31'in tekrarı.
27. I. 32'nin tekrarı.
28. I. 33'ün tekrarı.
29. I. 34'ün tekrarı.
30. I. 35'in tekrarı.
31. V: Şimdi tekrar kadını duyduğunu sanacak.
32. II. 2'nin tekrarı.
33. F kalkar, kaseti taburenin üzerine koyar, kapıya gider, önceki gibi açar, dışarı bakar, ileri doğru eğilir. 10 saniye.
34. F doğrulur, kapıyı bırakır, kapı kendi kendine ağır ağır kapanmaya başlar, F kararsız durur, tabureye gider, kaseti alır, kararsız oturur, sonunda başlangıçtaki duruşunu alır, kasedin üzerine doğru başını eğer. 5 saniye.
35. İlk kez A'da duyulan kısık bir müzik. Ses giderek artar. 5 saniye.
36. V: Kes.
37. Müzik kesilir. A'dan genel görünüm. 5 saniye.
38. Tekrarla.

III

1. "Tekrarla" sözünün hemen ardından, C'de F'nin kapıyla birlikte yakın plan çekimi. Müzik duyulur. 5 saniye.
2. Yakın planda baş, eller ve kaset çekimine geçilir. Müzik biraz daha yükselir. 5 saniye.
3. Müzik kesilir. Aksiyon II.2. 5 saniye.
4. Aksiyon II.4. Müzik yeniden başlar. 5 saniye.
5. C'den F ve kapının yakın plan çekimine geçilir. Müzik duyulur. 5 saniye.
6. Müzik kesilir. Aksiyon II.2. C'den F ve kapının yakın plan çekimi. 5 saniye.
7. Aksiyon II.8. C'den tabure, kaset, sağ kulağı kapıya dayalı duran F'nin yakın plan çekimi. 5 saniye.
8. Aksiyon II.10. Açılan kapının yükselen (kreşendo) gıcirtısı. C'den tabure, kaset ve sağ eliyle kapıyı açık tutan F'nin yakın plan çekimi. 5 saniye.
9. Kesme ile kapıdan koridorun görünümü. Uzun, dar (0.70m.) gri duvarlar arasında gri bir dikdörtgen, boş, öteki ucu karanlıkta. 5 saniye.
10. Kesme ile C'den tabure, kaset, kapıyı açık tutan F'nin yakın plan çekimi. 5 saniye.
11. Aksiyon II.12. Dekreşendo ağır ağır gıcirtıyla kapanan kapı. C'den tabure, kaset, kararsız duran F, kapının yakın plan çekimi. 5 saniye.
12. Kesme ile taburenin üstünde duran kaset, taburenin üstünün büyük gri dikdörtgeni üzerinde daha küçük gri bir dikdörtgenin yakın plan çekimi. 5 saniye.
13. Kesme ile tabure, kaset, kararsız duran F, kapının yakın plan çekimi. 5 saniye.
14. C'den görünümde Aksiyon II.14. C'den F ve pencerenin yakın plan çekimi. 5 saniye.
15. C'den görünümde Aksiyon II.16. Açılan pencerenin kreşendo gıcirtısı. Hafif bir yağmur sesi. C'den F'nin sağ eliyle pencereyi açık tutuşunun yakın plan çekimi. 5 saniye.
16. Kesme ile pencereden dışarısının görünümü. Gece. Loş bir ışıktaki yağmurun yağışı. Yağmurun sesi hafifçe yükselir. 5 saniye.
17. Kesme ile C'den sağ eliyle pencereyi açık tutan F'nin yakın plan çekimi. Yağmurun sesi hafiftir. 5 saniye.

18. C'den Aksiyon II.18. Pencerenin dekresendo gıcirtısıyla ağır ağır kapanması. C'den F ve pencerenin yakın plan çekimi. 5 saniye.
19. C'den Aksiyon II.20. C'den F, ayna, şiltenin başucunun yakın plan çekimi.
20. Bütün şiltenin yukardan yakın plan görünümü. Kesme ile.
21. Yaklaşarak daha yakın planda şilteyi ağır ağır yastıktan ayakucuna kadar ve tersine çevrimle tekrar yastığa tarama. Yastıkta 5 saniye.
22. Bütün şiltenin yukarıdan yakın plan görünümü. 5 saniye.
23. Kesme ile C'den F, ayna, şiltenin başucunun yakın plan çekimi. 5 saniye.
24. Kesme ile üzerinde hiç yansıma olmayan aynanın yakın plan çekimi. Küçük gri bir dikdörtgen (kasetle aynı boyutlarda) duvarın daha büyük dikdörtgeni üzerinde. 5 saniye.
25. C'den kesme ile F, ayna, şiltenin başucunun yakın plan çekimi. 5 saniye.
26. C'den Aksiyon II.21. C'den F ve aynanın yakın plan çekimi. 5 saniye.
27. Kesme ile F'nin aynadaki yüzünün yakın plan çekimi. 5 saniye. Gözler kapanır. 5 saniye. Gözler açılır. 5 saniye. Baş öne eğilir. Başın üstünün aynada görünümü. 5 saniye.
28. Kesme ile C'den başı öne eğik F, ayna, şiltenin başucunun yakın plan çekimi. 5 saniye.
29. C'den Aksiyon II.25. C'den yakın plan başlangıçtaki duruşunu almakta olan F'nin yakın plan çekimi. Duruşunu alınca müzik duyulmaya başlar. 10 saniye.
30. Müzik kesilir. C'den Aksiyon II.2. Hafifçe yaklaşan ayak sesleri. Durur. Kapı hafifçe çalınır. 5 saniye. Kapı aynı şekilde tekrar çalınır. 5 saniye.
31. C'den Aksiyon II.33. Kreşendo gıcirtısıyla kapı ağır ağır açılır. C'den tabure, kaset, kapıyı açık tutan, öne eğilmiş F'nin yakın plan çekimi. 10 saniye.
32. Kesme ile açık kapının önünde koridorda duran küçük bir erkek çocuğun boy planda yakın çekimi. Kukuletan yağmurdan ışıldayan siyah muşamba yağmurluk giymiştir. Beyaz yüzü, görünmeyen F'ye kalkıktır. 5 saniye. Çocuk hafifçe başını sallar. Yüzü kıpırtısız,

yukarı bakmaktadır. 5 saniye. Çocuk tekrar başını sallar. Yüz kıpırtısız, yukarı bakmaktadır. 5 saniye. Çocuk döner ve gider. Uzaklaşan ayak sesleri. Aynı pozisyonunda koridorun sonundaki karanlıkta kaybolana dek kayıt sürer. Boş koridor 5 saniye.

33. Kesme ile C'den tabure, kaset ve kapıyı açık tutan F'nin yakın plan çekimi. 5 saniye.
34. C'den Aksiyon II.34. Dekresendo gıcirtısıyla ağır ağır kapanan kapı. 5 saniye.
35. A'dan genel görünüm. 5 saniye.
36. A'da müzik duyulur. Giderek artar. 10 saniye.
37. Artan müzikle birlikte ağır ağır iyice kasetin üzerine eğilmiş başın yakın plan çekimine geçilir, kaset kolların altında gözden kaybolmuştur. Largonun sonuna kadar görüntü kalacaktır.
38. Sessizlik. F başını kaldırır. Yüz ikinci kez tümüyle görünür. 10 saniye.
39. Ağır ağır A'ya geçiş.
40. A'dan genel görünüm. 5 saniye.
41. Kararma.

MÜZİK

Bethooven'in Beşinci Piyano Üçlülü'nün (Hayalet) Largo bölümü.

- I. 13 başlangıç barı 47
- I. 23 başlangıç barı 49
- I. 31-34 başlangıç barı 19
- II. 26-29 başlangıç barı 64
- II. 35-36 başlangıç barı 71
- III. 1-2, 4-5 başlangıç barı 26
- III. 29 başlangıç barı 64
- III. 36'dan sonuna kadar başlangıç barı 82

... ama bulutlar ...

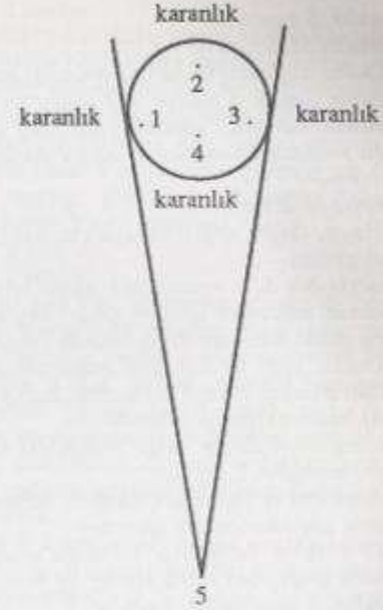
Televizyon için oyun

(... but the clouds ...)

Çeviren: Güven Turan

Ekim-Kasım 1976'da İngilizce yazılmıştır. İlk televizyon gösterimi 17 Nisan 1977'de BBC2'de yapılmıştır. Londra'da, Faber and Faber tarafından 1977'de yayınlanmıştır.

- M : Görünmeyen bir masaya eğilen görünmeyen bir taburenin üstüne oturmuş bir adamın yakın plan çekimi. Açık gri bir cüppe giymiştir, başında bir takke vardır. Yer karanlıktır. Film boyunca aynı çekim.
- M1 : M sette. Şapka ve palto koyu, cüppe ve takke açık renk.
- W : Yakın planda kadının yüzü, mümkün olduğunca ağız ve göze indirgenilmiş bir çekim. Film boyunca aynı kalır.
- S : Genel planda set. Ya boştur ya da M1'dir. Film boyunca aynı çekim.
- V : M'nin sesi.

- Set : Daire, yaklaşık 5 m. yarıçapında, çevresi karanlık
- Aydınlatma : Karanlık çevreden ortada tam aydınlatma olacak şekilde geçişli aydınlatma

1. Batı, yollar.
2. Kuzey, inziva yeri.
3. Doğu, dolap.
4. Ayakta duruş.
5. Kamera.

1. *Karanlık, 5 saniye.*
2. *Açılma ile M. 5 saniye.*
3. V: Kadını düşündüğümde hep geceydi. İçeri girdim—
4. *Erimeyle boş S. 5 saniye. M1 şapka ve paltosuyla batı yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve doğu yönündeki karanlığın önünde durur. 2 saniye.*
5. V: Hayır—
6. *Erimeyle M. 2 saniye.*
7. V: Hayır, doğru değil. Ortaya çıktığında hep geceydi. İçeri girdim—
8. *Erimeyle boş S. 5 saniye. M1 şapka ve paltosuyla batı yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve doğu yönündeki karanlığın önünde durur. 5 saniye.*
9. V: Doğru. İçeri girdim, gün doğumundan başlayıp sokakları dolaşıp, geceyi eve getirip, durup dinleyip (5 saniye), sonra gardropa gittim—
10. *M1 beş adım ilerler, doğu yönündeki karanlığın içine girer, kaybolur. 2 saniye.*
11. V: Şapkamı ve paltomu çıkarttım, cübbemi ve takkemi üstüme geçirdim, tekrar çıktım—
12. *M1 cüppesi ve takkesi ile doğu yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve batı yönündeki karanlığın önünde durur. 5 saniye.*
13. V: Tekrar çıktım ve önceki gibi durdum, sadece bu kez öteki yöne dönüktüm, başka bir görünüm sergiliyordum (5 saniye), sonra döndüm ve kayboldum—
14. *M1 sağa döner ve beş adım ilerler, kuzey yönündeki karanlığının içine girer, kaybolur. 5 saniye.*
15. V: Küçük inziva yerimin içine girip kayboldum ve beni kimsenin görmeyeceği karanlığın içinde yere çöktüm.
16. *Erimeyle M. 5 saniye.*
17. V: Şimdi doğru anladığımızdan emin olmalıyız.
18. *Erimeyle boş S. 2 saniye. M1 şapkası ve paltosuyla batı yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve doğu yönündeki karanlığın önünde durur. 2 saniye. Beş adım ilerler doğu yönündeki karanlığın içine girer, kaybolur. 2 saniye. Doğru yönünün karanlığı içinden üstünde cüppe ve takke ile çıkar, beş adım ilerler ve batı yönündeki karanlığın önünde durur. 2 saniye. Sağa döner, beş adım ilerler ve kuzey yönündeki karanlığın içinde kaybolur. 2 saniye.*

19. V: Doğru.
20. *Erimeyle M. 2 saniye.*
21. V: Orada çökmüş dururken, küçük inziva odamda, karanlıkta, kimsenin beni görmeyeceği o yerde, yalvarmaya başladım, ortaya çıkması için, görünmesi için bana. Ne zamandır adetimdi, alışkanlığımı benim. Sessiz, zihinsel bir yakarma, ona, ortaya çıkması için, görünmesi için bana. Yarı geceden gecenin geç saatlerine kadar uzayıp giden, yoruluncaya kadar ve tükeninceye kadar. Ya da, tabii, taa ki—
22. *Erimeyle W. 2 saniye.*
23. *Erimeyle M. 2 saniye.*
24. V: Çünkü bir kez bile görünmemiş olsaydı, bütün o zaman içinde, sürdürebilir miydim, gücüm olur muydu, yakarımı sürdürmeye, bütün o süre boyunca? Sadece yitip gitmedim küçük inziva odamda uğraşmadım başka bir şeyle, ya da, hiçbir şeyle, hiçbir şeyle? Zaman gelip, günün doğumuyla birlikte, yeniden dışarı çıkmak için, üzerimden cüppemi ve takkemi çıkartıp, şapkamı ve paltomu giyinip ve tekrar dışarı çıkmak, yollarda yürümek.
25. *Erimeyle boş S. 2 saniye. M1 cüppe ve takkesiyle kuzey yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve kameranın karşısında durur. 2 saniye. Solu döner, beş adım atar ve doğu yönündeki karanlığın içinde kaybolur. 2 saniye. Şapka ve paltosuyla çıkar doğu yönünün karanlığından, beş adım ilerler ve batı yönünün karanlığı önünde durur. 2 saniye. Beş adım ilerler ve batı yönündeki karanlığın içinde kaybolur. 2 saniye.*
26. V: Doğru.
27. *Erimeyle M. 5 saniye.*
28. V: Şimdi şu üç durumu ayıralım birbirinden. Bir: Kadın çıktı geldi ve—
29. *Erimeyle W. 2 saniye.*
30. *Erimeyle M. 2 saniye.*
31. V: Göz açıp kapayınca kadar da kayboldu. (2 saniye) İki: Kadın çıktı geldi ve—
32. *Erimeyle W. 5 saniye.*
33. V: Oyalandı. (5 saniye) Yaşarken bana bakması için yalvardığım görmeyen gözlerle. (5 saniye)
34. *Erimeyle M. 2 saniye.*
35. V: Üç: Çıktı geldi ve—
36. *Erimeyle W. 5 saniye.*

37. V: Bir süre sonra—
 38. W'nun dudakları kımıldar, duyulmayan şu sözleri söyler: "... bulutlar ... ama bulutlar ... gökyüzünde ..." V dudak hareketiyle senkron mırıldanır: "... ama bulutlar ..." Dudaklar kaybolur. 5 saniye.
 39. V: Doğru.
 40. Erimeyle M. 5 saniye.
 41. V: Bir kez daha tekrarlayalım.
 42. Erimeyle boş S. 2 saniye. M1 şapkası ve paltosuyla batı yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve doğu yönündeki karanlığın önünde durur. 2 saniye. Beş adım ilerler ve doğu yönündeki karanlığın içinde kaybolur. 2 saniye. Cüppe ve takkesi ile doğu yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve batı yönünün karanlığı önünde durur. 2 saniye. Sağa döner ve beş adım ilerleyerek kuzey yönündeki karanlığın içinde kaybolur. 2 saniye.
 43. Erimeyle M. 5 saniye.
 44. Erimeyle W. 2 saniye.
 45. Erimeyle M. 2 saniye.
 46. Erimeyle W. 5 saniye.
 47. V: Bana bak. 5 saniye.
 48. Erimeyle M. 5 saniye.
 49. Erimeyle W. 2 saniye. W'nun dudakları kıpırdar, duyulmayan şu sözleri söyler: "... bulutlar ... ama bulutlar ... gökyüzünde ..." V dudak hareketiyle senkron mırıldanır: "... ama bulutlar ..." Dudaklar kaybolur. 5 saniye.
 50. V: Konuş benimle. 5 saniye.
 51. Erimeyle M. 5 saniye.
 52. V: Doğru. Elbette dördüncü bir durum vardı ya da sıfıncı durum, söylemekten hoşlandığım şekliyle, içlerinde en fazla sıradan olanı, dokuzyüzdoksandokuzda bir oranında ya da dokuzyüzdoksansekiizde iki, baktığımda ve bıraktığımda, örneğin ... küpkök, diyelim ki, ya da hiç, hiçle uğraştım, BENİMDİ, zaman gelip, günün doğmasıyla, tekrar ortaya çıkmak, küçük inziva yerimi boşaltarak, çüppemi ve takkemi atıp, şapkamı ve paltomu giyerek ve tekrar ortaya çıkıp, yollarda yürümek. (Susar.) Arka sokaklarda.
 53. Erimeyle boş S. 2 saniye. M1 cüppe ve takkesiyle kuzey yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve ka-

meraya dönük durur. 2 saniye. Sola döner ve beş adım ilerleyerek doğu yönündeki karanlıkta kaybolur. 2 saniye. Şapkası ve paltosuyla doğu yönünün karanlığı içinden çıkar, beş adım ilerler ve batı yönündeki karanlığın önünde durur. 2 saniye. Beş adım ilerler ve batı yönündeki karanlığın içinde kaybolur. 2 saniye.

54. V: Doğru.
 55. Erimeyle M. 5 saniye.
 56. Erimeyle W. 5 saniye.
 57. V: "... ama bulutlar gökyüzünde ... ufuk solmaya başlayınca ... ya da bir kuşun uykulu çığlığında ... derinleşen gölgeler içre ..." 5 saniye.
 58. Erimeyle M. 5 saniye.
 59. Kararmayla M.
 60. Karanlık. 5 saniye.

SOLO

(A Piece of Monologue)

Çeviren: Şadan Aydın

David Warrilow için 1980'de, İngilizce olarak yazıldı. İlk sahnelenmesi, New York'da 1980'de.

(Perde

Zayıf bir ışık yayılıyor.

Anlatıcı, ön sahnede, salona göre solda.

Beyaz saç, beyaz gecelik, beyaz çoraplar.

İki metre solunda, aynı seviyede, aynı boyda
bir ayaklı lamba, kafa büyüklüğünde beyaz
küre, ışığı zayıf.

İyice sağda, aynı seviyede ot yataklı bir kar-
yolanın beyaz ayakları.

Söz başlamadan önce on saniye geçer.

Sözün bitmesine otuz saniye kala lambanın
ışığı azalmaya başlar.

Lamba sönmük. Sessizlik. ANLATICI, küre,
karyolanın ayakları, yayılan zayıf ışıktaki zor
görünüyorlar.

On saniye geçer.

Perde.)

ANLATICI : Doğumu ölümü oldu. Bir daha. Sözcükler
çok az. Onlar da ölüyor. Doğumu ölümü
oldu. O zamandan beri, yüzünde hep bir
ceset tebessümü. Ölümüne kadar sürecek
bu. Kundakta ve beşikte. Anne göğsünde ilk
fiyasko. İlk acemice adımlarını atarken.
Anne ile dadı arasında. Onca yol. Paytak
adımlarla. Yüzünde hep o ceset tebessümü.
Cenazeden cenazeye. Bugüne kadar. Bu ge-
ceye. İki buçuk milyar saniye. Bir daha. Bu
kadar az olduğuna inanmak zor. Cenazeden
cenazeye ... Az kalsın sevdiklerinin cenaze-
si diyecekti. Otuzbin gece. Bu kadar az
olduğuna inanmak zor. Doğum gecenin en
koyu karanlığında. Güneş çoktan batmış
karaçamların ardında. Yeni yeşeren taze
iğne yapraklar. Odada karanlık çoğalıyor.
Ta ki ayaklı lambanın zayıf ışığı yayılana
kadar. Fitili kısık. Şimdi. Bu gece. Gece
kalkış. Her gece. Odada zayıf ışık. Kaynağı
belirsiz. Pencereden değil. Hayır. Yok dene-
cek kadar az. Yok diye bir şey yok. El yor-
damıyla pencereye gidip dışarıya bakıyor
öylece. Duruyor orada. Gözleri dışarı dikili.

Kımıldamıyor, gözleri dışarı dikili. Hiçbir
şey kımıldamıyor uçsuz bucaksız ka-
ranlıkta. El yordamıyla geri çekiliyor orada
duran lambaya kadar. Orada duruyordu.
Son kez söndüğünde. Sağ cebinde bir avuç
kibrit. Birini sürtüyor kalçasına, babasının
öğrettiği biçimde. Süt beyazı küreyi
kaldırıyor, kenara koyuyor. Kibrit sönmüyor.
İkinci bir kibriti, aynı biçimde sürtüyor.
Camını alıyor. İs lekeli. Sol elinde tutuyor.
Kibrit sönmüyor. Üçüncü bir kibriti aynı
biçimde sürtüyor ve fitile tutuyor. Camı ye-
rine koyuyor. Kibrit sönmüyor. Küreyi yerine
koyuyor. Fitili kısıyor. Aydınlığın bittiği
yere kadar çekiliyor ve yüzünü duvara
dönüyor. Duvar boş. Her gece böyle. Ayak-
ta. Çoraplar. Gecelik. Pencere. Lamba.
Aydınlığın bittiği yere kadar çekiliyor ve
yüzünü boş duvara dönüyor. Bir zamanlar
resimlerle kaplıydı ... Az kalsın sevdikleri-
nin resimleri diyecekti. Çerçevesiz. Camsız.
Duvara iri başlı raptiyelerle tutturulmuş.
Her biçim ve boyda. Birbiri ardınca
sökülmüş. Artık yoklar. Küçücük parçalara
bölünmüş ve atılmışlar. Dört bir yana
dağılmışlar. Hepsini bir defada indirmemiş.
Yani kafasının taşı atıp da ... neyse. Birer
birer. Duvardan birer birer sökülmüş ve
küçücük parçalara bölünmüş. Yıllar boyun-
ca. Gecelerle dolu yıllar. Duvarda yalnız iri
başlı raptiyeler. Hepsini değil. Bir kısmı re-
simlerle birlikte sökülmüş. Bir kısmı küçük
bir resim parçasını duvara tutturuyor hâlâ.
Duvarın önünde ayakta duruyor. Ölmeye
duruyor. Ne daha çok, ne daha az. Hayır.
Daha az. Ölmek için daha az. Hep daha az.
Böylece geldi çöken akşamın aydınlığı gibi.
O halde ayakta, duvara dönük. Gölgele-
rinde, bir zamanlar beyaz olan yüzey delik
deşik olmuş çivilerden. Bir zamanlar her
boşlukta bir yüz vardı. Babası orada. Şu gri
boşlukta. Annesi orada. Şu ötekende. İkisi
birlikte gülümsüyorlar. Evlendikleri gün.
Uçtu de oradalar. Şu griye çalan leke. Orada

yapayalnız. O yapayalnız. İşte böyle. Şimdi değil. Unutulmuşlar. Yok olmuşlar çoktan. Yırtılarak sökülmiş ve küçük küçük parçalara ayrılmışlar. Döşemeye saçılmışlar. Yatağın altına süpürülmüş ve terk edilmişler. Binlerce küçük parça yatağın altında, tozlar ve örümcekler arasında. Bütün ... sevdikleri diyecekti. Duvarın önünde, ayakta ötelere bakıyor öylece. Orada da yok hiçbir şey. Kımıldayan bir şey. Hiçbir yerde kımıldayan bir şey yok. Hiçbir yerde görülecek bir şey yok. Hiçbir yerde duyulacak bir şey yok. Oda bir zamanlar seslerle doluydu. Zayıf seslerle. Kaynağı belirsiz. Yıllar boyunca daha da ufalanmış. Geceler boyunca. Artık hiçbir şey yok. Hayır. Hiç diye bir şey yok. Yine yağmur, kimi geceler kamçılıyor camları. Ya da usulca yağıyor yeryüzüne. Kısık fitili-ne karşın tütüyor lamba. Garip. Belli belirsiz bir duman küredeki delikten çıkıyor. Alçak tavan gecelerce bununla lekelenmiş. Yüzeyde biçimsiz kara leke, kimi yerleri beyaz. Bir vakitler beyaz. Yukarıda söz edilen hareketlerin ardından, duvarın önünde, ayakta duruyor. Gece kalkıp el yordamıyla pencereye gidiyor yerini almak için, üzerinde geceliği ve çorapları. Odada zayıf ışık. Sözle anlatılamayacak kadar zayıf. Kaynağı belirsiz. Kımıldamıyor. Dışarı bakıyor öylece. Uçsuz bucaksız karanlığa. Hiçbir şeyin var olmadığı. Hiçbir şeyin kıpırdamadığı. Görebildiği kadarıyla. Duyabildiği kadarıyla. Hareket edemezmiş gibi kalıyor orada öylece. Ya da artık hareket etmek istemediği için. Sonunda geri dönüyor el yordamıyla lambanın durduğunu bildiği yere. Bildiğini sandığı. Son bozulduğunda. Son söndüğünde. Anlatıldığı gibi, ilk kibrit küre için. İkincisi cam için. Üçüncüsü fitil için. Küre ve camı yerine koyuyor. Fitili kısıyor. Aydınlığın bittiği noktaya kadar çekiliyor ve yüzünü duvara

dönüyor. Yanı başındaki lamba kadar kımıldasız. Gömlek ve çoraplar beyaz, zayıf ışıkta seçilsin diye. Bir vakitler beyazmış. Zayıf ışıkta seçilsin diye, saçlar beyaz. Kar-yolunun ayakları, çerçevenin kenarında, zor görünüyor. Zayıf ışıkta seçilsin diye beyazmış bir zamanlar. Devinimsiz öteye bakıyor öylece. Yokluğa. Karanlık boşluğa. İlk sözcüğe kadar hep aynı. Her gece hep aynı. Doğum. Sonunda yavaşça hayalet bir görüntü belirliyor. Karanlığın içinde. Bir pencere. Batıya bakan. Güneş, çoktan batmış karaçamların ardında. Ölgünleşen ışık. Birazdan ışık tamamen yok olacak. Hayır. Işığın yok olmaması diye bir şey mümkün değil. Yıldızsız, aysız gökyüzü. Şafağa kadar gittikçe ölgünleşiyor ama yok olmuyor. Orada, karanlıkta şu pencere. Gece oluyor yavaşça. Küçük pencereye dayanan göz bu ilk geceyi seyrediyor. Sonra buradan ayrılıp karanlık odaya dönüyor. Orada, yavaşça hayalet bir el belirliyor. Alevler içinde bir tomar kâğıt tutuyor. Alevlerin ışığında hayalet bir el, ve süt beyazı küre. Sonra ikinci el. Lambayı yakmaya yaran kâğıtların ışığında. Kaldırıyor küreyi ve gidiyor. Yeniden belirliyor. Camı kaldırıyor. Yanan kâğıtların ışığında iki el ve küre. Yanan kâğıtları fitile değiştiriyor. Camı yerine koyuyor. Yanan kâğıtları tutan el kayboluyor. Sonra ikinci el kayboluyor. Yarı karanlıkta, yalnız solgun cam. El küreyle belirliyor yeniden. Küreyi yerine koyuyor. Yarı karanlıkta, solgun küre yalnız. Pirinç karyola demirinin parlutısı. Karamış biraz. Doğumu ölümü. Anlamsız bir gülümseme. Otuzbin gece. Aydınlığın bittiği yerde, ayakta, ötelere bakıyor öylece. Yine her yer kapkaranlık. Pencere kaybolmuş. Eller de. Lamba da. Hiçbiri yok artık. Karanlık yavaşça yırılıyor. Kül rengi ışık. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor. Bir mezarın çevresinde şemsiyeler.

Yukarıdan bakış. Sular oluk oluk akıyor
kara şemsiyelerin üzerinden. Aşağıda ka-
ranlık çukur. Kara çamuru fokurdatan
yağmur damlaları. Şimdilik içi boş. Şu
aşağıdaki çukur ... Az kalsın sevdiğini
söylecekti o çukurun. Otuz saniye. İki buçuk
milyar küsura eklemek üzere. Kararma. Ye-
niden her yer kapkara. Kutsanmış karanlık.
Hayır. Her yer diye bir şey yok. Gözleri
ötelere öylece duruyor. Ağzından çıkanları
kulağı duyuyor pek. Ağzından dökülen
sözcükleri. Yine de çok kötü sayılmaz.
Lamba anlatıldığı gibi yakıyor. Aydınlığın
bittiği yere kadar çekiliyor ve yüzünü duva-
ra dönüp, gözünü karanlığa dikeyyor. Hep
aynı olan o ilk sözcüğü bekliyor. Sözcüğü
ağzında hazırlıyor. Dudaklarını aralıyor ve
dilini ileri fırlatıyor. Doğum. Karanlık
yırılıyor. Yavaşça pencere beliriyor. İlk
gece. Oda. Yanan kâğıtlar. Eller. Lamba. Pi-
rincin parıltısı. Kararma. Kayboldular. Bir
daha, bir daha. Bir daha, bir daha kayboldu-
lar. Ağız iyice açık. Bir çığlık. Genizde
boğulan. Karanlık yırılıyor. Kül rengi ışık.
Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor.
Şemsiyeler sular içinde. Çukur. Fokurdayan
kara çamur. Tabut çerçeve dışında. Kimin
tabutu? Kararma. Hepsi kayboldu. Başka
bir konuya geçiyor. Başka bir konuya
geçmeye çalışıyor. Örneğin duvara uzaklığı
konusunda. Baş hemen hemen dokunuyor
duvara. Pencereye de öyle. Cama yapışan
gözler dışarıya bakıyor öylece. Hiçbir şey
kimildamıyor. Uçsuz bucaksız karanlık.
Gözleri dışarı dikili, kimildamadan duruyor
orada. Artık hareket yeteneğini yitirmiş
gibi. Ya da hareket etme isteğini kaybetti.
Gözden yititi. Kulağında cılız çığlık. Ağız
iyice açık. Dudaklar örtüyor mırıltısıyla.
Dudaklar birleşti. Dudaklarının birbiriyle
yumuşak temasını hissediyor. Dudakla
dudak dudak dudağa. Sonra önceki gibi
çığlıklar aralanıyor. Nerede şimdi? Öylece
dışarı bakıyor pencereden. Gözler cama

yapışık. Son kez bakıyor sanki. Geri
dönüyor sonra ve tanımlanamaz bir yarı ka-
ranlığın içinde gözükmeyen lambanın
durdugu yere gidiyor. Beyaz gecelik devini-
yor karanlığın içinde. Bir vakitler beyaz
olan gecelik. Lambayı yakıyor ve anlatıldığı
gibi duvara yüzünü dönüyor. Baş duvara
değiyor hemen hemen. Gözleri ötelere diki-
li, orada bekliyor ilk sözcüğü. Sözcüğü
ağzında hazırlıyor. Doğum. Dudaklarını
aralıyor, dilini ileri fırlatıyor. Dilin ucu.
Dilin dudaklar üzerindeki yumuşak temasını
hissediyor. Dilin üzerindeki dudakların.
Pencerenin dışındaki karanlık kayboluyor.
Yırtılan karanlığın içinden öteki karanlığa
bakıyor. Öteki karanlığa ötedeki. Güneş
çoktan batmış karaçamların ardında.
Kimildayan hiçbir şey yok. Biraz
kimildayan. Kimilsüz, gözler cama yapışık.
Son kez bakıyor sanki. O ilk geceye son bir
kez daha. Otuzbin küsur gecenin ilkinde.
Orada olacak birazdan. Bu gece orada ola-
cak. Yanan kâğıtlar. Eller. Lamba. Pirincin
parıltısı. Yarı karanlıkta solgun küre. Pirinç
yatağın demiri ışığı yansıtıyor. Otuz saniye.
İki buçuk milyar küsura ilaveler yapıyor.
Kararma. Kayboldu hepsi. Çığlık. Burnun-
dan alınan soluk bastırıyor çığlığı. Bir daha
ve bir daha. Bir daha, bir daha kayboldu.
Kimin mezarına? ... Bir sevdiğinin diyecek-
ti. Bardaktan boşanırcasına yağın yağmurun
altında kara çukur. Çıkış yolu karanlıktaki
gri çatlak içinden. Yukarıdan bakış. Sular
oluk oluk akıyor kara şemsiyelerin
üzerinden. Fokurdayan kara çamur. Tabut
yola koyuldu. Sevdigi birinin tabutu yola
koyulduğu diyecekti az kalsın. Kendi yolu-
na. Otuz saniye. Kararma. Kayboldu. Orada
duruyor gözleri ötelere dikili. Her yanı kap-
lanmış karanlık. Hayır. Her yer diye bir şey
yok. Kafa hemen hemen duvara değiyor.
Işığı yansıtan beyaz saçlar. Beyaz gecelik.
Beyaz çoraplar. Çerçevenin kenarında kar-

yolanın beyaz ayakları. Bir vakitler beyaz olan. Kendinden geçiyor ... bir an, alnını duvara dayıyor. Yo hayır. Kımıldasın, başı dik, ötelere bakıyor öylece. Kımıldayan hiçbir şey yok. Biraz kımıldayan. Ötelerde hayaletlerin otuz bin gecesi. Ötelerdeki karanlığın ötesi. Hayalet ışıklar. Hayalet geceler. Hayalet odalar. Sevgili ... sevgili hayaletler diyecekti az kalsın. Kendini saracak o sözcüğü bekliyor. Orada karanlık boşluğa bakıyor öylece. Dökülüyor titrek dudaklarından anlaşılması zor sözcükler. Başka konulardan söz ediyor. Başka konulardan söz etmeye çalışıyor. Başka konu kalmadığını anlayınca kadar sürüyor bu. Başka konu olmadı hiç. Tek konu oldu hep. Bir tek o konu. Ölüler ve gidenler. Yaşadıkları hayat. Git sözcüğü üzerine kurulu. Git sözcüğü. Işığın şimdi gitmesi gibi. Gitmek üzere olması gibi. Odada. Başka nerede olabilir? Göz ötelerdeki her şeyi göremeden. Yalnızca küre. Öteki değil. Anlatılamaz olanı. Hiçbir yerden. Hiçbir yerin her yerinden. Anlatılamaz ölçüde zayıf. Yalnızca küre. Yalnızca giden.

BEŞİK

(Rockaby)

Çeviren: Güven Turan

1981'de İngilizce yazılmıştır. 1981'de Buffalo, New York'ta ilk kez sahnelenmiştir. 1982'de ilk basımı Londra'da Faber and Faber'de yapılmıştır.

NOTLAR

Işık :

Sandalyenin üzerine düşmektedir. Geri kalan her taraf karanlıktır. Yüzde sürekli yumuşak bir ışık vardır, birbirini izleyen kararmalardan etkilenmez. Ya sallanmanın dar sınırlarını kapsayacak kadar geniştir ya da dururken veya sallanmanın tam ortasında yüzde odaklanmıştır. Bu durumda, konuşma boyunca yüz ışığa salınımı girip çıkar.

İlk aydınlanma: İlk spot sadece yüzdedir, sonra ışık uzun bir sessizlik eşliğinde sandalyeyi de alır.

Son kararma: Önce sandalye, sadece yüzün aydınlandığı uzun bir bekleme, baş ağır ağır öne düşer, dururken spot kararır.

W :

Zamanından önce yaşlanmış. Dağınık kırlaşmış saçlar. Bembeyaz ifadesiz bir yüzde kocaman gözler. Sandalyenin kollarını tutan beyaz eller.

Gözler :

Hiç kırpmadan bakan, bir açılan, bir kapanan. Açıp kapama birinci bölümde yaklaşık aynı orandadır, 2 ve 3'de kapanması artar, 4'ün yarısından başlayarak tümüyle kapalıdır.

Kostüm :

Siyah dantelden, yakası yüksek bir gece elbisesi. Kolları uzun. Sallanırken siyah payetler ışıldar. Uyumsuz, incecik, abartılı süslü yana kayık başlık sallanırken ışıldar.

Tutum :

Sandalyenin kararmasına kadar kesinlikle kıpırtısızdır. Sonra spot ışığında baş ağır ağır öne eğilir.

Sandalye :

Açık renk tahtadandır, iyi cilalanmıştır, sallanırken pırıldar. Ayak dayanacak yer. Arkası dik. Yuvarlak, içeri doğru kıvrılan, kucaklamayı akla getiren kollar.

Sallanma :

Dikkat çekmeyen. Ağır. W'nin katkısı olmaksızın mekanik bir şekilde kontrollü.

Ses :

4'ün sonuna doğru, diyelim ki "Kendi kendine konuşarak"tan başlayarak daha yumuşak. İtalik satırları W. V ile birlikte söyler. Her defasında biraz daha yumuşaktır. W'nin "daha"ları her defasında daha yumuşaktır.

(K: Kadın sandalyede.
S: Kadın'ın kaydedilmiş sesi.
Açılma ile soldaki seyircileri hafifçe ortlayan
salıncaklı sandalyesindeki V.
Uzun sessizlik.)

- K : Daha.
(Sessizlik. Sallanma ve ses birlikte.)
S : sonunda.
gün doğdu
sonunda geldi
uzun bir günün sonu
dedi ki kadın
kendi kendine
kimse var mı başka
durduğunda
durduğunda
gidip gelmeyi kestiğinde
her yerde gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir başkası için
kendisine benzeyen bir başkası
kendisine benzer bir yaratık
biraz benzer
gidip gelerek
her yerde gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir başkası için
sonunda gelince
uzun bir günün sonu
kendi kendine sorduğunda
kimse var mı başka
durduğunda
durduğunda
kestiğinde gidip gelmeyi
her yerde gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir başkası için
yaşayan bir başka varlık için
gidip gelerek

hep gözler kendisi gibi
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir başkası için
kendisine benzeyen bir başkası
biraz benzeyen
gidip gelen
sonunda gelince
uzun bir günün sonu
kendi kendine
kimse var mı başka
durduğunda
gidip gelerek
durduğunda
gidip gelerek durduğunda
durduğunda
(Hep birlikte, yankı gibi 'durduğunda', sallanma
kesilir, ışık biraz daha belli belirsiz azalır.
Uzun bir sessizlik.)

- K : Daha.
(Sessizlik. Sallanma ve ses birlikte.)
S : sonunda
uzun bir günün sonunda
içeri girdi
sonunda girdi içeri
konuşarak kendi kendine
kimse var mı başka
durduğunda
durduğunda
kestiğinde gidip gelmeyi
gittiğinde ve oturduğunda
penceresinde
sessizce penceresinde
yüzü öteki pencerelere dönük
sonunda
uzun bir günün sonunda
sonunda gitti ve oturdu
içeri gitti ve oturdu
penceresinde
kaldırdı panjuru ve oturdu
sessizce penceresinde
tek pencereye
öteki pencerelere bakan

sadece öteki pencerelere
her yerde gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir başkası için
penceresinde duran
kendisine benzeyen bir başkası
biraz benzeyen
bir başka canlı varlık
bir tanecik bir başka canlı varlık
penceresinde duran
kendisi gibi içeri giren
içeri geri dönen
sonunda
biten uzun bir günün sonunda
kendi kendine konuşan
kimse var mı başka
duruşunda
duruşunda
kestiğinde gidip gelmeyi
gittiğinde ve oturduğunda
penceresinde
sessizce penceresinde
tek pencerede
öteki pencerelere bakan
sadece öteki pencerelere
her yerde gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir başkası için
kendisine benzeyen bir başkası
biraz benzeyen
bir başka canlı varlık
bir tanecik bir başka canlı varlık
(Birlikte: Yankı gibi "canlı varlık", sallanma
durur, ılık belli belirsiz azalır.
Uzun bir sessizlik.)
K : Daha
(Sessizlik. Sallanma ve ses birlikte.)
S : sonunda
gün doğdu
sonunda geldi
uzun bir günün sonu

otururken penceresinde
tek pencerede
öteki pencerelere bakan
sadece öteki pencerelere
bütün panjurlar inik
bir tanesi bile kalkık değil
sadece kendisinininki kalkık
gün doğana dek
sonunda geldi
uzun bir günün sonu
otururken penceresinde
sessizce penceresinde
her yerde gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir panjur açıldığı için
bir panjur açık sadece
hiçbiri değil
bir yüz olması önemli değil
camın ardında
aç gözlerle
kendisinininkiler gibi
bakan
bakılan
yok
bir panjur açık
kendisinininki gibi
biraz benzer
bir tek panjur sadece
bir başka yaratık orada
oralarda bir yerlerde
camın ardında
bir başka canlı varlık
bir tanecik bir başka canlı varlık
gün doğana dek
sonunda gelene dek
uzun bir günün sonu
dediğinde
kendi kendine
kimse var mı başka
duruşunda
duruşunda
penceresinde oturup
sessizce penceresinde

tek pencerede
öteki pencerelere bakan
sadece öteki pencerelere
her yerde gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
duruşunda
duruşunda
(Birlikte: Yankı gibi "duruşunda", sallanma
durur, ışık belli belirsiz azalır.
Uzun bir sessizlik.)

K

: Daha.

S

(Sessizlik. Sallanma ve ses birlikte.)

: sonunda
uzun bir günün sonunda
aşağıya indi
sonunda indi aşağıya
dik merdivenlerden aşağıya
panjuru indirdi ve indi
taa aşağıya
eski salıncaklı sandalyeye
anne salıncaklı sandalye
annesinin sallandığı sandalye
yıllarca
karalar giyinmiş
en güzel kara giysiler içinde
oturup sallandığı
sallandığı
sonu gelene dek
geldiydi sonunda sonu
kafadan çatlak demişlerdi
aklından zoru var
ama zararsız
zarar gelmez
öldüydü bir gün
yok
gece
bir gece öldüydü
salıncaklı sandalyede
en güzel kara giysileri içinde
başı düşmüş
ve salıncaklı sandalye sallanıp durur
durmadan sallanır

yani sonunda
uzun bir günün sonunda
aşağıya indi
sonunda indi aşağıya
dik merdivenlerden aşağıya
panjuru kapattı ve indi
taa aşağıya
eski salıncaklı sandalyeye dek
oturdu içine
sonunda kollara kavuştu
ve sallandı
sallandı
gözleri kapalı
kapanan gözlerle
nicedir hep göz olmuştu
aç gözler
her yönde
yukarıda ve aşağıda
bir o yana bir bu yana
penceresinde
görmek
görölmek
sonunda
biten bir günün sonunda
kendi kendine konuştuğunda
kimse var mı başka
duruşunda
panjuru indirdiğinde ve duruşunda
aşağıya indiğinde
dik merdivenlerden aşağı
taa aşağıya kadar indiğinde
kendisinin bir başkası olarak
kendisinin bir başka canlı varlığı
sonunda
uzun bir günün sonunda
aşağıya indi
panjuru indirdi ve aşağıya indi
taa aşağıya
eski salıncaklı sandalyeye
ve sallandı
sallandı
kendi kendine konuşarak
yeter

sıkıldım artık
salıncaklı sandalye
kollar sonunda
diyerek salıncaklı sandalyeye
sallanmaya durdu
gözlerini kapattı
sık bu hayatı
gözlerini kapattı
sallandı
sallandı
(Birlikte: Yankı gibi "sallandı", sallanma kesilir,
ışık ağır ağır kararır.)

OHIO DOĞAÇLAMASI

(Ohio Impromptu)

Çeviren: Şadan Aydın

1981'de yazıldı. İlk oynanışı 1981'de Ohio Eyaleti Üniversitesi'nde, ilk yayınlanışı Londra 1982, Faber and Faber'de.

(D: Dinleyici.

O: Okuyucu.

Birbirine olabildiğince benzer.

Işık sahnenin ortasındaki masada. Sahnenin geri kalanı karanlıktır.

Düz beyaz ağaç masa, 2m. eninde 1m. boyundadır.

Ağaçtan, düz, kolsuz, iki beyaz sandalye.

D, sağda salonun uzun kenarının sonuna doğru, yüzü öne dönük olarak masaya oturmuştur. Başı eğik, sağ eline dayanmış. Yüzü saklı. Sol el masanın üzerinde. Uzun siyah palto. Uzun beyaz saçlar.

O, sağda salonun kısa kenarının ortasında yandan görülecek şekilde masaya oturmuştur. Başı eğik, sağ eline dayanmış. Sol el masanın üzerinde. Önünde, masanın üstünde son sayfaları açılmış bir kitap.

Uzun siyah palto. Uzun beyaz saçlar.

Masanın orta yerinde, geniş kenarlı, büyük, siyah bir fötr şapka.

Işık yavaş yavaş artar.

Ön saniye geçer.

O, sayfayı çevirir.

Bir süre geçer.)

O

:(Okuyarak.) Söylenecek çok az şey kaldı.

Son bir—

(Sol eliyle masaya vurur.)

Söyleyecek çok az şey kaldı.

(Susar. Vuruş.)

Son bir çaba içerisinde, rahatlamak için, o kadar uzun zaman birlikte bulundukları o yerden ayrıldı ve karşı kıyıdaki tek bir odaya yerleşti. Tek penceresi Kuğular Adası'nın akıntısının sınırına bakıyordu.

(Susar.)

Rahatlamak için bilinmeyi denemişti. Yabancı oda. Yabancı sahne. Asla hiçbir şeyin paylaşılmadığı o yerden çıkmak. Asla hiçbir şeyin paylaşılmadığı o yere geri dönmek. Biraz daha rahatlamak için, işte, bir zaman-

lar yarı yarıya umutluydu bundan.

(Susar.)

Her gün, ağır adımlarla, adacığı arşınlarken görülüyordu. Her saat. Hava nasıl olursa olsun, sırtında her zaman uzun siyah palto-su, başında büyük, o zamanlardan bir ressam şapkası. Adanın uç noktasında, uzaklaşan akıntıyı seyretmek için oyalanıyordu. İki kol, dans eder gibi, birbirine dolanıyor ve birlikte geri akıyordu. Sonra ağır adımlarla geri dönüyordu.

(Susar.)

Düşlerinde ...

(Vuruş.)

Sonra ağır adımlarla geri dönüyordu.

(Susar. Vuruş.)

Düşlerinde, bu değişikliğe karşı uyarılmıştı. Sevgili yüzü görmüştü ve söylenmeyen sözleri duymuştu. Onca zaman birlikte bulduğumuz o yerde kal, gölgem seni avutacak.

(Susar.)

Dönemez miydi—

(Vuruş.)

Sevgili yüzü görmüştü ve söylenmeyen sözleri duymuştu. Onca zaman birlikte bulduğumuz o yerde kal, gölgem seni avutacak.

(Susar. Vuruş.)

Dönemez miydi şimdi gerisingeri? Anlayamaz mıydı hatasına ve eskiden, onca zaman birlikte ve yalnız oldukları o yere geri dönemez miydi? Yalnız ve birlikte ne çok şey paylaştılar. Hayır. Tek başına yaptıkları yapılmamış kabul edilemezdi. Tek başına yaptıklarının hiçbiri, asla, yapılmamış kabul edilemezdi. Tek başına onun tarafından yapılan.

(Susar.)

Adanın bu ucunda, eski gece korkusu yenden sardı içini. Sanki hiç olmamış bir sapmadan onca uzun zaman sonra. (Susar. Daha yakından bakar.) Evet, sanki hiç olmamış bir sapmadan onca uzun zaman

sonra. Kırkinci sayfanın dördüncü paragrafı boyunca tanımlanan korku belirtileri şimdi iki kat artmış. (Söz konusu yeri aramak ister. D sol eliyle onu durdurur. O kaldığı yerden devam eder.) Onun payı beyaz geceler bundan böyle. Yüreği genç olduğu zamanlardaki gibi. Artık uyumak yok, uyuma girişiminde bulunmak yok artık—

(Sayfayı çevirir.) —gün doğmadan önce.
(Susar.)

Söylenecek çok az şey kaldı. Bir gece—
(Vuruş.)

Söylenecek çok az şey kaldı.

(Susar. Vuruş.)

Bir gece, başını ellerinin arasına almış, titreyerek otururken önünde bir adam belirdi ve şöyle dedi, Beni, seni avutmak için —sevgili ismi söyledi— gönderdi. Sonra uzun siyah paltosunun cebinden yıpranmış bir kitap çıkardı ve gün doğana kadar okudu. Sonra tek söz söylemeden ortadan yok oldu.

(Susar.)

Daha sonra, aynı saatte ve aynı kitapla tekrar ortaya çıktı ve bu kez, giriş konuşması yapmadan oturdu ve uzun gecenin sonuna kadar okudu. Sonra tek bir söz söylemeden ortadan yok oldu.

(Susar.)

Zaman zaman, böyle haber vermeksizin ortaya çıkardı, o acıklı öyküyü tekrar tekrar ve uzun gece boyunca okumak için. Sonra tek söz söylemeden ortadan yok olurdu.

(Susar.)

Tek bir sözcük alışverişinde bile bulunmaktan tek bir vücut gibi oldular.

(Susar.)

Sonunda, güneşin ilk ışıklarıyla, kitabı kapattıktan sonra ortadan yok olmadığı, fakat tek söz etmeden oturduğu geceye gelindi.

(Susar.)

Son olarak şöyle dedi, bana— sevgili ismi yineleni— tarafından artık gelmeyeceğim bildirildi. Sevgili yüzü gördüm ve söylenmeyen

sözleri işittim. Onun yanına dönmene gerek yok artık, buna gücün yetse bile.

(Susar.)

Böylece acı—

(Vuruş.)

Sevgili yüzü gördüm ve söylenmeyen sözleri işittim. Onun yanına dönmene gerek yok, buna gücün yetse bile.

(Susar. Vuruş.)

Böylece, acıklı öykü son bir kez daha anlatıldığında, taşlaşmış gibi oturup kaldılar. Tek pencereden şafak bir parça bile aydınlık sunmuyordu. Sokaktan hiçbir yaşam belirtisi duyulmuyordu. Kim bilir hangi düşüncelerin derinliklerinde yitip gitmedikçe, duyarsız kalmazlardı bunlara. Gün ışığına ve yaşam seslerine. Kim bilir hangi düşünceler. Yok, düşünceler değil. Bilinç uçurumları. Kim bilir hangi bilinç uçurumlarında yitmiş. Bilinçyitimi uçurumlarında. Hiçbir ışığın ulaşamayacağı. Hiçbir sesin. Böylece taşlaşmış gibi oturup kaldılar. Acıklı öykü son bir kez daha anlatıldı.

(Susar.)

Söylenecek hiçbir şey kalmadı.

(Susar. O kitabı kapatmak ister.

Vuruş. Kitap yarı kapalıdır.)

Söylenecek hiç bir şey kalmadı.

(Susar. O kitabı kapatır.

Vuruş.

Sessizlik. Beş saniye geçer.

Sağ ellerini eşzamanlı olarak masanın üzerine koyarlar, başlarını kaldırırılar ve birbirlerine bakarlar. Sabit bir biçimde.

İfadesizce.

On saniye geçer.

Işık yavaş yavaş kararır.)

QUAD

(*Quad*)

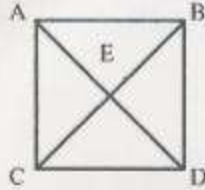
Çeviren: Mustafa K p      

Quad ilk olarak 1982'de Almanya'da S ddeutscher Rundfunk tarafından *Quadrat 1+2* adı altında aktarıldı. BBC2 tarafından ilk olarak 16 Aralık 1982'de aktarıldı. İlk olarak 1984'de Londra'da Faber and Faber tarafından yayımlandı.

Dört oyuncu, ışık ve vurmali çalgı için oyun.

Oyuncular (1, 2, 3, 4) verili alanda normal adımlarla yürürler, her biri kendi belirli yolunu izler.

Alan: Kare. Bir kenarın uzunluğu: 6 adım.

Yön 1: AC, CB, BA, AD, DB, BC, CD, DA

Yön 2: BA, AD, DB, BC, CD, DA, AC, CB

Yön 3: CD, DA, AC, CB, BA, AD, DB, BC

Yön 4: DB, BC, CD, DA, AC, CB, BA, AD

1. A'dan başlar, kendi yolunu tamamlar ve 3'le aynı noktaya gelir. Birlikte kendi yollarını tamamlar ve 4'le aynı noktaya gelirler. Üçü birlikte kendi yollarını tamamlar ve 2'yle aynı noktaya gelirler. Dördü birden kendi yolunu tamamlar. 1 çıkar. 2, 3 ve 4 devam ederler ve kendi yollarını tamamlarlar. 3 çıkar. 2 ve 4 devam ederler ve kendi yollarını tamamlarlar. 4 çıkar. 1. dizinin sonu. 2 devam eder, 2. dizinin başlaması, kendi yolunu tamamlar ve 1'le aynı noktaya gelir. Vs. Kesintisiz hareket.

1. dizi (yukardaki gibi)	: 1, 13, 134, 1342, 342, 42
2. dizi	: 2, 21, 214, 2143, 143, 43
3. dizi	: 3, 32, 321, 3214, 214, 14
4. dizi	: 4, 43, 432, 4321, 321, 21

Olası dört solo'nun hepsi verilmiştir.

Olası altı düet'in hepsi verilmiştir (ikisi iki defa).

Olası dört trio'nun hepsi ikiye defa verilmiştir.

Yineleme ara verilmeksizin başlar ve 1 tek başına adımlarken ışıklar kararır.

Işık (2)

Yukarıda karartılan alan loştur.

Farklı renki dört ışık kaynağı bir araya getirilmiştir.

Her oyuncunun belli bir ışığı vardır, girdiğinde açılır, adımlarken açık tutulur, çıktığında kapatılır.

Örneğin, 1 beyaz, 2 sarı, 3 mavi, 4 kırmızı olsun.

Bu durumda

1. dizi	: beyaz, beyaz+mavi,
beyaz+mavi+kırmızı,
beyaz+mavi+kırmızı+sarı,
mavi+kırmızı+sarı, kırmızı+sarı,
2. dizi	: sarı, sarı+beyaz, sarı+beyaz+kırmızı, vs.
olası bütün ışık kombinasyonları verilmiştir.

Vurmali Çalgı

Dört tip vurmali çalgı, örneğin davul, gong, üçgen, tahta kalp.

Her oyuncunun belirli bir vurmali çalgısı vardır, girdiğinde çalmaya başlar, adımlarken ses duyulmaya devam eder, çıktığında kesilir.

Örneğin, 1 davul, 2 gong, 3 üçgen, 4 tahta kalp olsun.

Bu durumda.

1. dizi	: davul, davul+üçgen; davul+üçgen+tahta kalp vs. Işıktakiyle aynı sistem.

Olası bütün vurmali çalgı kombinasyonları verilmiştir.

Bütün kombinasyonlardaki vurmali çalgı kesintileri aralarda ayak seslerinin tek başına duyulmasına olanak sağlar.

Müzik çok hafif olarak hep vardır.

Vurmali çalgıcılar sahnenin arkasındaki yükseltilmiş platformda gölgededirler, çıplak gözle görünürler.

Ayak Sesleri

Her oyuncunun belli bir sesi vardır.

Kostümler

Elbiseler yere kadar uzanmaktadır, kukuletalar yüzleri gizlemektedir.

Her oyuncunun, ışığına karşılık gelen belli bir rengi vardır. 1 beyaz, 2 sarı, 3 mavi, 4 kırmızı.

Olası bütün kostüm kombinasyonları verilmiştir.

Oyuncular

Olaı olduğu kadar aynı yapıda. Kısa ve zayıflık tercih edilir.

Bir miktar bale eğitimi almış olmaları arzu edilir. Gerçler bir olanaktır. Cinsiyet fark etmez.

Kamera

Öne yükseltilmiş. Sabitlenmiş. Oyuncular ve vurmali çalgıların ikisi de çerçeve.

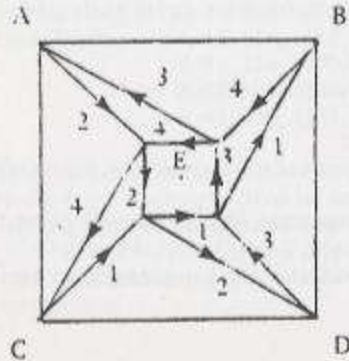
Süre (3)

Sarıyede bir adım üzerinden açılarda ve merkezde yiten zamanı da göz önüne alırsak 25 dakika.

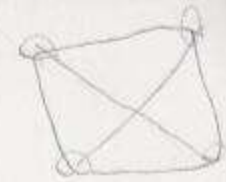
Sorun (4)

E noktasına yönelen üç ya da dört oyuncunun yolları kesiştiğinde ritmin bozulmaması için önlem alınmalı. Ya da bu bozulmalarından kaçınılamıyorsa, en aza nasıl indirgebileceği düşünölmeli.

1. Stuttgart yapımında bu orijinal senaryoyu (*Quad I*) bir varyasyon (*Quad II*) izledi. (5)
2. Uygulanamaz bulunarak bırakıldı. Sürekli sabit nötr ışık.
3. Tahminlerde hata. *Quad I*, hızlı tempo, yaklaşık 15 dakika. *Quad II*, yavaş tempo, yalnızca 1 dizi, yaklaşık 5 dakika.
4. E tehlikeli bir bölge olarak düşünölmektedir. Bu nedenle sağma. Hareket kabiliyeti ilk köşegendeki (CB) ilk solo tarafından başlangıçta belirlenmiştir. Yani 1 serileri:

5. Renk yoktur, beyaz elbiselerin dördü de aynıdır, vurmali çalgı sesi yoktur, ses olarak yalnızca ayak sesi, yavaş tempo, yalnızca 1 serileri.

FELAKET

Vaclav Havel için

(*Catastrophe*)

Çeviren: Şadan Aydın

1982'de Fransızca yazıldı. İlk kez 1982 Avignon Festivali'nde sahneye kondu. İngilizce ilk yayınlaması 1984'de, Londra'da, Faber and Faber tarafından.

Yönetmen (Y)
Bayan Yardımcısı (B)
Başoyuncu (O)
Luke, ışıkçı, sahne dışında (L)

(Prova. Son sahnenin son düzenlemeleri. Sahne yalın. B ve L ışıkları yeni ayarladılar. Y az önce geldi.

Bir koltuktaki Y ön sahnede seyirciye göre solda. Kürk palto. Buna uygun kürk başlık. Fizik ve yaş önemli değil.

B yanında ayakta. Beyaz bluzlu. Baş çıplak. Kulağında kalem takılı. Fizik ve yaş önemli değil.

O sahnenin orta yerinde, 45 cm. yüksekliğinde siyah bir küpün üzerinde, ayakta. Geniş kenarlı ve siyah bir şapkası var. Siyah sabahlık topuklarına kadar iniyor. Ayaklar çıplak. Baş eğik. Eller cepte. Fizik ve yaş önemli değil.

Y ve B, O'yu seyrederek. Uzun bir süre geçer.)

B : (Sonunda.) Onu beğendin mi?
Y : Hemen hemen. (Susar.) Bu kaide ne için?
B : Orkestra ayakları görsün diye.
(Susar.)
Y : Bu şapka ne için?
B : Yüzü daha iyi gizlesin diye.
(Susar.)
Y : Bu elbise ne için?
B : Her şeyini karartsın diye.
(Bir süre geçer.)
Y : Altında ne var onun? (B, O'ya doğru gider.)
Söyle.
(B durur.)
B : Gece kıyafeti.
Y : Rengi?

B : Kül.
(Y bir sigara çıkarır.)
Y : Ateş. (B gelir onun sigarını yakar, bekler, Y sigarını tütürür.) Kafa neye benziyor?
B : Onu görmüştün.
Y : Unuttum. (B, O'ya doğru ilerler.) Söyle.
(B durur.)
B : Saçlar dökük. Birkaç tutam kalmış.
Y : Rengi?
B : Kül.
(Susar.)
Y : Neden eller cepte?
B : Her şeyini daha çok karartsın diye.
Y : Karatmamalılar.
B : Not alıyorum. (Cep defterini çıkarır, kalemi kulağından alır, yazar.) Eller dışarda.
(Defteri ve kalemi geri koyar.)
Y : Neye benziyorlar? (B anlamaz. Öfkeyle.) Eller, eller neye benziyorlar?
B : Onları görmüştün.
Y : Unuttum.
B : Sakatlanmış. Doku travması.
Y : Pençe gibi mi?
B : İstersen.
Y : Demek iki pençe.
B : Yumruklarını sıkmadığı sürece.
Y : Sıkmamalı.
B : Not alıyorum. (Cep defterini çıkarır, kalemi kulağından alır, yazar.) Elleri gevşek. (Defteri cebine koyar, kalemi kulağına takar.)
Y : Ateş. (B gelir, sigarı yakar, bekler, M sigarını tütürür.) Şimdi görelim şunları. (B anlamaz. Öfkeyle.) Hadi git. Soy onu. (Kronometresine bakar.) Çabuk ol, toplantım var.
(B, O'ya gider, elbisesini çıkarır. O kıpırdamadan durur. B elbise kolunda geri çekilir. O eski, gri pijamalarıyla kalır; başı eğik, yumrukları sıkılıdır. Susar.)
B : Elbisesiz beğendin mi? (Susar.) Titriyor.
Y : O kadar değil. Şapka.
(B gider, şapkayı alır; şapka elinde geri çekilir. Susar.)
B : Tepesini beğendin mi?

Y : Beyazlatmak gerek.
 B : Not alıyorum. (Cep defterini çıkarır, kalemi kulağından alır, yazar.) Kafa beyazlatılacak. (Defteri cebine koyar, kalemi kulağına takar.)
 Y : Eller. (B anlamaz. Öfkeyle.) Yumruklar. Hadi git. Hadi. (B gider, yumrukları gevşetir, geri çekilir.) Ve beyazlatılacak.
 B : Not alıyorum. (Defteri çıkarır, kalemi kulağından alır, yazar.) Eller beyazlatılacak. (Defteri cebine koyar, kalemi kulağına takar. O'yu seyrederek.)
 Y : (Sonunda.) Bir şeyler ters. (Kaygılı.) Ama ne?
 B : (Çekinerek.) Belki ... elleri ... birleştirse miydik acaba?
 Y : Yapacak bir şey yok (B ilerler, elleri birleştirir, geri çekilir.) Daha yukarı. (B gider, birleştirdiği elleri göbeğe kadar kaldırır, geri çekilir.) Biraz daha. (B gider, birleştirdiği elleri göğüs hizasına kadar kaldırır.) Tamam! (B geri çekilir.) Böyle daha iyi. Oluyor. Ateş. (B gelir, sigarı yakar, bekler. Y sigarını tütürür.)
 B : Titriyor.
 Y : Tanrı yardımcısı olsun. (Susar.)
 B : (Çekinerek) Belki küçük ... küçük ... bir espri?
 Y : Tanrı aşkına! Her şeyi bu kadar açıklamak zorunda mıyız? Kör parmağım gözüne gözüne! Küçük espri! Tanrı aşkına!
 B : Hiçbir şey söylemeyeceğinden emin misiniz?
 Y : Gikını çıkarmayacak. (Kronometresine bakar.) Tam zamanı. Bunu bir de salondan göreceğim. (Y çıkar. Artık görünmeyecektir. B kendini koltuğa bırakır; sonra birden sıçrayarak kalkar, bir bez çıkarır, koltuğun oturulacak yerini ve arkasını sert sert siler, bezi atar, yeniden oturur. Susar.)
 Y : (Yakınan bir sesle.) Ayak parmaklarını göremiyorum. (Öfkeyle.) Orkestranın en önündeki koltuklara oturdum ve ayak parmaklarını göremiyorum.
 B : (Kalkarak.) Not alıyorum. (Defteri çıkarır, kalemi kulağından alır, yazar.) Kaide

yükseltilecek.

(Defteri cebine koyar, kalemi kulağına takar.)

Y : (Aynı şekilde.) Yüz belli oluyor.
 B : Not alıyorum. (Defteri çıkarır, kalemi kulağından alır, yazmaya girer.)
 Y : Başı eğ. (B anlamaz. Öfkeyle.) Hadi git. Başı eğ. (B defteri cebine koyar, kalemi kulağına takar. O'nun yanına gider, başını biraz daha eğ, geri çekilir.) Bir parça daha. (B gider, başı biraz daha eğ.) Tamam! (B geri çekilir.) Güzel. Oluyor. (Susar.) Biraz daha çıplaklık gerek.
 B : Not alıyorum. (B defteri çıkarır, kalemi almak için elini kaldırır.)
 Y : Hadi ama, hadi! (B defteri cebine koyar, O'ya doğru gider, ne yapacağını bilemez, durur.) Boynunu aç. (B ceketin üst düğmelerini çözer, yakaları açar, geri çekilir.) Bacaklar. Baldırlar. (B gider, pantolonun bir bacağına dize kadar kıvrarak kaldırır, geri çekilir.) Ötekini de. (Öteki bacağına da aynı işlemi yapar, geri çekilir.) Daha yukarı. Dizler. (B gider, pantolonun iki bacağına da dizlerin üstüne kadar kıvrarak sıyrır, geri çekilir.) Ve beyazlatılacak.
 B : Not alıyorum. (Defteri çıkarır, kalemi alır, yazar.) Teni beyazlatılacak.
 Y : Oluyor. Luke oralarda mı?
 B : (Bağırarak.) Luke! (Bir süre geçer. Daha yüksek sesle.) Luke!
 L : (Uzaktan sesi gelir.) Duydum. (Bir süre geçer. Daha yakından.) Gene yolunda gitmeyen ne var?
 B : Luke buralarda.
 Y : Sahneyi karartsın.
 L : Ne?
 (B buyruğu teknik terimlerle aktarır. O'nun ışığı yavaş yavaş kararır. Yalnızca kafası aydınlıktadır. Uzun bir süre geçer.)
 Y : Hoş.
 (Susar.)
 B : (Çekinerek.) Acaba yüzün bir an ... yalnızca

Y

bir an ... görünmesi için ... başını ... bir an kaldıramaz mıydı?
: Tanrı aşkına! Daha neler! Başını kaldırmakmış! Nerede sanıyoruz kendimizi? Patagonya'da mı? Başını kaldırmakmış! Tanrı aşkına! (Bir süre geçer.) Güzel. Felaketlerimiz hazır. Çantada. Bir daha tekrar edelim ve ben de kurtulayım.

B

: (Luke'e) Tekrar edelim ve o da kurtulsun. (O'nun vücudu yavaş yavaş aydınlatılır. Bir süre geçer. Sahne yavaş yavaş aydınlanır.)

Y

: Tamam! (Susar.) Ve ... hop! (Sahne yavaş yavaş kararır. Bir süre geçer. O'nun vücudu yavaş yavaş karanlığa gömülür. Yalnızca kafası aydınlıktadır. Uzun bir süre geçer.) Dehşet verici! Herkes ayaklarına kapanacak onun. Şimdiden işitiyorum bunu. (Bir süre geçer. Uzaktan güçlü alkış sesleri gelir. O başını kaldırır ve öylece salona bakar. Alkış zayıflar, kesilir. Sessizlik. Uzun bir süre geçer. Baş yavaş yavaş karanlığa gömülür.)

NACHT UND TRÄUME

(Nacht und Träume)

Çeviren: Şerif Erol

Nacht und Träume, Süddeutscher Rundfunk için 1982'de yazılmıştır. 19 Mayıs 1983'de ilk kez İngilizce'ye aktarılmıştır.

Oyundakiler:

Akşam ışığı.

Düşgören (A).

Düşünde gördüğü kendisi (B).

Düşteki eller (Sağ El) ve (Sol El).

Schubert'in *Nacht und Träume* adlı Lied'inin son 7 ölçüsü.

1. Karanlık boş bir oda, yalnızca arka duvardaki yüksek bir pencereden giren akşam ışığıyla aydınlanmaktadır.

Sol önde, belli belirsiz aydınlatılmış bir adam bir masada oturmaktadır. Sağ profil, eğik baş, gri saçlar, masaya yasladığı eller. Net olarak görülen sadece başı, elleri ve masanın ellerini yasladığı kısmıdır.

2. Bir erkek sesi, yumuşak bir hımlamayla, *Nacht und Träume*'nin son 7 ölçüsünü söyler.

3. Akşam ışığı yavaşça kaybolur.

4. *Lied*'in "Holde Träume ..." diye başlayan son 3 ölçüsü, yumuşak bir sesle, sözleriyle, söylenir.

5. Başını ellerine yaslamak üzere eğerken A'nın ışığı yavaşça kararır. Böylece, en az aydınlatılmış halde, ilk görüldüğü an gibi sadece düş içinden görünür kalır.

6. A düş görür. Sahne ortasının iyice sağında, yerden 1-1.5 m. yükseklikte görünmez bir podyumun üzerinde olan B'nin ışığı yavaşça yükselir. Aynen A'nın düş görürken görüldüğü gibi masada oturmaktadır, eğik başını ellerine dayamıştır. Ama sol profilden ve A'ninkinden daha yumuşak bir ışıkla aydınlatılmıştır.

7. B'nin başının gerisinden ve üstünden Sol El görünür ve yavaşça B'nin başına dayanır.

8. B başını kaldırır, Sol El çekilir ve görünmez olur.

9. Aynı karanlıktan, bir fincele Sağ El belirir. Yavaşça B'nin dudaklarına götürür, B içer, Sağ El görünmez olur.

10. Sağ El bir parça bezle yeniden belirir, yavaşça B'nin alnını siler, bezle birlikte görünmez olur.

11. B, görünmeyen bir yüze bakmak için başını kaldırır.

12. B, gözü hâlâ aynı yerde, sağ elini kaldırır ve avuç içi yukarıya bakacak şekilde böylece tutar.

13. Sağ El yeniden belirir ve yavaşça B'nin sağ elinin üzerine dayanır. B'nin başı hâlâ yukarı bakmaktadır.

14. B bakışını birleşmiş olan ellere çevirir.

15. B sol elini kaldırır ve birleşmiş olan ellerin üzerine dayar.

16. Eller yavaş yavaş masanın üzerine ve B'nin başı da onların üzerine iner.

17. Sol El belirir ve yavaşça B'nin başının üstüne dayanır.

18. Düş yavaş yavaş kararır.

19. A ve akşam ışığı aydınlanır.

20. A başını başlangıçtaki konumuna kaldırır.

21. *Lied* (2) de olduğu gibi söylenir.

22. Akşam ışığı yavaşça kararır.
23. *Lied*'in sonu (4) de olduğu gibi söylenir.
24. A'nın ışığı (5) de olduğu gibi yavaşça söner.
25. A düş görür. B'nin ışığı (6) da olduğu gibi yavaşça yükselir.
26. B'nin görüntüsü yaklaşır, A çerçevede dışı kalır.
27. Düş (7-16) da olduğu gibi yakın ve daha ağır çekim olarak tekrarlanır.
28. Yavaşça açılış görüntüsüne çekilme, A çerçeveye girer.
29. Düş yavaşça kararır.
30. A yavaşça kararır.

NE NEREDE

(What Where)

Çeviren: Şerif Erol

Bu oyunun prömiyeri 15 Haziran 1983'de, New York, Harold Clurman Theatre'da gerçekleşmiştir. İlk kez Londra'da 1984'de Faber and Faber tarafından yayınlanmıştır.

Kişiler

BAM

BEM

BİM

BOM

BAM'IN SESİ (V)

Not

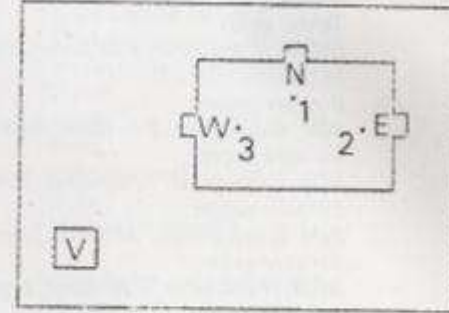
Oyuncular mümkün olduğu kadar birbirine benzemelidir.

Aynı uzun gri gecelikler,

Aynı uzun gri saçlar.

S, yüz seviyesinde, küçük bir megafon biçimindedir.

(Oyun alanı (O) 3x2 m. büyüklüğündedir, loştur ve ışksız alanla çevrilidir ve seyircilere göre sahnenin sağındadır. Sol alt sahne, loştur ve ışksız alanla (V) çevrilidir.

Karanlık.

V'nin ışığı yanar.

Bir süre geçer.)

V

: Beş kişi kaldık biz.

Hâlâ eskiden olduğu gibiyiz.

Şimdi ilkbahar.

Zaman geçiyor.

Önce söz olmaksızın.

İşığı açıyorum.

(O'da ışık.

BAM, 3'de, başı dik; BOM, 1'de, boynu bükük.

Bir süre geçer.)

Pek iyi değil.

İşığı kapatıyorum.

(O'nun ışığı söner.)

Baştan başlıyorum.

Beş kişi kaldık biz.

Şimdi ilkbahar.

Zaman geçiyor.

Önce söz olmaksızın.

İşığı açıyorum.

(O'da ışık. BAM, 3'de, yalnız, başı dik,

Bir süre geçer.)

İyi.
Yalnızım.
Şimdi ilkbahar.
Zaman geçiyor.
Önce söz olmaksızın.
Sonunda Bom gelir.
Tekrar gelir.
(BOM, N'den girer, 1'de durur, boynu bükük.
Bir süre geçer.
BİM, E'den girer, 2'de durur, başı dik.
Bir süre geçer.
BİM, E'den çıkar. Arkasından BOM çıkar.
Bir süre geçer.
BİM, E'den girer, 2'de durur, boynu bükük.
Bir süre geçer.
BEM, N'den girer, 1'de durur, başı dik.
Bir süre geçer.
BEM, N'den çıkar. Arkasından BİM çıkar.
Bir süre geçer.
BEM, N'den girer, 1'de durur, boynu bükük.
Bir süre geçer.
BAM, W'den çıkar. Arkasından BEM çıkar.
Bir süre geçer.
BAM, W'den girer, 3'de durur, boynu bükük.
Bir süre geçer.)
İyi
Işığı kapatıyorum.
(O'nun ışığı söner.)
Baştan başlıyorum.
Beş kişi kaldık biz.
Şimdi ilkbahar.
Zaman geçiyor.
Işığı açıyorum.
(O'da ışık.
BAM, 3'de, yalnız, başı dik.
Bir süre geçer.)
İyi.
Yalnızım.
Şimdi ilkbahar.
Zaman geçiyor.
Artık söz var.
Sonunda Bom gelir.

Tekrar gelir.
(BOM, N'den girer, 1'de durur, boynu bükük.)

BAM : Evet?
BOM : (Hep boynu bükük.) Hiç.
BAM : Hiçbir şey söylemedi mi?
BOM : Hayır.
BAM : İyice kaşadın mı?
BOM : Evet.
BAM : Ve hiçbir şey söylemedi?
BOM : Hayır.
BAM : Ağladı?
BOM : Evet.
BAM : Çığlıklar attı?
BOM : Evet.
BAM : Merhamet dilendi?
BOM : Evet.
BAM : Ama hiçbir şey söylemedi?
BOM : Hayır.
V : Pek iyi değil.
Baştan başlıyorum.
BAM : Evet?
BOM : Hiç.
BAM : Söylemedi mi?
V : İyi.
BOM : Hayır.
BAM : İyice kaşadın mı?
BOM : Evet.
BAM : Ve söylemedi?
BOM : Hayır.
BAM : Ağladı?
BOM : Evet.
BAM : Çığlıklar attı?
BOM : Evet.
BAM : Merhamet dilendi?
BOM : Evet.
BAM : Ama söylemedi?
BOM : Hayır.
BAM : O halde neden durdun?
BOM : Bayıldı.
BAM : Sen de ayıltmadın?
BOM : Denedim.
BAM : Eee?

BOM : Başaramadım.
(Bir süre geçer.)
BAM : Bu bir yalan. (Bir süre geçer.) Sana söyledi onu. (Bir süre geçer.) Sana söylediğini itiraf et. (Bir süre geçer.) İtiraf edene kadar seni de kaşısınlar.
V : İyi.
Sonunda Bim gelir.
(BİM E'den girer, 2'de durur, başı dik.)
BAM : (BİM'e.) İşin var mı?
BİM : Yok.
BAM : Onu götür ve itiraf edene kadar bir güzel kaşı.
BİM : Ne itiraf etmesi gerekiyor?
BAM : Ona söylendiğini.
BİM : Hepsi bu mu?
BAM : Evet.
V : Pek iyi değil.
Baştan başlıyorum.
BAM : Onu götür ve itiraf edene kadar kaşı.
BİM : Ne itiraf etmesi gerekiyor?
BAM : Ona söylendiğini.
BİM : Hepsi bu mu?
BAM : Ve ne söylendiğini.
V : İyi.
BİM : Hepsi bu mu?
BAM : Evet.
BİM : Sonra duralım mı?
BAM : Evet.
BİM : İyi. (BOM'a.) Gel.
(BİM, E'den çıkar. Arkasından BOM çıkar.)
V : İyi.
Yalnızım.
Şimdi yaz.
Zaman geçiyor.
Sonunda Bim gelir.
Tekrar gelir.
(BİM, E'den girer, 2'de durur, boynu bükük.)
BAM : Evet?
BİM : (Boynu hep bükük.) Hiç.
BAM : Söylemedi mi?
BİM : Hayır.

BAM : İyice kaşydın mı?
BİM : Evet.
BAM : Ama söylemedi?
BİM : Hayır.
V : Pek iyi değil.
Baştan başlıyorum.
BAM : Evet?
BİM : Hiç.
BAM : Nerede olduğunu söylemedi mi?
V : İyi.
BİM : Nerede?
V : A ha!
BAM : Nerede?
BİM : Hayır.
BAM : İyice kaşydın mı?
BİM : Evet.
BAM : Ve nerede olduğu söylemedi?
BİM : Hayır.
BAM : Ağladı?
BİM : Evet.
BAM : Çılgınlık attı?
BİM : Evet.
BAM : Merhamet dilendi?
BİM : Evet.
BAM : Ama nerede olduğunu söylemedi?
BİM : Hayır.
BAM : O halde neden durdun?
BİM : Bayıldı.
BAM : Sen de ayıltmadın?
BİM : Denedim.
BAM : Eee?
BİM : Başaramadım.
(Bir süre geçer.)
BAM : Bu bir yalan. (Bir süre geçer.) Nerede olduğunu söyledi sana. (Bir süre geçer.) Sana nerede olduğunu söylediğini itiraf et. (Bir süre geçer.) İtiraf edene kadar seni de kaşısınlar.
V : İyi.
Sonunda Bim gelir.
(BİM, N'den girer, 1'de durur, taşı dik.)
BAM : (BİM'e.) İşin var mı?
BİM : Hayır.
BAM : Onu götür ve itiraf edene kadar iyice kaşı.

BEM : Ne itiraf etmesi gerekiyor?
 BAM : Nerede olduğunun kendisine söylendiğini.
 BEM : Hepsi bu mu?
 V : Pek iyi değil. ^c
 Baştan başlıyorum.
 BAM : Onu götür ve itiraf edene kadar iyice kaşı.
 BEM : Ne itiraf etmesi gerekiyor?
 BAM : Nerede olduğunun kendisine söylendiğini.
 BEM : Hepsi bu mu?
 BAM : Ve nerede olduğunu.
 V : İyi.
 BEM : Hepsi bu mu?
 BAM : Evet.
 BEM : Sonra duralım mı?
 BAM : Evet.
 BEM : İyi. (BİM'e) Gel.
 (BEM, N'den çıkar. Arkasından BİM çıkar.)
 V : İyi.
 Yalnızım.
 Şimdi sonbahar.
 Zaman geçiyor.
 Sonunda BEM gelir.
 Tekrar gelir.
 (BEM, N'den girer, I'de durur, boynu bükük.)
 BAM : Evet?
 BEM : (Boynu hep bükük.) Hiç.
 BAM : Nerede olduğunu söylemedi mi?
 BEM : Hayır.
 V : Yine aynı.
 BAM : Bu bir yalan. (Bir süre geçer.) Sana nerede olduğunu söyledi. (Bir süre geçer.) Nerede olduğunu söylediğini itiraf et. (Bir süre geçer.) İtiraf edene kadar seni de kaşısımlar.
 BEM : Ne itiraf etmem gerekiyor?
 BAM : Sana nerede olduğunu söylediğini.
 BEM : Hepsi bu mu?
 BAM : Ve nerede olduğunu.
 BEM : Hepsi bu mu?
 BAM : Evet.
 BEM : Sonra duralım mı?
 BAM : Evet. Gel.
 (BAM, W'den çıkar. Arkasından BEM

V

V

çıkart.)
 : İyi.
 Şimdi kış.
 Zaman geçer.
 Sonunda ben gelirim.
 Tekrar gelirim.
 (BAM, W'den girer, 3'de durur, boynu bükük.)
 : İyi.
 Yalnızım.
 Hâlâ eskiden olduğu gibiyim.
 Şimdi kış.
 Yolculuk yok.
 Zaman geçiyor.
 Hepsi bu.
 Anlayabilen anlasın.
 Işığı kapatıyorum.
 (O'da ışık söner.
 Bir süre geçer.
 V'de ışık söner.)